

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLÂHİYAT ANABİLİM DALI
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BİLİM DALI

**HAT VE SÜSLEME SANATLARI VE MİMÂRİ ÜSLUP BAKIMINDAN
YAHYA EFENDİ KABRİSTANI
MEZAR TAŞLARI**

Yüksek Lisans Tezi

TUBA RUHENGİZ DİKBİYİK

Danışman:
PROF. DR. M. HÜSREV SUBAŞI

İSTANBUL 2009

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLAHİYAT ANABİLİM DALI
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BİLİM DALI

**HAT VE SÜSLEME SANATLARI VE MÎMÂRİ ÜSLUP BAKIMINDAN
YAHYA EFENDİ KABRİSTANI
MEZAR TAŞLARI**

Yüksek Lisans Tezi

TUBA RUHENGİZ DİKBIYIK

İSTANBUL 2009

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

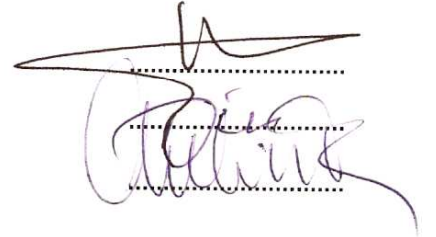
Tez Onay Belgesi

İLAHİYAT Anabilim Dalı İSLAM TARİHİ VE SANATLARI Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi TUBA RUHENGİZ DİKBİYİK'İN HAT VE SÜSLEME SANATLARI VE MİMARİ ÜSLUP BAKIMINDAN YAHYA EFENDİ KABRİSTANI MEZAR TAŞLARI adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 16.10.2008 tarih ve 2008/16-24 sayılı kararıyla ile oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

- Tez Savunma Tarihi : 30.10.1.2009
- 1) Tez Danışmanı : PROF. DR. M.HÜSREV SUBAŞI
- 2) Jüri Üyesi : PROF. DR. CELAL YENİÇERİ
- 3) Jüri Üyesi : PROF. DR. NEBİ BOZKURT

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
KATALOG LİSTESİ	III
İMZALI KİTÂBELER LİSTESİ	XII
KISALTMALAR	XV
ÖNSÖZ	XVI
GİRİŞ	1
A. KONUNUN TANIMI, ÖNEMİ VE KAPSAMI	1
B. KAYNAKLAR VE ARAŞTIRMALAR	2
C. METOD VE DÜZEN	2
I. SANAT TARİHİ BAKIMINDAN OSMANLI MEZAR TAŞLARI	5
A. MEZAR TAŞLARINDA MİMARÎ ÜSLUP VE ŞAHİDELER	5
1. Mimarî Üslup	5
2. Şahideler	8
B. MEZAR TAŞI KİTABELERİ	9
C. HAT, SÜSLEME VE İŞÇİLİK YÖNÜYLE MEZAR TAŞLARI	9
1. Mezar Taşlarında Hat Sanatı	9
2. Mezar Taşlarında Süsleme Sanatı	10
3. Mezar Taşlarında Taş İşçiliği	10
II. ŞEYH YAHYA EFENDİ ve KÜLLİYESİ	12
A. YAHYA EFENDİ'NİN HAYATI VE ŞAHSİYETİ	12
1. Hayatı	12
2. Şahsiyeti	14
B. YAHYA EFENDİ KÜLLİYESİ	14
1. Tekke ve Cami	14
2. Türbe	16
3. Kütüphane, Medrese ve Çeşmeler	18
4. Kabristan	21
III. YAHYA EFENDİ KABRİSTANI	22
A. KABRİSTANIN TARİHİ, PLANI VE GENEL DURUMU	22

B. MEZAR TAŞLARININ SEÇİMİNDE GÖZETİLEN HUSUSLAR ...	24
C. HAT, SÜSLEME VE İŞÇİLİK YÖNÜNDEN KIYMETLİ TAŞLAR..	25
1. Hüsn-i Hat Bakımından Kıymetli Taşlar	25
a) Satıra Diziliş ve İstif Bakımından Kıymetli Taşlar	26
b) Serlevhaları Bakımından Kıymetli Taşlar	26
c) İmzalı Kitabeler	27
2. Süsleme Bakımından Kıymetli Taşlar	27
a) Klasik Formdaki Taşlar	28
b) Rokoko, Ampir ve Barok Üslubundaki Taşlar	28
c) Melez Üsluplu Taşlar	29
3. İşçilik Bakımından Kıymetli Taşlar	29
a) Hat, Süsleme ve Serpuşlar	29
b) Lahitler	30
IV. KATALOG	31
A. HAT, SÜSLEME VE TAŞ İŞÇİLİĞİ YÖNÜYLE İNCELENEN TAŞLAR	31
B. SADECE SÜSLEME VE TAŞ İŞÇİLİĞİ YÖNÜYLE İNCELENEN TAŞLAR	211
C. KABRİSTANDAN SERPUŞ ÖRNEKLERİ	415
D. SADECE HÜSN-İ HAT YÖNÜYLE İNCELENEN TAŞLAR	423
SONUÇ	540
BİBLİYOGRAFYA	543
EKLER	546
EK 1. FOTOĞRAFLAR	546
EK 2. PLAN	558
EK 3. ÇİZİMLER	561
EK 4. ESKİZLER	569
LÜGATÇE	574
DİZİN	579

KATALOG LİSTESİ

	Sayfa No
Katalog No 001:	Zevkniyab Kalfa 32
Katalog No 002:	es-Seyyid Hâfız Yusuf Efendi 34
Katalog No 003:	Şerife Ümmülhayr Derviş Hatun 36
Katalog No 004:	es-Seyyid eş-Şeyh Mehmet Nûri Efendi 38
Katalog No 005:	Kargılı Hoca Hâfız Hasan Hüseyin Efendi 40
Katalog No 006:	Saraylı Fatıma Hatun 42
Katalog No 007:	Mirliva Mustafa Rasim Paşa 44
Katalog No 008:	Ahmed Tevfik Efendi 46
Katalog No 009:	Mehmet Safiyüddin Bey 48
Katalog No 010:	Mürgidil Kadın 50
Katalog No 011:	el-Hac Ahmet İzzet Paşa 50
Katalog No 012:	İsmail Rıdvan Paşa 52
Katalog No 013:	Fatıma Hanım 54
Katalog No 014:	Nedîme Kadın 56
Katalog No 015:	Adeviyye Rabia Hanım 58
Katalog No 016:	Şerife Afife Hanım 60
Katalog No 017:	Mustafa Efendi 62
Katalog No 018:	Ayşe Hanımefendi 64
Katalog No 019:	es-Seyyid el-Hac Osman Kamil Efendi 66
Katalog No 020:	es-Seyyid Hüseyin Nurettin Efendi 68
Katalog No 021:	Şerife Behiye Hanım Efendi 70
Katalog No 022:	el-Hac eş-Şeyh Mustafa Rûhi Efendi Hazretleri 72
Katalog No 023:	Abdulhalim Bey 74
Katalog No 024:	el-Hac Hâce Abdullah Efendi Hazretleri..... 76
Katalog No 025:	el-Hac Hâfız Mehmet Tevfik Efendi 78
Katalog No 026:	es-Seyyid Mehmet Râşit Efendi 80
Katalog No 027:	Mahmud Celaleddin Paşa 82
Katalog No 028:	Hüsni Hayri Bey 86
Katalog No 029:	Hatice Nezaket Hanım 88
Katalog No 030:	Hatice Hanım 90
Katalog No 031:	Fatıma Hanım 92
Katalog No 032:	es-Seyyid Yakup Paşa 94
Katalog No 033:	Nevber Hanım 96
Katalog No 034:	Fatıma Sena Hanım 98

Katalog No 035:	el-Hac İbrahim Ağa	100
Katalog No 036:	Hatice Besk Hanım efendi	102
Katalog No 037:	Aişe Şefika Hanımefendi	104
Katalog No 038:	Hüseyin Ahmed Esad	106
Katalog No 039:	Hatice Hanım	108
Katalog No 040:	Dürrünigâr Hanım	110
Katalog No 041:	112
Katalog No 042:	Atiye Hanım	114
Katalog No 043:	Fatıma Hanım	116
Katalog No 044:	Behiyye Hanım	118
Katalog No 045:	Fatıma Kerîme Hanım	120
Katalog No 046:	Emine Melek Hanım	122
Katalog No 047:	124
Katalog No 048:	Leman Hanım	126
Katalog No 049:	Safînaz Hanım	128
Katalog No 050:	Nurpekin Hanım	130
Katalog No 051:	Hacı Hüseyinizâde Mustafa Efendi	132
Katalog No 052:	Fahriye Hanım	134
Katalog No 053:	Hanife Nigar Hanım	136
Katalog No 054:	es-Seyyid el-Hac Hâfız Mehmet Şükrü Efendi	138
Katalog No 055:	Hoca Ahmed Nüzhet Efendi	140
Katalog No 056:	Hakkı Paşa Hazretleri	142
Katalog No 057:	Emine Vildan Hanım	144
Katalog No 058:	Fatıma Zülf-i Nergis Hanım	146
Katalog No 059:	Rabia Adeviye Hanım	148
Katalog No 060:	Mustafa Vasfî Paşa	150
Katalog No 061:	Seyyid Emine Vehbiye Hanım	152
Katalog No 062:	Latife Hanım	154
Katalog No 063:	Misl-i Cihan Hanım	156
Katalog No 064:	Mehmet Nuri Bey	158
Katalog No 065:	Ahmet Tahsin Bey	160
Katalog No 066:	Gürcü Ahmet Bey	162
Katalog No 067:	Saraylı Lâîfer Hanım	162
Katalog No 068:	Zeynelabidin Bey	164
Katalog No 069:	el-Hac Abdulhamid Bey	166
Katalog No 070:	Mehmet Es'ad Beyefendi Hazretleri	168
Katalog No 071:	Adeviye Rabia Hanım	170
Katalog No 072:	Mehmet Selim Paşa	172
Katalog No 073:	Şerife Fatımatü'z-Zehra Hanım	172

Katalog No 074:	Neyyire Hanım	174
Katalog No 075:	Dilbercinân Hanım	176
Katalog No 076:	Şerife Rukiye Servet Hanım	178
Katalog No 077:	Saraylı Fatıma Hanım	180
Katalog No 078:	Hacı Cemil Paşa / el-Hac Mahmud Efendi	182
Katalog No 079:	Şerife Rûkiye Hanım	184
Katalog No 080:	el-Hac Ahmet Baba	186
Katalog No 081:	Hace Şerife Fatıma Hatun	188
Katalog No 082:	Fâtımatü'z-Zehra Hanım	190
Katalog No 083:	Ümmügülsüm Dürriye Hanım	192
Katalog No 084:	Tabib el-Hac Kâmil Efendi	194
Katalog No 085:	Fatıma Hanım	194
Katalog No 086:	Ayşe Nevzer Hanım	196
Katalog No 087:	Fatma Hanım	196
Katalog No 088:	Ali Bey	198
Katalog No 089:	200
Katalog No 090:	es-Seyyid Mehmet Haşim Efendi	200
Katalog No 091:	Mercanzâde Halil İbrahim Bey bin Halil	202
Katalog No 092:	Tirazgül Kalfa	204
Katalog No 093:	Goncagül Kalfa	206
Katalog No 094:	Nevzat Kalfa	208
Katalog No 095:	Mehmet Said Paşa	212
Katalog No 096:	Dilber Dede Usta	214
Katalog No 097:	Şevkinur Kadın Hazretleri	216
Katalog No 098:	Sünbüle Kalfa	218
Katalog No 099:	Emine Hanım	220
Katalog No 100:	220
Katalog No 101:	Emine Şehide Hanım	222
Katalog No 102:	Huri Kadın	222
Katalog No 103:	Emine Hanım	224
Katalog No 104:	Rukiye Hanım	226
Katalog No 105:	Ahmet Efendi	226
Katalog No 106:	Kevser Hanım	228
Katalog No 107:	Hatice Hanım	230
Katalog No 108:	Mustafa Sabri Bey	232
Katalog No 109:	Ruveyda Hanım	234
Katalog No 110:	Mehmet Raif Ağa / Fatma Nazımestan Hanım	236
Katalog No 111:	Emine Hanım	238
Katalog No 112:	Fâtıma Hanım	240

Katalog No 113:	Zernigül Kalfa	242
Katalog No 114:	Hatice Hanım	244
Katalog No 115:	Hâfız Reyhan Ağa	244
Katalog No 116:	Fatma Hanım	246
Katalog No 117:	Ali Şahin Beyzâde Mustafa Tevfik Bey	248
Katalog No 118:	Aişe Ruveyda Hanım	248
Katalog No 119:	Şerife Emine Hanım	250
Katalog No 120:	Ayşe Hanım	252
Katalog No 121:	Fatma Şerife Hanım	254
Katalog No 122:	el-Hace Sülün Kadın	256
Katalog No 123:	Kuzucuzâde Ahmed Tevfik Bey	258
Katalog No 124:	Fatma Kâmile Hanım	260
Katalog No 125:	260
Katalog No 126:	Arzu Niyaz Kalfa	262
Katalog No 127:	Zahide Hanım	264
Katalog No 128:	Saraylı Letafet Kadın	266
Katalog No 129:	Pahidşe Kadın Hazretleri	268
Katalog No 130:	Aişe Hatun	270
Katalog No 131:	Givan Usta	270
Katalog No 132:	Fersal Usta	272
Katalog No 133:	Melek Kalfa	274
Katalog No 134:	Şerife Hafîze Hanım	274
Katalog No 135:	Fatıma Hanım	276
Katalog No 136:	Mahmud bin Ahmed el-Harpûti	278
Katalog No 137:	280
Katalog No 138:	es-Seyyid el-Hac Ahmet Cavit Beyefendi	282
Katalog No 139:	Mehmet İzzet Bey	284
Katalog No 140:	Yezidter Hanım	286
Katalog No 141:	286
Katalog No 142:	Ali Rıza Efendi	288
Katalog No 143:	Osman Bey	290
Katalog No 144:	Fatmatü'z-Zehra Hanım	292
Katalog No 145:	el-Hac İbrahim Efendi	294
Katalog No 146:	294
Katalog No 147:	Zehra Hanım	296
Katalog No 148:	298
Katalog No 149:	Muhammed Ağa	300
Katalog No 150:	300
Katalog No 151:	302

Katalog No 152:	el-Hac Mehmed Emin Efendi bin Ahmed	302
Katalog No 153:	Saide Hanım	304
Katalog No 154:	306
Katalog No 155:	Şerife Muhsine Hanım	308
Katalog No 156:	Emine Cevlan Şems Hanım	310
Katalog No 157:	Niyalter Hanım	310
Katalog No 158:	Nergizter Hanım	312
Katalog No 159:	Sazkâr Kalfa	314
Katalog No 160:	Misl-i Nur Kalfa	316
Katalog No 161:	318
Katalog No 162:	318
Katalog No 163:	Seyyit Ağa	320
Katalog No 164:	322
Katalog No 165:	324
Katalog No 166:	Cemaleddin Paşa Hazretleri	326
Katalog No 167:	328
Katalog No 168:	330
Katalog No 169:	Şerife Esmâ Hanım	330
Katalog No 170:	Ferik Kâzım Paşa	332
Katalog No 171:	Gülfer Kalfa	334
Katalog No 172:	Tevfik Ağa	336
Katalog No 173:	Ruhsar Hanım	338
Katalog No 174:	Emine Münibe Hanım	340
Katalog No 175:	Mir Ahmed Davud Bey	340
Katalog No 176:	342
Katalog No 177:	Hayri Paşa	344
Katalog No 178:	Mehmet Paşa	346
Katalog No 179:	Osman Bey	348
Katalog No 180:	350
Katalog No 181:	İsmail Bey	352
Katalog No 182:	Mahmûre Hanım	354
Katalog No 183:	356
Katalog No 184:	Emine Hanım	356
Katalog No 185:	Semâi Hanım	358
Katalog No 186:	360
Katalog No 187:	Aişe Hanım	360
Katalog No 188:	362
Katalog No 189:	Havva Hatun	362
Katalog No 190:	Hacı İzzet Efendi / Ayşe Sıddıka Hanım	364

Katalog No 191:	Sermet Hatun	366
Katalog No 192:	Şerife Aişe Hanım	366
Katalog No 193:	Hasan Efendi	368
Katalog No 194:	el-Hace Şevkidil Kalfa	370
Katalog No 195:	Mehmet Ali Bey	370
Katalog No 196:	Ali Beyzâde Mehmet Efendi	372
Katalog No 197:	Eşref Bey	374
Katalog No 198:	Safvet Bey	376
Katalog No 199:	Yüzbaşı Zühdü Efendi	378
Katalog No 200:	Hanife Hanım	380
Katalog No 201:	Hatice Saime Hanım	382
Katalog No 202:	Ethem Ağa bin İslam Ağa	384
Katalog No 203:	Safîye Sultan Hanım	384
Katalog No 204:	Şâhîde Pervin Hanım	386
Katalog No 205:	İbrahim Ethem Efendi	388
Katalog No 206:	390
Katalog No 207:	Şerife Hatice Hanım	392
Katalog No 208:	Served Hanım	394
Katalog No 209:	396
Katalog No 210:	396
Katalog No 211:	Hoca Fatıma Zehra Hanım	398
Katalog No 212:	Mehmet Paşa / Subhi Bey	400
Katalog No 213:	Kerem-perver Kalfa	402
Katalog No 214:	402
Katalog No 215:	Hayriye Hanım	404
Katalog No 216:	İzzeddin Efendi	406
Katalog No 217:	Osman Paşa	408
Katalog No 218:	Nesli Hanım	410
Katalog No 219:	Hatice Hanım	412
Katalog No 220:	Hatice Hanım	414
Katalog No 221:	Hafız Hasan Ağa	414
Katalog No 222:	Mehmet Emin Bey	414
Katalog No 223:	Ahmed Bey	414
Katalog No 224:	414
Katalog No 225:	Mehmed Hasan Zühdü Efendi	414
Katalog No 226:	Ahmed Efendi	416
Katalog No 227:	416
Katalog No 228:	Halil Efendi	416
Katalog No 229:	Hafız Esad Bey	416

Katalog No 230:	Tahir Ağa	416
Katalog No 231:	416
Katalog No 232:	418
Katalog No 233:	Rüstem Ağa	418
Katalog No 234:	Duhâni Hacı Ali Ağa'nın oğlu	418
Katalog No 235:	Seyyid Ali Ağa	418
Katalog No 236:	Derviş Mehmed Efendi	418
Katalog No 237:	418
Katalog No 238:	Hafız Mustafa Râkım Efendi	420
Katalog No 239:	420
Katalog No 240:	Şerife Emine Fâika Hanım	424
Katalog No 241:	Âşıkter Kalfa	424
Katalog No 242:	es-Seyyid İbrahim Mâşukî Efendi	426
Katalog No 243:	Darçız Kalfa	428
Katalog No 244:	el-Hac Mustafa Ağa	430
Katalog No 245:	Hâce Emine Hanım	430
Katalog No 246:	Behice Hanım / Bahaeddin Bey	432
Katalog No 247:	Hâlet Saîd Efendi	434
Katalog No 248:	Fâtıma Âliye Hanım	434
Katalog No 249:	Ali Haydar Beyefendi	436
Katalog No 250:	Hace Fatma Atiye Hanım	438
Katalog No 251:	Tenâsüp Kalfa	440
Katalog No 252:	el-Hac Hüseyin Şevki Efendi Hazretleri	442
Katalog No 253:	el-Hac Mehmet Nûri Efendi Hazretleri	444
Katalog No 254:	Aişe Hanım	446
Katalog No 255:	Dürrizâde es-Seyyid Mehmet Dürrî Efendi	448
Katalog No 256:	el-Hac Hüseyin Efendi	448
Katalog No 257:	Osman Nureddin Efendi	450
Katalog No 258:	Mehmet Şakir Bey	450
Katalog No 259:	es-Seyyid el-Hac Halil Efendi	452
Katalog No 260:	es-Seyyid el-Hac Hasan Efendi	454
Katalog No 261:	Mustafa Gâlip Bey	454
Katalog No 262:	Seyyid Mehmet Aziz Efendi	456
Katalog No 263:	Mustafa Câvid Efendi	456
Katalog No 264:	es-Seyyid Ahmed Tevfîk Bey	458
Katalog No 265:	Mahkemal Kalfa	460
Katalog No 266:	Ömer Paşa	462
Katalog No 267:	Ahmet Beyefendi	464
Katalog No 268:	Seyyid Mehmet Zeki Efendi	466

Katalog No 269:	İbrahim Sıdkı Efendi bin Halil Efendi	466
Katalog No 270:	Pertevnâk Kalfa	466
Katalog No 271:	Gonca-leb Kadın	468
Katalog No 272:	468
Katalog No 273:	Penbe Kalfa	470
Katalog No 274:	İkbal Hanım	472
Katalog No 275:	Mehmet Âsım Bey	474
Katalog No 276:	Nâciye Hanım	476
Katalog No 277:	Cemal Paşa Hazretleri	476
Katalog No 278:	Râsim Ağa	478
Katalog No 279:	el-Hac Besim Ağa	478
Katalog No 280:	Emine Behiye Hanım	480
Katalog No 281:	Helvacıbaşı-zâde Mehmet Rüştü Efendi	482
Katalog No 282:	Ahmed Rifat Bey	482
Katalog No 283:	Hacı Osman Ağa	484
Katalog No 284:	Abdülğani Ağa	484
Katalog No 285:	İbrahim Ağa	486
Katalog No 286:	Kanber oğlu Hacı Osman Efendi	486
Katalog No 287:	Hazînedar Usta	488
Katalog No 288:	Ceylan Kalfa	488
Katalog No 289:	Hacı Nâfiz Bey / Hatice Saime Hanım	490
Katalog No 290:	Emine Hanım	492
Katalog No 291:	Mehmet Behzat Efendi	492
Katalog No 292:	Osman Şevket / Ömer Âdil / Hüseyin Hilmi Paşa	494
Katalog No 293:	Çâlepus Kalfa	496
Katalog No 294:	Nigâr Hanım	496
Katalog No 295:	498
Katalog No 296:	Mehmet Sait Paşa	498
Katalog No 297:	Mehmet Hâlid Efendi	500
Katalog No 298:	Tahsin Salih Ağa	500
Katalog No 299:	Mustafa Sâib Bey	502
Katalog No 300:	Hace Adeviye Hanım	502
Katalog No 301:	Hacı Hüseyin Efendi	504
Katalog No 302:	Fatma Hanım	504
Katalog No 303:	Hace Ümmühan Hanım	506
Katalog No 304:	Emine Sâmiye Hanım	506
Katalog No 305:	el-Hac Recepzâde Mehmet Eşref Efendi	508
Katalog No 306:	Hüseyin Hüsnî Efendi	508
Katalog No 307:	Abdulkerim Nadir Bey	510

Katalog No 308:	Hoca Edhem Efendi	510
Katalog No 309:	es-Seyyid Mehmet Raif Bey	512
Katalog No 310:	es-Seyyid Hasan Basri Efendi	512
Katalog No 311:	es-Seyyid Hattat el-Hac Ahmed Efendi	514
Katalog No 312:	es-Seyyid Hattat Mehmet Tahir Efendi	514
Katalog No 313:	es-Seyyid el-Hac İsmail Rusûhi Efendi	516
Katalog No 314:	Baltacı Hasan Efendi	516
Katalog No 315:	Rûkiye Hanım	518
Katalog No 316:	Şerife Nazire Hanım	518
Katalog No 317:	Mustafa Münip Bey	520
Katalog No 318:	Şerife Hüsna Hamide Hanım	520
Katalog No 319:	Şerife Rûkiye Hanım	522
Katalog No 320:	es-Seyyid Halil İbrahim Efendi	522
Katalog No 321:	Kamer Hanım	524
Katalog No 322:	Ali Mehvâ Efendi	524
Katalog No 323:	Muhsine Hanım	526
Katalog No 324:	Hasibe Hanım	526
Katalog No 325:	İsmail Rıfki Bey / el-Hac Ömer Şevki Paşa	528
Katalog No 326:	Mehmet Efendi	530
Katalog No 327:	el-Hac Ahmed Efendi	530
Katalog No 328:	Osman Bey	532
Katalog No 329:	İbrahim Hamid Efendi	532
Katalog No 330:	Fâtıma Nazmestan Hanım	534
Katalog No 331:	Şerife Aişe Hanım	536
Katalog No 332:	Sertavlacı-i Hazret-i seraskerî Ali Rıza	536
Katalog No 333:	İbrahim Esef Bey	538
Katalog No 334:	Hattat el-Hac es-Seyyid Mahmud el-Hilmî Efendi	538

İMİZALİ KİTÂBELER LİSTESİ

	Sayfa No
Taş No 16: Mısrîzâde	32
Taş No 20: Aziz Efendi	34
Taş No 25: Aziz Efendi	38
Taş No 26: Ârif	40
Taş No 63: Mısrî	430
Taş No 81: Rifat	432
Taş No 97: Nuri	434
Taş No 137: Sami Efendi	436
Taş No 153: Mısrîzâde Ali Rıza	50
Taş No 175: Sami	52
Taş No 206: ?	438
Taş No 214: Mahmut Celalettin	56
Taş No 235: Hasan Sırrı	58
Taş No 237: Aliyyü's-Sabri	60
Taş No 256: Mısrîzâde Ali	68
Taş No 258: Nuri	440
Taş No 260: Mehmet Nuri	442
Taş No 262: Mısrî	444
Taş No 263: Sabri	446
Taş No 271: Ârif	448
Taş No 296: Mısrî	70
Taş No 310: Ârif	72
Taş No 319: Cemil	74
Taş No 321: Ârif	452
Taş No 322: Nuri	76
Taş No 343: Nuri	78
Taş No 394: Nuri	80
Taş No 397: İzzet	82
Taş No 411: Mısrî	458
Taş No 442: Mehmet Rifat	90
Taş No 467: Şevki	94
Taş No 468: Şevki	96
Taş No 489: Cevdet	458
Taş No 521: Nuri	462
Taş No 528: Mehmet Emin	102

Taş No 532:	Şefik	104
Taş No 555:	Mısrîzâde	106
Taş No 751:	Üsküdarlı taşçı Yordam	340
Taş No 756:	Hulûsi	472
Taş No 808:	Nuri	466
Taş No 856:	Ârif	478
Taş No 864:	Hulûsi	480
Taş No 876:	Ârif	482
Taş No 882:	Ârif	478
Taş No 891:	Ârif	484
Taş No 903:	Emin Ebvâbi	124
Taş No 933:	Mısrîzâde Ali Rıza	128
Taş No 1011:	Ameli Kadri	132
Taş No 1020:	Mısrîzâde	134
Taş No 1032:	Aziz	492
Taş No 1037:	Halim	494
Taş No 1040:	Cemil	136
Taş No 1081:	Ârif	140
Taş No 1092:	Mustafa Vasfi	538
Taş No 1122:	Tevfik	142
Taş No 1137:	Ârif	144
Taş No 1170:	Mısri	146
Taş No 1176:	Mısrîzâde	148
Taş No 1188:	Cevdet	532
Taş No 1393:	Abdullah	166
Taş No 1462:	Nedim	502
Taş No 1465:	Nuri	502
Taş No 1500:	?	504
Taş No 1514:	Şâdi	506
Taş No 1625:	Mısrîzade	388
Taş No 1633:	Ahmet Rifat	510
Taş No 1687:	?	514
Taş No 1688:	?	514
Taş No 1721:	Nuri	518
Taş No 1732:	Nuri	182
Taş No 1733:	Ârif	182
Taş No 1746:	Mustafa Hilmi	516
Taş No 1757:	Mustafa Hilmi	190
Taş No 1827:	Ârif	192

Taş No 1831:	Nuri	196
Taş No 1842:	Cemil	200
Taş No 1969:	Siraczâde	524
Taş No 1945:	Mahmut Celâleddin	526
Taş No 1946:	Mahmut Celâleddin	526

KISALTMALAR

a.g.e	adı geçen eser
a.g.m	adı geçen makale
a.g.t	adı geçen tez
a.m	aynı müellif
A.Taşı	ayak taşı
B.Taşı	baş taşı
c.	cilt
C. Evvel	Cemâziye'l- Evvel
C. Âhir	Cemâziye'l-Âhir
D	derinlik
H.	Hicrî
İ.A.	İslâm Ansiklopedisi
İst.	İstanbul
K	Kitâbe
K. Evvel	Kanûn-ı Evvel
K. Sâni	Kanûn-ı Sâni
L	lahit
M.	Mîlâdi
no:	numara
P	Pehle
R. Evvel	Rebiü'l-Evvel
R. Ahir	Rebiü'l-Ahir
S.	serpuş
s.	sayfa
sy	sayı
T.D.V	Türkiye Diyanet Vakfı
T.T.K	Türk Tarih Kurumu
yy	Yüz yıl

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze kurulan köprünün kilit taşlarından biridir mezar taşları. Tarihin canlı ve saf kalmış şahitleri olmalarının yanı sıra ruha ve göz zevkine hitap eden yönleri ile önem taşımakta, dönem dönem var olan sanat anlayış ve üslubunu günümüze aksettirmektedirler.

Devletlerin geçirdiği yükselişler, düşüşler ve farklı kültür tesirleri, ilk önce o milletin sanatında kendini göstermiştir. Sanat eserinin ifade ettiği anlam, orantı, sadelik ve ihtişamı, kusursuzluğu aynı zamanda ait olduğu toplumun manevi durumuna işaret eder. Yine eserlerin yapımındaki aleladelik, göz zevkini bozan nisbetsiz, orantısız beton yığınları da o toplumun iç dünyasının mahviyetini gösterir. Mezar taşları bunları müşahade edebileceğimiz, sanat tarihine yönelik araştırmalarda birinci el kaynak olarak kullanabileceğimiz kıymetli hazinelerdir. Bu nedenle tarihimize ait eserlerin herbirinin incelenip değerlendirilmesi ve muhafaza edilmesi gerekmektedir.

Mezar taşları üzerinde bugüne dek birçok araştırma ve yayın yapılmıştır. Fakat şahidelerin sanat ve üslup açısından incelendiği kaynaklar oldukça azdır. Bu alandaki kaynakların çok yetersiz olmasının yanı sıra, Yahya Efendi kabristanı hakkında da bugüne dek hiçbir çalışma yayınlanmamıştır. Bizde bu kabristanı hem tanıtmaya hem de sanat açısından incelemeye çalıştık.

Çalışmam boyunca müşkillerimin hallinde kendisinden yararlandığım danışman hocam Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı'ya, fotoğraf çekiminde ve kitabelerin okunmasında yardımlarını esirgemeyen Murat Saykal'a, fotoğraflama ve tasarımda emeği geçen nişanlım Haluk Azaklı'ya, maddi ve manevi desteği ile daima yanımda olan biricik babama ve aileme şükranlarımı arz ediyorum.

İstanbul 2009

T. Ruhengiz DİKBIYIK

GİRİŞ

A. KONUNUN TANIMI, ÖNEMİ VE KAPSAMI

16.yy'ın mümtaz şahsiyetlerinden biri olan Yahya Efendi'nin kabristanı, türbe ve diğer müçtemilatın bulunduğu yerdedir. Tezimizin konusu, 2141 tane numaralı şâhideye sahip olan bu büyük kabristanın sanat tarihi açısından incelenişidir. Kabristandaki mezar taşlarının tamamı incelenmiş olup ileriki bölümlerde kabristanla ilgili genel bilgiler verilecektir. Tezin konusunun merkezinde ise belirli kâide ve kurallar dahilinde seçilmiş 360 adet mezar taşının incelenişi vardır.

Bugüne kadar Yahya Efendi hakkında birçok çalışma yapılmış, kişiliği ve tasavvufi yönü üzerinde durulmuştur. Kurduğu medrese, vakıflar ve türbesi hakkında yayınlar yapılmış, makâleler yazılmıştır. Fakat çok kıymetli mezar taşlarını barındıran, büyük bir öneme sahip olan kabristanla ilgili olarak bugüne dek herhangi bir çalışma yapılmamış, makâle dâhi yazılmamıştır.

Yüksek lisans dönemi gibi kısıtlı bir süre zarfında yoğun bir çalışma ve emek vererek bu kabristanı tanıtmaya ve incelenmesi gereken çok kıymetli mezar taşlarını incelemeye çalıştık. Kabristandaki bütün mezar taşlarının görüntü ve metinleri elimizde olmasının yanı sıra, bu çalışmanın ön safhasında mezar taşlarını, üzerlerindeki motifler ve işçilik bakımından elemeye tabi tuttuk. Daha sonra bu mezar taşlarının motif olarak aynı olanlarında bir elemeye gittik. Ve günümüze daha temiz ve sağlam olarak

ulaşanını, motifi tanıtmaya amaçlı olarak seçtik. Bu meyanda kabristanda var olan bütün örneklerden birer tane teze dahil ederek inceledik. Aynı şekilde hocalarımın da yardımıyla, büyük bir titizlikle hat bakımından kıymetli olan, imzalı ve imzasız mezar taşı kitâbelerini seçtik.

B. KAYNAK VE ARAŞTIRMALAR

Hazîreler ve mezar taşları ile ilgili olarak birçok kaynak bulunmakla beraber mezar taşlarını sanat eseri olmaları yönüyle incelediğimizden çalışmamızda örnek aldığımız ve motifler hakkında bilgi temin ettiğimiz iki esas kaynak, Metin Haseki'nin "Plastik Açısından Türk Mezar Taşları" ve Mustafa Sürün'ün Yüksek Lisans tez çalışması olan "İstanbul'da Şeyh Vefâ Camii Hazîresi" dir. Birinci kaynaktan şâhidinin nasıl tanıtıldığı konusunda, ikinci kaynaktan ise motiflerin ait olduğu dönem ve tanıtılışları ile ilgili yardım alınmıştır.

Tezimiz Yahya Efendi ve külliyesi ile doğrudan ilgili olduğundan Yahya Efendi ile ilgili kaynak yayınlar taranmış ve konuyla bağlantılı malumat, tezimizde yerini almıştır. Bu konuda yararlandığımız başlıca kaynak İsmail Yüce'nin Yüksek Lisans tez çalışması olan "Beşiktaşlı Yahya Efendi (Hayatı, Eserleri, Tasavvufi görüşleri)"dir. Nazmi Sevgen'in "Beşiktaşlı Şeyh Yahya Efendi" adlı çalışması da diğer önemli kaynağımızdır.

Bunların dışında yararlandığımız başka kitap, tez, makale, yayın ve maddeler de bulunmaktadır. Ayvansarâyi'nin "Hadîkatü'l-Cevâmi"si, Hans Peter Laquerur'un "Hüve'l Bâkî" si çalışmamıza kaynak teşkil eden diğer önemli eserlerdir.

Kaynaklar bunlar olmakla beraber mezar taşları üzerinde yaptığım şahsi çalışma ve gayretler neticesinde elde ettiğim birçok tesbit de mevcuttur. Tezin ana kısmını oluşturan şâhidelerin sanat açısından incelenişi ve yorumlanması şahsıma aittir.

C. METOD VE DÜZEN

Yaptığımız çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Bölümler kendi içlerinde alt başlıklara ayrılmış ve detaylandırılmıştır.

Giriş kısmından sonra “Sanat Tarihi Bakımından Osmanlı Mezar Taşları” bölümü gelmektedir. Bu bölümde alt başlıklar halinde mezar taşlarında görülen mimarî üsluplar ve sanatlar hakkında mâlumat verilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümü ise “Şeyh Yahya Efendi ve Külliyesi” genel başlığı altındadır. Bu kısımda ilk olarak Yahya Efendi hakkında bilgi verilmiş, sonra külliyenin elemanları birer birer tarihçe ve genel tanıtım şeklinde ele alınmıştır. Bu külliye bünyesinde yer alan eserlerin geçirdiği onarımlar, restorasyonlar ve bugünkü durumları hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölüm “Yahya Efendi Kabristanı” başlığı altında olup, çalışmamızın esas kısmını oluşturur. Bu bölümde ilk olarak kabristan hakkında bilgi verilmiş, daha sonra mezar taşlarının seçiminde gözetilen hususlara değinilmiştir. Bölümün devamında kabristandaki şâhidelerin hat, mimarî üslup ve taş işçiliği açısından genel tahlilleri yapılmıştır.

Katalog kısmında toplam 360 şâhidenin tanıtımı, kitâbelerinin okunuşları ve şâhidelerin ölçüleri bulunmaktadır. Süsleme, taş işçiliği ve hat yönleri ile ele alınan mezar taşları, bu husulardan üzerlerinde bulundurdukları özelliklere göre kategorilere ayrılmıştır.

Yani kataloğun ilk kısmında esas aldığımız bu üç yönden de kıymetli olup incelenecek taşlar, kabristan numarası esas alınmak suretiyle sıralanmış ve katalogta ayrıca dizildiği sıraya göre numaralandırma yapılmıştır. Bununla beraber sayfa düzeni ve dizaynın getirdiği bir zorunluluk olarak bazı yerlerde kabristan numarasına göre sıralama kuralı ihlal edilmiştir.

Örneğin ilk kısımda yer alacak özellikte olan taşlar içinde, üzerinde yer alan levha numarası 24 olan mezar taşı bu kategorideki şâhidelerin numara bakımından en küçüğü ise bu taşın katalogtaki numarası “1”dir. Bu şekilde bu bölümde yer alan şâhideler sıralandıktan sonra kataloğun ikinci kısmına geçilir.

İkinci kısımda bezeme ve işçilik bakımından incelenen taşlar bulunmaktadır. Bu gruptaki şâhideler de kendi aralarında levha numaralarına göre sıralandıktan sonra katalog numarası yukarıdaki grubun son taşının numarasından itibaren devam etmiştir.

Daha sonraki kısımda sadece hat yönü ile ele alınan mezar taşları bulunmaktadır. Bu kısımda aynı metodla numaralandırılmıştır. Bu kısmın sonunda serpuşlar ve sikkeler olup, bu bölümde kabristandaki serpuş ve sikkelere örnek olarak seçilenler bulunmaktadır. Son kısımda genel bir değerlendirme yapılarak çalışmamız tamamlanmıştır.

Katalog kısmında incelenen her bir şâhide için iki sayfa ayrılmıştır. Fakat yine dizayna bağlı olarak fotoğrafı ve bilgisi az olan iki şâhide aynı sayfada yer alabilmiştir. Dizaynın genel kaidesi sağ sayfada şâhideye ait olan ana ve detay fotoğraflar, sol sayfada ise kitâbenin okunuşu ve şâhide hakkındaki bilgiler şeklindedir. Şahidenin ölçülerini verirken kullandığımız anahtar sözcükler, kısaltmalar bölümünde belirtilmiştir. Ölçüler cm cinsinde olmakla beraber şahidelerin her biri için yazılan ölçüler aşağıdaki örnekte gösterildiği şekildedir:

Ölçüler:	B.Taşı / A.Taşı: (29 x 26) x101
	K: 85
	D: 12
	Serpuş: (27 x 23)
	Lahit / Pehle: (171 x 64 x 61)

“B.Taşı” baş taşına, “A.Taşı” ayak taşına ait ölçüleri gösterir. İlk ölçü şahidenin üst genişliği, ikinci ölçü alt genişliği parantezin dışında kalan üçüncü ölçü ise şahidenin boyunu göstermektedir. “K” kitâbenin boyunun ölçüsüdür. “D” derinlik anlamında olup şahidenin kalınlığının ölçüsüdür. Silindirik şahidelerde derinlik olmadığından üst ve alt genişlikler çap ölçüsü şeklindedir. Serpuşa ait ilk ölçü genişlik, ikincisi ise yüksekliktir. Lahit ölçülerinde ilk ölçü sandukanın yatay uzun kısmı, ikinci ölçü yatay kısa kısmı, üçüncü ölçü ise düşey uzunluğu yani boyudur.

Tezimizin asıl konusunu teşkil eden ve incelenen mezar taşlarının fotoğrafları katalog kısmında verilmiş, konumuzla ilgili olan diğer fotoğraflar ise “ekler” bölümü içerisinde verilmiştir. Tezimizin genel düzen ve metodu bundan ibarettir.

I. SANAT TARİHİ BAKIMINDAN OSMANLI MEZAR TAŞLARI

A. MEZAR TAŞLARINDA MİMARÎ ÜSLUP VE ŞÂHİDELER

1. Mimarî Üslup

Bir milletin medeniyet tarihindeki yerini göstermesi açısından önemli olan mezar taşlarımız, aynı zamanda bir insanın adını ebedileştiren anıtlar olması yönüyle de son derece önemlidir. Dönemin sanat anlayış ve zevkini mezar taşlarının herbirinin altından tarihini de okuyarak müşahede etmemiz mümkündür.

Osmanlı'nın ilk devir mezar taşı örneklerine bakıldığında Selçuklu etkisi görülmektedir. İstanbul'da örneği bulunmayan bu mezar taşlarında genelde figüratif öğelere ve geometrik objelere rastlanır.

15. yy'da klasik şeklini almaya başlayan şâhideler 16.yy'da Osmanlıya özgün formunu kazanmıştır. Klasik döneme bakacak olursak, 16. yy'ın ikinci yarısına kadar şâhidelerin tepesinde genelde başlık olmamakla beraber, XV. yy'dan itibaren kendini göstermeye başlayan kavuk, kare kesitli bir dikitin üzerine oturtulmaktaydı. Bunların bazen bir lahdin üzerine bazende toprak üzerine sabitlendiği görülmektedir. Sarıklar ise bazen sivri ve dilimli külah şeklinde, geniş sarılmış burma destarla kuşatılan iri kavuklar

şeklinde görülmektedir. Bu tarz kavuklar 16.yy'ın başından 17. yy'ın sonuna kadar kullanılmıştır.

Erkek mezar taşlarının geneli böyle olmakla beraber kadın taşlarının tepesinde hotoz dediğimiz başlık tipi ilk örneklerini bu dönemde göstermeye başlamıştır. Kadın şâhideleri daha süslü olmaları yönüyle erkek şâhidelerinden ayrılmakla beraber bu dönem mezar taşları mimarî ile orantılı olarak sadelik ve asalet içindedir.

Bu devirde yapılan bir kısım taş ise mihrabı ve taç kapıyı andırır bir şekilde âbidevî formdadır. Mezar taşları üzerinde rûmi ağlar ve tepelikler, sitilize edilmiş çiçek motifleri görülür. Bu dönemin bir diğer özelliği ise ayak taşlarının daha küçük ebatta ve daha sade yapılmasıdır.

17.yy'ın başından 19. yy'ın ortasına kadar kâtibî kavuk dediğimiz serpuşun kullanıldığını görmekteyiz. Bu dönemden sonra meslek sınıflarının başlık şekli ile ayırt edilmesine paralel olarak şâhidelerde çeşitli serpuşlar görülmeye başlamıştır. Özellikle bu dönemden sonra kişinin cinsiyeti, mesleği, tarîkatı, bölük ya da taşıdığı ünvanı, kitâbeye gerek kalmadan şâhidenin görüntüsünden anlaşılmaya başlamıştır. Bu dönemde yapılan mezar taşları genellikle bir mihrabı andıran formdadır.

17. yy'da Lâle devriyle beraber mezar taşları da şenlenmiş ve adeta çiçek bahçesine dönmüştür. Klasik dönemin ağır başlı ve vakur ifadesi değişmiştir. Sonraki dönemlerde de sıkça kullanılan şua, diğer adıyla şemse motifi, ilk olarak bu devirde kullanılmaya başlamıştır. Yine klasik dönemde kullanılan rûmi ve hatâyilerin, sitilize çiçeklerin yerine hafif stilize edilen çiçek ve meyve resimleri çizilmeye başlanmıştır.

Bu resimler kabarık tarzda olmayıp, sadece ana hatları ile çizilmiştir. Bu dönemde şâhidelerin kenarlarına sütunçeler yapılmış ve klasik ile klasik olmayan unsurlar bir arada kullanılmaya başlanmıştır.

18.yy'ın başlarında kendini göstermeye başlayan barok üslup 19. yy'ın ortalarına kadar hâkim olmuştur (1730/1854). Bu dönemde çiçekler tamamen tabiattaki ile aynı şekilde ve kabarık olarak yapılmaya başlamıştır. Motifler resim olmaktan çıkmış ve adeta çiçek heykelleri haline gelmiştir. Bu dönemde taş işçiliği zirveye çıkmıştır. Yavaş yavaş Türk motifleri terkedilmiş ve yerini batı kaynaklı motifler almaya başlamıştır. Spiral şekilde sağa sola kıvrılan yapraklar, "s" şeklinde yaprak kıvrımları bu

üslubun ana özellikleridir. Bu dönem ve sonrasına ait motifler sanatımızda kendini göstermekle beraber malesef literatüre yansımamıştır. Motiflerin isimleri ve manaları hakkında kaynaklarımızda pek mâlumat yoktur. Kadın mezar taşlarının tepe kısmına oturtulmuş sepet içinde çiçek buketleri bu üslubun yaygın bir özelliğidir. Bu dönemde kitâbelerde yer alan ifadelerde değişiklik göstermiştir. Klasik ve öncesinde serlevha kısımlarında daha çok “ Hüve'l-Bâkī” “Hüve'l-Hayy” gibi Allah'a teslimiyeti ifade eden ve ölüm gerçeğini kabullenmiş bir tavıra işaret eden ifadeler kullanılırken, son dönem mezar taşlarında batının zihniyetinin de etkisi ile, ölümü kabullenememe ve duyulan üzüntüyü dile getiren “Ah mine'l-firak”, “Ah mine'l mevt” ifadeleri sıkça kullanılmaya başlamıştır. Artık şâhideler serpuşları, sikkeleri ve üzerlerindeki diğer simge ve figürleri ile şahısın cinsiyetine, hangi zümreye, mesleğe, hangi bölük ve ünvana sahip olduğunu üzerindeki kitâbeyi okumadan da anlaşılacak şekilde göstermeye başlamıştır. Şâhideler üzerinde kullanılan başlıklardan bazıları kallavî, mücevveze, kafesî, kâtibî, üsküf, destar, taç, fes ve çeşitleri olarak sıralanabilir.¹

Osmanlı döneminden günümüze ulaşan mezar taşlarının büyük kısmı 18.yy'la ait olup barok üsluptadır. Aynı dönemlerde başlayan rokoko, temelde barok ile aynı kelimedenden türemiş olup “kaya” anlamına gelir. Üslup olarak ana hatları ile aynıdır. Rokokoda birbirine dolanmış, fiyonklar halinde, kıvrılmış olarak bordürlerde yer alan kurdelalar göze çarpar. Türk rokokosu, batıdaki ile olduğu gibi aynı değildir. Farklı bir şivesi vardır. Bu dönem bayan şâhidelerinin üstünde gülçeler ve altı tezyin edilmiş hotozlar görülmektedir. Tabaklar içinde çeşitli meyve motifleri görülmektedir. Son asırda yapılan ayak taşları, klasik dönemin aksine oyma tezinatla süslenmiştir.

Daha sonraki dönemlerde ise eklektik (karma) üslup görülmektedir. Bu tarz şâhidelerde birçok üslup bir arada kullanılmıştır. Hint ve Orta Asya mimarîsi, Avrupa ve Osmanlı mimarîsine ait unsurlar bu formdaki taşlarda bir arada görülür. At nalı şeklinde mihrabiyeler, soğan kubbeler, nişler, mukarnaslar ve rumiler aynı taş üzerinde yer alır.

Bundan sonra Neoklasik üslupta taşlar kendini göstermeye başlamıştır. Şâhideler bu üslupla beraber abidevî bir görünüm alırlar. Dev şâhideler sütunçelerle desteklenmiştir. Mukarnaslar ve şua motifi, kullanılan motifler arasındadır.

¹ Necdet Ertuğ, “Osmanlı Mezar Taşları”, *Osmanlı Kültür ve Sanat Ansiklopedisi*, Cilt; 9, Ankara, 1999, s. 224.

19. yy'da (1854-1874) kısa bir dönem hâkim olan ampir üslupta taşlar yapılmıştır. Bu üslubun özelliği dik ve düz atkılar, dışarı taşkın yapılmış sütunçelerdir. İmparatorluk üslubu demek olan ampir üslup soğuk ve resmî bir yüze sahiptir. Çok sütun kullanılan bu üslupta Yunan sütun başlıklarına rastlanır.

Meşrutiyetten sonra başlayan milliyetçilik cereyanı, sanata ve mimariye etki etmiş ve eskiye duyulan özlemle klasik dönem eserleri taklit edilmeye başlanmıştır. Bu dönemde yapılan mezar taşlarında mukarnaslar, mihrap görünümlü taşlar dikkati çeker. Günümüzdeki mezar taşları ise maalesef üzerinde çirkin yazılar bulunan mermer yığınlarından ibarettir.

2. Şâhideler

Osmanlı geleneğinde mezar, çoğu kez şâhide ile sınırlı kalmamış, pehle, taş sanduka, şebeke, ayak taşı gibi başka öğelerin de kullanılmasıyla abidevî bir yapı haline gelmiştir.²

Mermerin sandık ya da tekne şeklinde oyulmasıyla yapılan taş sandukalar, özellikle son dönemde sıkça kullanılmıştır. Bu tür mezar taşlarında şâhideler, lahde baş ve ayak kısımlarından birleşmektedir. Taş sandukalar yekpâre olabileceği gibi taş plakaların birbirine demirlerle tutturulması ile de yapılabilmektedir. Bazı sandukaların üzeri kenarlardan dışarı taşan kapaklarla örtülmüş olup bu tür sandukalar, daha çok 19. yy'da kullanılmıştır. Bunlar klasik Osmanlı üslubuna aykırı olup antikçağ lahitlerini andırmaktadır.³

Daha sade bir görünümde olan pehle ise VII. yy.'dan itibaren görülmeye başlamış olup, mezarın üzerini örten yatay bir dikdörtgen levhadan ibarettir. Çoğu kez bir ya da birkaç kademeli kaidenin üzerine oturtulmuştur.⁴ Bir pehle üzerinde bir ya da daha fazla şâhide buluna bilir. Son dönemlerde pehle üzerine motifler işlenmiş, ortaları ise farklı şekillerde oyulmuştur.

² Tibet Aksel, Ekrem Işın, Dilek Yelkenci, "Yenikapı Mevlevihânesi Haziresi", *İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri*, s. 242.

³ Tibet Aksel, a.g.e., s. 244.

⁴ Tibet Aksel, a.g.e., s. 244.

Bir diğerk şekil ise mezarın etrafını çeviren kesme taş bloklardan yapılmış çerçevedir. Bu çerçeveler bazen uzunca yapıp üzerine birçok şâhîde dikilmiştir. 16,17 ve 18. yy'larda kullanılan bu mezar biçimi yerini giderek pehlelere bırakmıştır.

En sade mezar şekli olan toprak üzerinde baş ve ayak şâhîdesi ise Selçuklularda görülmeye başlanmış olup, son dönemlere kadar rastladığımız bir örnektir. Baş şâhîdesinin tek başına bulunduğu örnekleri de görmek mümkündür.

B. MEZAR TAŞI KİTÂBELERİ

Osmanlı mezar taşlarında kitâbelerde kullanılan kalıplaşmış ifadeler olmakla beraber, edebî yönden kıymetli olan kitâbelere de rastlamak mümkündür.

Genel olarak bir mezar taşının en üst kısmında Allah'ın adı anılarak ve bâkî olanın o olduğu belirtilerek kitâbeye başlanır. Serlevha dediğimiz bu kısımda "Hüve'l-Bâkî", "Hüve'l-Hayyü'Bâkî" ifadeleri, ölümle ilgili ayetler, besmele ve tevhid yer alabilmektedir. Bilhassa son dönem taşlarında bu ifadelerin yerini "Ah mine'l-mevt", "Ah mine'l firak" ifadeleri almıştır.

Kitâbenin ikinci kısmında ölenin kimliği mevcuttur. Bazen bu kısımdan önce ölümle ilgili şiir yer almaktadır. Bu kısımdan sonra Fâtiha isteği ile tarih kısmına geçilir. Genelde gün ve ay belirtilerek Hicrî tarih yazılır. Hem Hicrî hem Miladî tarihin verildiği örnekler de çoktur. 19. yy'ın sonlarına ait mezar taşlarında saatin hatta dakikanın verildiği örnekleri de görmek mümkündür.

C. HAT, SÜSLEME VE İŞÇİLİK YÖNÜYLE MEZAR TAŞLARI

Mezar taşları, tarih araştırmaları için büyük bir kaynak olmalarının yanı sıra mimarî ve hat sanatı konusunda da zengin örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Herbiri işçilik ve motifler açısından şaheser sayılan ve müzelere konmaya layık mezar taşlarımızın sanatkârlarının çoğu yaptıkları eserlere imza dahi atmamıştır.

1. Mezar Taşlarında Hat Sanatı

Osmanlı döneminde yapılan mezar taşlarının birçoğunun kitâbesi, başarılı hattatlık örneğidir. Hattatın elinden yılların meyvesi olarak dökülen harfler, taş işçisinin de mahareti ile kıymetli bir eser haline gelmektedir.

Selçuklu Döneminde mezar taşlarında kullanılan kûfi ve ibtidaî sülüsün yerini Osmanlı'da kemâle ermiş sülüs ve ta'lik yazı almıştır. Mezar taşlarının genelinde celî sülüs ve celî ta'lik kullanılmıştır. Özellikle maharetli hattatların yazdığı istifli kitâbeler de çok sayıdadır. Hattat imzalı mezar taşlarına ekserî 18. asır sonlarında rastlanır.⁵

2. Mezar Taşlarında Süsleme Sanatı

Mezar taşlarında süslemeler genel olarak baş taşının üst ve alınlık kısımlarında ve ayak taşlarında yoğunlaşmıştır. Bunun dışında sanduka kapaklarında kitâbe etrafını çeviren bordürlerin içinde hatta pehle üzerlerinde de tezyînat görmek mümkündür. Son dönem taşlarının bazılarında taşın ve sandukanın her yanı süslenmiş olduğu gibi, bazen baş taşının arkası da tezyin edilmiştir.

Klasik dönemin süsleme anlayışı sâde fakat ihtişamlı bir görüntü sergilemektedir. Ayak taşları tezyin edilmemiş, süsleme üçgen formdaki alınlık kısımlarında yoğunlaşmıştır.

Lale devrinde aşırı bir süslemeye gidilmiş yazı aralarına bile motifler sokulduğu görülmüştür. Daha sonraki dönemlerde ağır bir taş işçiliğini gerektirecek bitkisel ağırlıklı ve üç boyutlu motifler taşlar üzerinde görülmeye başlar. Bu dönemde sade bir anlatımın yerini, taşın her yanını kaplayan, aşırı girift bitkisel tezyînat almıştır. Ayak taşları baştan aşağı tezyin edilmektedir. Genelde vazo içinden çıkıp taşı saran çiçekler bulunurken, asma dalları, Tuba ağacı, hurma ve servi ağacı da sık raslanan motiflerdendir. Yine şâhide alınlıklarında sepet içinde meyveler görülür. Sandukaların bezemesi klasik formdakilerde yan kapakların altına nişler şeklinde yapılırken, batı etkisinde ki dönemde kapak üzerleri alabildiğine kıvrımlı yaprak ve çiçek motifleri ile doldurulmuştur.

3. Mezar Taşlarında Taş İşçiliği

Mezar taşlarımızda müşahede ettiğimiz hat ve süsleme sanatlarını gösteren, onları ön plana çıkaran muhakkak ki taş işçiliğidir. Belirlenen kitâbe ve motifler taş ustasının maharetli ellerinde yoğrulmuş sanat eseri konumuna yükselir. Çok zor bir iş olup büyük sabır ve maharet isteyen taş işçiliği ile şâhideler adeta dantel gibi ince ve kusursuz bir şekilde işlenmiştir.

⁵ Necdet Ertuğ, "Osmanlı Mezar Taşları", s. 224.

Taşı keskin ve sık bir şekilde oymak büyük maharet isteyen zor bir iştir. Bu zorluklarla uzun zaman sonunda meydana gelen eserler malesef hunharca kırılıp duvar taşı, merdiven hatta yollara döşeme yapılmaktadır. (Resim 342-343)

Mezar taşlarına sanatsal ve tarihi yönleri ile baktıktan sonra tez konumuz olan ve kabristana adını veren Yahya Efendi ve Külliyesi hakkında bu bölümde malumat verilecektir.

II. ŐEHY YAHYA EFENDİ VE KÜLLİYESİ

A. YAHYA EFENDİ'NİN HAYATI VE ŞAHSİYETİ

1. Hayatı

16.yy'ın ulemâsı ve evliyasından, Beşiktaş'lı Şeyh Yahya Efendi, (900/1495) tarihinde Trabzon'da doğmuştur. Doğum yeri ve tarihinde kaynaklarda tam bir ittifak vardır. Babası Trabzon kadısı Şamlı Ömer Efendi'dir. Hüseyin Vassaf, Ömer Efendi'nin arif ve âlim bir zat olduğunu söylemektedir. Annesi Afife Hatun'dur. Afife Hatun'un Trabzon'lu olduğu Peçevî tarihinde geçmektedir.⁶

Yahya Efendi'nin babası Ömer Efendi Trabzon kadılığı yaptığı esnada, Şehzâde Selim Trabzon valiliği yapmaktadır. Yavuz Selim'in oğlu Kanunî, Yahya Efendi'den birkaç gün sonra dünyaya gelmiştir.⁷

Şehzâde Süleyman'ın annesi Hafsa Sultan'ın sütü az olduğundan, Yahya Efendi'nin annesi Afife Hatun, Sultan Süleyman'ın sütannesi olmuştur.⁸ Böylece Yahya Efendi ve Kanunî sütkardeş olmuşlardır.

⁶ İsmail Yüce, *Beşiktaşlı Yahya Efendi, Hayatı, Eserleri, Tasavvufi Görüşleri*, s.15.

⁷ İsmail Yüce, a.g.e., s.16.

Yahya Efendi Trabzon'da okul çağına geldiğinde yedi yıllık bir eğitim gördü. Daha sonra zamanın Şeyhü'l-İslamı Zenbilli Ali Efendi'den onun ömrünün son iki yılında ders okudu. Babası Kadı Ömer Efendi, Musluhiddin Mustafa Sürurî Efendi, Kara Davud b. Kemal Efendi ve Gürceyn Alaaddin Efendi onun hocaları arasında sayılmaktadır.⁹

Yahya Efendi'nin İstanbul'a müteakip vakalara kıyas ederek 930/1521 senelerinde yani 30 yaşında gelmiş olduğunu tahmin etmekteyiz.¹⁰ İstanbul'a geldikten sonra zamanının Şeyhü'l-İslamı ve büyük âlimi Zenbilli Ali Efendi'ye intisab etmiş ve icazet almıştır. Daha sonra Canbaz Mustafa Medresesi'nde müderrisliğe başlamış ve "müderris" lakabını almıştır. Bundan sonra sırasıyla Hacı Hasanzâde Medresesi'ne, Afdaliye Medreselerine, Gebze Mustafa Paşa Medresesi'ne tayin edilmiştir. Burada altı yıl kaldıktan sonra 958/1551 yılında Üsküdar Mihrimah Sultan Mederesesi'ne nakledilmiştir.¹¹ Sonra sırasıyla Sahn-ı Seman Medreselerinden birine tayin edilmiş ve burada görevine devam ederken 962/1554-55'de bu görevinden Kanuni Sultan Süleyman tarafından azledilmiştir. Azledilme sebebi ise Yahya Efendi'nin Kanuni'nin devletle ilgili bir uygulamasına karşı çıkması ve mektup yollamasıdır.¹² Bu olaydan sonra Yahya Efendi Beşiktaş'ta kendi imkânları ile yaptırdığı medreselerde ders vermiştir.

Yahya Efendi'nin hanımı Şerife Hatun'dur. Türbede medfundur. Yahya Efendi'nin İbrahim ve Ali isminde iki oğlu vardır. Yahya Efendi'nin ölüm tarihi birçok kaynakta geçtiği üzere 978/ 1571'dir. Kurban Bayramı gecesi vefat eden Şeyh, kabrini hayatta iken kendisi hazırlatmıştır. Cenaze namazı Süleymaniye Camii'nde Kurban namazından sonra Şeyhü'l-islam Ebu's-Suud Efendi tarafından kıldırılmıştır.¹³

2. Şahsiyeti

Yahya Efendi zahir ve batın ilimlerde son mertebeye varmış, âlim bir zattır. Tıp medresesi kurdurması ve şiirlerinde tıptan bahsetmesi onun tabip olma ihtimalini akla

⁸ Nazmi Sevgen, Beşiktaşlı Şeyh Yahya Efendi (Hayatı-Menkıbeleri-Şiirleri), İstanbul, Türkiye Basımevi, 1965, s. 3.

⁹ İsmail Yüce, a.g.e., s.17,18.

¹⁰ Nazmi Sevgen, a.g.e., s.4.

¹¹ İsmail Yüce, a.g.e., s. 21.

¹² Detaylı bilgi için bkz. İsmail Yüce, a.g.e., s. 21.

¹³ İsmail Yüce, a.g.e., s. 25.

getirse de kaynaklarda tabibliği hakkında kesin bir mâlumat yoktur. Yahya Efendi'nin bir diğér yönü ise şâirliğidir. Bir divançe oluşturacak kadar şiir söylemiştir. Söylediği şiirler tasavvufî mahiyette olup çoğunlukla aruz vezindedir. Hendese ve riyazet ilimlerinde de dönemin âlimleri arasında idi.¹⁴

Yahya Efendi Üveysiliğin pîri idi. Kendisinden sonra dergâh mensupları Nakşî Tarîkatı'na temâyül etmişlerdir.¹⁵

Yahya Efendi doğumundan ölümüne kadar sarayla irtibat halinde olmuş, onlar tarafından ta'zim ve hürmet görmüştür. Sütkardeşi Kanuni ile devamlı görüşmüşlerdir. Kanuni'den sonra gelen padişahlar da aynı hürmeti Yahya Efendi'ye göstermiş, vefâtından sonra ise dergâhın onarım, bakım ve her türlü ihtiyacını karşılamışlardır. Yahya Efendi'nin gösterdiği kerâmetlerle ilgili pek çok menkıbe anlatılmaktadır.

B. YAHYA EFENDİ KÜLLİYESİ

1. Tekke ve Cami

Yahya Efendi Tekke ve Camii Beşiktaş'ta Küçük Mecidiye Camii'nin sol tarafında Yahya Efendi Çıkmazı'ndadır. Dergâh Yahya Efendi tarafından yaptırılmıştır. Yapılış tarihi, tekkenin yanında yer alan çeşmenin kitâbesinden yola çıkarak 945/ 1538 olarak tahmin edilmektedir.

Yahya Efendi'nin kendi imkânları ile satın aldığı geniş arazi, bugünkü tekke arsasının yanı sıra, daha sonra Çırağan ve Yıldız Sarayları'nın arazilerine katılan birer bölümü, ayrıca Yüksek Denizcilik Okulu'nun arsasını da içine almakta, Yıldız Tepesi'nden boğaziçi kıyısına kadar kesintisiz uzanmaktaydı.¹⁶ Bu meyanda 18. yy başlarında bugünkü Yüksek Denizcilik Okulu ile eski Beşiktaş Stadı'nın bulunduğu yerde Yahya Efendi vakfına ait yedi gözlü kayıkhanesi, bahçeler, havuz, bahçıvan odaları, ev, ekmekçi, kulluk, ayazma-çeşmenin varolduğu bilinmektedir.¹⁷ Bütün bu arazinin bir kısmı Sultan Abdülmecid tarafından saltanatın sonlarında, bir kısmı da 1873'de halefi Sultan Abdülaziz tarafından Yıldız ve Çırağan Sarayları'nın arazisine

¹⁴ Nazmi Sevgen, *a.g.e.*, s. 9.

¹⁵ Nazmi Sevgen, *a.g.e.*, s. 10.

¹⁶ İsmail Demir, *a.g.e.*, s.94.

¹⁷ İsmail Yüce, *a.g.e.*, s. 60.

katılmış, yukarıda bahsedilen gayr-i menkullerden günümüze, Yahya Efendi Türbesi'ne bitişik birkaç evden başka hiçbirisi intikal etmemiştir (Resim 335).

Yahya Efendi, mescid-tevhidhâne, medrese, hamam, çeşme ve çeşitli evlerden oluşan bir külliye niteliğindeki ilk tekkeyi tesis ederek, çevresini bağlar ve çiçek bahçeleri ile donatmıştır.¹⁸ Daha sonra bu mescid-tevhidhâne, Velizâde Ahmed adında bir hayırseverin minber ilavesiyle cami-tevhidhâneye dönüşmüştür. Aynı zamanda Yahya Efendi'nin şiiirlerinde geçtiği üzere tekkenin bulunduğu yere kemerlerle su getirildiği anlaşılmaktadır.

Yahya Efendi'nin vefâtını müteakip II. Selim Mimar Sinan'a tekkeyi genişlettirerek yeni baştan inşa ettirmiş, aynı zamanda Şeyh için türbe yaptırmıştır.¹⁹

Kaptan-ı Derya ve Vezir-i a'zam Cezayirli Gazi Hasan Paşa 1191/1777'de tekkenin içine bir çeşme yaptırmıştır.

Sultan II. Mahmud ve Abdülmecid zamanında (1839-1861)'de tekke onarım geçirmiş ve bazı hüceler ilave edilmiştir. Yahya Efendi tekkesinin türbeler dışında bugünkü şeklini alması 1290/1873'de Sultan Abdülaziz'in annesi Pertevniyal Valide Sultan'ın büyük onarımı sonucunda olmuştur. Bu onarımın kitâbesi cümle kapısının üzerinde yer almaktadır (Resim 346).

Daha sonra Sultan II. Abdülhamid döneminde tekkenin onarımlar geçirdiği anlaşılmaktadır.²⁰ Yine II. Abdülhamid tarafından 1906'da tekke girişinin sağ tarafına Hamidiye Çeşmesi yaptırılmıştır (Resim 341). Tekkelerin 1925 yılında kapatılmasını müteâkip cami-tevhidhânesi cami olarak kullanılmaya başlanmış, bu fonksiyonu günümüze kadar sürmüştür.²¹

Tekke müctemilâtından ayakta kalan bölümlerde son postnişin Şeyh Abdülhay Efendi vefâtına kadar ikâmet etmiş, daha sonra bu bölümler cami görevlilerine mesken olmuştur.

¹⁸ Nazmi Sevgen, a.g.e., s. 5-6.

¹⁹ İsmail Demir, a.g.e., s. 95.

²⁰ Baha Tanman, "Yahya Efendi Tekkesi", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, c. VII, s. 409,412, İst, 1994, s. 640.

²¹ İsmail Yüce, a.g.e., s. 61

Tekkenin postuna geçmiş olan şeyhlerin tam bir dökümü elde edilememiştir. Yahya Efendi'den sonra yanında gömülü olan oğulları Şeyh İbrahim Efendi ile Şeyh Ali Efendi'nin posta geçtikleri tahmin edilir.

Tekkede hizmet gören şeyh ya da türbedarlardan isimleri tesbit edilebilenler şunlardır:

1. Şeyh Yahya Efendi
2. Şeyh İbrahim Efendi
3. Şeyh Ali Efendi
4. Türbedar Şeyh Yusuf Efendi
5. Türbedar Şeyh el-Hac Hâfız Ali Efendi
6. Türbedar Şeyh Mehmed Nûri Şemseddin Efendi
7. Şeyh Seyyid Mustafa Efendi
8. Türbedar Hüseyin Şevkî Efendi
9. Şeyh Seyyid el-Hac Mehmed Nurî Efendi
10. Şeyh Hasan Hayri Efendi
11. Şeyh Abdülhay (ÖZTOPRAK) Efendi

2. Türbe

Şeyh Yahya Efendi Süleymaniye'de kılınan cenaze namazından sonra, vasiyeti üzerine tekkeye getirilmiş ve vefâtından önce kendisinin belirlediği yere defnedilmiştir (Resim 359).

Bâninin 978/ 1570'de vefâtını müteakip, kendisine büyük bir saygı ve sevgisi olan Sultan II. Selim kabri üzerine, tasarımı Mimar Sinan'a ait olan, set üstünde kâgir ve tek kubbeli bir türbe inşa ettirmiştir (Resim 335). Türbe kare planlıdır. Bu sırada tekke de genişletilerek yeniden inşa edilmiştir.²² Türbe 1812'de Sultan Mahmud tarafından tamir ve tezyin olmuş, bu arada yeni derviş hücreleri eklenerek tekke büyütülmüştür.²³ Bugünkü türbenin son şeklini 1290/1873 tarihinde aldığı bilinmektedir.²⁴

²² İsmail Yüce, *a.g.e.*, s. 59.

²³ İsmail Demir, *a.g.e.*, s. 16.

²⁴ Baha Tanman, *a.g.m.*, s. 639.

Türbede medfun bulunan zevat, ön sıradan ve cami tarafından başlamak üzere şöyledir:

1. Yahya Efendi
2. Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı ve Efendi Hazretleri'nin manevi evladı Tasasız Raziye Sultan
3. Hatice Sultan
4. Ahmed Bedreddin Efendi
5. Şeyh İbrahim Efendi
6. Yahya Efendi'nin annesi Afife Hatun

İkinci sıra:

1. Yahya Efendi'nin eşi Şerife Hatun
2. Yahya Efendi'nin bendeleri Derviş Ali Efendi
3. Yahya Efendi'nin küçük mahdumları Şeyh Ali Efendi
4. Mehmed Nûri Şemseddin Efendi'nin torunu Hasan Hayri Efendi
5. Mehmed Nûri Şemseddin Efendi.

Türbenin dışında, demir kanatlı cümle kapısının iki tarafında yedi zat gömülüdür (Resim 352-353). Türbe kapısının solunda baştan itibaren,

1. Yahya Efendi'nin evladından sâbık Galata kadısı Mehmed Said Efendi
2. Rumeli kazaskeri Dürrîzâde Mehmed Dürrî Efendi
3. Mehmed Sait Efendi'nin halîlesi Ayşe Hanım.

Sağdakiler:

1. Dergâh postnişini Mehmed Nûri Efendi
2. Kitâbesiz olan bu mezarın Mehmed Nûri Şemseddin Efendi'nin damadı Hacı Nurî Efendi'ye ait olduğu tesbit edilmiştir.
3. Türbedar Hüseyin Şevki Efendi
4. Türbedar Yusuf Efendi'dir.

Sultan II. Osman'ın Vezîr-i Âzamlarından Güzelce Ali Paşa 1031/1621'de vefat edince buraya defnedilmiş ve kabrinin üzerine kâgir kubbeli bir türbe inşa edilmiştir. Türbede kendinden başka kaptân-ı deryalık yapan iki Ali Paşa, Murad Paşa ve Beşiktaş Mevlevîhânesinin bânisi Sadrazam Hüseyin Paşa gömülüdür (Resim 354-355).

II. Abdülhamid döneminde hazirenin kuzey kesimine bazı şehzâde ve kadın sultanların gömülü olduğu, "Şehzâdeler Türbesi" olarak adlandırılan bina inşa edilmiştir.

(Resim 344) Moloz taş ve tuğla ile örülmüş olan duvarları, sıvalı ahşap çatısı günümüzde kiremitlerle örülüdür. Köşeleri pahlanmış dikdörtgen planlı türbenin cephelerinde üç pencere grubu vardır. Burada gömülü olanları şöyle sıralaya biliriz:

1. Sultan Abdülmecid'in hanımlarından ve Sultan IV. Mehmed Vahdettin'in analığı Şayeste Hanım (1329/1911)
2. Sultan V. Murad'ın oğullarından Şehzâde Selahaddin Efendi (1334/1915)
3. Sultan Abdülmecid'in hanımlarından Bîdar Kadın Efendi (1337/1918)
4. Sultan III. Abdülhamid'in hanımlarından Nur-i Emsal Kadın Efendi (1337/1950)
5. Sultan V. Murat'ın kızı Fatma Sultan'ın oğlu Sultanzâde Mehmed Murat Bey (1329/1911)
6. Sultan II. Abdülhamid'in kızlarından Samiye Sultan (1327/1909)
7. Sultan II. Abdülhamid'in kızlarından Ayşe Sultan'ın kızı Aliye Namiye Hanım Sultan (1321/1903)
8. Sultan II Abdülhamid'in eşlerinden Mezid Kadın Efendi (1326/1908)
9. Sultan Abdülmecid'in torunlarından Sultanzâde Osman Hayri Bey (1329/1911)
10. Sultan Abdülhamid'in adı tesbit edilemeyen diğer bir torunu.
11. Sultan Abdülmecid'in ikinci hanımı Serfiraz Hanım (1323/1905)
12. Sultan II. Abdülhamid'in hanımlarından Dilbesend Kadın Efendi (1319/1901)
13. Sultan Abdülmecid'in oğullarından Şehzâde Kemaleddin Efendi (1323/1905)
14. Sultan Abdülmecid'in oğullarından Şehzâde Süleyman Efendi (1328/1910)

3. Kütüphane, Medrese ve Çeşmeler

Sultan Abdülhamid'in bendegânından, tekkenin mensubu olan Hacı Mahmud Efendi 1319/1901'de tekkenin cümle kapısına bitişik bir kütüphane inşa ettirmiş, 1321/1903'de tekkeye çıkan yokuş üzerinde Yahya Efendi'nin 945/1538'de yaptırdığı çeşmeyi (Resim 340) yenilemiştir.

Hacı Mahmud Efendi 4492'si yazma, 2512'si basma olmak üzere 7004 kitap vakfetmiştir. Sonra türbedarlardan Hasan Hayri ve Abdullah Efendiler 142 yazma, 161 basma olmak üzere 303 kitap bağışlamıştır. Hacı Reşid Bey ise 17 yazma, 205 basma olmak üzere 222 kitap bağışlamıştır. Böylece toplam 7529 kitaplı zengin bir kütüphane

olmuştur.²⁵ Kütüphanedeki kitaplar 1940'da Süleymâniye Kütüphanesi'ne nakledilmiştir.²⁶

Hacı Mahmud Efendi Kütüphanesi tek katlı, dikdörtgen planlı basit bir yapıdır. Pencereilerin ortasında, kemerlerin üstünde bâninin ve kütüphanenin inşa tarihini veren celf sülüs hatlı mensur kitâbe bulunur. İki mısradan oluşan kitâbe "Arif" imzalıdır. (Resim 347)

Yahya Efendi'nin İstanbul ve civarında biri tıp medresesi olmak üzere beş adet medresenin banisi olduğu kaydedilmektedir.²⁷ Beşiktaş'taki medresenin inşa tarihi belli olmamakla beraber Yahya Efendi çeşmesinin kitâbesine bakarak 945/1538-9 yıllarında inşa edildiği söylenebilir. Medrese Mimar Sinan'ın eseridir.²⁸ Kurulan bu tıp medresesinin müderrisleri Mehmed Efendi ve Kara Cafer Efendi'dir.

Tekkenin konumu ve planı şöyledir:

Denize doğru dik bir meyille alçalan tekke arazisi istinat duvarlarıyla setlere ayrılmış, tekkenin bölümleri bu setlerden birinin üzerine yerleştirilmiştir. Yahya Efendi çıkmazına saptıktan sonra sağda, 1538'de inşa edilmiş ve 1903'de yenilenmiş olan çeşme yer alır (Resim 340). Çeşmenin teknesi batı üsluplu bir kurna formundadır. Alt kesimi istiridye kabuğu görünümündedir. Musluk kabartma bir rozet içine yerleştirilmiştir. İki kısımdan oluşan kitâbenin üst satırında ebced hesabıyla tarih düşürülen manzume, alt satırda ise ikinci baninin adını ve ihya tarihini veren mensur celf ta'lik kitâbe yer alır.

Bu çeşmenin üzerinden güney yönüne kıvrılınca kütüphane binası ve doğusunda yer alan tekkenin cümle kapısı ile karşılaşılır (Resim 348). Kapının kanatları ahşaptan olup sâde bir görünümü vardır. Kapının üzerinde 1290/1873'deki onarımı belgeleyen, celf ta'lik yazılmış manzum kitâbe yer almaktadır (Resim 346). Metin Şeyh Hasan Hayri Efendi'ye aittir. Kapıdan içeri girince üstü çatı ile örtülü bir geçit uzanır. Bu geçit sağda hazireyi kuşatan istinat duvarları ile solda birer kapı, pencere ve geçide açılan bevvab hücreleri ile sınırlıdır. İki yandan hazire ile kuşatılmış olan yolun sonunda tekkenin ana binası yükselir (Resim 358). Yahya Efendi türbesini, cami-tevhidhaneyi, selamlığı, haremi ve Güzelce Ali Paşa Türbesini barındıran esas bina, zaman içinde

²⁵ İsmail Yüce, *a.g.e.*, s. 63.

²⁶ Baha Tanman, *a.g.e.*, s. 409.

²⁷ Nazmi Sevgen, *a.g.e.*, s. 6-7.

²⁸ İsmail Yüce, *a.g.e.*, 31. dipnot.

birbirine eklenmiş, farklı malzeme, inşaat ve üslup özellikleri gösteren çeşitli mekânlardan oluşmakta, organik ve girift bir plan göstermektedir.

Cami-tevhidhâne batı ve güney yönlerinde tekkenin son şeklini aldığı 1873'ten daha önceye ait mezarları da barındıran kabristan ile kuşatılmıştır. Doğu yönünde, tekkenin ilk şeklini koruduğu 17. yy'da Güzelce Ali Paşa Türbesi inşa edilmiştir (Resim 355).

Yapının kuzeybatı köşesinde, camekânlarla kuşatılmış esas giriş yer almaktadır. Girişin sağında kadınlar mahfiline giden, kafesli pencereleri olan iki küçük kapı bulunur. Bu kapının önünde mermer bir kuyu bileziği (Resim 349) ile "Selim Fâtiha 1278/1861-62" kitâbeli bir taş vardır (Resim 351). Birçok kaynakta bu taşın sadaka taşı olarak geçmesinin aksine bu taş türbede kahvecibaşı olmuş Hacı Selim Dede'nin kahve taşıdır. Kabristandaki 1670 numaralı şâhide Hacı Selim Dede'ye aittir (Resim No 350).

Tekke girişinin sağ tarafında yer alan Hamidiye Çeşmesi'nin üst kısmı şua motifi ve batı tarzı sivri bir kemerle donatılmıştır (Resim 341). Tepesinde ise palmet bulunan bir alınlık göze çarpar. Alınlığın ortasında II. Abdülhamid'in tuğrası, altında 1324/1906 tarihi, bunun yanlarında celf ta'lik ile yazılmış "Hamidiye Çeşmesi" ibaresi yer alır.

Tekkenin girişinden itibaren uzunca bir koridor uzanır. Koridorun bittiği duvar abdest alma yeri olarak tasarlanmıştır. Muslukların üstünde enine dikdörtgen bir mermer levha üzerinde beyzi bir çelenk ortasında II. Mahmud'un 1227/1812 tarihli tuğrası yer alır (Resim 360). Burada sağda yer alan kapı ile diğer koridor başlar. Bu koridorun duvarında hazireye bakan küçük pencereler sıralanır. Koridorun sağında ise bir kapı ile girilen Yahya Efendi'nin türbesi yer alır. Türbe kapısının dıştan iki yanında yüksekçe yapılmış sedirler üzerinde mezar sandukaları sıralanır (Resim 352-353). Koridordan devam edince sağda cami-tevhidhâneye açılan kapı ve hünkâr mahfiline geçilen merdiven, karşı duvarda ise bir grup ahşap mekân ve Güzelce Ali Paşa Türbesi'nin girişi ile karşılaşılır. Koridor burdan sola kıvrılır ve selamlık-harem kitlesine açılan kapı ile son bulur. Bu koridorun sol duvarında Cezayirli Hasan Paşa Çeşmesi yer alır. İstfili sülüs ile yazılmış olan kitâbesi Müderris Rüşdi Ali Efendi'ye aittir. Türbe ile cami arasında açılabilen kafesler yer almaktadır. Cami kısmının pencereleri dikdörtgen açıklıklı olup pervazlarla çevrilidir. Kible duvarının ortasında içeriden yarım dâire, dışarıdan sekizgen planlı mihrap, bunun sağında ve solunda ikişer pencere vardır.

Caminin içi dikdörtgen bir formda olup mihrap duvarına paralel iki tarafta mahfiller vardır. Caminin üzeri ahşap çatı altında gizlenmiş bağdadî sıvalı basık bir kubbe ile kapatılmıştır.

Ahşap bölümler ile sarılmış olan Yahya Efendi Türbesi de kare planlıdır. Güzelce Ali Paşa türbesi 17. yy'ın klasik üslubunu yansıtır. Yapı kare planlı olup pandantifli bir kubbe ile örtülüdür. Kubbe dışarıdan kurşun kaplıdır.

4. Kabristan

Yahya Efendi Kabristanı külliye içinde büyük yer kaplayıp, önem teşkil etmektedir. Yahya Efendi'nin vefâtını müteâkip başlayan defin ile asırlar sonra burası büyük bir kabristan haline gelmiştir. 16. yy'ın ikinci yarısından itibaren buraya gömülmüş olan birçok tarikat ehli, devlet ricali, ulema, hânedan ve saray mensubu şahıs bulunmaktadır. Tekkenin çevresi XIX. yy'ın ikinci yarısında, önce Osmanlı üst tabakasının mezarlığına, daha sonra da padişahın aile mezarlığına dönüşmüştür.²⁹ Kabristan ile ilgili detaylı bilgiyi Yahya Efendi Kabristanı adlı bölümde işlemiş bulunmaktayız.

²⁹ İsmail Demir, *a.g.e.*, s. 114.

III. YAHYA EFENDİ KABRİSTANI

A. KABRİSTANIN TARİHİ, PLANI VE GENEL DURUMU

Şeyh Yahya Efendi hayatta iken tekkesine dolan insan seli, vefâtından sonra da devam etmiş, türbesi ve tekkesinin etrafı kendisine komşu olmak isteyen binlerce insanın kabri ile dolmuştur. Herkes bu mübarek zatın yanı başına defnedilmek istemiştir.

16. yy'ın ikinci yarısından itibaren buraya gömülmüş olan birçok tarîkat ehli, devlet ricali, ulema, hanedan ve saray mensubuna ait mezar taşları detaylı bir şekilde hem şahıslar hem şâhideleri ile incelenmeye değer büyük bir alandır. Tekkenin çevresi XIX. yy'ın ikinci yarısında, önce Osmanlı üst tabakasının mezarlığına, daha sonra da padişahın aile mezarlığına dönüşmüştür.³⁰

Kabristana ilk definin ne zaman yapıldığını ve kime ait olduğunu bilemiyoruz. Kaynaklarda böyle bir bilgiye rastlanmamakla beraber tahminen Yahya Efendi'nin vefâtından kısa bir zaman sonra muhibbîler buraya gömülmeyi talep etmiştir. Hazireye dönem dönem gömü yapılmış ve istatistikler sonucu buraya sekiz binin üzerinde gömü yapıldığı ortaya çıkmıştır. Saray erkânından birçok şahıs burada medfundur. Bilhassa Abdülhamid'in mâiyeti, Adile Sultan'ın mâiyeti çoğunlukla buradadır. Kabristanda çok

³⁰ İsmail Demir, *a.g.e.*, s. 114.

sayıda hattat, edip, şâir, mûsikîşinas bulunmaktadır. Ahmet Süreyya Emin Bey (ö. 1923), Şair Yusuf Sinan Rahiki, bestekâr Nazife Güran bunlardan bazılarıdır. Yine son üç Osmanlı Sadrazamı İbrahim Hakkı Paşa (ö. 1918), Ahmet Tevfik Paşa (ö. 1936) ve Enver Paşa'nın babası Hacı Ahmet Paşa (ö. 1947) buradadır. Zümre-i hattâtan Aşık Hüseyin (ö. 1240), Hattat Şefik Bey (ö. 1292), Hüsn-i Hat muallimi Mehmet İzzet Efendi (ö.1320), Hattat Hâfız Mehmed Efendi (ö. 1301), Hattat el-Hac Ahmed Efendi (ö. 1263), Hattat Mehmet Tahir Efendi (ö. 1232), Nûri Korman (Kendisi meşhur bir Hattat olmasının yanı sıra Yahya Efendi Dergâhında kırk yıl zâkirlik, dört yıl da zâkirbaşılık yapmıştır.³¹), Reisü'l-Hattatîn Ali Haydar Beyefendi (ö. 1287) kabristanda bulunan bazı önemli hattatlarlardır.

Kabristanın düzenini görebileceğimiz genel bir plan tezimizin “ekler” kısmında verilmiştir. Kabristan, cümle kapısından girince güney ve kuzey yönünde yer alan istinat duvarları üzerinden başlamakta, türbeninde içinde bulunduğu yapı topluluğunu sarıp yukarı doğru genişleyerek, büyükçe bir alanı kaplamaktadır (Resim 336). Türbeyi ve müştemilatını saran duvarın üst kısmında bulunan alanda, Musevîlere ait 16 villa ve iki apartman yer almaktadır.

Çeşitli dönemlerde birçok gömü yapılmış olduğundan kabristanın belirli bir düzeni ve kısımları yoktur. Kabristan cümle kapısının sağ ve solundan itibaren yüksekçe bir duvar ile çevrilidir. Bu duvar kabristanın denize bakan kısmında son bulmuştur. Bu kısım boydan boya bir yar şeklidir. Aşağıda terkedilmiş bir konak ve ağaçlık bir alan mevcuttur. Türbenin ön kısmı ve sol cephesinin yarısı mezar taşlarının olduğu set ile çevrilidir. Ana girişin sol tarafına dönen yol, aşağıdan set üzerinde devam eder (Resim 338). Bu alt kısımda Şehzâdeler Türbesi ve ileriye doğru demir bir kapı ve kısa bir duvarla çevrilmiş şehitlik kısmı yer alır. Bu kısımda yer alan şehit mezar taşları sökülerek kenara yığılmış ve bu alana başka definler yapılmıştır.

Şehitliğe giden yolun sağ tarafında üst üste yükselen setler üzerinde kabristan devam etmektedir. Caminin üst kısmı da aynı şekilde setler halinde yükselerek devam eder. Bu alanlar, Hamidiye çeşmesinin sağından yukarı çıkan yol ile ikiye ayrılır. Yolun sol tarafında içerde Süreyya Makamı denen demir parmaklıkla çevrili kısım yer almaktadır. Burası Ahmed Süreyya Emin adlı zatın aile kabristanı şeklinde düzenlenmiştir.

³¹ Muhittin Serin. Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar, Kubbealtı Neşriyatı, 2003, İst, s, 224.

Kabristanda numaralanmış olarak bulunan taş sayısı 2141'dir. Bunun dışında numaralamadan sonra toprak altından çıkan, gözden kaçan takriben 50'nin üzerinde mezar taşı daha mevcuttur. Kabristanın genelinde türbe içinde yer alan Yahya Efendi'nin ve yakınlarının kabirlerini saymazsak 19.yy'ın ikinci yarısıyla 20.yy'ın ilk otuz yılına ait mezar taşları bulunup haziredeki en eski taş 1115 tarihli, 570 numaralı şâhidedir. Cumhuriyet öncesi dönemlere ait aile mezarlıklarına hâla defin yapılmaktadır. Aile kabristanına gömü yapıldığı için bu durum kabristanın tarihi dokusuna zarar vermemektedir. Bu nedenle Yahya Efendi Kabristanı diğer hazire ve kabristanlara nazaran iyi korunmuştur.

Kabristandaki şâhidelerin 1918 tanesi sağlam olup yerlerinde sabittir. 123 tanesinin bir kısmı dışarıda bir kısmı toprak altında gömülüdür. 198 tanesi yerde yatmaktadır. Yerde yatanların 117'si kırık vaziyettedir.

2008 yılında başlayan ve bütün kabristanı düzenlemeyi amaçlayan restorasyon çalışması, Vakıflar Müdürlüğü'nün izni ve Mustafa Birim'in sponsorluğu ile devam etmektedir.

Kabristan yeşil bir alanın içinde bütün şirinliği ve sıcaklığı ile insanı çepeçevre sarmaktadır. Mezarlık ve ölüm burada hiç ürkütücü ve soğuk değildir. Devasa alan taşlar üzerindeki motiflerle sanki bir çiçek bahçesi ve sarıklı devlet adamlarının, evliyanın ve saray kadınlarının gezindiği bir bahçedir. Nitekim Ahmed Hamdi Tanpınar bunu şöyle dile getirmiştir: "İlahi mağfiret Yahya Efendi Dergâhı'nda adeta güzel bir insan yüzü takınır. Ölüm burada, hemen iki-üç basamak merdiven ve bir-iki setle çıkılıveren bu bahçede hayatla o kadar kardeştir ki, bir nevi erme yolu, yahut aşk bahçesi sanılabilir."

B. MEZAR TAŞLARININ SEÇİMİNDE GÖZETİLEN HUSUSLAR

2141 adet numaralı mezar taşının bulunduğu kabristanı, numarasız şâhideler ile birlikte mimarî üslup, tezyînat ve hat bakımından incelemiş bulunmaktayız.

Tezimizin adından da anlaşıldığı üzere bütün mezar taşları tek tek incelenmiş, hazirenin genel durumu hakkında tesbitler yapılmıştır.

Mezar taşının kırık, gömülü, aşınmış, motifleri ve yazısı netliğini kaybetmiş, yerde yatar vaziyette olmasına bakmadan, belirlediğimiz hususlara uygun olan her mezar taşı ve taş sanduka çalışmamız içinde yer almıştır.

Ölçü alınacak mezar taşlarını belirlerken mimarî üsluplar çerçevesinde şu üç hususu dikkate alarak incelenecek taşları seçim yapmış bulunmaktayız. Bu hususlar şunlardır

- Hat
- Süsleme
- Taş işçiliği

Süsleme ve hat bakımından çok kıymetli olmasa bile iyi bir taş işçiliği ile yapılan taşlar çalışmaya dahil edilmiştir. Süsleme açısından taş seçimi yapılmadan önce mimarî üsluplar ve genel özellikleri araştırılmış ve bu üslupları en iyi temsil edecek taşlar belirlenerek çalışmaya ilave edilmiştir. Yapıldığı dönemin üslubunu genel özellikleri ile üzerinde taşıyan ve büyük emek mahsülü olan bütün şâhideler çalışmaya dahil olmuştur.

Osmanlı Döneminde nakkaşhanelerde belirli kural ve nisbetler ölçüsünde yapılan bezemeler göz önünde tutularak bu bakımdan kıymet ihtiva eden şâhideler seçilmiş ve incelenmiştir. Motif ve dizayn açısından farklılıkla dikkat çeken ve nadir görülen örneklerden de birer tane seçilerek çalışmaya eklenmiştir.

Hüsn-i hat bakımından inceleme yapacağımız taşları belirlemede önceliğimiz hattat imzalı mezar taşları olmuştur. Kabristanda tesbit edilen 79 imzalı mezar taşı incelenip detayları ile beraber fotoğraflanmıştır.

Hat bakımından seçilen diğer mezar taşları ise Osmanlıda klasik formuna ulaşan, nisbet ve kaideleri belirlenen harf ve istif şekilleri ölçü alınarak, uygun bulduğumuz taşlar hocamın da yardımı ile büyük bir titizlik ile seçilmiş ve incelenmiştir. Bunun yanı sıra hat bakımından bazı bozuklukları olup serlevhası veya istifi bakımından güzel ve farklı olan mezar taşları da çalışmanın dışında bırakılmamıştır.

C. HAT, SÜSLEME VE İŞÇİLİK YÖNÜNDEN KIYMETLİ TAŞLAR

1. Hüsn-i Hat Bakımından Kıymetli Taşlar

Kabristanda imzalı ve imzasız çok sayıda kıymetli hüsn-i hat örneğini görmek mümkündür. Tezimiz dâhilinde toplam 180 şâhide hüsn-i hat sanatı bakımından incelenmiştir. Bunların haricinde yazısı bozuk olup serlevhası yönü ile kıymetli olan 7 şâhide mevcuttur. Kabristandaki şâhidelerin geneli celf ta'lik hat ile yazılmıştır. Bundan

sonra sırayı celfi sülüs hat almaktadır. Kabristanda nadirde olsa rik'a ile yazılmış kitâbeler mevcuttur. Genel tahlil böyle olmakla beraber kıymetli hat örnekleri çoğu zaman celfi sülüs ile yazılmıştır. Kabristandaki rik'a örnekler de özenle yazılmış olup hat bakımından kıymetlidir. Ta'lik ile yazılmış nefis kitâbelere sahip olan 81, 402, 864, taş no'lu şâhideleri örnek verebiliriz (Bk. Resim: 246, 029, 280). Rik'a ile yazılmış olan güzel kitâbelere örnek olarak 398, 812, 1500 ve 1511 taş no'lu şâhideleri göstermek mümkündür (Bk. Resim: 027, 042, 302, 072). İncelediğimiz celfi sülüs kitâbeler içinden şaheser sayılacak güzellikte olanlara örnek olarak 25, 321, 467, 1137, 1733 taş no'lu şâhideler verilebilir (Bk. Resim:004, 259, 032, 057, 078).

Kabristandaki kitâbelerin büyük çoğunluğu kabartma şeklinde olup oyma şeklindeki kitâbelerin sayısı 30'u geçmemektedir. Oyma tekniği ile yazılan kitâbeler hat sanatı açısından çok kıymetli olmayıp incelenmeye değer bulunmamıştır.

Hat sanatı açısından kitâbeleri bazı başlıklar altında değerlendirdik. Kitâbelerin bu özelliklerine göre kabristanı bu açıdan genel bir tahlile tâbi tuttuk.

a) Satıra Diziliş ve İstif Bakımından Önemli Kitâbeler

Hat sanatı bakımından seçilen kitâbelerin bazısı her yönü ile mükemmel yazılara sahip olmasının yanı sıra bazı kitâbeler bozuk istif ve dizaynına rağmen sadece harflerin endam ve güzelliği ile teze dahil edilmiştir. Bazı kitâbeler ise harflerin satır üzerindeki ahenkli ve intizamlı duruşu ile dikkat çekmektedir. Bu kitâbelere örnek olarak 145, 175, 856, 1081(Bk. Resim: 245, 012, 278, 055), istifi ile dikkat çeken şâhidelere örnek olarak ise 260, 343, 411, 808 no'lu şâhideleri vermek mümkündür (Bk. Resim: 252, 025, 264, 270). Harflerin teşrifata uygun biçimde intizamlı ve okunaklı bir şekilde istiflenmesini, homojen bir şekilde satıra dağıtılmasını ve aynı zamanda göze hoş görünmesini sağlamak, gerçekten maharet isteyen çok zor bir iştir. Bu nedenle istifli kitâbelerin ayrı bir önemi vardır. Kabristanda bu açıdan çok sayıda örneği müşahade etmek mümkündür.

b) Serlevhaları Bakımından Önemli Kitâbeler

Kitâbelerin başlangıcını oluşturan ve metin kısmının üzerinde ayrı bir şekilde bulunan serlevha kısımları başlı başına bir çalışma konusu olacak zenginliktedir. Nitekim serlevhalar hakkında yayınlanmış, belli başlı örneklerinin derlendiği bazı çalışmalar bulunmaktadır. Tezimizde serlevhalar başlığı ile ayrıca bu konu işlenmemiş,

katalog kısmı içinde serlevhası yönü ile dikkat çeken şâhidelere yer verilerek özelliği belirtilmiştir. Genel olarak istifli yazılan serlevhaların müsenna olarak ya da tuğra şeklinde yazıldığı örnekleri görmekte mümkündür. İstifli olarak yazılan kıymetli serlevhalara örnek olarak 271, 377, 1037, 1687 no'lu şâhideleri gösterebiliriz (Bk. Resim: 256, 073, 202, 311). Müsenna şeklinde yazılan serlevhalara ise 876, 904 no'lu şâhideler örnek verilebilir (Bk. Resim: 282, 047). 904 no'lu şâhidenin serlevhası ayrıca Mevlevî sikkesi şeklinde istiflenmiştir. Bazı serlevhalar kabartma veya oyma tekniği ile yapılmış sikke veya kitap üzerinde sade bir şekilde yer almaktadır. Kabristandaki 110, 189, 467 no'lu şâhideler bu grubu temsil edebilecek örneklerdir (Bk. Resim: 008, 107, 032). 323, 1709 no'lu serlevhalar ise tuğra formundadır (Bk. Resim: 129, 077). 1185 no'lu şâhide, serlevhasının kûfi hat ile yazılması açısından ilginçtir (Bk. Resim: 060). İstifli, müsenna, tuğra ve sikke biçimindeki gösterişli serlevhaların yanı sıra, sade ve mütevâzi serlevhalar da vardır. Bazı serlevhalar oval pano, yarım dâire, gerdanlık ve su damlası gibi değişik formlarda tasarlanmıştır. Bunlara örnek olarak 97, 343, 1389 no'lu şâhideler gösterilebilir (Bk. Resim: 248, 025, 065).

c) İmzalı Kitabeler

Kabristanda yer alan 79 adet imzalı kitâbe, başlı başına bir tez konusu olabilecek sayıda ve değerdedir. Bu şâhidelerin tamamı tezimizde incelenmiş, kitâbelerin okunuşu, ölçüleri ve genel özellikleri ile yerini almıştır. Kabristanda bulunan hepsi birbirinden kıymetli imzalı kitâbelerin en çoğu 11 imza ile Bakkal Ârif Efendi'ye ve Beşiktaş'lı Nurî Korman'a aittir. Ârif Efendi'ye ait olan herbiri birbirinden nefis kitâbelerin hepsi celf sülüs ile yazılmıştır. Bunların içinde tarih olarak en eskisi 1277 tarihli ve 876 no'lu şâhidedir (Bk. Resim: 282). Tarih olarak en yenisi ise 1316 tarihli ve 1733 no'lu şâhidedir (Bk. Resim: 078). Bu mezarlardan dokuz tanesi erkek, iki tanesi bayana aittir. Nurî Korman'ın imzasını taşıyan kitâbelerin ise on tanesi sülüs ile bir tanesi ta'lik ile yazılmıştır. Bu kitâbelerin tarih bakımından en eskisi 1313 tarihli ve 1831 no'lu şâhidedir (Bk. Resim: 087). En son yazılanı ise 1339 tarihli 1732 no'lu şâhidedir (Bk. Resim: 078). Bunlardan altı tanesi bayan, beşi ise erkek mezarına aittir. Üçüncü sırayı sekiz imza ile Mısrîzâde almaktadır. Mısrîzâde, Mısrîzâde Ali ve Mısrîzâde Ali Rıza şeklinde değişik imzaları bulunan hattatın en eski tarihli kitâbesi 1288 tarihli ve 933 no'lu şâhidedir (Bk. Resim: 049). En son imza attığı 1020 no'lu kitabenin tarihi ise 1315'dir (Bk. Resim: 052). Bu şâhidelerden dördü bayan dördü erkek mezarına aittir.

Aziz Efendi, Sâmi Efendi, Şefik Efendi, Şevki Efendi, Hulûsi Efendi, Mustafa Vasfi ve Halim Özyazıcı başta olmak üzere 33 farklı hattatın daha imzalarının bulunduğu kabristandaki imzalı şâhidelerin listesi tezimizin başında verilmiştir.

2. Süsleme Bakımından Kıymetli Taşlar

Kabristanda gerek klasik döneme ait, gerekse batı etkisindeki son dönem üslubunda yapılmış bezemeleri müşahede etmek mümkündür. Kabristan birbirinden güzel ve farklı motifleri ihtiva eden mezar taşları ile gerçekten kıymetlidir. Bazı şâhideler aşırı yoğun, girift ve gözü yoran bir tezyînata sahip iken, bazı şâhideler sâde ve mütevâzi bir bezeme ile göz doldurur. Bezemesi ile kabristanda dikkati çeken başlıca mezar taşlarına örnek olarak 224, 235, 935 taş no'lu şâhideler verilebilir (Bk. Resim: 113, 015, 050). Bu bölümde kabristandaki şâhideleri üslup özelliklerine göre gruplandırarak değerlendireceğiz.

a) Klasik Formdaki Taşlar

Daha önceki bölümlerde de bahsettiğimiz üzere kabristanda bulunan şâhidelerin neredeyse tamamı 18 ve 19. yy'lara ait olup Batı üslubunda bezenmiştir. Bunun yanı sıra klasik dönemin sonları ile tarihlenen veya son döneme ait olup klasik üslubun unsurları ile bezenen şâhideler her ne kadar az sayıda da olsa mevcuttur. Nitekim bu gruba dâhil edebileceğimiz şâhidelere örnek olarak 346, 1393, 1719 no'lu şâhideleri verebiliriz (Bk. Resim: 134, 069, 208).

b) Rokoko, Ampir ve Barok Üslubundaki Taşlar

Kabristandaki şâhidelerin büyük çoğunluğu bu gruba dahildir. Son dönemde görülen Batı tesirli şâhidelerde, taşkın ve aşırı girift bezemeler, katmerli ve gerçeğine benzer çiçek motifleri görülmektedir. Rokoko üslubunun en belirgin özelliği şâhidenin etrafını kıvrılıp dolaşarak saran ve uçuşan kurdeleler ve çelenklerdir. Rokoko üslubunu temsilen 328, 351, 356 no'lu şâhideler örnek verilebilir (Bk. Resim: 132, 137, 138). Daha soğuk ve anıtsal özelliklere sahip olan ampir üsluplu şâhidelere 238 no'lu şâhideyi ve ayak taşını örnek verebiliriz (Bk. Resim: 017). Bütün unsurları ile barok üslubu temsil eden şâhidelere örnek olarak ise 224 ve 799 no'lu şâhideler örnek gösterilebilir (Bk. Resim: 113, 179).

c) Melez Üsluplu Taşlar

Yahya Efendi Kabristanı her üslupta mezar taşı örneğine rastlayabileceğimiz bir alan olup melez üslupta yapılmış birçok şâhideyi barındırmaktadır. Bazı şâhideler her unsuru ile bir üslubu temsil ederken bazıları birçok üslubun özelliğini aynı anda üzerinde taşımaktadır. Barok mimarînin taşkın buketleri ile rumi motifleri, Orta asyanın soğan kubbeleri ile mukarnasları aynı şâhidede görmek mümkündür. Kabristandaki 177, 235 no'lu şâhideler bu gruba örnek olarak gösterilebilir (Bk. Resim: 013, 015).

Genel olarak üsluplar ve kabristanın üslup bakımından bir değerlendirmesini yaptıktan sonra işçilik bakımından Yahya Efendi Kabristanı'nı değerlendireceğiz.

3. İşçilik Bakımından Kıymetli Taşlar

Bir eserin tam anlamıyla güzel olmasında, gün yüzüne çıkmasında hattatın ve nakkaşın emeği kadar şüphesiz taş ustasının da mahareti olmalıdır. Bir deseni, motifi ya da yazıyı taş üzerine hakkını vererek geçirmek oldukça güç ve büyük maharet isteyen bir iştir. Bazı şâhidelerin yazısı veya motifi çok güzel olmasa bile taş işçisinin marifeti ile şâhide sanat eseri hüviyeti kazanmaktadır. Yazısı ve motifleri ile mükemmel olan bir eseri ise kötü bir işçilik mahvedebilmektedir.

Yahya Efendi Kabristanı'nda işçilik açısından son derece güzel şâhideleri görmek mümkündür. Bunların bir kısmı tam bir heykel gibi ve küçük detayları bile atlanmadan yapılmıştır. Bir geminin yelken, halat ve direkleri şeklinde yapılmış 797 ve 2009 taş no'lu şâhideler gerçekten nefis örneklerdir (Bk. Resim: 178, 217). Mezar taşlarında sıkça kullanılan çiçek ve yaprak motiflerinin gerçeği ile neredeyse aynı denebilecek güzellikte oyulanlarını burada görmek mümkündür. 224 ve 656 no'lu şâhideler bu açıdan harika örneklerdir (Bk. Resim: 113, 168).

a) Hat, Süsleme ve Serpuşlar

Hattat ve taş işçisinin ortak mahareti ile kıymetli bir eser haline gelen birçok kitâbeyi kabristanda görmek mümkündür. 401, 343, 2121 no'lu şâhideler hem yazıları hem işçilikleri ile dikkat çeken şâhidelere örnek verilebilir (Bk. Resim: 028, 025, 327). Bazı kitâbelerin yazısı çok güzel olmasa da işçiliği onu ön plana çıkarmaktadır. 966 no'lu şâhide bu gruba örnek verilebilir (Bk. Resim:236).

Süslemesi işçiliğin güzelliği ile dikkat çeken birçok şâhide burada bulunmaktadır. Mesela 323 nolu şâhide hem süslemesi hem de göğsündeki tuğrası ile dikkat çekmektedir (Bk. Resim:129). 328, 939, 1170, 1393 no'lu şâhideler de işçiliklerini örnek gösterebileceğimiz değerli taşlardır (Bk. Resim: 132, 186, 058, 069).

Özellikle son dönemde kullanılıp kişinin mesleğini, meşrebini, rütbesini, ilmî derecesini ve tarîkatını gösteren serpuşlar, başlı başına bir çalışma alanı olabilecek genişlikte bir konudur. Kabristanda birçok çeşidini görebileceğimiz ve işçilik açısından da son derece kıymetli serpuşlar bulunmaktadır. 137 ve 321 taş no'lu şâhidelerin serpuşları ilmiye sınıfının kullandığı destarlı kavuk olup, işçiliklerinin güzelliği ile dikkat çekmektedirler (Bk. Resim: 249, 259). Örtünün katmerli biçimde başlık üzerine sarılması ile ortaya çıkan bu serpuş, gerçeği ile aynı hissi verecek güzellikte taşâ hâkkedilmiştir. Kabristanda bulunan ilginç bir örnek ise 397 no'lu şâhidenin serpuşudur (Bk. Resim: 027). Küp şeklindeki şâhidenin Hamidî fesi, taşın üzerinde değil, kenarındaki bir feslik üzerinde yer almıştır. Son derece güzel ve temiz bir işçilikle yapılan bu serpuşun feslik üzerinde yer alması ilginçtir. Kabristandaki 752 no'lu şâhidenin serpuşu ise nakkaşbaşlıların kullandığı "Zerrin Başlık" tır (Bk. Resim: 235). Üzeri küçük motifler ile boş yer kalmayacak şekilde tezyin edilen bu serpuş da işçilik açısından kıymetli bir örnektir.

b) Taş Sandukalar (Lahitler)

Özellikle son dönem mezar taşlarında yoğun bezemeli, işçilikleri ve heybetleri ile âbidevî bir görüntüye sahip lahitler yapılmıştır. Kabristanda bu taş sandukaların birçok çeşidini görmek mümkündür. 154, 235, 788 no'lu sandukalar hem süsleme unsurları ile hem de işçilikleri ile dikkat çeken kıymetli örneklerdir (Bk. Resim: 103, 015, 177). Fakat genel itibarı ile sandukalı mezar taşları girift ve az aralıklı demir parmaklıklarla çevrilmiş olup dışarıdan görünmemektedir. Motifleri açısından çok güzel olup işçiliği ile geri planda kalan lahitlere ise 893 no'lu lahit örnek gösterilebilir (Bk. Resim:181).

IV. KATALOG

A. HAT, SÜSLEME VE TAŞ İŞÇİLİĞİ YÖNÜYLE İNCELENEN TAŞLAR

Katalog No: 001
Zevkniyab Kalfa

Taş No: 16

Vefat Tarihi: h. 1309 / m. 1892

Hattat: Mısrîzâde

Ölçüler: B.Taş: (27,5x 25,5) x183 - K: 118
A.Taş: (27 x 25) x 172
Lahit: (181 x 75 x 17)

Kitâbenin Okunuşu:

*HÜVE'L-BÂKÎ
KÜLLÜ MEN ALEYHA FÂN*

*Cennet-mekân Sultan Abdülaziz
Han tâbe serâhu Hazretleri'nin
Devletlü ismetlü Başkadın
efendilerinin câriyelerinden
Zevkniyab Kalfa'nın rûhi-çün
ve kâffe-i ehli imanın ervâhî-çün
li rızatü'llahi'l-Fâtiha*

2 Şevval 1309

Mısrîzâde

Genel Tanıtım: Silindirik formda yapılmış baş ve ayak şâhidesi, pehle üzerine oturtulmuştur. Pehlenin orta kısmı altıgen formda oyulmuş ve basamak şeklinde yükselmiştir.

Bezeme: Şâhidelerin bezemesi pehleye oturan kısımlarda alttan yukarı doğru yükselen ve silindirin etrafını dolanan akantus yaprağı motifi ile başlar. Baş taşında yer alan kitâbe kısmı barok tarzı ince yaprak dalları ile dalgalı bir şekilde çevrilmiştir. Şâhidelerin tepe kısmı yuvarlak bir formda bitirilmiş ve en tepeden çıkıp uçları aşağı bakan akantus yaprağı motifi ile örtülmüştür. Ayak taşının ince yaprak dalları ile çervelenmiş göbek kısmında vazo içinden çıkan ve panoyu saran iki ağaç dalı yer alır. Simetrik bir biçimde kıvrılarak yükselen bu dallar yukarda birleşmiş ve dal kıvrımları aralarına çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Pehle üzerinde tezyinat yoktur.

Hat: Kitâbe on satır halinde celî ta'lik ile yazılmış olup "Mısrîzâde" ketebelidir.

Resim 001-a (B.Taşı)

Resim 001-b (A.Taşı)

Katalog No: 002
es-Seyyid Hâfız Yusuf Efendi

Taş No: 20
Vefat Tarihi: h. 1310 / m. 1893
Hattat: Aziz

Ölçüler: B.Taşı: (28,5 x 25) x187 - K: 110
A.Taşı: (28 x 25) x 170

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Rumeli sadaret
pâyesini hâiz
imâm-ı evvel-i Hazret-i
Şehriyârî merhum
ve mağfur es-Seyyid
Hâfız Yusuf
Efendi'nin rûhuna
el-Fâtîha*

*25 Cemâziye'l-âhir
Sene 1310*

Harrarahu Aziz

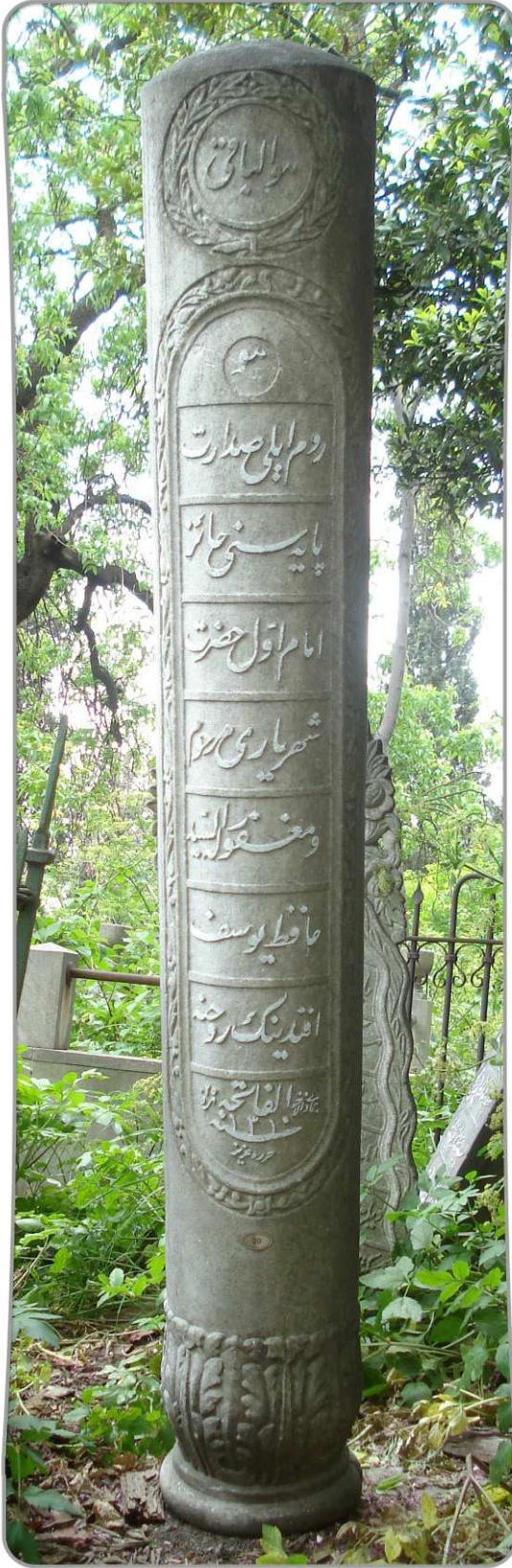
Genel Tanıtım: Mezar, baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler silindirik formda olup, doğrudan toprağa dikilmiştir.

Bezeme: 19. yy'ın sonlarına ait olan bu mezar taşı devrinin özelliğini yansıtan motiflerle süslenmiştir. Şâhidelerin toprağa oturduğu kısımdan, uçları yukarı doğru bakan kenger yaprağı motifleri çıkmaktadır. Silindirin etrafını dolanan yaprakların uçları dışa doğru kıvrılmıştır.

Şâhidelerin en üst kısmı düz kesilmemiş hafif yuvarlatılarak tamamlanmıştır. Baş taşının gövdesinde yer alan kitâbe kısmı barok ve ampir tarzı küçük yapraklarla oval bir şekilde çevrilmiştir. Bu çerçevenin dışında ve üst kısmında yer alan serlevha ise, kabartma bir zeytin dalının dönerek kök kısmına kelepçelenmesi ile oluşturulmuş çelengin ortasında yer almaktadır.

Ayak taşının gövde kısmı oval bir şekilde oyulmuş ve buraya kabartma tekniği ile saksıdan dik biçimde çıkan, dal ve yaprakları ile gövdeyi saran bir ağaç motifi yerleştirilmiştir. Alt kısımlarda yapraklarla başlayan ağaç, yukarı doğru çiçeklerle daha canlı hale getirilmiştir.

Hat: Kitâbe dokuz satır halinde celi ta'lik ile yazılmış olup "Aziz" ketebelidir.

Resim 002-a (B.Taşı)

Resim 002-b (A.Taşı)

Katalog No: 003
Şerife Ümmülhayr Derviş Hatun

Taş No: 24
Vefat Tarihi: h. 1304 / m. 1887
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (47,5 x 44) x 184 - K: 130 - D: 12
A.Taşı: (44,5 x 40) x 173 - D: 12

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYU'L-KAYYÛM

*Kudvetü'l-Arifin eş-Şeyh
Şemseddin Mehmed Nurî
en-Nakşibendî Hazretleri'nin
mürîdesi ve hulefâsından,
Kargılı eş-Şeyh Hoca
Hâfız Hasan Hüseyini Efendi
zevcesi Şerife Ümmülhayr
Derviş Hatun bint-i
eş-Şeyh İbrahim Maşûkî
el-Kadirîyyü'n-Nakşibendî
rûh-ı şerîfî-çün el-Fâtiha.*

*19 Şâbanü'l-Muazzam 1304
Leyletü-l Hâmîs*

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri pehle üzerine oturtulmuştur. Dikdörtgen formdaki şâhideler dendanlı kemer ile bitirilmiştir.

Bezeme: Baş taşının kitâbe kısmı iki silme ile çevrilmiş, silmelerin birleştiği alt kısım ise aşağı bakan bir dizi palmet ile oval biçimde tamamlanmıştır. Üst kısım, iki basamak ile yarım dâireler çizerek yükselen ve sivrilen bir lâleyi andırmaktadır. Bu alanın ortasında Sümbülî tarikatına ait ince ve itina ile işlenmiş, kıymetli bir sikke bulunur. Sikkenin alt iki kenarında dalları dışarı doğru kıvrılmış gül motifleri yer alır. Serlevha kısmı, alttan başlayıp iki yönden yaprak motifi ile kucaklanmıştır. Aynı yapraklar tarih satırının da alt kısmını süslemektedir.

Baş taşı ile aynı forma sahip ayak taşı da tezyînat ve taş işçiliği açısından kıymetlidir. Taşın gövdesi, çift kulplu bir kupadan dik şekilde çıkan bir ağaç motifi ile süslenmiştir. Ağacın üç çiçeği gövde üzerinde olup, yapraklı dallar çiçeklerin altından çıkarak gövdeye dağılır. Motiflerin detayları ayrıntıları ile gösterilmiştir. Baş taşında sikkenin yer aldığı alana, ayak taşında irice bir gülçe konmuştur.

Hat: Kitâbe on üç satır celî sülüs yazı ile yazılmış olup, hat sanatı yönünden güzel bir örnektir.

Resim 003-a (B.Taşı)

Resim 003-b (A.Taşı)

Resim 003-c
(B.Taşı Detayı)

Resim 003-d
(A.Taşı Detayı)

Resim 003-e
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 004
es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Nûri Efendi

Taş No: 25
Vefat Tarihi: h. 1327 / m. 1909
Hattat: Aziz

B.Taş: (47,5 x 45) x183 - K: 130 - D: 12
Ölçüler: Serpuş: (39 x 23)
A.Taş: (44 x 42,5) x 174 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*İstanbul pâyelilerinden
Mekteb-i Meşîhat-i ulya muâvini
Şeyh Hasan Efendi-zâde
es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Nûri Efendi
el-Kadirî rûh-i şerifi-çün
el- Fâtîha
27 Ramazan 1327
24 Eylül 1325
Yevm-i Salı*

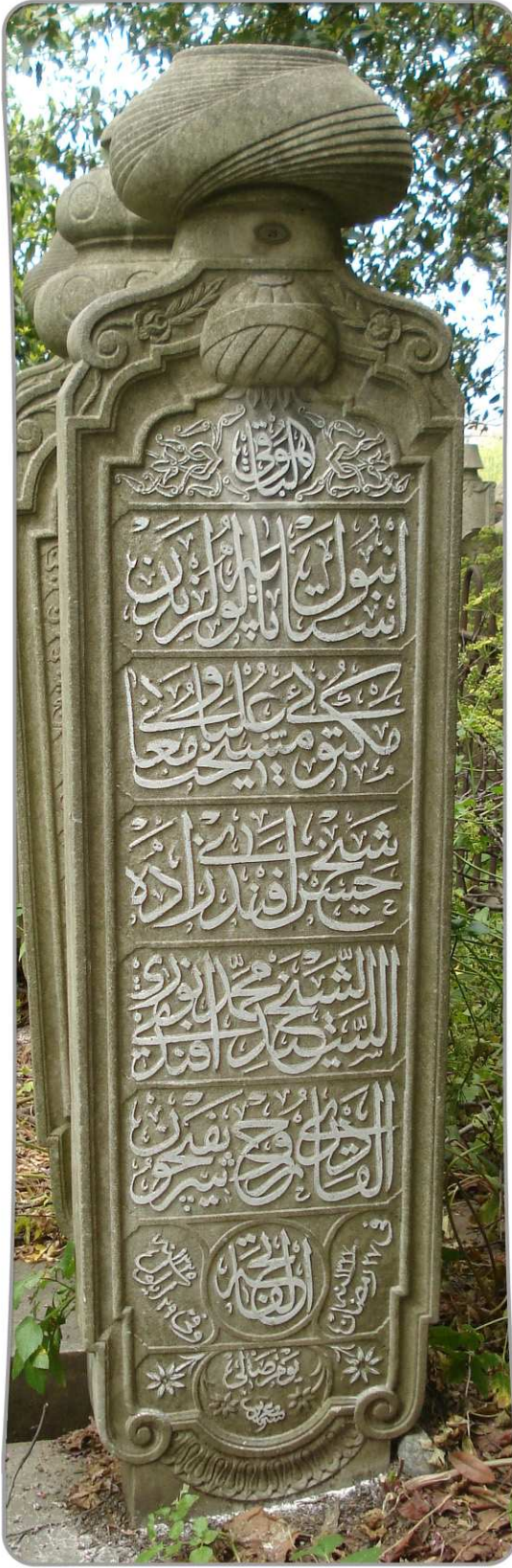
Ketebehû Aziz

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi dikdörtgen formda olup pehle üzerinde dikilidir.

Bezeme: Şâhideler iç içe iki silme ile çevrelenmiştir. Baş taşı kitâbe, serpuş ve sikke motifinden ibarettir. Kitâbenin en üst kısmında kabrtma biçiminde Rufâi tâcı yer almaktadır. Motife birleşen dış silmenin uçları, taşın alt kısmına dönerken içe doğru kıvrılarak diğer silme ile birleşmiştir. Arada kalan en alt kısım ise bir dizi palmet ile oval bir biçimde tamamlanmıştır. Sikke motifinin altında bulunan serlevha kısmının iki yanı rûmillerle süslenmiştir. Metin kısmının son satırını oluşturan tarih ibaresi çiçekler ile tezyin edilmiştir. Gayet ince ve sanatlı bir biçimde işlenmiş olan örfî destarlı serpuş, 19. yy'da yaygın olarak kullanılan ilmiye kavuğudur.

Ayak taşının gövdesinde bir saksı içinden yükselen iki ince dal yer almaktadır. Ana dal üzerinde birçok dal ve yaprak bulunup ana dallar ters simetri ile kıvrılıp tepede birleşmiştir. Dallar sırt sırta geldikleri yerde gevşek bir orta bağ ile bağlanmıştır. Şahidenin üst kısmında yukarı çıktıkça küçülen iki boğumlu basık ve yuvarlak üç topuz yer alır. Bu form dönemin mezar taşlarında sıkça kullanılmıştır. Alttaki iki topuzun üzerlerinde yanyana üçer yuvarlak oyuk vardır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber sekiz satırdan oluşmaktadır. "Ârif" ketebeli yazı, istifli celi sülüstür. Dizayn, harflerin diziliş ve endamı açısından değerli bir örnektir.

Resim 004-a (B.Taşı)

Resim 004-b
(A.Taş)

Resim 004-c (Serlevha)

Katalog No: 005
Kargılı Hoca Hâfız Hasan Hüseyin Efendi

Taş No: 26

Vefat Tarihi: h. 1318 / m. 1901

Hattat: Arif

Ölçüler:	B.Taşı: (47 x 45,5) x187 - K: 135 - D: 12
	Serpuş: (34 x 29)
	A.Taşı: (44 x 41) x 174 – K: 119 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-KAYYÛM

*Hazret-i Yahya Efendi Türbedârı
Şemseddin Muhammed Nurî Efendi
halîfesi ve Sultan Süleyman Han
Cami-i Kebîri Cuma Vâizi Kargılı
Hoca Hâfız Hasan Hüseyin
Efendi en-Nakşibendî ibn-i Hüseyin
ibn-i Ali rûhlarî-çün el-Fâtîha.*

*fi 22 Şevval 1318
Yevm-i Salı*

Ketebehû Ârif

Ayak Taşının Üzerindeki Kitâbe:

*Anadolu'da Kargı Kasabası'nda
Mihriban Hatun Sultan'ın vezirine bina
ettirdiği Cami-i Şerif dahilinde defîn-i
hâk-i Rahmet-i Subhani Şeyh Seyyid
Hasan Horasani evladından ve Şeyh
oğulları denilen sülâle-i şürefadandır.
1237 senesinde Kargı'da kadem nihâde-i
bezm-i şuhud olup 51'de İstanbul'a gelerek
tahsil-i ulûm ve ahz-ı tarîkat ile 86'da cevâmi-i
selâtin meşâyih-i vâizini zeyline dâhil
ve Süleymâniye Câmi-i Şerifî Cuma vâizi iken
1318 senesi Şevval'inde Rahmet-i İlahiye'ye
vasıl olmuştur.*

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri pehle üzerine oturtulmuştur. Pehle dört blok mermerin birbirine demir kelepçe ile tutturulmasıyla oluşmuştur.

Bezeme: Baş taşının kitâbe kısmı iki silme ile çevrilmiş, silmelerin arası boş bırakılmıştır. Dıştaki silme alt kısma dönülen yerde kıvrılarak içerideki silme ile birleşmiş arada kalan alt kısım ise aşağı bakan bir dizi palmet ile oval bir biçimde tamamlanmıştır. Kitâbeyi çeviren bu silmeler yukarıda iki basamak ile yarım dâireler çizerek son bulmuştur. Ortası yüksekçe olan şâhidenin üstüne örfî destarlı kavuk yerleştirilmiştir.

Hat: Baş taşında yer alan kitâbe, dokuz satır celî sülûs yazı ile yazılmış olup hat sanatı yönünden kıymetli bir örnektir. Ayak taşında yer alan kitâbe ise on yedi satır celî ta'lik ile yazılmıştır.

Resim 005-a
(B.Taşı)

Resim 005-b
(Serpuş)

Resim 005-c
(Serlevha)

Katalog No: 006
Saraylı Fatıma Hatun

Taş No: 76
Vefat Tarihi: h. 1196 / m. 1782
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (56 x 43) x198 - K: 66 - D: 10
A.Taşı: (53 x 45) x 171 - D: 8

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Hâla kethüday-ı bevâbîn
Hazret-i Şehriyarî es-Seyyid
Mustafa Ağa'nın Halîlesi
merhûme ve mağfûrun lehâ saraylı
Fatıma Hatun rûhuna Fâtiha*

fi 15 Recep Sene 1196

Genel Tanıtım: 18. yy'ın ikinci çeyreğinden sonlarına kadar tarihlenmekte olan şâhidelere örnektir. Şâhide alttan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Mustafa Sürün'ün çalışmasında bahsettiği ve bizimde kabristandaki diğer taşlarda da müşahade ettiğimiz üzere, bu form daha çok kadınlara ait mezar taşlarında kullanılmaktadır.

Bezeme: Kitâbe kısmı ampir üslubu helezonik motiflerle çevrilmiştir. Çok belirgin olmayan bir tarzda ve küçük motifler kullanılarak yapılan bu bezeme kitâbeyi ve hattı ön plana çıkarmıştır. Aynı zamanda bu ince ve sade motifler taşın ihtişam ve heybetini dengelemiş ve taş bu yönü ile klasik dönemin biçimsel sadeliğini hatırlatmıştır. Kitâbe kısmının üzerinde yükselen alınlık kısmına istiridye kabuğunu andıran aralıklı üç motif üzerinden geçilmektedir. Alınlık kısmı simetrik olarak yerleştirilmiş rûmi, palmet ve kıvrık dallardan oluşan bir kompozisyonla tezyin edilmiştir.

Hat: Kitâbe yedi satır celi sülüs yazıdan müteşekkildir. Sülüs yazı bu örnekte henüz klasiğine ulaşmamıştır.

Resim 006-a (B.Taşı)

Resim 006-b (B.Taşı Detayı)

Resim 006-c (B.Taşı Detayı)

Katalog No: 007
Mirliva Mustafa Rasim Paşa

Taş No: 93
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: İmzasız

B.Taş: (46 x 29,5) x173 - K: 118 - D: 11
Ölçüler: Serpuş: (15 x15,5)
A.Taş: (41 x 29) x 169 - D: 10

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

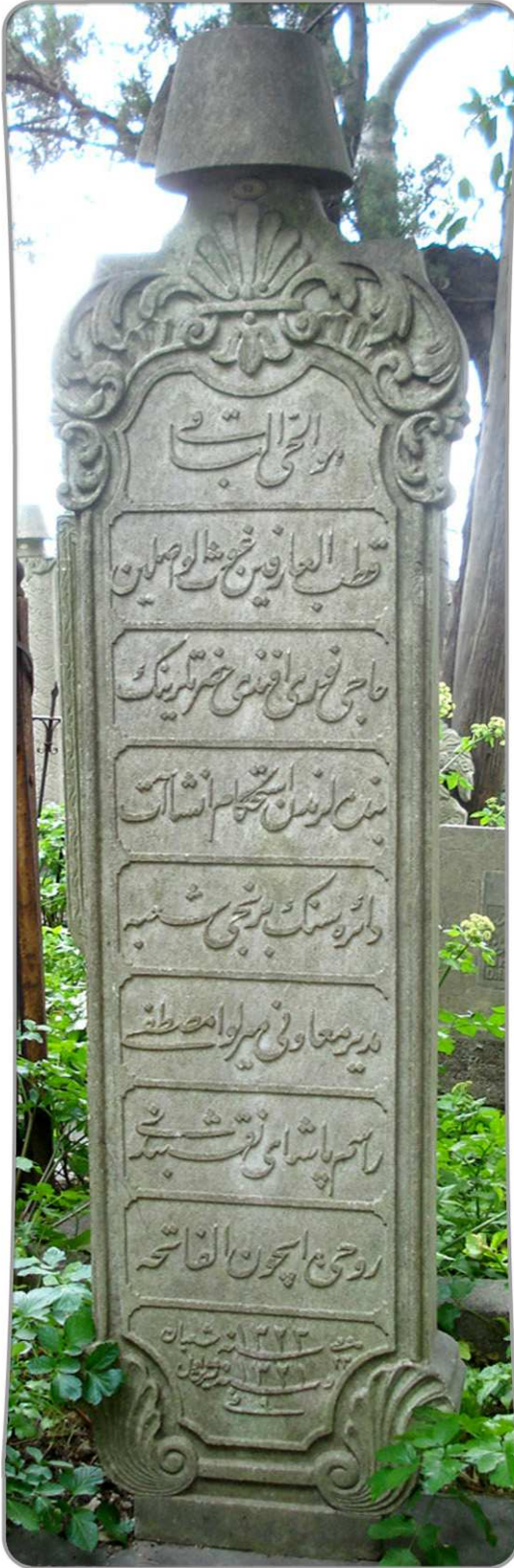
*Kutbü'l-Arifîn Gavvü'l-Vasilîn
Hacı Nurî Hazretleri'nin
bendelerinden, İstihlâm İnşaat
Dâiresi'nin birinci şûbe
müdür muavini, Mirliva Mustafa
Rasim Paşay-ı Nakşibendî
rûhi-çün el-Fâtiha*

*23 Şâban 1323
fî 9 Teşrîn-i Evvel 1321*

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formdaki baş ve ayak taşı pehle üzerine oturtulmuştur.

Bezeme: Şâhidelerin alt iki yanında uçları dışa doğru kıvrılmış istiridye kabuğu motifi üzerinden kitâbe ve bezeme kısımları yükselmektedir. Şâhidelerin tepe kısmında çeyrek şua motifi yer almaktadır. Bu motifin iki yanından barok üsluplu yapraklar sarkmaktadır. Baş taşında bu iki motifin ortasında kalan gövde kısmında kitâbe yer almaktadır. Baş taşı "Azizî fes" ile son bulmaktadır.

Ayak taşında ise gövde en altta istiridye kabukları üzerine oturtulmuş bir vazodan yükselen dallar ile kaplanmıştır. Üç dal üzerinde yükselen bu motifin yanlardaki dalları kısa bırakılarak aşağı eğilmiş ortadaki dal ise dik bir şekilde üst kısma kadar yükselerek taşın gövdesini sarmıştır. Taş işçiliği bakımından kıymetli olan bu şâhide motif yönünden de zengindir. (Bk. Çizim No: 01) Ayak şâhidesinin üst kısmında kare kesimli iki silme mevcuttur. Bunların en üstüne ise kozalak motifi oturtulmuştur. Pehle üzerinde tezyînat bulunmamaktadır.

Resim 007-a (B.Taşı)

Resim 007-b (A.Taşı)

Katalog No: 008
Ahmed Tevfik Efendi

Taş No: 110
Vefat Tarihi: h. 1302 / m. 1885
Hattat: İmzasız

	B.Taş: (39,5 x 38) x175 - K: 98 - D: 13
Ölçüler:	Serpuş: (19 x 16)
	A.Taş: (37 x 37) x 151 - D: 12
	Lahit: (193 x 60 x 53)

Kitabenin Okunuşu:

LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH

HÜVE'L-BÂKÎ

*Kavâid-i Arabi ve Fâriside bâhir
şive-i Hatta mâlik-i hıfz-ı lisan
nazm-ı celîline ma sıdk-u fûnûn sâireye kesb-i
vukuf ile
sıfat-ı fezâil-i câmi serküttâbi Hazret-i Şehriyarî
pâye-i mütehayyizândan iken vefat eden
meşâir-i müellifinden Gelenbevi Hoca İsmail
Efendi'nin
ahfâdından ve sudûr-i izamdan
Ahmed Tevfik Efendi'nin rûhuna Fâtiha*

12 Rebû'l-Ahir 1302

Genel Tanıtım: Kapaksız bir sanduka ve üzerindeki baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler lahde birleşik olup dikdörtgen formdadır.

Bezeme: Sanduka, ihtişamı ve yoğun bezemesi ile dikkat çeker. Demir kafes içerisindeki lahdin yan kapağına demetlenmiş saplar üzerinde iri çiçek buketleri ile dolu bir sepet yerleştirilmiştir. Saplar sepeti, lahdin iki yanından kıvrımlar yaparak çiçek ve yaprak motifleri ile sarmıştır. Yüksek kabartma tekniği ile yapılan sanduka, taş işçiliği ve motiflerin güzelliği ile adeta çiçek bahçesi haline getirilmiştir. Lahdin baş ve ayak kısımları da sepet içerisinde gül demetleri ile bezenmiştir.

Baş taşı hat ve bezeme yönünden çok dikkat çekmeyip serlevhası yönüyle ilgi çekicidir. Taşın göğüs kısmına yerleştirilen sayfası açık kitap şekline nâdiren rastlanır. Kitabın içine istifli olarak tevhid ibaresi yazılmıştır. Serpuş "Azizî fes"tir.

Ayak taşı dikdörtgen formda olup kenarları dalgalıdır. Baş kısmına erkek mezar taşı olmasına rağmen bir çiçek buketi yerleştirilmiştir. Gövde kısmında ise aşağıdan yukarı helezonlar çizerek uzanan bahar dalı ve bahar çiçekleri bulunmaktadır.

Resim 008-a (B.Taşı)

Katalog No: 009
Mehmed Safiyüddin Bey

Taş No: 111
Vefat Tarihi: h. 1315 / m. 1898
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (28,5 x 23) x165 - K: 97
A.Taşı: (27,5 x 23,5) x 152

Kitabenin Okunuşu:

YA ALLAH HÛ

*Makâm-ı serasker-i levâzimat-ı umûmiye
dâiresi
ikinci şûbesi mütehayyizân-ı hulefâsından iken
irtihal-i dâr-ı bekâ eden
merhum Mehmed Safiyüddin Bey'in kabridir.
Rûhi-çün Fâtiha*

18 Şevval 1315

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı ile bir pehleden ibaret olan bu mezar, motifler, taş işçiliği ve hat sanatı bakımından güzel bir örnektir. Şâhideler, silindirik formdadır.

Bezeme: Şâhideler barok tarzı akantus yaprağı motifleri ile en alttan çevrilmiştir. Metin kısmı çiçek ve yaprakların oluşturduğu bir çelenkle oval bir biçimde çevrilmiştir.

Ayak taşında ise aşağıdan kurdela ile bağlanan bu çelenk içerisinde yine bir kurdela ile birbirine bağlanmış, kıvrılarak ve birbirine dolanarak yükselen iki asma dalı görülmektedir. Taşa adeta dantel gibi işlenen motifler ince ruh ve sanat anlayışını gösterir. Kabartma tekniği ile yapılan motifte üzüm salkımları ve asma yaprakları göz alıcı güzellik ve netlikte olup benzerleri içerisinde farkedilir bir özelliğe sahiptir.

Hat: İstifli celi sülüs on satırdan müteşekkil bir yazısı vardır.

Resim 009-a (B.Taşı)

Resim 009-b (A.Taşı)

Resim 009-c (A.Taşı Detayı)

Katalog No: 010
Mürgidil Kadın

Taş No: 149
Vefat Tarihi: h. 1262 / m. 1846
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (41 x 35) x157 - K: 100 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ricâl-i Devlet-i Âliyye'den
ve vüzerây-ı izam hazrât-ı
kapı kethüdalarından es-Seyyid
İsmail Müfîd Bey
efendi'nin Halîlesi merhûme
Mürgidil Kadın rûhi-çün el-Fâtiha.*

4 Cemâziye'l-Ahir 1262

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir. Ayak taşı mevcut olmayan şâhidenin kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Barok üslubun hâkim olduğu şâhide, yaprak nakışlı, dalgalı bir bordür ile çerçevlenmiştir. Tepe kısmına alttan bağlanıp taşkın bir şekilde açılan barok üsluplu yapraklar yerleştirilmiştir. Yaprakların katmerli şekilde üst üste gelerek sıralanması üç boyutlu bir görüntü sağlayarak şâhideye hareket katmıştır.

Hat: Şâhidenin sekiz satırdan oluşan celfî ta'lik bir kitâbesi vardır.

Katalog No: 011
el-Hac Ahmed İzzet Paşa

Taş No: 153
Vefat Tarihi: h. 1311 / m. 1894
Hattat: Mısrîzâde Ali Rıza

Ölçüler: B.Taşı: (27 x 24) x133 - K: 82

Kitabenin Okunuşu:

HÛ

*Tarîkat-ı Aliye-i Mevlevîye
ve kudemây-ı ricâl-i saltanat-ı Seniyyeden
Kayseri mutasarrıfı esbâkı
merhûm el-Hac Ahmed İzzet
Paşa'nın rûhi-çün el-Fâtiha.*

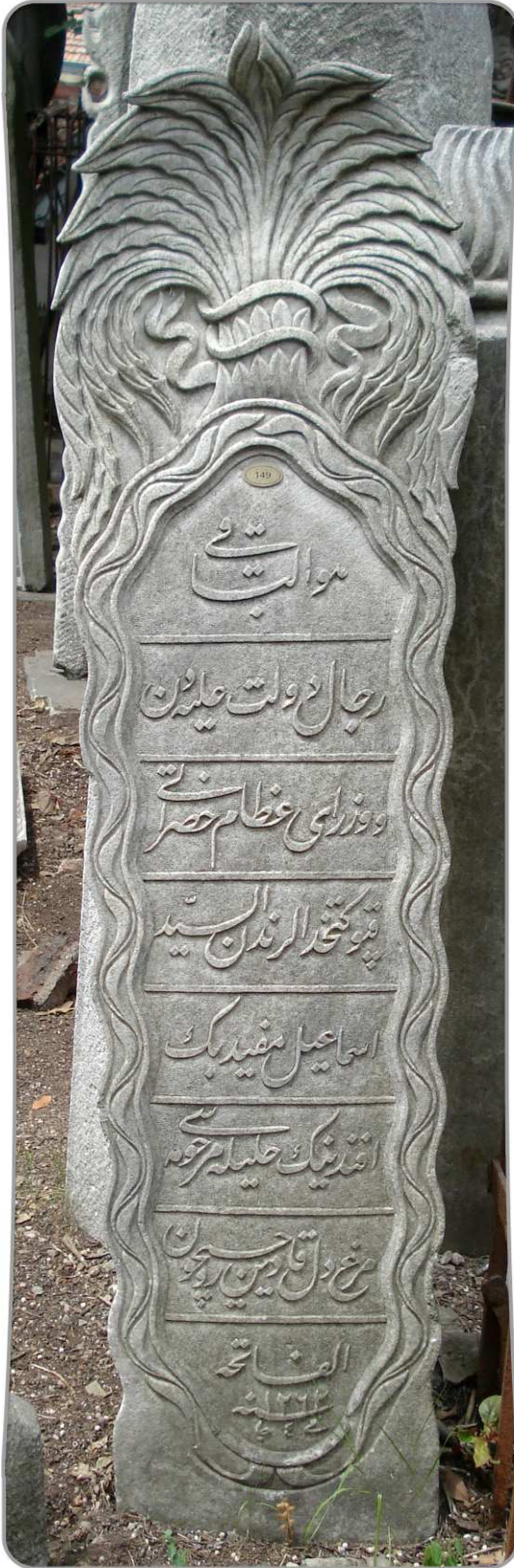
26 Cemâziye'l-âhir 1311

Nemekahû Mısrîzâde Ali Rıza çufıra leh

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki şâhide, pehle üzerine dikili olup, şahidenin ayak taşı mevcut değildir.

Bezeme: Şâhidenin pehleye birleştiği kısımdan itibaren taşı saran ve yukarı doğru yükselen akantus yaprağı motifleri yer almaktadır. Kitâbe kısmı barok tarzı küçük motiflerle oval bir biçimde çevrelenmiştir. Serlevha kısmı bu panonun üzerindedir. Çiçeklerden oluşan bir çelenk ile çevrilmiş olan serlavha, bezeme ve dizayn açısından farklı ve güzel bir örnektir. Kitâbeyi çevreleyen pano içinde en üstte, yarım daire şeklinde boş kalan kısım, sırt sırta vermiş ve alttan içe doğru kıvrılan iki yaprak motifi ile süslenmiştir.

Hat: Altı satırdan oluşan celfî ta'lik kitâbe "Mısrîzâde Ali Rıza Efendi" tarafından yazılmıştır.

Resim 010-a
(149 - B.Taşı)

Resim 011-a
(153 - B.Taşı)

Katalog No: 012
İsmail Rıdvan Paşa

Taş No: 175-176
Vefat Tarihi: h. 1324 / m. 1906
Hattat: Sami

B.Taş: (29 x 26) x150 - K: 108
Ölçüler: A. Taş: (27 x 24,5) x 127
Lahit: (201 x 81 x 95)

Kitâbenin Okunuşu:

KÜLLÜ MEN ALEYHÂ FAN

*Eâzım-ı vüzerây-ı
Saltanat-ı Seniyye'den
Şehremîni iken
irtihâl-i dâr-ı bekâ
eden İsmail
Rıdvan Paşa'nın
ve kâffe-i ehl-i imanın
ervâhî-çün Fâtiha.*

27 Muharrem Sene 1324

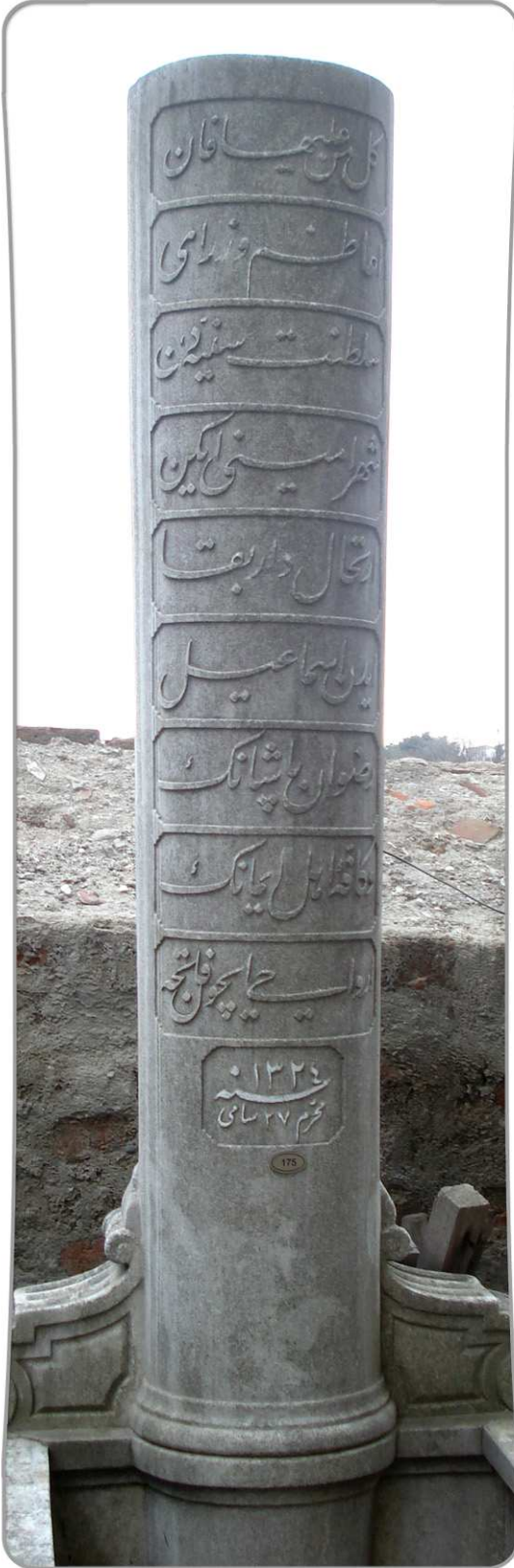
Sami

Genel Tanıtım: Mezar, kitâbeli iki şâhide ve lahitten ibarettir. Sanduka dikdörtgen formda olup üzeri açık bırakılmıştır. Lahidin alt kısmı derin bir kuyu şeklinde meydandadır. Şâhideler silindirik formdadır.

Bezeme: Sanduka üzerinde kabartma tezyînat bulunmamakla beraber geometrik desenler ile ajur şeklinde oyularak yapılan kapaklar ilgi çekicidir. Bu kafesin ortasında kare şeklinde boş levha yer almaktadır. Lahidin yan kapakları ise oyulmamış, ortada içi boş levha olmak üzere girintili çıkıntılı üç panoya ayrılmıştır. Lahitin baş ve ayak kısımlarından destekler ile silindirik şâhidelere geçilir. Şâhideler üzerinde herhangi bir bezeme unsuru görülmez.

Hat: 175 numaralı şâhide üzerindeki on satırlık celfî tâ'lik kitâbe "Sâmi" ketebelidir. Önemli bir hat üstadının elinden çıkmış olan bu kitâbe, istif yönünden, harflerin satıra oturuşu ve dizaynı yönünden kıymetli bir örnektir.

Bu taşın ayak taşı olan 176 numaralı taş ise yine celfî ta'likle yazılmış uzunca bir metine sahiptir. Fakat altında imza olmadığı gibi Sami Efendi'ye ait olmadığı âşikârdır.

Resim 012-a
(B.Taşı)

Resim 012-b
(Genel Görünüm - Lahit)

Resim 012-c
(İmza)

Katalog No: 013
Fatıma Hanım

Taş No: 177
Vefat Tarihi: h. 1224 / m. 1809
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (30 x 30) x186 - K: 55 - D: 30
A.Taşı: (30 x 30) x 186 - K: 55
Mermer Levha: (44 x 32 x 6,5)

Kitâbenin Okunuşu:

MEZARIN

Ne bir çiçek getiren ne bir ziyaret eden var. Demek sende hayatta kimsesizdin. Sen kime acımiyor kime ehemmiyet vermiyordun. Şimdi seni bu küflenmiş bu çürütmüş siyaha meyyal toprağın altında kimsesiz görmek beni müteessir etmiyor. Çünkü yarın öbür gün bende senin yanına bir arkadaş olacağım için hiç teessür etmiyorum. Anlıyormusun hiç hiç.

Ayak Taşının Üzerindeki Kitâbe:

AH MİNE'L-MEVT

*Şehremini esbak merhum
Rıdvan Paşa hafidesi ve Nurîye Canbolat
Hanım'ın kerîmesi Fatıma Hanım
ve kâffe-i ehl-i imanın ervâh-ı şeriflerine
Fâtiha.*

*Târih-i tevellüdü fî 14 Ağustos 231
Târih-i Vefâtı fî 18 Kânun-ı evvel 224*

*Değer şunda ki kitâbeyi Vefâtından birkaç gün
makdem kendisi yazmıştır.*

Genel Tanıtım: Neoklasik üslupta yapılan şâhideler, alışılmışın dışında bir formdadır. Mezar kesme taş mermer dört blokla kare halinde çevrilmiş, şâhideler de öne bakan iki köşeye oturtulmuştur. Kare şeklinde çevrilmiş mezarın orta ve üst kısmına dikdörtgen formlu ve kenarları üçgen şeklinde pahlanmış bir mermer plaka yerleştirilmiştir. Şâhideler dikdörtgen formda kesilmiştir.

Bezeme: Kitâbe kısımlarının yukarisına küçük ve şirin gülbezek motifleri yerleştirilmiştir. Bu motif, aynı hizâda taşın dört cephesine de uygulanmıştır. Bu hizâdan taş dört kenardan pahlanmış ve ters dönmüş mukarnas görünümü verilmiştir. Pahlanan bu kısımlarla beraber taş, yukarı kısımlarda sekizgen şeklini almıştır. Daha sonra bir silme ile devam eden taşı ardarda önce büyük sonra küçük bir zencerek motifi sarmıştır. Şâhideler Orta Asya mimarisindeki kubbeleri andıran birer soğan kubbe ile son bulmuştur.

Hat: İki şâhide de rik'a hattı ile yazılmıştır. Şâhidelerin onar satır yazısı vardır. Mezarın ortasında yerleştirilen mermerin düşey kenarları rûmi ağ sırası ile süslenmiş, üst kısmına ise güzel bir sülüs hat ile istifli kelime-i şehâdet yazılmıştır. Eşine nadiren rastlanır bir örnektir.

Resim 013-a (Genel Görünüm)

Resim 013-b (B.Taşı)

Resim 013-c (A.Taşı)

Resim 013-d
(Mermer Levha)

Resim 013-e
(Serlevha)

Katalog No: 014
Nedîme Kadın

Taş No: 214

Vefat Tarihi: h. 1226 / m. 1811

Hattat: Mahmud Celalettin

Ölçüler: B.Taşı: (44,5 x 46) x168 - K: 131 - D: 18
A.Taşı: (34 x 33) x 155 - D: 24

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*İnallâhe yağfiru'z-zunûbe cemî'an
Vâlide-i celîletü's-şan Mihrişah
Sultan tâb-ı serâha Hazretleri'nin
kethüdası merhum ve mağfur
Yusuf Ağa'nın halîlesi
merhûme ve mağfûrun lehâ Nedîme
Kadın rûhi-çün Fâtiha meas-
Salavat.*

fi 22 Şâban sene 1226

Harrarahu Mahmud Celalettin

Genel Tanıtım: Şâhide dikdörtgene yakın bir formda yükselip dairevi bir şekil alarak son bulur. Şahide ayak taşı ile beraber toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Kitabenin üst orta kısmında deniz tarağı motifi, bunun yanlarında gül motifleri ve en üstte de barok tarzı bir bezeme yer alır. Üst bezeme serlevhanın yanlarına kadar inmiştir. Ayak taşının gövde kısmında stilize edilmiş ağaç motifi konmuş, üst kısmına ise üst üste yayvan topuzlar oturtulmuştur.

Hat: Kitâbe, serlevha kısmı ile beraber dokuz satırdan oluşmaktadır. İstifli celî sülüs yazı, "Mahmud Calâleddin" imzalıdır.

Resim 014-a (B.Taşı)

Resim 014-b (A.Taşı)

Katalog No: 015
Adeviyye Rabia Hanım

Taş No: 235
Vefat Tarihi: h. 1318 / m. 1900
Hattat: Hasan Sırrı

Ölçüler: B.Taşı: (61 x 50) x158 - K: 90 - D: 12
A.Taşı: (61 x 50) x 158 - D: 12

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Muhtaç rahmet-i Ğufran-ı Hakk'a
Sadr-ı esbak Kadri Paşa merhûmun
Halîlesi ve vükelây-ı saltanat-ı seniyyeden
Hekim İsmail Paşa'nın kerimesi merhum
ve mağfurun lehâ Adeviyye Rabia Hanım
rûhuna Fâtiha.*

20 Muharremü'l-Harem sene 1318

Ketebehû Hasan Sırrı

Genel Tanıtım: Mermer sanduka üzerine oturtulan baş ve ayak taşı demir bir kafes ile çevirilmiştir. Şâhideler dikdörtgen formda olup sanduka ile bütündür. Sandukanın üzeri çatı şeklindeki bir kapak ile örtülmüştür.

Bezeme: Farklı üsluplara ait bezemeleri üzerinde gösteren lahitte bazı unsurlar klasik döneme ait olmakla beraber barok unsurlarda kullanılmıştır. Sandukanın kapakları yan yana dizilmiş küçük nişlerle çevrilmiş ve taşın iri kütlesine hafiflik verilerek hacim etkisi yaratılmıştır. Bu nişli

kısımdan bir üst kademede daha küçük yarım dâire şeklinde nişlerin yer aldığı kısma geçilerek taş sanduka tamamlanmıştır.

Taş sanduka yukarıda üçgen şeklinde yükseltilmiş ve şâhide bu üçgenin üzerine oturtulmuştur. Simetri özelliği gösteren şâhidelerin gövde kısımları kenarlardan konturlenmiş ve yanlardan burmalı çifte sütunceyle tamamlanmıştır. Bu sütunceler yapıda sağlamlık ve heybet etkisi yaratmanın yanı sıra, taşıyıcı görevi de görmektedirler. Konturlenen kısmın üst tarafına yarım şua motifi yerleştirilmiştir. Şua motifinin üzerinde köşebentlerle gövde tamamlanarak tepe kısmına geçilmiştir. Bu köşebentlerin içi rûmi motiflerle doldurulmuştur. Buradan çıkma yaparak geçilen kısım, sarkıtlı mukarnaslarla süslenmiştir. Taşın en üst kısmı ise sivri kemer ve iki yanda küçük yarım sivri kemerlerle tamamlanmış, bu kemerin içi de rûmi motiflerle donatılmıştır. Mukarnasların ve sütuncelerin verdiği ihtişam ve heybeti, danteli andıran ve bir o kadar da ince ruhu hissettiren rûmi motifleri hafifleterek dengelemiştir. Baş taşında şua motifinin altında metin kısmı yer almakla beraber ayak taşında bu kısım on yapraklı dik formu, üzerinde stilize çiçek motifi olan bir dal ile tamamlanmıştır.(Bk. Çizim No: 02)

Hat: "Hasan Sırrı" imzalı kitâbe serlevha kısmıyla beraber yedi satırdan müteşekkil istifli celf sülüs yazıdır. Harflerin şekli, satıra oturuşu ve dizaynı açısından nadide bir örnektir. Özellikle ilk satırda uygun aralıklarla dizayn edilmiş kuyruklu harflerin ahenkli duruşu göz zevkini okşar.

Resim 015-a (B.Taşı)

Resim 015-c
(Genel Görünüm)

Resim 015-b (A.Taşı)

Katalog No: 016
Şerife Afife Hanım

Taş No: 237
Vefat Tarihi: h. 1231 / m. 1815
Hattat: Aliyyü's-Sabri

Ölçüler: B.Taşı: (48 x 28) x168 - K: 92 - D: 12

Kitâbenin Okunuşu:

ALLAH BÂKÎ

*Kutbu'l Arifîn Gavsu'l Vâsılın
Yahya Efendi kuddise sırrahu'l-aziz
Hazretleri'nin evlâdından müderrisînden
Konevî imamzâde es-Seyyid Mustafa
Şerif Efendi'nin nevcivan kerîmesi
merhûme Şerife Afife Hanım
rûhiçün Fâtiha.*

ff 1 Muharrem Sene 1231

Aliyyü's-Sabri

Genel Tanıtım: Baş taşı aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alarak son bulan tipte olup, pehle üzerine dikilidir. Ayak taşı ise dikdörtgen formda ve daha küçük ebatta olup yerde yatar vaziyettedir.

Bezeme: Oldukça heybetli olan baştaşında bezeme yoğun olarak üst kısımda bulunmaktadır. Barok üslupta bezenen şâhidenin kitâbe kısmının yanları sütunçe görünümünde oyulmuştur. Serlevha kısmı inci bir kolyeyi andıran dâire formun içinde yer almaktadır. Bunun altındaki köşelere gül motifi yerleştirilmiştir. Taşın tepe kısmı yukarıya doğru keskin hatlara sahip istiridye kabuğuna benzer bir şekilden ibarettir.

Ayak taşının gövdesinde saksı içinden çıkan stilize hurma ağacı motifi görülmektedir. Tepe kısmında bir boğumla birbirinden ayrılan iki topuz yer almaktadır.

Hat: "Aliyyü's-Sabri" imzalı kitâbe, serlevha kısmı ile beraber dokuz satırdan oluşmaktadır. Celî sülüs yazının serlevha kısmı istif ve tezyînat açısından dikkat çekicidir.

Resim 016-a
(B.Taşı)

Resim 016-b (A.Taşı)

Resim 016-d
(İmza)

Katalog No: 017
Mustafa Efendi

Taş No: 238
Vefat Tarihi: h. 1189 / m. 1775
Hattat: İmzasız

B.Taş: (42 x 37) x169 - K: 113 - D: 17
Ölçüler: Serpuş: (40 x 47)
A.Taş: (30 x 28) x 190

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Kutbu'l Arifin Gavsu'l Vâsılın
eş-Şeyh Yahya Efendi kuddise sırrahu
Hazretleri'nin evlâdından ve Hâcegân-ı
Dîvan-ı Hümâyun'dan merhum
ve mağfûrun leh Mustafa Efendi
rûhiçün el-Fâtîha.*

12 Receb Sene 1189

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı ile bir pehle üzerinde yer alan mezar taşı 18 yy'a aittir. Şahidenin pehleye oturduğu kısım uzun bir sütunu andırarak yükselmiş ve basamaklar ile dikdörtgen forma geçilerek kitâbenin bulunduğu kısım meydana getirilmiştir. Baş taşının serpuşu vardır.

Bezeme: Baş taşında serlevha kısmının iki yanında yer alan yaprak motifleri hariç bezeme yoktur. Fakat serpuş işçilik bakımından kıymetli bir örnektir. Hâcegân-ı Dîvan-ı Hümâyun mensuplarına ait olan bu serpuş "kafesî destarlı kavuk" adıyla bilinir.

Ayak taşı ampir üslupta yapılmış olup, pehleye bitişik sütun kısmının üzerinde taşkın bir pano yer almaktadır. Panonun iki kenarında yer alan sütunçelerin üzerinde bezeme yer almaktadır. Şahidenin tepe kısmı ise üst üste iki boğum ile oluşturulmuş topuzdan ibarettir. Alttaki topuz üsttekinden epey büyük olup bu topuzu alttan yaprak motifleri çevirerek kucaklamaktadır.

Hat: Kitâbe kısmı sekiz satır celi sülüs yazıdan müteşekkildir.

Resim 017-a (B.Taşı)

Resim 017-b (A.Taşı)

Katalog No: 018
Ayşe Hanımefendi

Taş No: 248
Vefat Tarihi: h. 1262 / m. 1846
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (56 x 40) x195 - K: 111 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Sâbıkan Sadr-ı Vâlây-ı
Rumeli, Melik Mehmed Paşa
zâde Abdülkadir Bey
Hazretleri'nin kerîme-i
muhteremeleri merhûme ve mağfur'un lehâ
Cennet-mekân Ayşe Hanımefendi
rûh-ı şerifesi için Fâtiha.*

Sene 1262

Genel Tanıtım: Heybetli şâhide ayak taşı ile beraber pehle üzerine dikilidir. Aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdaki şahidenin kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Kıvrılarak yükselen ve sivrilen bordürün üst noktasına boynuz motifi yerleştirilmiştir. Üzerine sarmaşık dolanan bu boynuzun içinden helezonlar çizerek içe doğru kıvrılan beş yaprak motifi çıkmaktadır.

Hat: Dokuz satır celî ta'lik yazıdan müteşekkil kitâbe, harflerin şekli, dizaynı ve satıra oturuşu açısından kıymetli bir örnektir.

Resim 018-a
(B.Taş)

Resim 018-b
(B.Taş Detayı)

Katalog No: 019
es-Seyyid el-Hac Osman Kamil Efendi

Taş No: 256
Vefat Tarihi: h. 1313 / m. 1896
Hattat: Mısrîzâde Ali

B.Taş: (47,5 x 38) x185 - K: 139 - D: 13
Ölçüler: Serpuş: (35 x 16)
A.Taş: (42,5 x 38) x 178 - D: 12,5
Pehle: (211 x 82 x 9)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Kutbü'l arifin Gavsü'l vâsılın
Hacı Nurî Efendi Hazretleri'nin
bendesî sadrazamdan
Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye reisi
Ser müneccimîn hassa Tarsuszâde
es-Seyyid el-Hac Osman Kamil Efendi-i
Nakşibendî rûhi-çün el-Fâtiha.*

fi 19 Şevval 1313 Yevm-i Cuma

Mısrîzâde Ali

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formdaki baş ve ayak taşı pehle üzerine oturtulmuştur. Pehle üzerinde dâirevi bir oyuk vardır.

Bezeme: Şâhidelerin alt iki yanında uçları dışa doğru kıvrılmış istiridye kabuğu motifi üzerinden kitâbe ve bezeme kısımları yükselmektedir. Şâhidelerin üst kısmında ortada çeyrek şua motifi yer almaktadır. Şua motifinin iki yanında uçları aşağı bakan ve taşın omuzlarını saran yapraklar vardır. Baş taşı örfî destarlı kavuk ile son bulmaktadır.

Ayak taşında ise bu alan en altta istiridye kabukları üzerine oturtulmuş bir vazodan yükselen dallar ile kaplanmıştır. Taş işçiliği bakımından kıymetli olan bu şâhide, motif yönünden de zengindir. Ayak taşının en üst kısmı ise kare kesimli, yükseldikçe daralan, bir boğumlu iki silme ile son bulmuştur. Bunların en üstüne ise kozalak motifi oturtulmuştur.

Hat: Dokuz kıt'adan müteşekkil kitâbe celî ta'lik yazı ile yazılmış olup, "Mısrîzâde Ali" imzalıdır. Kabristanda yer alan kıymetli ta'lik yazılardan biridir.

Resim 019-a (B.Taşı)

Resim 019-b (A.Taşı)

Resim 019-d (İmza)

Katalog No: 020
es-Seyyid Hüseyin Nurettin Efendi

Taş No: 255
Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1903
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (48 x 39) x186 - K: 137 - D: 12,5
Serpuş: (35 x 18)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Kutbü'l arifin Gavsü'l vâsılın
Hacı Nurî Efendi Hazretleri'nin
bendesî, sadrazamdan Meclis-i Tedkîkat-ı
Şer'îye reisi ser müneccimîn hassa
Tarsuszâde es-Seyyid Osman Kamil
Efendi-i Nakşibendî'nin damadı Anadolu
kazaskerliği pâyelûlerinden ve meclis-i idâre-i
emval itam a'sanesinden müneccimbaşı
es-Seyyid Hüseyin Nurettin Efendi-i
Nakşibendî rûhi-çün el-Fâtiha.*

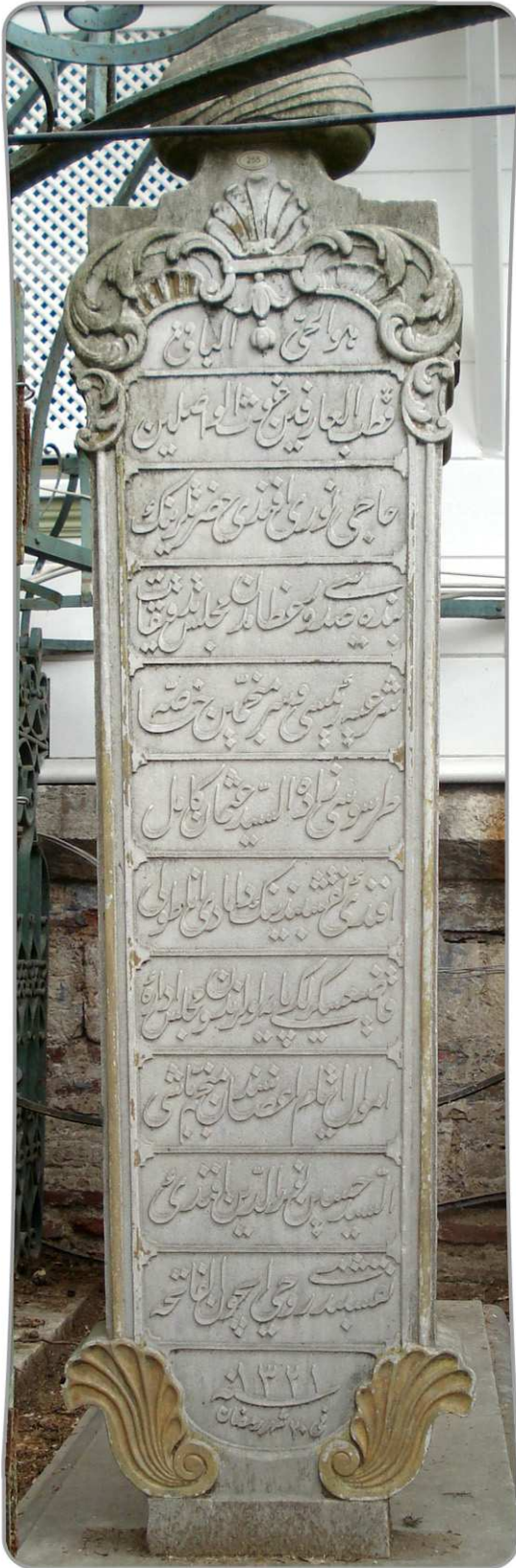
fî 20 şehr-i Ramazan 1321

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formdaki baş ve ayak taşı pehle üzerine oturtulmuştur.

Bezeme: Bütün tezyinî unsurlar ufak tefek farklılıklarla beraber 256 numaralı taş ile aynıdır. Ayak taşları da form ve motifler açısından aynı kalıptan çıkmış gibidirler. Şâhidelerin üst kısmında ortada çeyrek şua motifi yer almaktadır. Baş taşı örfî destarlı kavuk ile son bulmaktadır.

Ayak taşında ise bu alan en altta istiridye kabukları üzerine oturtulmuş bir vazodan yükselen dallar ile kaplanmıştır. Üç dal üzerinde yükselen bu motifin yanlardaki dalları kısa bırakılarak eğilmiş, ortadaki dal ise dik bir şekilde en üst kısma kadar yükselerek taşın gövdesini sarmıştır. Taş işçiliği bakımından kıymetli olan bu şâhide, motif yönünden de zengindir. Ayak taşının en üst kısmında ise kare kesimli, yükseldikçe daralan, bir boğumlu iki silme mevcuttur. Bunların en üstüne ise kozalak motifi oturtulmuştur. Pehle üzerinde tezyinat bulunmamaktadır.

Hat: On iki satırdan oluşan kitâbe, celi ta'lik yazı ile yazılmıştır.

Resim 020-a (B.Taşı)

Resim 020-b (A.Taşı)

Katalog No: 021
Şerife Behiye Hanım Efendi

Taş No: 296
Vefat Tarihi: h. 1292 / m. 1875
Hattat: Mısrî

Ölçüler: B.Taş: (41 x 27) x 163 - K: 111 - D: 11
A.Taş: (35 x 37) x 136 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

ALLAH

Kutbü'l Arifîn

Gavsü'l vâsılın

Yahya Efendi Hazretleri'nin

Sülale-i tâhirelerinden mütevellîsi

bulunan merhûme ve mağfûrun lehâ

Şerife Behiye Hanım

Efendi'nin rûh-i şerifesine

rızâen lillâhi el-Fâtiha.

fi 3 Zi'l hicce sene 1292

Ketebehû Mısrî

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri toprak üzerine dikilidir. Şâhideler alttan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Şâhidelerin etrafı kenger yaprağı motifi ile çevrilmiş ve iç kısım derin bir şekilde oyulmuştur. Tepe kısmına kenarlarından yaprakları taşan bir buket yerleştirilmiştir. Ayak taşı saksı içinden çıkarak gövdeyi saran bir gül ağacı ile bezenmiştir. Şâhide taş işçiliği ve motifler yönü ile kıymetlidir.

Hat: Dokuz satırdan oluşan kitâbe "Mısrî" imzalıdır. Yazı istifli celî sülûs olup, mâil formda yazılmıştır. Serlevha ve istif yönüyle güzel bir örnektir.

Resim 021-a (B.Taşı)

Resim 021-b (A.Taşı)

Resim 021-c
(A.Taşı Detayı)

Resim 021-d
(Serlevha)

Katalog No: 022

el-Hac eş-Şeyh Mustafa Rûhi Efendi

Hazretleri

Taş No: 310-311

Vefat Tarihi: h. 1311 / m. 1894

Hattat: Arif

	B.Taşı: (42 x 36) x186 - D: 13
Ölçüler:	B.Taşı: 1.Kitâbe: 124 - 2.Kitâbe: 143 Serpuş (34 x 30)
	A.Taşı: (43 x 36) x 189 - K: 133 - D: 15
	Pehle: (226 x 114 x 20)

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi dikdörtgen bir formda olup, etrafları demir parmaklıkla çevrilidir. Baş taşı olan 310 numaralı şâhidenin iki yüzünde de kitâbe bulunmaktadır. Ayak taşı olan 311 no'lu şâhide de kitâbelidir.

Bezeme: Şâhidelerin kitâbe kısımları iç içe iki silme ile çevrilmiş, bu silmeler yukarıda iki basamak ile yükselerek son bulmuştur. Aşağıda ise istiridye kabuğu şekli ile tamamlanmıştır. Kitâbelerin en alt ve en üst satırları simetrik yapraklarla tezyin edilmiştir. 310 no'lu şâhidenin Sümbülî Tarîkatı'na ait tâcı vardır.

Hat: Şâhidelerde bulunan üç kitâbe, metinleri itibâriyle farklı olup aynı kişi için yazılmıştır. 310 numaralı şâhidenin dışa bakan kitâbesi on satırdan müteşekkil istifli celî sülüs'tür. İstif, harflerin sekli ve dizaynı açısından kıymetli olan bu kitâbe "Ârif" ketebelidir. Aynı şâhidenin arka yüzünde on altı satır celî ta'lik hatla yazılmış bir kitâbe mevcuttur. Hattı yönüyle çok güzel olmayan bu kitâbe Arapça ağırlıklı yazılmıştır. 311 no'lu şâhidenin kitâbesi ise 17 satır celî ta'lik hatla yazılmıştır. Diğer ta'lik hatla aynı hattat elinden çıkmış olması muhtemeldir.

Kitâbenin Okunuşu:

310 Numaralı Taşın Kitâbesi:

*(Küllî şey'in mâlikün) leh kıldı has,
Hak bekây-ı veche Rabb'il-İzze.
Hazret-i Şeyh Mustafa Rûhi dahi,
Oldu mazhar işte sırr-ı âyete.
Leyk-i fenâfî'llâhîde efnây-ı vücut,
Eyleyüp olmuştu ihra âhir-i vuslata.
(min arif) sırrıyla zat-ı ukdesi,
Vasıl olmuştu makam-ı kurbete.
İlm-i zahirle ulum-i batnî,
Verdi hak iş bu reşadet haslete.
Meclis-i irfanına derdi giren,
Mecmu'ül bahreyn bu hali rutbete.
Masdukdur (festaînu) emrine,
Bu makam ey ğark olanlar hayrına,
Himmat-piran ile bunda olur.
Feyz-i Hak çare-i kulub-ü ümmete.*

310'un Arkasındaki Kitâbe:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Kutbü'l Arifîn türbedarı
Hazret-i Yahya Efendi-i Muhammed
Nurî Şemseddin Efendi
Kuddise sırrahu Hazretleri'nin gözü yadigârı
Hulefâsından Kalkandereli
el-Hac eş-Şeyh Mustafa Rûhi
Efendi Hazretleri'nin ve kâffe-i ehl-i
imanın ervâhî-çün el-Fâtiha.*

Sene 1311

Şâban-ı Şerifin onaltıncı Perşembe gecesi

Saat 1

Ketebehü Ârif

Resim 022-a
(310 – B.Taşı)

Resim 022-b
(310 – A.Taşı, 311'in arkası)

Resim 022-c
(310'un arkası)

Resim 022-d
(311 – B.Taşı)

Katalog No: 023
Abdul Halim Bey

Taş No: 319
Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1904
Hattat: Cemil

B.Taş: (30 x 30) x 89 - K: 124 - D: 10
Ölçüler: Serpuş: (24 x 19)
A.Taş: (27 x 26) x 69 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Mülak-i Hümâyun
Komisyonu reisi
Filorina'lı Mehmed Mirat
Bey'in mahdûmu ve Abdul
Halim Bey'in kabridir.*

*Sene 1321, sene 1322
Viladeti fî 25 Şevval
İrtihal-i darı; fî 11 Zî'l hicce*

Ketebehû Cemil

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi dikdörtgen bir fomda olup etrafları mermer bir blokla çevrilmiştir. Şâhideler toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Baş taşının serpuşu Sümbülî Tarikatına ait bir tacdır. Ayak taşının gövde kısmında simetrik bir şekilde dalgalanarak yükselen iki asma dalı ve bundan sarkan üzümler yer alır. Üst kısmı ise bir boğum üzerinden yükselen bir silme ve ikinci bir boğum üzerine oturmuş topuzdan ibarettir.

Hat: Yedi satırdan oluşan celi sülûs kitâbe, istifli yazılmış olup "Cemil" ketebelidir. Kitabe istif, dizayn ve harflerin şekli yönünden kıymetlidir.

Resim 023-a (B.Taşı)

Resim 023-b (A.Taşı)

Resim 023-c
(Serlevha)

Resim 024-d
(İmza)

Katalog No: 024
el-Hac Hace Abdullah Efendi Hazretleri

Taş No: 322
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: Nurî

Ölçüler:	B.Taş: (42,5 x 37) x179 - K: 152 - D: 13
	Serpuş: (33 x 32)
	A.Taş: (37 x 34) x 171 - D: 10
	Pehle: (207 x 98 x 29)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Kutbü'l Arifîn Hazret-i Yahya Efendi
türbedârı Mehmed Nûri Şemseddin
Efendi kuddise sırrahu Hazretleri'nin
halîfelerinden
el-Hac Hace Abdullah Efendi
Hazretleri'nin ve kâffe-i ehl-i imanın
ervâhî-çün el-Fâtiha.*

*fî 3 Şâban Yevmü'l Pazartesi sene 1323
fî 10 Teşrin-i Evvel, gece saat beş buçuk sene
1321*

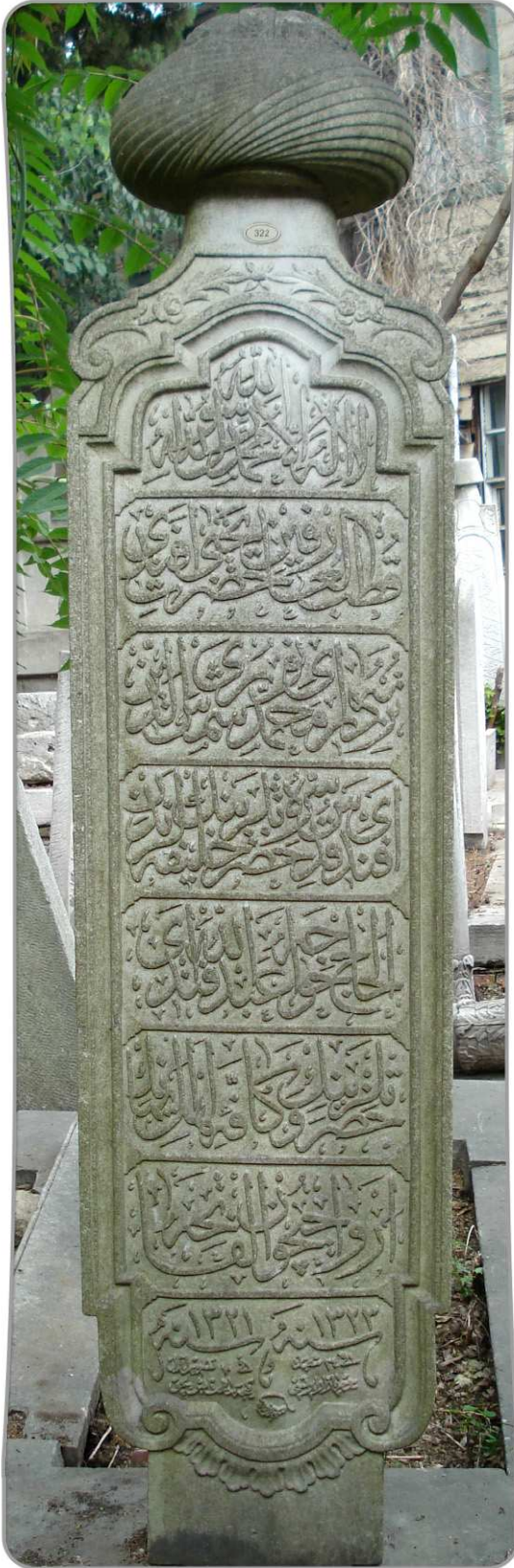
Ketebehû Nurî

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formda olan şâhide ayak taşı ile pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidelerin kenarları ard arda iki çerçeve ile çevrilmiş olup üst kısım kademelerle daralıp son bulmuştur. Baş taşı örfî destarlı kavuk ile son bulmaktadır.

Ayak taşında ise bir saksı içinden ters simetri ile çıkıp bütün gövdeyi saran iki dal mevcuttur. Ayak taşının sivrilerek son bulan gövde kısmında, yukarı çıktıkça küçülen basık ve yuvarlak üç topuz vardır.

Hat: Sekiz satırdan müteşekkil kitâbe istifli celî sülüs olup "Nurî " imzalıdır. İstif, dizayn harflerin şekli ve serlevha bakımından kıymetli bir eserdir.

Resim 024-a
(B.Taşı)

Resim 024-b (A.Taşı)

Resim 024-d
(B.Taşı Detayı - İmza)

Katalog No: 025

el-Hac Hâfız Mehmed Tevfik Efendi

Taş No: 343

Vefat Tarihi: h. 1315 / m. 1898

Hattat: Nurî

Ölçüler: B.Taş: (40 x 38,5) x146 - K: 109 - D: 12
Serpuş: (33 x 27)
A.Taş: (35 x 33) x 131

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Mevlid-i hivan esalis-i şehriyari, Hazret-i
Mecidiye Cami şeriff hatibi ve imamı evveli
ve müceddinden el-Hac Hâfız Mehmed
Tevfik Efendi'nin ve kâffe-i ehl-i imanın
ervahına el-Fâtiha.*

*fî 21 Şa'banü'l-Azim yevm-i Cuma
sene 1315*

Ketebehû Nurî

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formda bir baş taşı ile dikdörtgen bir formda başlayıp üçgen formda devam eden bir ayak taşı vardır. Şâhideler pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Baş taşında kitâbe kısmı oval bir biçimde bitirilmiş, üst kısım kıvrık yaprak dalları ile süslenmiştir. Şahidenin örfî destarlı bir kavuğu vardır.

Ayak taşında sitilize edilmiş hurma ağacı motifi vardır. Şâhideler taş işçiliği açısından kıymetlidir.

Hat: Kitâbe yedi satır istifli celfi sülüs yazıdan ibarettir. İstif, harflerin şekli ve dizaynı açısından değerli bir örnek olan kitâbe "Nurî" ketebelidir.

Resim 025-a (B.Taş)

Resim 025-c
(Serlevha)

Resim 025-b
(A.Taş)

Resim 025-c
(B.Taş Detayı - İmza)

Katalog No: 026
es-Seyyid Mehmed Râşit Efendi

Taş No: 394
Vefat Tarihi: h. 1320 / m. 1902
Hattat: Nurî

Ölçüler: Levha: (79 x 80 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Kutbü'l Arifin Yahya Efendi Hazretleri'nin
türbedârı es-Seyyid Mehmed Nûri Şemseddin
Efendi kaddesallâhu sırrahuma Hazretleri'nin
hafîdi, hadümü'l-fukara Hüseyin Hayri
Efendi'nin mahdumu
es-Seyyid Mehmed Râşit Efendi'nin ve kâffe-i
ehl-i imanın ervâhî-cün el-Fâtiha.*

*fî 7 Ramazan sene 1320
fî 19 Teşrin-i Sani sene 1318*

Ketebehû Nurî

Genel Tanıtım: Mezar taşı, levha şeklinde olup kafes üzerine demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formdadır. Taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuştur.

Bezeme: Kitâbeyi çeviren oval panonun etrafındaki köşe kısımları kıvrık dallarla tezyîn edilmiştir. Üst orta kısımdaki oval çıkıntının içine sikke motifi yerleştirilmiş olup kenarlarına çiçek motifi konmuştur. Sikke motifinin içinde iki küçük selvi ağacı motifi vardır. Serlevhanın kenarlarına da ince yapraklı iki dal konmuştur.

Hat: Beş satıra yoğun bir istif ile yazılan kitâbe celî sülüs hatlı olup "Nurî" ketebelidir. İstif, dizayn, harflerin şekli ve uyumu ve serlevha bakımından kıymetli bir eserdir.

Resim 026-a

Resim 026-b (Yazı Detayı)

Resim 026-c (Sikke Detayı)

Resim 026-d (İmza)

Katalog No: 027
Mahmud Celaleddin Paşa

Taş No: 397-c98
Vefat Tarihi: h. 1316 / m. 1899
Hattat: İzzet

Ölçüler: 397: (33,5 x 38) x165 - K: 94 - D: 34
398: (33,5 x 38) x165 - K: 94 - D: 34
Lahit: (180 x 93 x 126)

Kitâbenin Okunuşu:

397 Numaralı Taşın Kitâbesi:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ
Eâzım- vükela ve saltanat-ı seniyyeden olup
ticaret ve naffa
nazırı iken alem-i fâniye vedây-ı ebedi eden
Çorluluzâde
Mahmud Celaleddin Paşa'nın kabridir.
Bu zat Bab-ı Ali'de perver-i şab feyz ve kemal
olan
ekâbir-i erbab-ı kalemin en güzidelerinden idi.
Pekçok hizmet-i mühimme-i devlette ibraz-ı
ehliyet ve ru'yet
etmesinden mada, mecmua-i kavâniye ve
nizamât-ı devlet
olan düstura münderiç kâffe-i kavâniye ve
nizâmat
ba kâmilin ve müşârun ileyhin hâme-i tahrir
veya nasihatten
geçmiş ve yarım asra yakın bir müddet
zarfında
devletçe ithaz olunan müfredat-ı islâhiyenin
cümlesi

Taşın Yan Tarafındaki Kitâbe:

Oku bir Fâtiha ey ehl-i dil zâir bu merhûme
Ki kadr-i devlet ve milletçe pek muhannet
bâlâdır.
Eder hep esdikây-ı mülk ve devlet hâkine
hürmet
Bu kabrin sahibi Mahmud Celaleddin Paşa'dır.
fi 7 Ramazan sene 1316
İzzet

Genel Tanıtım: Aşağıdan yukarı doğru daralan ve uzayan küp formundaki baş ve ayak taşları heybetli sandukanın üzerine yerleştirilmiştir. Sandukanın ortası dâire şeklinde oyulmuş ve iki basamak ile kenarları yükseltilmiştir.

Hat: Birçok açıdan öneme sahip olan ve kıymetli olan mezar, Hüsn-i hat açısından da kıymetli yazıları üzerinde bulundurulur. 397 numaralı şâhidenin ön yüzünde dokuz satırdan müteşekkil bir kitâbe vardır. Bu kitâbenin serlevhası ve dördüncü satırı istifli celif sülüs ile yazılmış olup diğer kıt'alar rik'a hattı ile yazılmıştır. Bu şekilde farklı yazıların aynı metin içinde kullanılması ve rik'a yazısının özenle yapılmış bir mezar taşında kullanılması açısından sıra dışı ve öneme sahip bir mezardır. Şâhidenin sol yüzünde yer alan kitâbe de beş satır rik'a yazıdan müteşekkil olup tarih ibaresi de bu kısımda yer almıştır. Kitâbenin altında "İzzet" imzası yer almaktadır. 398 numaralı kitâbe on üç satırdan oluşmaktadır. Burada da rik'a yazı kullanılmış olup, sadece son satırda yer alan ayet, istifli celif sülüs ile yazılmıştır.

Resim 027-a (397 - B.Taşı)

Resim 027-b (Genel Görünüm)

Resim 027-c
(Serpüş)

Resim 027-d
(397 - B.Taşı Detayı)

Resim 027-e
(İmza)

Kitabenin Okunuşu:

398 Numaralı Taşın Kitâbesi:

*Onun rey'i ve fikreti ve ihtimamen kâmil
Kitâbeti
sayesinde vücud püzir icra olmuştur.
Tanzimat-ı Hayriye memleketimize âb-ı hayat
ve merhum müşarun ileyhın
kaleminden çıkan Konya nizamât ise o ab-ı
hayât-ı memâlik-i Osmani'de cereyan ettirmek
için birer münîrât-ı terakkiyat idi.
Kitâbet-i edebiyatta ne derecede latif dilnişîne
ise
kavâniye ve nizâmatta ol derecede miftah ve
münîbe
olduğu gibi zât-ı hususi müsahebetde ne
derecelere
hoşhal ve dilşikâr idiyse umûr-u devlette ol
kadar
faâl ve sâhib-i iktidar idi. Hasılı devlet
ve malının bir hazîne-i iktidar ve irfânı burada
medfun.

İnnallahi ve inna ileyhi raciun*

Bezeme: Sandukanın baş ve ayak kapaklarının kenarları, daralarak üst kapağa alttan birleşen iki sütun şeklinde yapılmış, bu sütunların ortasındaki kısma şişkin bir görüntü verilerek üzerine bir çelenk motifi yerleştirilmiştir. Yan kapaklar düz yapılmıştır. Şahidelerin alt kısımlarına dört yandan pahlanmış kare panolar yerleştirilmiştir. 397 numaralı şâhidenin ön kısmında kitâbe yer almaktadır. Taşın diğer yüzleri boştur. 398 numaralı şâhidenin sağ kısmının üst tarafında Osmanlı arması yer almaktadır. Kabartma olarak ve detayları ile yapılan bu arma, şâhideye ihtişam ve değer katar. Şâhidenin ön yüzünde kitâbe, sol yüzünün üst kısmında ise belki de başka örneği bulunmayan bir motif yer almaktadır. Kabartma şeklinde yapılmış bir şemse üzerine feslik yapılmış ve fes onun üzerine konmuştur. Bu fesin altında da bir kitâbe vardır. Bazı satırlarda boş kalan son kısımlara gül yerleştirilmiştir.

Resim 027-f (397 – B.Taşı)

Resim 027-g (398 – B.Taşı)

Resim 027-h
(397-398 Genel Görünüm)

Resim 027-ı
(397 - Serlevha)

Katalog No: 028
Hüsni Hayri Bey

Taş No: 401
Vefat Tarihi: h. 1325 / m. 1907
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (78 x 123 x3,5)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Arif billah Hazret-i Şemseddin
Muhammed Nurî Efendi binteyninden
Dürrîzâde
Merhum Muhammed Dürrî Efendi'nin
mahdumları olup
Bâb-ı Vâlây-ı Fetva mektûb-i kalemi mümîr-i
sânisi ve meclis-i meşâyih
ve tetkîk-i müellifat heyeti başkâtibi iken
irtihâl-i dâr-ı bekâ eden Hüsni Hayri Bey'in
rûhuna Fâtîha.*

*fî 29 Rebû'l-evvel sene 1325
yevm-i Pazartesi*

Genel Tanıtım: Düşey dikdörtgen bir levha şeklinde olan kitâbenin üst kısmı oval biçimde tamamlanmıştır. Levha, demir çivilerle kafes üzerine tutturulmuştur.

Bezeme: Kitâbe kısmı oval bir çerçeve ile sınırlandırılmıştır. Levha köşebentler ile süslenmiştir. Üst kısımdaki oval silmenin içine istiridye kabuğunu andıran küçük bir motif yerleştirilmiş ve kenarlarından yapraklar çıkmıştır. Kitâbe kısmının içinde, satır sonlarında ve aralarında bitkisel tezyînat bulunmaktadır.

Hat: Kitâbe celî ta'lik yazı ile yazılmış olup sekiz satırdan müteşekkildir. Satır aralarında harflerin etrafına serpiştirilen küçük ve şirin çiçek motifleri, ta'lik yazı ile ahenk sağlamıştır.

Resim 028-a

Katalog No: 029
Hatice Nezaket Hanım

Taş No: 402
Vefat Tarihi: h. 1329 / m. 1911
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (77,5 x 127,5 x 3,5)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Arifbillah Hazret-i
Şemseddin Muhammed Nurî Efendi
binteyninden Muhammed Dürri Efendi
merhûmun halîleleri Hatice Nezaket Hanım'ın
rûhuna el-Fâtîha.*

*fi üç Cemâziye'l-evvel sene 1329
fi 25 Ramazan sene 1327 yevm-i Pazartesi*

Genel Tanıtım: Uzun kenarları düşey olacak şekilde tasarlanmış dikdörtgen bir levhadır. En üst kısmı oval biçimde tamamlanmıştır. Levha, demir çiviler yardımıyla kafes üzerine tutturulmuştur.

Bezeme: Levhanın içi oval bir çerçeve ile sınırlandırılmış ve köşebentler ile levha tamamlanmıştır. Üst kısımdaki oval silmenin içine istridye kabuğunu andıran küçük bir motif yerleştirilmiş ve kenarlarından yapraklar çıkarılmıştır. Oval çerçevenin iç kısmı, baklava dilimi şeklinde ikinci bir çerçeve ile çevrilmiş ve kitâbe bu kısımda yer almıştır. Arada kalan kısım rumi motiflerle süslenmiştir. Kitâbe kısmının içinde ve satır aralarında bitkisel tezyînat bulunmaktadır.

Hat: Kitâbe celfî ta'lik yazı ile yazılmış olup dokuz satırdır.

Resim 029-a

Resim 29-b (Serlevha)

Katalog No: 030
Hatice Hanım

Taş No: 442
Vefat Tarihi: h. 1273 / m. 1857
Hattat: Muhammed Rifat

Ölçüler: B.Taşı: (41 x 43) x192 - K: 119 - D: 11
A.Taşı: (41 x 43) x 185 - D: 11

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ LÂ YEMÛT

*Ebîne-i Şâhane müdürî
Sâbık Ali Şâhin Bey
Efendi'nin kerîme-i afîfesi
merhûme ve mağfûrun lehâ
Hatice Hanım'ın rûh-u
şerîfi-çün rızâen
lillâhi Teâla Fâtîha.*

fî 6 Recep sene 1273

eseruha-i Mehmed Rifat

Genel Tanıtım: Baş va ayak taşı ile toprak üzerine dikilidir. Şâhideler dikdörtgen formda olup üst kısmı oval biçimde tamamlanmıştır.

Bezeme: Barok üslupta bezenmiş olan şâhidelerin en alt kısmından pano yapraklar ile kucaklanmıştır. Şâhidelerin üst kısımlarında ise iç içe iki fiyonkla bağlanmış, omuzların üzerine dökülen barok tarzı yapraklar yer almaktadır. Baş taşının üzerinde oval bir formda çiçek demeti vardır. Kitâbe kısmı, sivri uçları içe bakan küçük üçgenlerin sıralanması ile oluşturulmuş bir bordür ile çevrilmiştir.

Ayak taşının gövdesi oval bir çerçeve ile pano haline getirilmiştir. Bu kısmın altında yapraklardan oluşan bir kürsü yer alır. Bunun üzerinden dalları bir kurdela ile gevşek biçimde bağlanmış, yaprakları ters yönlerde helezonlar çizerek uzanan çiçekli bir dal uzanır. Tepe kısmında farklı çiçek ve dik yükselen barok yapraklardan oluşmuş oval formda bir buket yer almaktadır.

Hat: Kitâbe celi ta'lik yazı ile yazılmış olup dokuz satırdan müteşekkildir. "Mehmed Rifat" imzalı kitâbe sade ve hoş bir anlatıma sahiptir.

Resim 030-a
(B.Taşı Detayı)

Resim 030-b
(B.Taşı Detayı)

Resim 030-c
(B.Taş)

Resim 030-d
(A.Taş)

Katalog No: 031
Fatıma Hanım

Taş No: 443
Vefat Tarihi: h. 1271 / m. 1855
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (37 x 37) x199 - K: 114 - D: 12
A.Taşı: (32 x 32) x 162 - D: 10

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ LÂ YEMÛT

*Ebîne-i Şahane müdürî
Sâbık Ali Şahin Bey
efendi'nin halîle-i afîfesi
merhûme ve mağfûrun lehâ
Fatıma Hanım'ın rûh-u
şerifi-çün rızâen
İllâhi Teâla Fâtiha.*

fi 23 Zi'l hicce sene 1271

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısmında kıvrık yapraklardan oluşmuş kürsü yer almaktadır. Baş taşının metin kısmı, içinde sıralı yapraklar olan bir bordürle çevrilip en üstte sivriye yakın bir şekilde bitmiştir. Ayak taşında bu üst kısma dışarıdan sıralı inci motifi yerleştirilmiştir. Göbek kısmı ayak taşında alttan barok tarzı simetrik bir motif ile başlar ve kök kısmı kıvrılmış bir dal ile son bulur. Dalın yaprakları ters yönlerde helezonlar çizerek kıvrılmış, çiçek motifleri bu helezonların ortalarında kalmıştır.

Şâhidelerin tepe kısımlarına "s" kıvrımlı iki yaprak yerleştirilmiş ve bu yaprakların üzerinden şua motifi yükselmiştir. Bu tarz bezeme herşeyi ile tam bir barok üsluptur.

Hat: Şâhidenin dokuz satırdan müteşekkil celî ta'lik kitâbesi mevcuttur.

Resim 031-a (B.Taşı)

Resim 031-b (A.Taşı)

Katalog No: 032
es-Seyyid Yakup Paşa

Taş No: 467

Vefat Tarihi: h. 1278 / m. 1862

Hattat: Şevki

Ölçüler:	B.Taşı: (29 x 26) x101 - K: 85
	A.Taşı: (27 x 23) x 87
	Lahit: (171 x 64 x 61)

Kitabenin Okunuşu:

ALLAH

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Rumeli Beylerbeyi pâyelilerinden
esbak su nâzırı merhum ve mağfûrun leh
el-muhtac ilâ rahmeti Rabbihi'l-Ğafûr
es-Seyyid Yakup Paşa'nın rûhi-çün Fâtîha.*

*fî 15 Zi'l hicce sene 1278 fî 5 Haziran sene
1278*

Ketebehû Şevki

Lahdin Üzerindeki Kitâbe:

*Ger günahım gûh-ı Kaf olsa ne gamdır ya
Halil.
Rahmetin bahrine nisbet "İnnehü şey'ün galil"*

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri aşağıdan yukarı doğru genişleyen silindirik formda olup mermer sanduka üzerindedirler. Sanduka üzeri yekpare ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve bu kapak alttan silmelerle sanduka ile bütünleştirilmiştir. Lahdin ortasında bir vazoyer almaktadır.

Bezeme: Sanduka üzerinde fazla tezyinî unsur yoktur. Aya taşı yukarıdan yuvarlatılmış düz bir taştır. Baş taşının üst kısmında oldukça kabarık şekilde yapılmış Mevlevî sikkesi yer almaktadır. Üzerinde lafzatullah vardır. Lahitin ön kapağında dâirevi bir pano içinde kitâbe yer almaktadır. Üst kapağın orta kısmında ise dört çeşit yaprağın kıvrılmasıyla oluşturulmuş bir kâse yer almaktadır.

Hat: Yazısı serlevha kısmıyla beraber yedi satırdan oluşmaktadır. "Şefik" ketebeli yazı, istifli celî sülüstür. Dizayn, istif, harflerin diziliş ve endamı açısından muhteşem bir örnektir. Serlevha kısmı Mevlevî sikkesinin üzerinde yer alır.

Taş sandukanın kapağında yuvarlak formda istiflenmiş celîs sülüs yazınının imzası bulunmamakla birlikte nefis bir örnek olan bu levhanı Şefik Bey'e ait olması kuvvetli ihtimaldir. Levha Arapçadır.

Resim 032-a (B.Taşı)

Resim 032-b (B.Taşı Detayı)

Resim 032-c
(Lahit Detayı)

Resim 032-e
(Lahit Detayı)

Resim 032-f
(B.Taşı Detayı - İmza)

Katalog No: 033
Nevber Hanım

Taş No: 468
Vefat Tarihi: h. 1277 / m. 1861
Hattat: Şevki

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 31) x112 - K: 99
A.Taşı: (34 x 30) x 95
Lahit: (197 x 65 x 69)

Kitabenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Su nâzırı Yakup Paşa
Hazretleri'nin mahdumu Hüsni Bey
efendi'nin halîlesi ve sâbık hazînedar-ı sâni-i
Hazret-i Şehriyari merhûme ve mağfûrun lehâ
Nevber Hanım'ın rûhi-çün el-Fâtiha.*

Sene 1277 Fî selh-i Şevval

Şevki

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri aşağıdan yukarı doğru genişleyen silindirik formda olup, dikdörtgen biçimli bir sanduka üzerindedirler. Sanduka üzeri yekpare ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve kapak silmelerle sandukale bütünleştirilmiştir. Demir bir kafesle çevrili olan lahdin ortasında bir vazıo yer almaktadır.

Bezeme: Lahdin ve şahidelerin üzerinde fazla tezyinî unsur yoktur. Aya taşı yukarıdan yuvarlatılmış düz bir taştır. Baş taşının tepe kısmı, bir boğum üzerinden lâleyi andırır biçimde başlayan, sonra içe dönerek geri kıvrılan ince kenger yaprakları ile süslenmiştir.

Sanduka son derece sade olup öne bakan kapağında kare bir pano içinde kitâbe yer almaktadır. Lahdin üst kapağının ortasında kâse yer almaktadır. Bu kâsenin ağız kısmı yapraklardan oluşan bir simit şeklindedir.

Hat: Yedi satırdan müteşekkil istifli celî sülûs kitâbe "Şevki" imzalıdır. İstif ve harflerin satıra dizilişi açısından değerli bir örnektir. Lahdin kapağında yer alan kitâbe, dört satırdan oluşmuş celî ta'lik yazıdır.

Resim 033-a
(B.Taşı)

Resim 033-b
(B.Taşı Detayı)

Resim 033-c
(Lahit Detayı)

Katalog No: 034
Fatıma Sena Hanım

Taş No: 496
Vefat Tarihi: h. 1293 / m. 1877
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (32 x 28) x183 - K: 107
A.Taşı: (32 x 28) x 176

Kitâbenin Okunuşu:

KÜLLÜ NEFSİN ZÂİKATÜ'L-MEVT

*Erkân-ı Harbiye
serlivalarından
Ali Paşa'nın
zevcesi Fatıma Senâ
Hanım'ın rûhi-çün
lillâhi'l-Fâtiha.*

Sene 1293

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri pehle üzerine dikili olup aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen silindirik formdadırlar. Başka bir taşın demir parmaklığı şâhidelerin ön yüzünü kapatmaktadır.

Bezeme: Gerek taş işçiliği ve zengin motifleri açısından, gerek hat sanatımız açısından kıymetli olan bu eseri malesef önündeki demir parmaklık kapatmıştır..

Şâhidelerin tepe kısımları gövde üzerine düşen sıralı yaprak motifi ile başlar. Daha sonra bir silme ile geçilen üst kademe, mâil ve yukarı doğru bakan, sıralı yapraklarla çevrilmiştir. Yukarı doğru yükselip daralarak çıkılan bölüm bu defa aşağı doğru bakan sıralı yapraklarla bezelidir. Bunun üzerinde yer alan topuzu yine ince uzun yaprak motifleri sarmıştır. Üzerine sıra halinde dâireler çizilmiş açık kısım bir çanağı andırır gibi son bulmuş ve içi çiçeklerle doldurulmuştur.

Baş taşında kitâbe kısmı, yapraklardan oluşan oval bir bordürle çevrilidir. Ayak taşında ise, gövde kısmı oyularak bir pano haline getirilmiş ve buraya vazo içinden iki dal üzerinde simetrik olarak yükselen asma motifi yerleştirilmiştir. Taş işçiliği açısından muhteşem olan bu şâhidinin, asma yaprağı ve üzüm motifleri heykele yakın bir canlılıkta oyulmuştur. Üzüm salkımından her an üzüm düşecek hissi verir. Bu iki dalın ortasına mızrak şeklinde dik bir çubuk konmuştur.

Hat: Şâhidinin 7 satır celfi sülüs kitâbesi vardır. İstif ve harflerin güzelliği açısından kıymetli bir örnektir. (Bk. Eskiz: 04)

Resim 034-a
(B.Taşı)

Resim 034-c
(A.Taşı Detayı)

Resim 034-b
(A.Taşı)

Katalog No: 035
el-Hac İbrahim Ağa

Taş No: 502
Vefat Tarihi: h. 1271/ m. 1855
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (51 x 41) x198 - K: 123 - D: 13
A.Taşı: (41 x 37) x 190 - D: 10

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Sandal-ı Hümâyün baş cümlecilikten
Beşiktaş Hamallar Kethüdalığı
ile çerağ ve mütekaid buyurulmuş
olan Karahisar-ı Şarkî
Hanedan-ı kadîminden merhum
ve mağfûrun leh el-Hac İbrahim
Ağa'nın ve kâffe-i ehl-i
imanın ervâhî-çün
rıżâen lillâh Fâtîha.*

fi 15 Şevval sene 1271

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri pehle üzerine dikili olup aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadırlar.

Bezeme: Baş taşının kitâbe kısmı en alttan ve en üstten barok tarzı dilimli yapraklar ile kabarık bir şekilde sarılmıştır. Yapraklar oldukça gerçekçi yapılmıştır. Kitâbe kısmı, sıralı yaprak ve tohumdan oluşan bir bordür ile çevrilmiştir. Serpuş, 19. yy ortalarına ait şâhidelerde rastlanan bir serpuştur. Bu sarığın, tüccarlar tarafından kullanıldığını kitâbelerde geçen meslek isimlerinden anlayabilmekteyiz.

Ayak taşı alt kısımdan baş taşıyla aynı şekilde dilimli yapraklar ile kucaklanmıştır. Ve aynı şekilde bordür ile çevirilen göbek, yukarıdan sivriltilmiş ve içerideki boş kısma aynı şekilde ikinci bir pano yerleştirilmiştir. Taşın omuz kısımlarına kabarık duran ve iç kısma bakan iki adet dilimli yaprak yerleştirilmiş, sivri kısmından kenarları yalayıp dik yükselen ve açılan beş büyük yaprak ile şâhide tamamlanmıştır.

Hat: On sıra celfî ta'lik yazıdan müteşekkil kitâbe, mâil olarak yazılmıştır. Harflerin şekli, satıra oturuşu ve taş işçiliği açılarından güzel bir örnektir.

Resim 035-a
(B.Taş)

Resim 035-b
(A.Taş)

Katalog No: 036
Hatice Besk Hanım efendi

Taş No: 528
Vefat Tarihi: h. 1277 / m. 1861
Hattat: Mehmed Emin

Ölçüler: B.Taşı: (27 x 21) x 86 - K: 62
A.Taşı: (26 x 21) x 82

Kitabenin Okunuşu:

LÂ MEVCÛDE İLLA HÛ

*Esbak Silistre vâlisi Aktarzâde Cebeli
müteveffa Sâdık Paşa'nın halîle-i
muhteremeleri
merhûme ve mağfûrun lehâ Hatice Besk
Hanım
efendi'nin rûhi-çün Fâtiha.*

fi Recep Sene 1277

Nemekahû Mehmed Emin

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen silindirik formdadır.

Bezeme: Baş taşı üzerinde fazla bezeme unsuru görülmeyp, tepe kısmı hafif oval formda pahlanarak bitirilmiştir. Serlevha kısmı, alttan birbirine bağlanmış, ters yönlerde bakan iki yapraktan oluşan çelenk motifinin içinde yer alır.

Ayak taşında ise altta fiyonk ile bağlı iki ayrı yöne helezonlar çizerek yükselen bir dal motifi vardır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber altı satırdan müteşekkildir. "Mehmed Emin" imzalı yazı, istifli celî sülüstür. Serlevha kısmı başta olmak üzere yazı istif ve dizayn açısından kıymetli bir eserdir. (Bk. Eskiz: 06)

Resim 036-a
(B.Taşı)

Resim 036-b
(A.Taşı)

Resim 036-d
(İmza)

Katalog No: 037

Aişe Şefika Hanımefendi

Taş No: 532

Vefat Tarihi: h. 1279 / m. 1863

Hattat: Şefik

Ölçüler: B.Taş: (35 x 32) x169 - K: 107 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Dar-ı şûrâ Reisi atufetlü
Safvet Paşa'nın kayınvâlidesi
merhûme ve mağfûrun lehâ el-muhtace
ilâ rahmeti Rabbihi'l-Ğafûr Aişe Şefika
Hanımefendi'nin rûh-ı şeriflerine
rızâ en lillâh el-Fâtiha.*

fi 17 Zi'l kâde yevm-i Salı sene 1279

Ketebehû Şefik

Genel Tanıtım: Sadece pehle üzerine dikili bir baş taşından ibarettir. Şâhede dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Kitâbe kısmı alttan ve üstten çıkıntı yaparak yükselen, bitkisel tezyînatlı bir bordürle çevrilmiştir. Kitâbenin altında bir fiyonk bulunmaktadır. Üstte en yüksek kısmın üzerine uzunca bir vazoda yer alan üç çiçeğin yanlardan taşan uzun yaprakları, taşın omuzlarına birleşerek içe doğru kıvrılmıştır. Barok üsluplu şâhidelerin genel bezemesi olan bu form bu şâhidede daha heybetli ve gösterişli bir biçimde kullanılmıştır.

Hat: Şâhidede yer alan kitâbe, istifli celî sülüs yazı ile yazılmış olup "Şefik" imzalıdır.

Sekiz satırdan müteşekkil kitâbe, istif ve serlevha yönünden güzel ve kıymetli bir eserdir.

Resim 037-a
(B.Taşı)

Resim 037-b
(B.Taşı Detayı)

Resim 037-c
(İmza)

Katalog No: 038
Hüseyin Ahmed Esad

Taş No: 555
Vefat Tarihi: h. 1314 / m. 1897
Hattat: Mısrîzâde

Ölçüler: B.Taş: (38 x36) x 189 - K: 115 - D: 12
A.Taş: (37 x 36) x 183 - D: 12
Pehle: (197 x 68 x 21)

Kitâbenin Okunuşu:

EI-FÂTİHA

*Zer bî-sıdku'l hulûs ebhec merkad,
Zimm-ı neslû'l Hüseyin Ahmed Esad,
Kâne şehman ve seyyiden ulviya,
Fatımiyyen lehü'l mekarim tesned.
Ya Fakir eba'l-izzi rah ve lakin.
Sayte bi'l cemil bak muhalled,
Ente dayfu'l Kerim? büşrak errah,
fî aliyyü'l cennet misvak yahmed.*

fî 7 Ramazanü'l mübarek Sene 1314

Ketebehû el-Fakir Mısrîzâde

Genel Tanıtım: Türbeye giriş kapısında kuzey yönündeki duvarın üzerinde yer alan şâhide, ayak taşı ile bir pehle üzerine dikili olup yüksekçe ve üstü kubbe şeklinde yapılmış dökme demir bir kafes ile çevrili durumdadır. Şâhideler dikdörtgen formdadır.

Bezeme: Şâhideler alt kısımlarından barok tarzı dilimli yapraklar ile kucaklanmıştır. Şâhidelerin ikisinde de aynı olan pano kısmı, en alttan yarım dâire şeklinde oyulmuş ve ortasından ters lâleyi andıran bir püskül sarkıtılmıştır. Pano yukarıdan ise dışa doğru yarım dâire şeklinde bitmektedir. Baş taşında kitâbe kısmının yer aldığı bu pano, ayak taşında vazo içinden yükselen gül ağacı motifi ile bezenmiştir. Motifler, yaprakların damarları ve dalların dikenleri bile belli olacak şekilde detaylı ve ince işlenmiştir.

Şâhidelerin üst kısımları da çeyrek şua motifi ve bunun kenarlarından çıkarak aşağı doğru "s" görüntüsü veren kabarık dilimli yapraklar ile çevrilmiştir. Serpuş örfî destarlı kavuktur.

Hat: Kitâbe on satır celî ta'lik yazıdan müteşekkildir. Arapça yazılmış olan kitâbe "Mısrîzâde" imzalıdır.

Resim 038-a (B.Taşı)

Resim 038-b (A.Taşı)

Resim 038-c
(A.Taşı Detayı)

Resim 038-d
(A.Taşı Detayı)

Resim 038-e
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 039
Hatice Hanım

Taş No: 560
Vefat Tarihi: h. 1278 / m. 1861
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (44 x 40) x174 - K: 101 - D: 12

Kitâbenin Okunuşu:

YA HÛ

*Edirne mutasarrıfı esbak
Süleyman Paşa merhumun
küçük kerîmesi merhum
ve mağfûrun lehâ Hatice
Hanım'ın rûhi-çün
rızzâen lillâhi Fâtîha.*

fi 8 Cemâziye'l-evvel sene 1278

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili baş ve ayak taşı, aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısımları yapraklar içinden yükselen çiçek buketi ile süslenmiştir. Bu çiçekler kıvrımlı yapraklar ile taşın omuzuna birleştirilmiştir. Baş taşında kitâbe kısmı spiral yapraklardan oluşan bir bordür ile çevrilmiştir. Ayak taşının gövdesine iri üzüm salkımları olan bir asma motifi yerleştirilmiştir. Motfiler son derece kabarık ve gerçekçi yapılmış olup, şâhideler taş işçiliği açısından kıymetlidir.

Hat: Celî ta'lik kitâbe sekiz satırdan müteşekkildir. Mâil formda yazılmıştır.

Resim 039-a
(B.Taşı)

Resim 039-b
(B.Taşı Detayı)

Resim 039-c
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 040
Dür-nigar Hanım

Taş No: 602

Vefat Tarihi: h. 1275 / m. 1859

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (45 x 39) x 191 - K: 110
A.Taşı: (39 x 37,5) x 176 - D: 10
Lahit: (173 x 64) x 15

Kitabenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Yâver-i Şehinşâh-ı Âlem Zeki Paşa'nın evvel
zevce-i pâkizesi bâğ-ı fenâdan çekti el.
Ol gül-i gülşen-sera-yı o dürr-i bahr-ı ismeti,
Şirpençeyle tutup soldurdu vah bâd-ı ecel.
İki defa çekti ol derdi üçüncü defada
Gülistan-ı ömrüne bâd-ı hazan verdi halel.
Otuz iki yaşına girdikte rihlet eyledi.
Bir kerîmesin yetim koydu bu çerh-i bi-mel.
Ehl-i beytin ateş-i hasretle suzan kıldı hayf.
Bağlamasın devlet-i fâni cihana kimse bel.
Hak Teâla kabrini gülzâr-ı Firdevs eylesin.
Hûriyâne hem-nişîn kılsın Hüdây-ı lemyezel.
Âb-ı Kevser katresi tarih Kerimi fevtine,
Dür-nigar Hanım'a Cennet oldu ukbâda mahal.*

fî 26 Zilkade Sene 1275

Genel Tanıtım: Bir pehle üzerinde baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Şâhideler gövdenin altından çıkıp aşağı doğru inen ve yere yaklaştığı yerde kıvrılan belirgin damarlı ince uzun yapraklar ile başlar. Bu motifin üzerinde yer alan gövde kısmı baş taşında spiral motifli bir bordür ile çevrilmiş ve içinde kitâbe kısmı yer almıştır. Kitâbenin en alt kısmından aşağı bir bilezik sarkar. Üst kısımda ise tepeye uzun bir sepet oturtulmuş ve bu sepetten çiçeklerin arkasından spiral ve simetrik barok tarzı yapraklar taşmıştır. Sepetin örgüleri ve diğer detaylar ayrıntılı bir biçimde yapılmıştır.

Ayak taşında da aynı şekilde başlayan bezeme, gövde kısmında ki barok tarzı simetrik ve spiral motiflerden ibarettir.

Hat: Kitâbe sekiz satır celî ta'lik yazıdan müteşekkildir.

Resim 040-a (B.Taşı)

Resim 040-b (A.Taşı)

Katalog No: 041

?

Taş No: 683

Vefat Tarihi: ?

Hattat: Belli Değil

Ölçüler: B.Taşı: (53 x 70) x ? - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

Merhûme ve mağfûrun lehâ

...

Not: Geri kalan kısım toprağa toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Ayak taşı olmayan şâhidenin büyük kısmı toprak altındadır.

Bezeme: Alınlık kısmı toprak üstünde olan şâhidenin alt kısımlarının bezemesi görünmemektedir. İki kenarı sütunçe şeklinde yapılmış şâhidenin üst kısmı oval biçimde son bulur. Serlevha kısmının üzeri stilize edilmiş çiçekler ile tezyin edilmiştir. Alınlık kısmında ortada kâse içinde meyveler bulunmaktadır. Üçgen biçiminde biten bu kısma deniz tarağı motifi yerleştirilmiş, kenarlar ise buradan çıkan spiral motiflerle sarılmıştır.

Hat: Serlevha kısmı ile beraber iki satır yazısı toprak üzerinde olan kitâbe, celî sülûs ile yazılmıştır.

Resim 041-a
(B.Taşı)

Resim 041-b
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 042
Atiye Hanım

Taş No: 812
Vefat Tarihi: h. 1319 / m. 1901
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (39 x 36) x 168 - K: 117 - D: 10
A.Taşı: (25,5 x 32) x 168 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

EY ZÂİR!

*Kitabe-i seng-i mezarına ihale-i
nazar-ı rikkat ettiğin merhûm
Cezayir bahr-ı sefid vâlisi
Osman Paşa merhûmun kerîmesi
ve Tophane-i Amire müşiri devletlû
Zeki Paşa Hazretleri'nin kayın
vâlidesi Atiye Hanım'dır.
Bir Fâtiha ile rûhunu şad et ki
sen dahi böyle hidâye ile
taltife müstehak olacaksın.*

*fi 17 Ramazan yevm-i Cumartesi
Sene 1319*

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidirler.

Bezeme: Kitâbe kısmı yukarı kadar hafif genişlemiş ve üçgeni andırır şekilde yükseltilmiştir. Şâhidelerin tepesine çiçek buketi yerleştirilmiştir. Kitâbe kısmını yapraklardan oluşan bir bordür sarmıştır. Ayak taşının gövdesinde helezonlar çizerek yükselen bir gül ağacı vardır. Şâhide taş işçiliği açısından kıymetlidir.

Hat: Şâhidenin on iki satır Rik'a hattıyla yazılmış bir kitâbesi vardır. Rik'a hattının özenli bir şekilde yazılıp bir mezar taşı kitâbesinde kullanılması açısından farklı bir örnektir.

Resim 042-a
(B.Taşı)

Resim 042-b
(A.Taşı)

Katalog No: 043
Fatıma Hanım

Taş No: 814-815
Vefat Tarihi: h. 1319 / m. 1902
Hattat: İmzasız

Ölçüler: 814: (31 x 32) x 172 - K:110 - D: 10
815: (31 x 32) x 168 - K:103 - D: 10
Lahit: (202 x 98 x 120)

Kitabenin Okunuşu:

YÂ RAHİM!

*Şâm-ı şerif eşrafından Âbidzâde merhum
Hulûsi
Paşa'nın haremî ve kâtib-i sâni-i Hazret-i
Şehriyârî
ve kurenâ-yı Cenab-ı padişahından Ahmed
İzzet Bey'in
vâlidesi Fatıma Hanım'ın rûhi-çün el-Fâtiha
li Fatimatü'z-Zehra hayr-ı Sümeyyetin
silsiletü sâdâtin halîletü Abidi
Hamid evsafın bi-izzeti savneha
lehâ Ahmedü'l Esâri â'zamü şahid
kudat-ı umreha mahden ve kâne makâmuha
bi eşrâf-ı recâin ve a'la mesadin
ve lemma deaha el hakku tebbet mücîbetün
ve medde lehâ bi'l huldî hayra'l mevâid
ve evradeha havzan şehiyyan farrihu
li Fatimetin bi'l Hüsna şeyhe'l mevarid.*

ff 23 Şevval sene 1319

Genel Tanıtım: Sanduka şeklindeki lahdin üzerine oturtulmuş baş ve ayak taşından ibarettir. Dikdörtgen bir pehle üzerine yerleştirilmiş olan lahdin üzeri çatıyı andıran bir kapakla örtülmüştür. Orta kısım köşeli şekilde dışarı çıkıntılı yapılp üzeri bu şekle uygun bir biçimde örtülmüştür. Şâhideler dikdörtgen bir formda olup karşıya bakar vaziyettedir. İki şâhide de kitâbelidir. Mezar, üzeri kapalı yüksek demir parmaklıklarla çevrilidir.

Bezeme: Barok bezemesi, kenarlarında yer alan iri sütunçeleri ve çatı şeklindeki taşkın kapağı ile heybetli bir sandukaya sahiptir. Kapaklar üzerinde gülçeler yer almaktadır.

Dikdörtgen bir formda olan şâhideler, kenarlardan barok tarzı "s" kıvrımlı motifler üzerinden yükselir. Kitâbelerin üst kısımları da aynı tarz motiflerle süslenmiş ve bu motifler gerdanlıkla bağlanmıştır.

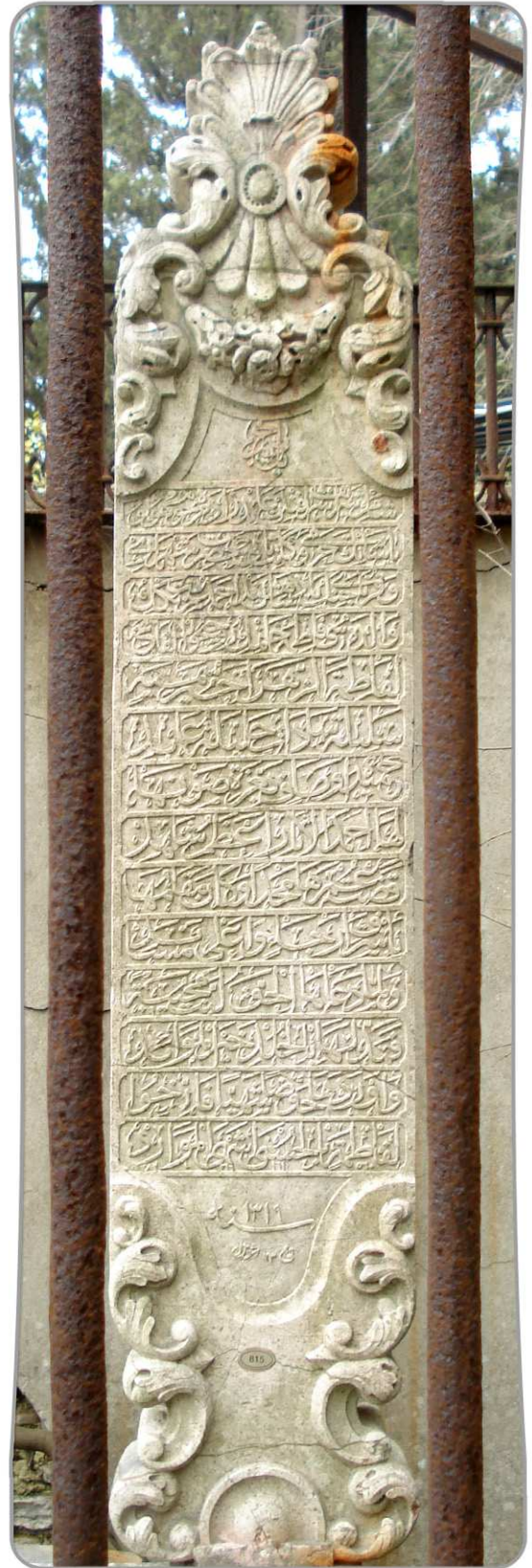
Hat: 814 numaralı taş 16, 815 numaralı taş ise 15 satır celi sülüs yazı ile yazılmıştır. Kitâbeler istif bakımından kıymetli olup Arapça yazılmıştır.

Resim 043-a (Genel Görünüm)

Resim 043-a (814)

Resim 043-b (815)

Katalog No: 044
Behiyye Hanım

Taş No: 816
Vefat Tarihi: h. 1340 / m. 1922
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (89,5 x 88,5) x 181 - K: 96 - D: 22
Lahit: (207 x 135 x 68)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'LLEZİ LÂ YEMUT

*Sâdat ve eşrâf-ı haseniyeden ve Tarîkat-ı
Aliyye-i Nakşibendîye meşâyihından Şam-ı
şerif
müfti-i esbak Muradzâde merhûme
Ebu's-Suud Efendi'nin kerîmesi ve esbak
kâtib-i sâni-i Hazret-i Şehriyari
İzzet Paşa'nın halîlesi Behiyye
Hanım'ın rûhuna el-Fâtîha.*

*18 Zi'l-hicce 1340
12 Ağustos 1922*

Genel Tanıtım: Kabrin baş taşı oldukça geniş ve yüksek yapılmış, kabrin etrafı mermer korkulukla çevrilmiştir. Ayak taşı yoktur. Şâhidenin kenarlarına küçük mezar taşını andıran mihrap şeklinde taşlar yerleştirilmiştir. Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup iki yanında aynı boyda ve formda sütunçe vardır.

Bezeme: Neoklasik üslupta yapılan şâhidenin kitâbe kısmı basamaklar ile yükselen ve daralan bir şekilde oyulmuştur. Bu form üç boyutlu bir görüntü sağlar. Alınlık kısmında neoklasik üslupta mukarnaslar yer alır. Tepe kısmı İran mimarisindeki kubbeleri andırır. İçi rûmi motiflerle doldurulan bu kısmın üstüne rûmi bir tepelik yerleştirilmiştir. Serlevha kısmı oval bir panonun içinde ve alınlık kısmının ortasında yer alır. Sütunçeler şâhideden ayrı gibi yapılmıştır. İçleri mihrap şeklinde hafifçe oyulmuş üst kısımları ise rûmi motifle süslenmiştir.

Hat: Dokuz satır celî ta'lik kitâbesi vardır. Hat bakımından kıymetli bir kitâbedir.

Resim 044-a (B.Taşı)

Resim 044-b
(Serlevha)

Resim 044-c
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 045
Fatıma Kerîme Hanım

Taş No: 827
Vefat Tarihi: h. 1330 / m. 1912
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (72,5 x 81) x 199 - K:102 - D:24
Lahit: (192 x 100 x 40)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Müşîran-ı izam-ı
Saltanat-ı Seniyye'den
Yâver-i ekrem Pilevne'li merhum
Ahmed Eyyüp Paşa kerîmesi
ve Ahmed Afîf Paşa
halîlesi Fatıma Kerîme Hanım
rûhuna lillâhi'l Fâtiha.*

*23 Mart sene 1328
17 Rebû'l-âhir sene 1330*

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formdaki şâhîde lahit üzerine oturtulmuştur. Ayak kısmında üçgen formda yükselip dik çıkan bir kürsü yer alır. Bu kürsünün üzerine oval bir kâse yerleştirilmiştir. Üzeri çatıyı andırır şekilde iki kapağın yükselerek ortada birleşmesiyle oluşmuştur. Ortası dikdörtgen şeklinde oyuktur. Baş taşı ise geniş başlayıp daralan bir kürsü üzerinden dikdörtgen biçiminde yükselir.

Bezeme: 20. yy'ın başlarına ait olan bu taş neoklasik üslupta yapılmıştır. Şâhîdenin alt kısmı geniş bir şekilde yükselip basamaklar halinde daralır ve dikdörtgen formda yükselir. Şâhîdenin iki yanına arka arkaya duran ikişer tane burmalı sütunçe yapılmıştır. Sütunçelerin başlıkları meş'ale şeklindedir. Kitâbe kısmı düz yükselip üçgen şeklini alan bir pano halinde oyulmuştur. Bu üçgen kısmın iki kenarı rûmî helezonlarla süslenmiştir. Tepe kısmına ise içi boş olan dâire bir levha konmuş ve levhanın etrafı şemse motifi ile sarılmıştır. Kitâbenin alt köşelerine ise çiçek motifi yerleştirilmiştir. Bu motiflerin alt kısmı dikdörtgen bir pano şeklinde enine oyulmuştur. Lahdin alt basamağına mukarnaslar yapılmıştır.

Hat: Dokuz satır halinde celî ta'lik ile yazılmıştır. Harflerin şekli ve satıra oturuşları açısından güzeldir.

Resim 045-a (B.Taşı)

Resim 045-b (Yan Görünüş)

Resim 045-c (Lahit – Genel Görünüm)

Katalog No: 046
Emine Melek Hanım

Taş No: 859
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 32,5) x 180 - K: 129 - D: 10,5
A.Taşı: (36 x 35) x 146 - D: 9,5

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Bâb-ı Âli ricâlinden
merhum Suud Efendi'nin
kerîmesi ve Serkâtib-i
Hazret-i Şehriyarî Tahsin
Paşa'nın hemşiresi
merhûme Emine Melek
Hanım'ın rûhi-çün
lillâhi'l-Fâtiha.*

*fî gurre Rebû'l-evvel
Sene 1323*

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili olan baş ve ayak şâhideleri, aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır.

Bezeme: Kadına ait olduğu anlaşılan şâhidelerin tepe kısımlarına, yapraklar üzerinden yükselen buketler konmuştur. Şâhidelerin iç kısmı yapraklı ince birer bordürle çevrilidir. Ayak taşının içine bir dal üzerinde yükselen ve simetrik bir biçimde dallarla gövdeyi kaplayan bir ağaç yerleştirilmiştir. Üzerinde lâle ve gül motifleri bulunan ağaç, en tepeden çıkan bir lâle motifi ile bitirilmiştir. Sâde ve hoş bir örnektir.

Hat: Şâhidenin on satır celî ta'lik kitâbesi vardır.

Resim 046-a (B.Taşı)

Resim 046-b (A.Taşı)

Katalog No: 047
Nâile Hanım

Taş No: 903-904
Vefat Tarihi: h. 1280 / m. 1864
Hattat: Emin Yumni

Ölçüler: 903: (25 x 23) x 195 - K: 116
904: (36 x 36) x 168 - K: 62

Kitâbenin Okunuşu:

903 Numaralı Taşın Kitâbesi:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Vali-i esbak Silistre müteveffa...
Aktarzâde Sâdık Paşa'nın kerîmesi
Mazhar Bey halîle-i muhteremesi olup
mehabbe-i hânedân-ı Ehl-i Beyt...*

904 Numaralı Taşın Kitâbesi:

YA HÛ

*Söyledin tarihini bir harfle her kavle
Rahmet-i Rahman'a nail oldu hakka Nâile.*

2 Ramazan sene 1280

Nemekahû Emin Yumni

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki şâhideler, etrafı demir parmaklıkla çevrili bir pehle üzerine oturtulmuştur.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Bu yapraklar yükselip geriye doğru kıvrılır. Üst kısımlar ise yukarı bakan barok tarzı yaprak motifleriyle çevrilmiş ve üstlerine birer meşâle yerleştirilmiştir. Şâhidelerde başka bezeme olmayıp ikisinde de kitâbe vardır.

Hat: Baş taşında sekiz satırdan oluşan kitâbe, istifli celî sülüstür. Ayak taşının üst kısmında Mevlevî sikkesi yer alır. Bunun içine serlevha kısmı yerleştirilmiştir. Sikkenin altında ise dört sıra ta'lik yazı ve "Emin Yumni" imzası yer alır. Kitâbeler Hat yönüyle kıymetlidir.

Resim 047-a (903 – B.Taşı)

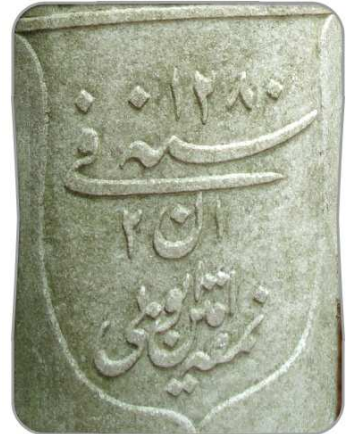
Resim 047-b (904 – B.Taşı)

Resim 047-c
(904 - Detay)

Resim 047-d
(904 - Serlevha)

Resim 047-e
(903 - İmza)

Katalog No: 048
Leman Hanım

Taş No: 911
Vefat Tarihi: h. 1281 / m. 1864
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (34 x 38) x 125 - K: 98 - D: 9
A.Taş: (35 x 28) x 113 - D: 8
Lahit: (163 x 60 x 10)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Hak üçüncü Kadın Efendimiz
Ömr-ü câvid eyleye i'ta.
Terbiyet-kerde-i haremi idi.
Kâtibe bir gül-i râna
Ah nevrete gonca-i gül iken,
Esti bâd-ı ecel yazık efna.
Yazdı tarihini i'ta der çarh,
Leman Hanım oldu meh-i bekâ.*

Muharrem sene 1281

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup pehle üzerine dikilidir. Şâhidelerin boyun üzerinden yükselen bezemeli kısımlarının boyundan itibaren kırılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Bezeme: Üst kısımları kırık olduğu için tezyînat incelenememekle beraber Hanım mezar taşı olduğundan üzerlerinde buketlerin olduğu tahmin edilmektedir. Baş taşının kitâbe kısmının üzerine güller konmuştur. Ayak taşında ise vazodan çıkarak gövdeyi saran bir üzüm salkımı mevcuttur.

Hat: 10 satır mâil celî ta'lik yazıdan ibaret bir kitâbesi vardır. Harflerin dizaynı ve şekilleri güzeldir.

Resim 048-a
(B.Taşı)

Resim 048-b
(A.Taşı)

Resim 048-c
(B.Taşı Detayı - Serlevha)

Katalog No: 049
Safnaz Hanım

Taş No: 933
Vefat Tarihi: h. 1288 / m. 1871
Hattat: Mısri zâde Ali Rıza

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 34) x 145 - K: 90 - D: 10
A.Taşı: (33 x 32) x 135 - D: 10
Lahit: (195 x 85 x 70)

Kitabenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Yandı canım ah ciğerparem sana.
Emr-i Hak'tır Hak sabır versin bana.
Bilmezem ben nice şekva eyledim.
Affedüp isyanım ya Rabbena.
Safnaz'ın Cennet eyle meskenin.
Rûhu şad olsun bi-hakkı enbiya.
İşte bu mahzun mükedder mâdere,
Ola yardımcı Cenab-ı Kibriya.
Çıktı üçler söyledi tarihini;
Safnazdır çâr kutbü'l-itkiya.
rûhi-çün rızâen lillâh Fâtîha.*

fi Muharrem sene 1288

Mısri zâde Ali Rıza

Genel Tanıtım: Şâhideler dikdörtgen bir formda olup sanduka üzerine dikilidir. Lahdin etrafı dayanıklı bir demir parmaklıkla çevrilidir. Sanduka üzeri kenarlardan taşkın bir kapakla örtülüdür.

Bezeme: Lahdin kapakları üzerinde yoğun barok bezemeler görülmekle beraber, kapaklar demir parmaklık ile kapatılmıştır. Kabarik bir şekilde yapılan bu kompozisyon barok tarzı yaprakların simetrik bir biçimde helezonlar çizmesi ile meydana getirilmiştir. Şâhidelerin üçgen bir taşıyıcı üzerinden yükselen gövde kısımları, alttan ve üstten yuvarlatılmıştır. Gövde kısımlarının üstten iki kenarına şemse motifi yerleştirilmiştir. Ve üst kısım yuvarlak yaprak dizisi ile çevrilmiştir. Bu şemselerden çıkan "s" biçimli yapraklar üzerine, irice bir şemse motifi yerleştirilmiştir. Ayak şahidesinin gövdesine alttan kurdela ile bağlanmış, simetrik bir biçimde kıvrılarak yükselen iki dal yerleştirilmiştir. Ortadan yükselen ve başağı andıran bir motifin yanı sıra, dalların arasında hurma meyveleri göze çarpar. Çiçeklerinde bulunduğu bu dallardan farklı ve renkli bir kompozisyon oluşturulmuştur.

Hat: On üç satırdan oluşan celî ta'lik kitâbe mâil formda yazılmış olup, "Mısri zâde Ali Rıza" imzalıdır.

Resim 049-a (B.Taşı)

Resim 049-b (A.Taşı)

Resim 049-c
B.Taşı Detayı - İmza)

Resim 049-d
(Lahit Detayı)

Katalog No: 050
Nurpekin Hanım

Taş No: 935
Vefat Tarihi: h. 1275 / m. 1859
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (38 x 39) x 203 - K: 120 - D: 12
A.Taşı: (37 x 37) x 175 - D: 11

Kitabenin Okunuşu:

LÂ MEVCÛDE İLLA HÛ

*Merd u zenden kimseye yoktur bekâsı âlemin,
Eyle yahu fırsatı fevt etmeyup hüsn-i amel.
Saliha Sultan cevri-şanın işte sût kızı.
Tûti-i Cennet ola dâr-ı fenâdan çekti el.
Zevce-i Sabit Efendi'nin o gül çehre solup,
Verdi ol serkâtib orduy-ı der bare kesel.
Hamlini vaz etmeden kabre düşünce sandılar,
Taht-ı arzda münhasif oldu meh-i burc-u haml.
Etsin istishab bi-menami Hatice zatını
Haşrede ferda şehîden zümresiyle Lem-yezel.
Yazdı Safvet fevt-i tarihin rahmet ile
Aldı Nurpekin Hanım'ı nâgehan ecel.*

ff 17 Recep sene 1275

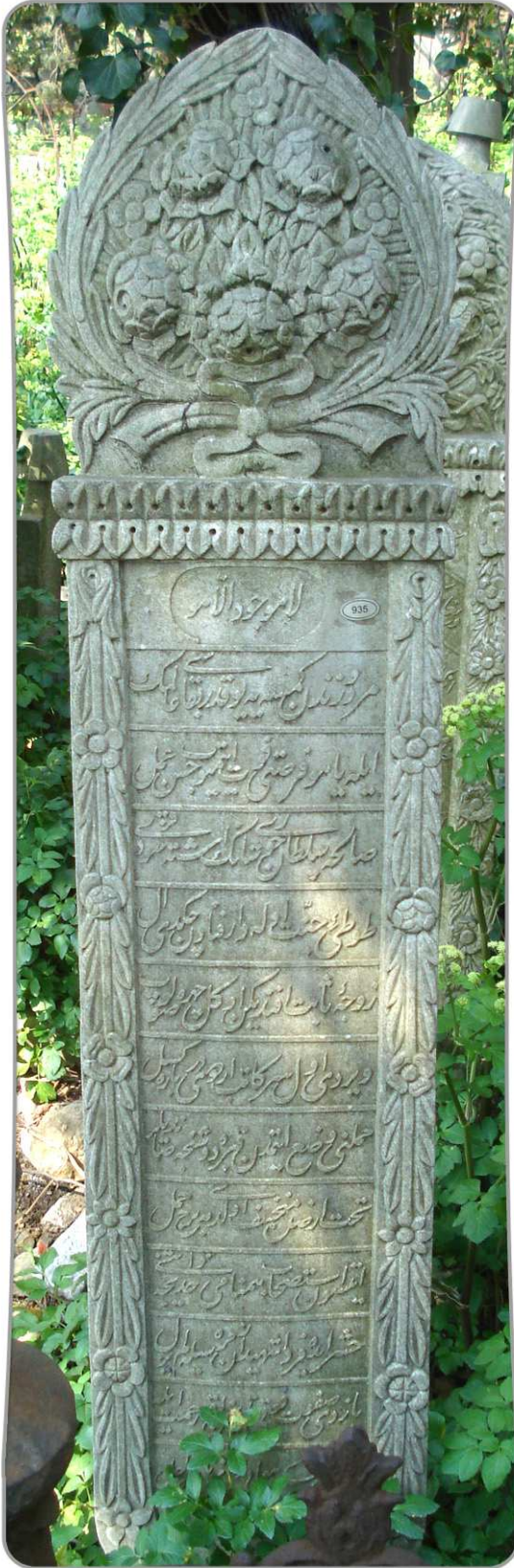
Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Ağır bir işçilik ve yoğun bir bezemeye sahip olan şâhideler göz alıcı güzelliكتedir. Gövde kısımları, içi çiçek ve uzunca yaprak dizisi ile bezenmiş bir bordür ile çevrilmiştir. Alt kısma oval bir şekil verilmiş, üst kısım yatay bir şekilde bitirilmiştir. Baş taşının tepesine, bu kısım üzerinden yuvarlak formda başlayıp sivri bir şekilde biten bir buket yerleştirilmiştir. Bu buketnin etrafı aşağıdan kurdela ile bağlı olan ve zıt yönlerde uzanan iki yaprak ile çevrilmiş, bu iki yaprak tepede birleşmiştir. Ortada yer alan beş çiçek birçok yaprak katmanından oluşup, buket içinde boş yer bırakılmayacak şekilde alan doldurulmuştur. Genel aksine bu üst kısım şâhidenin arkasından da aynı şekilde bezenmiştir.

Ayak taşında ise gövde, en alttan dört fiyonklu bir kurdela ile bağlanmış olan ve kıvrılarak yükselen bir dal ile süslenmiştir. Bu kalın dal birçok ince dalın birleşmesinden oluşmuş ve üzerine yukarıya kadar kurdela dolanmıştır. Dal üzerinden yer yer üç güllü buketler ve yapraklı lâleler çıkmaktadır. İşçilik açısından kıymetli olan taşın motifleri yüksek kabartma olarak işlenmiştir.

Ayak taşının tepe kısmı da buket ile süslenmiştir. Bu buket de farklı çiçeklerle oluşturulmuş olup iki yanından aşağı yapraklar sarkmaktadır.

Hat: Kitâbe on dört satır halinde celi tâlik hat yazılmıştır.

Resim 050-a
(B.Taş)

Resim 050-b
(A.Taş)

Katalog No: 051
Hacı Hüseyinzâde Mustafa Efendi

Taş No: 1011
Vefat Tarihi: h. 1339 / m. 1921
Hattat: İsimsiz

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 36) x 140 - K: 97 - D: 12
A.Taşı: (36 x 35) x 116 - D: 12
Lahit: (153 x 54 x 73)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Samsun eşraf ve hanedânından
ve tütün tüccaran-ı mu'teberesinden
Hacı Hüseyinzâde Mustafa Efendi'nin rûhuna
terdîfen bi'l-cümle ervâh-ı müslimîne el-Fâtiha.*

*20 Şevval 1339 27 Haziran 1337
İstanbul
Amel-i Kadri, İstanbul*

Genel Tanıtım: Mezar, taş sanduka üzerinde baş taşından ibarettir. Taş sanduka dikdörtgen bir formda olup üzeri açıktır. Şâhide oval başlayan dikdörtgen formda olup çiçekle müzeyyen üçgen bir pâyeye üzerine oturtulmuştur.

Bezeme: Barok üslupta süslenen lahdin yan kapakları sade olup, her kapağın dört kenarından yapraklı bordür dolanır. Şâhide üçgen bir plaka üzerinde yükselir. Bu plakanın üzeri, ortadan kurdela, kenarlardan çiçek motifleri ile süslenmiştir. Şâhidenin alt kısmı yuvarlatılmış üst kısmı ise dik köşeli yapılmıştır. Serpuşu festir. Kitâbe oval formda olup üst kısımda köşebentler yer alır.

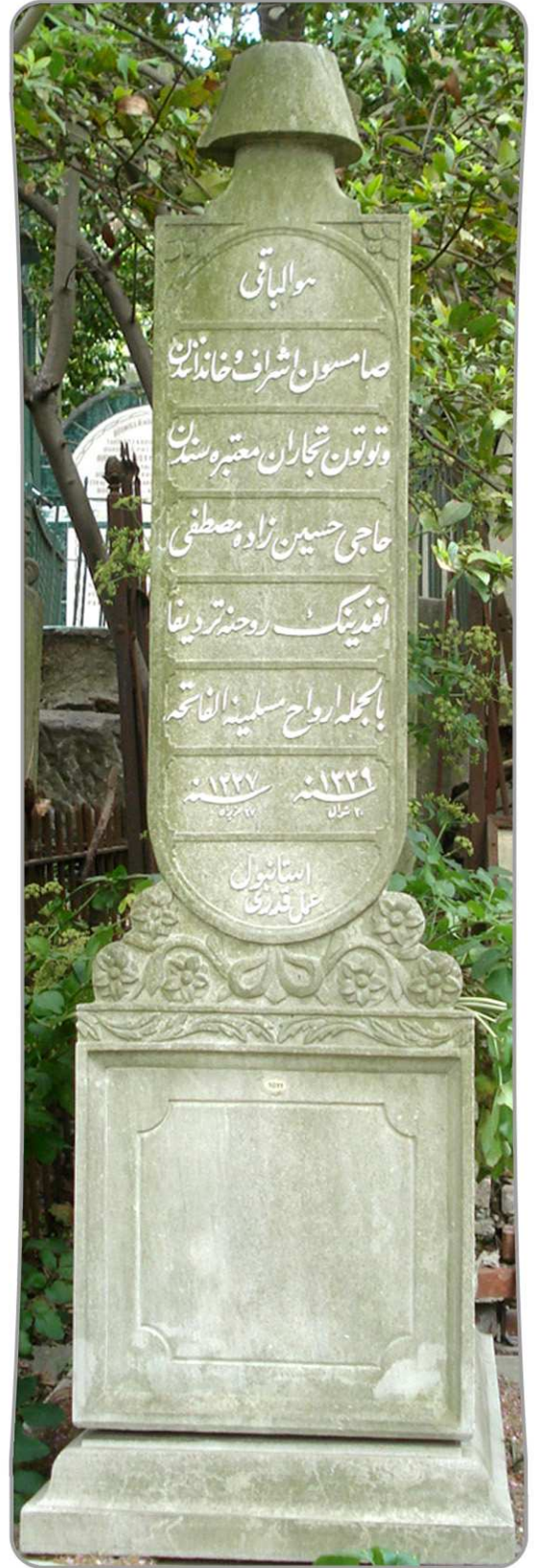
Hat: Sekiz satırlık celî ta'lik kitâbenin alt satırında "**Ameli Kadri, İstanbul**" ibâresi yer almıştır.

Resim 051-a (B.Taşı)

Resim 051-c
(Taşçı Ustasının İmzası)

Resim 051-b
(Genel Görünüm)

Katalog No: 052
Fahriye Hanım

Taş No: 1020
Vefat Tarihi: h. 1315 / m. 1897
Hattat: Mısrîzâde

Ölçüler: B.Taşı: (19 x 16) x 101 - K: 81
A.Taşı: (18 x 11) x 97
Lahit: (151 x 65 x 76)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Zair İhlas ile bir Fâtiha ihsanını
eylerim senden temenni bu ricamı etme red.
Yirmi bir çağında bir civan iken fenada ben,
Nâgehan mevt gelip makbere düştü ceset
"İrci" emri gelince gûşuma taltif ile
Can atıp Cennât'a ettim bu fenâdan keff-i yed
Dağıdar ettim diriğa zevcimi hoşânemi
Nâr-ı firkatle yanar zan edersem tâ ebed
Dediler tarih-i gevher-i darımı ahzan ile
Cennet olsun meskeni Fahriye'nin ya meded.
Hacı Hüseyinzâde ...
kerîmesi ve Osman Çavuşzâde Halid Efendi
zevcesi Fahriye Hanım'ın rûhi-çün Fâtiha.*

27 Safer 1315

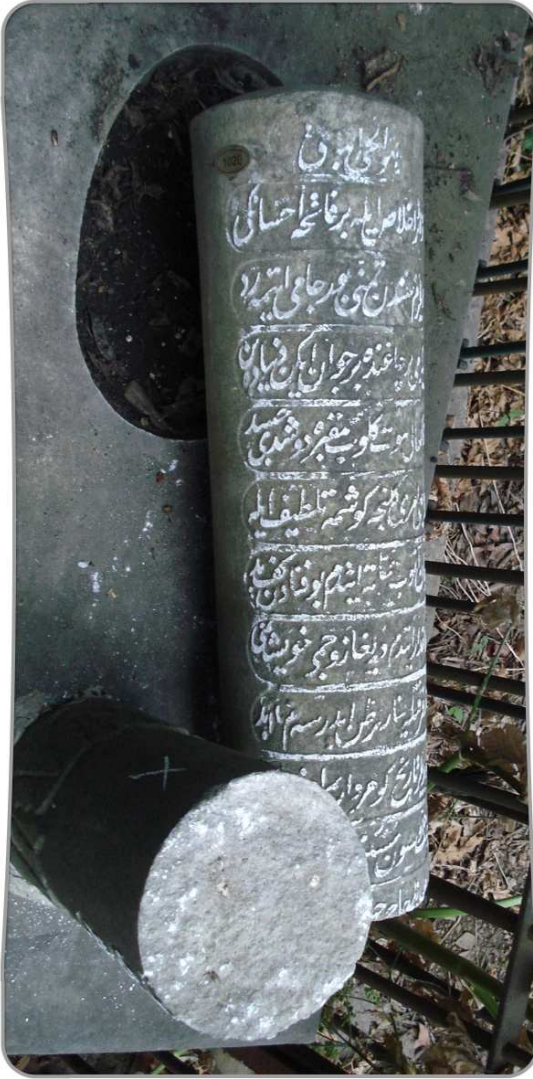
Mısrîzâde

Not: Okunamayan kısım kırıktır.

Genel Tanıtım: Taş sanduka üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Lahit dikdörtgen bir formda olup üzeri taşkın bir kapakla örtülüdür. Şâhideler silindirik formdadır. Baş şâhidesi ortadan kırılmış olup diğer yarısı yanındadır. Lahdin ortası oval formda oyulmuştur.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilidir. Ayak taşının gövde kısmında kupa içinden yükselip gövdeyi saran çiçek motifi vardır. Sağa sola helezon çizerek uzanan çiçekli dallar arasında lâleler dikkari çeker.

Hat: On beş satır celf ta'lik yazı ile yazılmış olan kitâbe "Mısrîzâde" ketebelidir.

Resim 052-a (B.Taşı)

Resim 052-c
(B.Taşı Alt Kısım)

Resim 052-b
(A.Taşı)

Katalog No: 053
Hanife Nigar Hanım

Taş No: 1040
Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1903
Hattat: Cemil

Ölçüler: B.Taşı: (41 x 33) x 156 - K: 115 - D: 9
A.Taşı: (34 x 32) x 89 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

KÜLLÜ NEFSİN ZÂKATÜ'L-MEVT

*Ağlayıp zâr eyleme mevtimle ey mâder peder.
Bu cihana emr-i Hak'tır bes gelenler hep gider.
Cennetü'l-Me'va değil mi rûh-ı sıbyanın yeri.
Râh-ı Cennet'tir mezarım doğru me'vaya gider.*

*Bâb-ı Vâlay-ı Seraskerî ve Hazîne-i
Hassa-i Şâhane lahm müteahhidi
saadetlü İsmail Hakkı Efendi'nin hafîdesi
Hanife Nigar Hanım'ın rûhi-çün Fâtiha.*

*fi 6 Rebû'l-evvel sene 1321
fi 20 Mayıs sene 1319*

Ketebehû Cemil

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup, toprak üzerine dikilidir. Ayak taşının büyük kısmı toprağa gömülüdür.

Bezeme: Baş taşında kitâbe kısmı yapraklı ince bir bordürle çevrilmiş ve yukarıda yükselerek son bulmuştur. Alınlık kısmı, ortası yüksekçe olan iki basamak ile yarım dâireler çizerek yükselen ve sivrilen bir lâleyi andırmaktadır. Bu kısımda içinde yıldız olan bir şemse motifi yer alır. İki kenarında ise gül motifi vardır. Ayak taşının üzeri de aynı şekilde bezenmiştir. Gövdesinde ise iki üzümlü asma dalı, helezonik ve simetrik bir biçimde yükselerek gövdeyi sarar. Asma yaprakları küçük ve şirin yapılmış olup yıldızlara benzemektedir. Şâhidenin ortasında ise selvi ağacı motifi yer almaktadır.

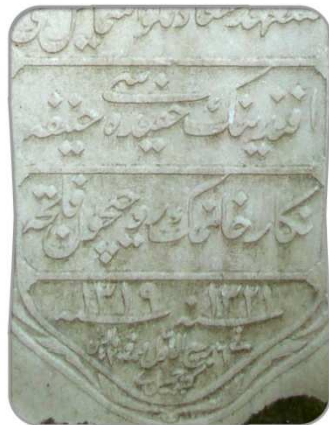
Hat: Şâhidenin on iki satırdan müteşekkil celî ta'lik yazısı vardır. Kitâbe "Cemil" imzalıdır.

Resim 053-a (B.Taşı)

Resim 053-b (A.Taşı)

Resim 053-c
(B.Taşı Detayı - İmza)

Resim 053-d
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 054
es-Seyyid el-Hac Hâfız Mehmed Şükrü
Efendi

Taş No: 1078

Vefat Tarihi: h. 1281 / m. 1865

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (40 x 37) x 176 - K: 136 - D: 14
Serpuş: (30 x 24)
A.Taş: (37 x 35) x 199 - D: 14
Lahit: (169 x 70 x 23)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Kefâ halegna abduhu er-râciu ileyhi
el-müftekirra ile'l afuvvu ve'r-rahmetü min
ledeyhi*

*Sadr-ı Anadolu pâyelülerinden
sâbıkan imâm-ı evvel-i Hazret-i Şehriyarî
es-Seyyid el-Hac Hâfız Mehmed Şükrü
Efendi'nin rûh-ı şerîfine
rıẓâen lillâhi'l Fâtiha.*

fi 28 Ramazan sene 1281

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili baş ve ayak taşından ibaret şâhideler, dikdörtgen bir formdadırlar. Pehle dikdörtgen bir plaka üzerinde yer alır. Pehlenin ortası oval bir şekilde oyulmuştur.

Bezeme: Baş taşında oval bir şekilde biten kitâbe kısmının üzerinde gül motifleri vardır. Serpuş ise örfî destarlı kavuk olup işçiliği güzeldir. Ayak taşı aynı formda olup ortasında bir saksı içinden dik bir şekilde yükselen ve gövdeyi saran gül ağacı yer alır. Motif simetrik gibi görünmekle beraber yer yer farklı dönüşler yapan yapraklar ile simetri bozularak kompozisyona hareket verilmiştir. Üzerinde üçgen formda yükselen tepe kısmı yer alır. Şahide taş işçiliği bakımından kıymetli bir örnektir.

Hat: Dokuz satır celf ta'lik kitâbesi vardır. Kitâbe, harflerin şekli ve dizaynı bakımından kıymetlidir.

Resim 054-a
(Genel Görünüm)

Resim 054-b
(B.Taşı)

Resim 054-c
(A.Taşı)

Katalog No: 055
Hoca Ahmed Nüzhet Efendi İbni Mehmed
Said ibni İbrahim bin Mehmed

Taş No: 1081
Vefat Tarihi: h. 1306 / m. 1888
Hattat: Arif

Ölçüler: B.Taşı: (44 x 40) x152 - K: 81 - D: 10
A.Taşı: (43 x 39) x 146 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

*Mekke-i Mükerrreme kazâsı pâyelülerinden
sâbıkan müfettiş-i evkaf mukarrini
Husun-ı Hümayun ders-i âmi
Şehrî Hoca Ahmed Nüzhet Efendi
İbni Mehmed Said ibni İbrahim ibn Mehmed
aleyhimü'r-rahmet ü bi-hürmeti'l Fâtiha.*

fi 18 Rebîu'l-âhir sene 1306 yevm-i sebt

Ketebehû Ârif

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı dikdörtgen bir formda olup pehle üzerine dikilidir. Pehlenin etrafı demir parmaklıkla çevrilidir.

Bezeme: Baş taşında kitâbe kısmı oval silme ile çevrilmiş, kitâbenin köşeli olarak bittiği kısmın üzerine, Sümbüli tarikatına ait simge yerleştirilmiştir. Alt kısım barok motiflerle süslenmiştir. Bu sikkenin kenarlarından iki yaprak motifi çıkar. Kitabe kısmının üzeri, aşağı bakan iki gül motifi ile süslenmiştir. Serpuş, örfî destarlı kavuktur.

Ayak taşında yer alan oval panonun içi ise vazodan dik ve tek bir dal üzerinde yükselen gül ağacı ile süslenmiştir. Üst kısımda yer alan panonun içine simetrik olarak dalında iki gül yerleştirilmiştir.

Hat: Şâhide sekiz satır istifli celi sülüs kitâbeden müteşekkildir. İstif ve harflerin dizaynı açısından kıymetli bir örnektir.

Resim 055-a (B.Taşı)

Resim 055-b (A.Taşı)

Katalog No: 056
Hakkı Paşa

Taş No: 1122
Vefat Tarihi: r. 1334 / m. 1918
Hattat: Tevfik

Ölçüler: B.Taşı: (26 x 24) x 169 - K: 112
A.Taşı: (24 x 23) x 160 - D: 15
Lahit: (78 x 91 x 57)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ecille-i Rical-i Devlet-i
Aliyye-i Osmaniye'den
Sadr-ı Esbak Hakkı
Paşa Hazretleri'nin
rûhuna Fâtîha.*

Tarih-i vefâtı 1 Ağustos sene 1334

Nemekahû Tevfik

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki baş ve ayak taşı pehle üzerine oturtulmuştur.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları yükselip geri doğru kıvrılan kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Üst kısım dilimli soğan kubbeyi andırır biçimde yükselmiş uç kısmı ise lâleyi andırır bir formda yükselmiştir. Ayak taşının gövdesi oval bir pano şeklinde oyulmuş ve buraya kupa içinde gül ağacı yerleştirilmiştir. Üst dalların uçlarında lâleler görülmektedir. Taş işçiliği açısından kıymetli olan şâhidelerin motifleri yüksek kabartma tekniği ile yapılmıştır.

Hat: Baş taşında yer alan kitâbe serlevha kısmı hariç altı satır celî ta'lik yazı ile yazılmıştır. Serlevha kısmı yukarıda ayrı bir oval pano içerisinde istifli celî sülûs yazı ile yazılmıştır. Kitâbenin altında "Nemekahû Tevfik" ibaresi yer almaktadır.

Resim 056-a (B.Taşı)

Resim 056-b (A.Taşı)

Resim 056-c
(B.Taşı Detayı - Serlevha)

Resim 056-e
(B.Taşı Detayı - İmza)

Resim 056-d
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 057
Emine Vildan Hanım

Taş No: 1137
Vefat Tarihi: h. 1310 / m. 1892
Hattat: Arif

Ölçüler: B.Taşı: (44 x 42) x 208 - K: 112 - D: 15
A.Taşı: (45 x 45) x 186 - D: 15

Kitabenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Nâgehan bir derde düştüm asla bulmadım
deva.
Kimse me'mul etmesin dehr-i fâniden vefa.
Bî karar etti nihâi ömrümü bâd-ı ecel.
Hayflar kim tâzelik halinde oldum mübtela.*

*Kurenâ-yı Hazret-i Şehriyarîden saadetlû
Ârif Beyefendi Hazretleri'nin
halîle-i muhtemeleri el-muhtac
ilâ rahmeti Rabbihi'l-Ğafûr Emine
Vildan Hanım'ın rûhuna el-Fâtiha.*

*ff 28 Rebîü'l-evvel sene 1310 yevm-i
Çarşamba*

Ketebehü Ârif

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı dikdörtgen bir formda olup taş sanduka üzerine dikilidir. Lahdin etrafı demir parmaklıkla çevrili olup bir kısmı toprak altındadır. Üzeri, basamak halinde genişleyen bir kapak ile kapatılmıştır.

Bezeme: Şâhidelerin gövde kısımlarına iki kenarından asılmış kumaş görüntüsü verilmiştir. Kenarları kabartma şeklinde yapılmış üç kıvrımlı örtü şeklindedir. Motifler gayet canlı oyulup gerçeği andırmaktadır. Alt kısımda kat kat uzanıp son bulan örtülerin iki ucundan püskül sarkmaktadır. Baş taşında tepe kısmına vazo içinden yükselen çiçek buketi konmuştur (Bk. Çizim No: 04). Yanlardan sarkan çiçekler şâhidinin omuzları ile birleşir.

Ayak taşı baş taşından kısa olup ortadaki panoda vazo içinden yükselen iki spiral dal birbirine dolanarak gövdeyi sarmıştır. Üst kısımda ise ortadan bağlı yapraklar içinden çıkan barok tarzı kabarık yapraklar bulunmaktadır. Kenar ve alt bezeme baş taşı ile aynıdır. Lahdin üzerinde bezeme yoktur.

Hat: Şâhidinin onbir satır istifli celî sülüs yazısı vardır. "Arif" ketebeli yazı istif ve harflerin şekil güzelliği açısından nâdide bir örnektir. Arif Bey'in imzasını taşıması yönüyle apayrı bir kıymeti vardır.

Resim 057-a (İmza)

Resim 057-b (Genel Görünüm)

Resim 057-c
(B.Taşı)

Resim 057-d
(A.Taşı)

Katalog No: 058
Fatıma Zülf-i Nergis Hanım

Taş No: 1170
Vefat Tarihi: h. 1299 / m. 1882
Hattat: Mısrî

Ölçüler: B.Taşı: (27 x 29) x 160 - K: 57
A.Taşı: (24 x 25) x 160

Kitâbenin Okunuşu:

ALAH HÛ

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÛN
RASÛLULLAH*

*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendîlerinden fakîre
Saraylı merhum Fatıma Zülf-i Nergis Hanım
rûhi-çün rızâen lillâhi Teâla el-Fâtîha .*

fi 12 Recep sene 1299

Mısrî

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi silindirik formdadır. Ayak şâhidesi taş sanduka üzerine dikili, baş taşı ise tek parça halinde yerdedir.

Bezeme: Şâhideler büyük bir işçilikle yapılmış nadide örneklerdir. Baş ve ayak taşı, sanduka üzerinden kare kesimli kürsüler ile yükseltilmiştir. Gövde kısımları bir boğumdan ters yönler doğru açılan ve geri kıvrılan yaprak buketinin içinden çıkmaktadır. Oldukça kabarık ve işçilikli olan bu bezeme sıra dışıdır. Şâhidelerin üst kısmı ise simit görüntüsü verecek kadar kabarık oyulmuş ve ters kıvrılmış yaprak dizisi ile başlar. Bu kısmın üzeri, daha dar bir simit oluşturan ve yana bakarak dönen yaprak dizisi ile süslüdür. Bunun üzerinden ise daha dar olan ve uçları aşağı bakan bir yaprak dizisi daha yükselmiştir. Buraya kadar daralan bezeme burdan sonra açılmaya başlar. Tepeye dilimli bir kâse yerleştirilmiş ve bunun içinden başka bir kâse içinde çiçekler yükselmiştir.

Şâhidelerin gövde kısımları alttan kurdela ile bağlı çelenkler yardımı ile oval panolar halinde getirilmiştir. Baş taşında kitbenin yer aldığı bu pano, ayak taşında bir vazoda içinde yer alan çiçekler ile doldurulmuştur.

Hat: Celî sülüs yazı ile yazılan kitâbe altı satır olup "Mısrî" imzalıdır. Şâhideler hüsn-i hat ve taş işçiliği bakımından harika örneklerdir.

Resim 058-a
(B.Taşı)

Resim 058-b (A.Taşı)

Resim 058-c
(İmza)

Katalog No: 59
Rabia Adeviye Hanım

Taş No: 1176
Vefat Tarihi: h. 1292 / m. 1875
Hattat: Mısri zâde

Ölçüler: B.Taş: (30 x 26) x 186 - K: 115
A.Taş: (30 x 25) x 172

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Rical-i Devlet-i Aliyyeden merhum
Mehmed Lebib Efendi'nin halîlesi
Mabeyn-i Hümâyun müşiri merhum
Abdulhamid Ferid Paşa'nın
kayın vâlidesi merhûme
ve mağfûrun lehâ Rabia
Adeviye Hanım'ın rûh-i
içün lillâhi el-Fâtîha.*

*fî 14 Rebiü'l-âhir
Sene 1292*

Nemekahû Mısri zâde

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi silindirik formda olup pehle üzerine dikilidir. Pehlenin büyük kısmı toprak altındadır. Şâhidelerin etrafı demir parmaklıkla çevrilidir.

Bezeme: Şâhideler bezeme yönünden sadedir. Baş taşının gövdesi çiçeklerden oluşan bir bordür ile çevrilidir. Üst kısmında ise bir çelenk içerisinde çeyrek şua motifi vardır. Ayak taşının gövdesinde kökleri kurdela ile bağlı asma dalları vardır. Helezonlar çizerek uzanan dallar üzerinde üzüm salkımları vardır.

Hat: Kitâbe kısmı on satır celf ta'lik yazı ile yazılmıştır. Kitâbenin altında "nemekahû Mısri zâde" ibaresi yer alır.

Resim 059-a (B.Taşı)

Resim 059-b (A.Taşı)

Katalog No: 60
Mustafa Vasfî Paşa

Taş No: 1185
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (37 x 32) x 153 - K: 94 - D: 9
A.Taşı: (38 x 32) x 146 - D: 11
Lahit: (166 x 65 x 33)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Yaverân-ı Hazret-i
Şehriyarîden ressam
ve çini FabRik'a-i
Hümâyun'unda memur
Topçu mirlivası
Mustafa Vasfî
Paşa'nın rûhuna
el-Fâtiha.
Yevm-i Pazar*

*7 Rebiü'l âhir sene 1323
29 Mayıs 1321*

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Baş şâhidesi geniş başlayıp daralmış ve tekrar genişlemiştir. Ayak şâhidesi aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Lahdin üzeri şemse şeklinde oyulmuştur. Neoklasik üsluptaki şâhideler üzerinde hem rûmi motiflere hemde orta Asya mimarîsi özelliklerine rastlanır. Baş şâhidesi alttan tombul bir lâleyi andırır şekilde başlamış, taşın gövde kısmı lâlenin içinden devam etmiştir. Şâhîde omuzlara doğru tekrar genişlemiş ve omuzlar yuvarlatılarak tepe kısmına geçilmiştir. Şâhîdenin üst kısmı rûmi tepelik şeklinde yapılmıştır. Gövde kısmı rûmi şeklinde bir çerçeve ile pano haline getirilmiş ve panonun etrafı rûmi motiflerle donatılmıştır. Ortadaki pano içinde kitâbe yer alır. Ayak taşı baş taşına göre oldukça sadedir. Ortasında vazo içinde yapraklar vardır.

Hat: Şâhîdenin dokuz satır kitâbesi vardır. Serlevhası Kûfi hatla yazılmıştır. Celî ta'lik hatla yazılmış metin kısmı satır üzerinde değildir.

Resim 060-a (B.Taşı)

Resim 060-b
(Genel Görünüm)

Resim 060-c
(Lahit Detayı)

Resim 060-d
(B.Taşı Detayı - Serlevha)

Katalog No: 61
Seyyid Emine Vehbiye Hanım

Taş No: 1225
Vefat Tarihi: h. 1249 / m. 1833
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (51 x 45) x179 - K: 126 - D: 10
A.Taşı: (50 x 44) x 168 - D: 10

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*el-Hac İbrahim Ağa
zâde Hamdullah Bey'in
kerîmesi hamlini vazı'
ederken şehid olan
merhûme ve mağfûrun lehâ
Seyyid Emine Vehbiye Hanım'ın
rûhi-çün Fâtiha.*

Rebû'l-evvel ğurre 1249

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler dikdörtgen bir formda olup alınlık kısımları oval ve taşkın bir şekilde yapılmıştır.

Bezeme: Şâhideler tezyînat açısından birbirinin aynıdır. Şâhidelerin kenarlarında, üzerine sarmaşık dolanmış iki sütunçe vardır. Sütunçe başlıkları lâleyi andırır. Üst kısımda yukarıdan burulmuş ve ortadan bağlanmış perde motifi vardır. Altta kalan taşın gövde kısmında ayak taşında saksı içinden çıkan ve gövdeyi kaplayan bir gül ağacı görülmektedir. Bunun üzerinde istiridye kabuğunu andıran devâsa bir yaprak, baş taşında yedi, ayak taşında beş yönde açılmış ve sütunçelerin üzerine kadar dökülmüştür. Şâhideler barok mimarînin ender birer örneği olup işçilik ve dizayn açısından kıymetlidir.

Hat: Kitâbe dokuz satır celif sülüs ile yazılmıştır.

Resim 061-a (B.Taşı)

Resim 061-b (A.Taşı)

Resim 061-c (B.Taşı Detayı)

Katalog No: 62
Latife Hanım

Taş No: 1289
Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1904
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (39 x 37) x 160 - K: 75 - D: 7
A.Taşı: (34 x 32) x 143 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH

*Mabeyn-i Hümâyun Cenâb-ı Melûkâne
müdüir-i sânisî Gürcü Ahmed Bey'in
halîlesi Latife Hanım'ın
rûhi-çün lillâhi el-Fâtîha.*

fi 22 Zî'l-hicce-i Şerife sene 1321

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Barok üsluplu baş ve ayak taşı aynı formdadır. Gövde kısmı, üzeri aşağı bakan yaprak dizisi ile süslü bir kürsü üzerinden yükselir. Şâhidelerin omuzları üzerinde çiçeklerden oluşan gerdanlık vardır. Tepe kısımları "s" kıvrımlı iki yaprak üzerinde şemse motifi şeklindedir Ayak taşının gövde kısmında alttan kurdela ile bağlı gül ağacı vardır.

Hat: Şâhidenin, altı satır istifli celî sülüs kitâbesi vardır. İstif bakımından güzel bir örnektir.

Resim 062-a (B.Taşı)

Resim 062-b (A.Taşı)

Resim 062-c
(Genel Görünüm)

Resim 062-d
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 63
Misl-i Cihan Hanım

Taş No: 1293
Vefat Tarihi: h. 1307 / m. 1890
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 26) x 174 - K: 102
A.Taşı: (23 x 21) x 152

Kitabenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Cennet-mekân Pertevniyal
Vâlide Sultan
Hazretleri'nin baş kâtibi
merhûme ve mağfurun lehâ
Misl-i Cihan Hanım'ın
rûhi-çün Fâtiha.*

ff 11 Cemâziye'l-evvel Sene 1307

Genel Tanıtım: Aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen silindirik formdaki şâhideler, toprak üzerine dikilidir ve etrafı demir parmaklıkla çevrilidir.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısımları aşağı doğru bakan bir dizi kenger yaprağı ile çevrilmiştir. Buradan sivrilerek yükselen şâhidelerin tepe kısmına kozalak motifli yerleştirilmiştir. Baş taşının gövde kısmı yaprak motifli ince bir bordürle kabarık olarak çevrilmiş ve kitâbe kısmı bu panonun içinde yer almıştır.

Ayak taşının gövdesinde ise alttan başlayıp silindirik gövdeyi dolanan bir asma yaprağı görülmektedir. Şâhideler işçilik ve dizayn açısından kıymetli örneklerdir.

Hat: Şâhidenin sekiz satırdan müeşekkil istifli celî sülûs yazısı vardır. İstif yönünden kıymetli bir taştır.

Resim 063-a (B.Taşı)

Resim 063-b (A.Taşı)

Katalog No: 64
Mehmed Nurî Bey

Taş No: 1307
Vefat Tarihi: r. 1302 / m. 1886
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (40 x 37) x 164 - K: 135 - D: 11
Serpüş: (17 x 15)
A.Taş: (34 x 37) x 121
Lahit: (206 x 100 x 92)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Dua edin bana rahmet ede Hak.
Ecel erdi benim bu canım aldı.
Olup hasret ki evlad u iyâle,
Onun hicranları canımda kaldı.*

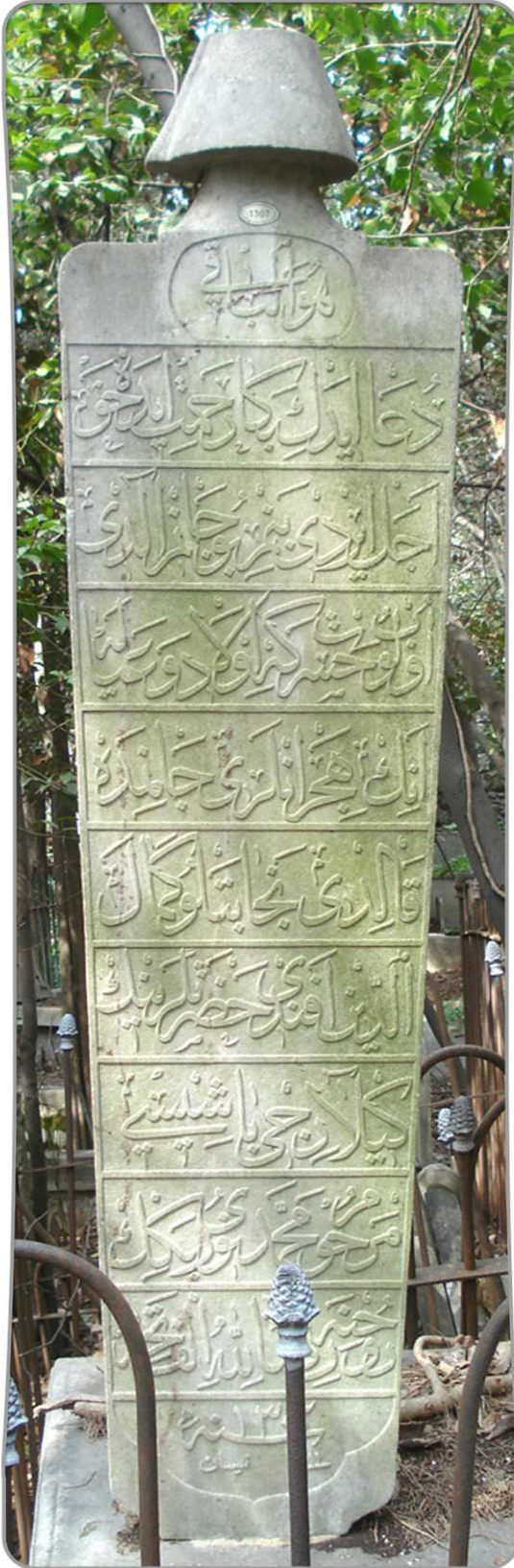
*Necabetlü Kemâleddin
Efendi Hazretleri'nin
kilerci başısı
merhum Mehmed Nurî Bey'in
rûhuna rızâen lillâhi'l-Fâtîha.*

fi 11 Nisan Sene 1302

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup, sanduka üzerine dikilidir. sanduka dikdörtgen formlu olup üzeri kapaklıdır. Lahdin ortasında yer alan oval oyuktan çıkan ağacın kökü kapakları ayırmıştır. sanduka dağılmak üzeredir.

Bezeme: Lahdin her kapağının ortasında sepet içinde çiçekler vardır. Baş taşının fesli bir serpuşu vardır. Ayak taşında ise vazodan çıkan çiçekli bir dal gövdeyi kaplar.

Hat: On bir satırdan müteşekkil sülûs bir kitâbesi vardır.

Resim 064-a
(B.Taşı)

Resim 064-b (A.Taşı)

Resim 064-c
(Lahit – Genel Görünüm)

Katalog No: 65
Ahmed Tahsin Bey

Taş No: 1389
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (19 x 18) x 172 - K: 94
Serpuş: (21 x 24)
A.Taş: (17 x 14) x 162

Kitâbenin Okunuşu:

HÛ

*Şem'îdan-ı Hazret-i
Şehriyarî'den merhum
Ahmed Tahsin
Bey'in rûhi-çün
rıżâen lillâhi'l-Fâtîha.*

*fî 30 Ramazan Sene 1323
fî 14 Teşrin-i evvel Sene 1321
Veladeti 1270*

Genel Tanıtım: Şâhideler pehle üzerine dikili olup silindirik formdadırlar.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Baş taşının göğüs kısmı fes şeklinde oyulmuş ve buraya kabartma şeklinde Mevlevî sikkesi yerleştirilmiştir. Serpuş fes şeklindedir. Ayak taşının üzeri sade olup başında topuz vardır.

Hat: Şâhidenin yedi satır istifli celî sülûs bir kitâbesi vardır. Kitâbe kısmının yukarısı su damlası şeklinde oyulmuş ve serlevha kısmı buraya yazılmıştır. Harflerin şekli ve istifi yönüyle güzel bir örnektir.

Resim 065-a
(B.Taşı)

Resim 065-b
(Serpuş - Serlevha)

Resim 065-c
(Genel Görünüm)

Katalog No: 66
Gürcü Ahmed Bey

Taş No: 1288
Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1904
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (38 x 38) x 153 - K: 72 - D: 11
Serpüş: (21 x 22)
A.Taş: (35 x 34) x 137 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Mabeyn-i Hümâyun-ı Cenâb-ı Melûkane
müdir-i sânisî Gürcü Ahmed
Bey'in ve kâffe-i ehl-i imanın
ervâhı için Fâtiha.*

fi 1 Zilhicce-i şerife sene 1321

Genel Tanıtım: Mezar, pehle üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. 1290 no'lu şâhide daha küçük ebatlarda olup pehlinin ortasında yer alır.

Bezeme: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır. Baş taşında oval bir silme ile çevrili olan kitâbe kısmından yukarı, yatay bir silme ile geçilir. Bu kısma oldukça dolgun kıvrımlı ve simetrik iki yaprak yerleştirilmiştir. Ayak taşında da aynı yapraklar görülmektedir. Baş taşı bir serpuşla biterken ayak taşının gövde kısmında simetrik dallar üzerinde yaprak ve çiçekler yer almaktadır.

Hat: Kitâbe kısmı altı satır celî sülüs yazıdan müteşekkildir.

Katalog No: 67
Saraylı Lâlifer Hanım

Taş No: 1390
Vefat Tarihi: h. 1296 / m. 1879
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (40 x 28) x 167 - K: 105 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:

YA HÛ

*Ey Hâlık-ı ins ile can.
Vey pâdişâh-ı "kün fekân"
Geldim huzura pür-günah.
Afveyle ânı yâ İlah.
Maşerde kılma şerm-sar.
Lâlifer-i ey Girdigâr.
Dîdârını eyle nasib.
Cennet'te ey Hayy u Mucib.
Var ise bende bir kusur.
Tarihim oldu "Ya Gafur".*

*Istabl-ı Amire müdürü el-Hac
Ahmed Abdî Bey'in halîlesi saraylı
Lâlifer Hanım'ın rûhi-çün Fâtiha*

fi Zi'l hicce Sene 1296

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhide, altta oval başlamış, üstte köşeli olarak tamamlanmıştır. Kitâbenin etrafı oval biçimde yapraklarla çevrilmiştir. Üst kısma yatay ve yüksek bir silme ile çıkılır. Bu silmenin üzeri aşağı bakan yapraklarla süslüdür. Üzerinden ise bir çiçek buketi yükselir.

Hat: Ondört satır istifli celî sülüs yazıdan müteşekkil bir kitâbesi vardır. Uzun kitâbe istif yönünden güzeldir.

Resim 066-a
(1288 – B.Taşı)

Resim 067-a
(1390 – B.Taşı)

Katalog No: 68
Zeynelabidin Bey

Taş No: 1391
Vefat Tarihi: h. 1317 / m. 1899
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (39 x 32) x 171 - K: 114 - D: 11
Serpuş: (16 x 19)

Kitabenin Okunuşu:

YÂ Hû YA GAFûR

*Yusuf-ı Mısır melahat idi Zeyne'l-Âbidîn
Gonca-i gülzâr-ı Tahsin Bey idi bu meh-cebin
Eyledi bâd-ı ecel ruhsârını pejmürde-hal
Âkıbet serv kaddî şimşâdını kıldı çü dal
Gevher-i çeşmi olup hal-i siyah içre nihân
Mürg-i rûhu eyledi pervaz-ı gülzâr-ı Cinân
Vâlideynine Hüda kılsın sabr-ı cemil atâ
Rûz-ı mahşerde şefî olsun Muhammed
Mustafa.
Yazdı Râfet birle târihin bast-ı hüzn ile âh.
Kıldı Zeyne'l Âbidîn Bey Bağ-ı Adn'ı cilvegâh.*

*Hacı Hamid Bey'in hafîdi on yedi yaşında
irtihal.
eden Zeynelabidin Bey'in rûhi-çün Fâtiha*

*fî 3 Şâban Sene 1317
fî 24 Teşrin-i Sâni Sene 1315
Yevm-i Çarşamba*

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili olan şâhidenin ayak taşı yerinde yoktur. Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır.

Bezeme: Klasik üslupta bezenmiş şâhidenin kitâbe kısmı spiral yaprak dizisi ile çevrilidir. Serlevha ibâresi, kabartma olarak yapılan sikke motifi ile ikiye ayrılmıştır. Göğüs kısmının üzerinde yer alan içiçe geçmiş rûmi motiflerin ortasından rûmi tepelik yükselir. Klasik motiflerin güzel bir örneği olan şâhidenin serpuşu fes şeklindedir.

Hat: Şâhidenin serlevha kısmı hariç on üç satır istifli celf sülûs kitâbesi vardır. Uzunca yazılmış kitâbe, istif, serlevha ve dizayn yönünden kıymetli bir örnektir.

Resim 068-a (B.Taşı)

Resim 068-b
(Serpuş – Serlevha - Sikke)

Katalog No: 69
el-Hac Abdulhamid Bey

Taş No: 1393
Vefat Tarihi: h. 1297 / m. 1880
Hattat: Abdullah

Ölçüler: B.Taşı: (44 x 39) x 198 - K: 121 - D: 14
Serpüş: (22 x 16)
A.Taşı: (41 x 35) x 181 - D: 14

Kitabenin Okunuşu:

YÂ BÂKÎ YÂ ĞAFÛR

*Hadâik-i Hassa-i
Şahane ve Saray-ı
Hümâyun bekçiler
ve tuyurat müdürü
olup sâbık İstablâ-i Amire
müdürü izzetlü el-Hac
Abdulhamid Bey'in
rûhi-çün rızâen lillâh
el-Fâtîha*

fi 20 Şevval Sene 1297

Abdullah

Genel Tanıtım: Şâhideler geniş bir sanduka üzerine dikili olup dikdörtgen bir formdadırlar. Lahdin kapağı kırıktır.

Bezeme: Lahdin kapaklarının ortalarına birer sepet içinde çiçek buketi konmuştur. Klasik döneme ait unsurlarla bezenmiş şâhideler, motifleri ve işçiliği yönünden oldukça ağır ve göz alıcıdır. (Bk. Çizim No: 05-06) İç içe geçmiş rûmîler, taş üzerinde oldukça canlı ve ahenklidir. Uzunca yapılan şâhidenin kitâbe kısmı spiral yaprak dizisi ile çevrilidir. En alt kısımda deniz tarağı motifinden rûmi yapraklar, taşın kenarlarına doğru uzanır. Bu kısımda klasik ve barok arasında ahenk sağlanarak, zıt kaynaklı motifler bir arada denenmiştir. Serlevha ibâresi oyuk içine kabartma olarak yapılan sikke motifi ile ikiye ayrılmıştır. Şâhidenin göğüs kısmında simetrik ve büyük bir rûmi ağı görülür. İç içe geçmiş rûmiler kabartma şeklinde yapılmış, üç boyutlu bir görüntü sağlanmıştır. Şâhidenin üzerinde fes şeklinde serpuş vardır.

Ayak taşının kenarları den-danlı yapılmış ve koca gövde rûmi ağlar ile simetrik bir biçimde sarılmıştır. Göğüs kısmı, yükseltelen oval bir silme ile ayrılmış ve rûmi tepelik ile süslenmiştir. Sivrilerek son bulan şâhidenin en üst kısmına bir topuz yerleştirilmiştir. Şâhideler işçilik, dizayn ve motifler açısından sıradışı bir güzelliكتedir.

Hat: Şâhidenin onbir satır istifli celî sülüs yazıdan müteşekkil bir kitâbesi vardır. Uzun kitâbe istif ve harflerin şekli yönünden kıymetlidir. Serlevha kısmı farklı tasarlanmıştır. Kitâbe "Abdullah" imzalıdır.

Resim 069-a (B.Taşı)

Resim 069-b (A.Taşı)

Resim 069-c
(B.Taşı Detayı)

Resim 069-d
(A.Taşı Detayı)

Resim 069-e
(B.Taşı Detayı - İmza)

Katalog No: 70
Mehmed Es'ad Beyefendi Hazretleri

Taş No: 1424

Vefat Tarihi: h. 1320 / m. 1902

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (34 x 35) x 141 - K: 114 - D: 13

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

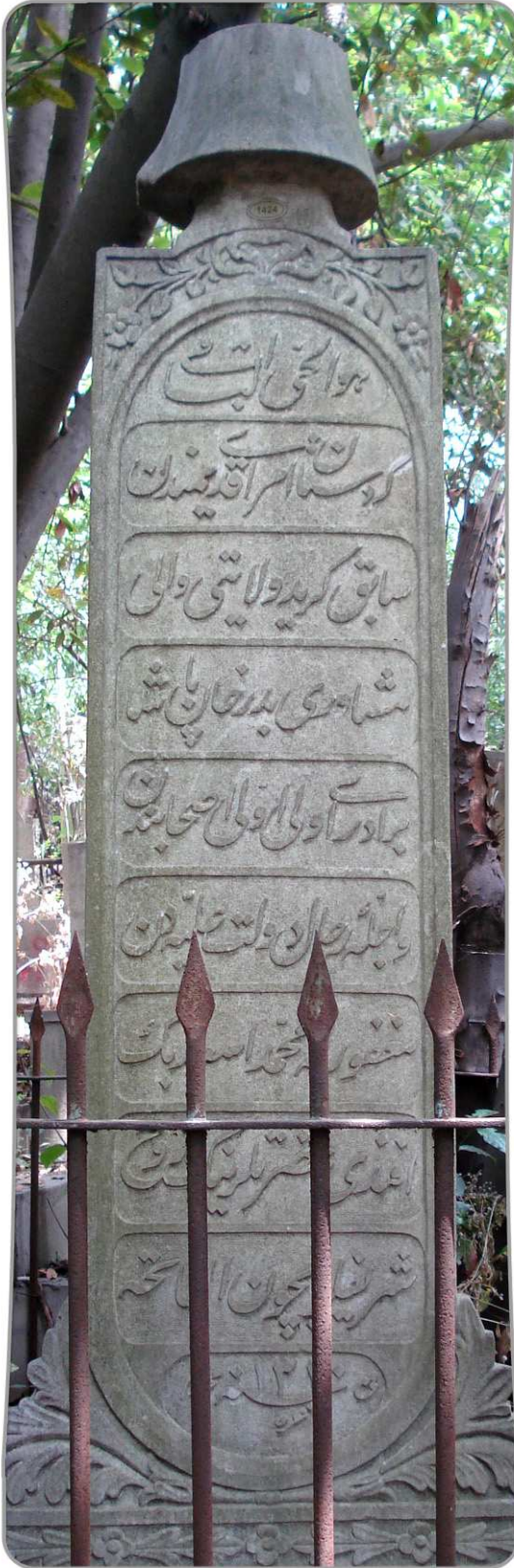
*Kürdistan umerây-ı kadîminden
sâbık Girit vilâyeti vâli
müşâviri Bedirhan Paşa
birâderi üli evveli ashabından
ve ecille-i ricâl-i Devlet-i Aliyyeden
mağfûrun leh Mehmed Es'ad Bey
efendi Hazretleri'nin rûh-ı
şerifleri için el-Fâtîha*

fî gurre-i Muharrem Sene 1320

Genel Tanıtım: Kapaksız bir sanduka ve üzerindeki baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler lahde birleşik olup dikdörtgen formdadır. sanduka kafes içerisindedir.

Bezeme: Lahdin yan kapaklarının ortalarına şemse motifi yerleştirilmiştir. Köşelerine ise çeyrek şemse motifi yerleştirilmiştir. Baş taşı lahdin ön kapağının üzerine, yaprak şeklindeki destekler ile oturtulmuştur. Kitâbe oval bir silme ile çevrilmiş, üst kısmında kalan boşluğa ise kurdela ile bağlı iki çiçek motifi yerleştirilmiştir. Üzerinde fes vardır. Ayak taşının gövdesini çiçekli dallar sarmıştır. Üzerinde buket vardır.

Hat: Şâhidenin on satır celfî ta'lik yazıdan müteşekkil bir kitâbesi vardır. Harflerin biçim güzelliği ve dizaynı yönünden kıymetli bir kitâbedir.

Resim 070-a
(B.Taşı)

Resim 070-b
(A.Taşı - Genel Görünüm)

Katalog No: 71
Adeviye Rabia Hanım

Taş No: 1427
Vefat Tarihi: h. 1324 / m. 1906
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (39 x 33) x 185 - K: 119 - D: 12
A.Taşı: (40 x 34) x 187 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Nusretiye Cami-i şerif
imam-ı evveli Şeyhü'l Kurra
Hacı Ahmed
Efendi'nin kerîmeleri
ve liman kumandanı
vekili Mehmed Paşa'nın
halîleleri Adeviye
Rabia Hanım'ın
rûhi-çün Fâtiha*

*fî 10 Cemâziye'l-âhir Sene 1324
fî 19 Temmuz Sene 1322*

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup pehle üzerine dikilidir. Şâhidelerin kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Şâhideler barok üsluptadır. Kitâbe kısmı dalgalı bir bordür ile çevrilmiştir. Kitâbe kısmının yükseldiği yere yapraklar üzerinden yükselen bir buket yerleştirilmiştir. Bu buketin çiçekleri taşın omuzlarına dökülmektedir. Ayak taşında ise barok üsluplu bitkisel bir tezyînat vardır.

Hat: Onbir satırdan müteşekkil celf sülüs bir kitâbesi vardır. Kitâbe Hüsni hat açısından kıymetlidir.

Resim 071-a
(B.Taşı)

Resim 071-b
(A.Taşı)

Katalog No: 72
Mehmed Selim Paşa

Taş No: 1511
Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1904
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (30 x 27) x 170 - K: 95
A.Taşı: (28 x 27) x 167
Lahit: (172 x 65 x 19)

Kitabenin Okunuşu:

*Ey zâir! Bu karargâh-ı Hâssa
Ordu-yu Hümâyunu Üçüncü
Liva Kumandanı Mehmed Selim Paşa'nındır.
Mehafetü'l-lahı kendine Re'sü'l-Hikmet
ittihaz ve meslek ve meşrebince bi hakkın
niknam ihraz eylemiş merhûmun
rûhuna bir Fâtîha ile şâdeyle*

10. 11. 1321

Genel Tanıtım: Şâhideler pehle üzerine dikili olup silindirik formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin pehleye oturduğu kısımdan, uçları yukarı doğru bakan kenger yaprağı motifleri silindirin etrafını dolanmaktadır. Baş taşı üzerinde başka bir bezeme görülmezken ayak taşının gövdesinde bir saksı içinden çıkıp yükselen bahar dalları görülmektedir.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber sekiz satırdan müteşekkil yazı, Rik'a hat ile yazılmıştır. Kitâbe güzel bir Rik'a örneğidir.

Katalog No: 073
Şerife Fatımatü'z-Zehra Hanım

Taş No: 376-377
Vefat Tarihi: h. 1303 / m. 1886
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 26) x 160 - K: 104
A.Taşı: (27,5 x 24) x 154

Kitâbenin Okunuşu:

KÜLLÜ MEN ALEYHÂ FÂN

*Şuray-ı Devlet-i Tanzimat
Dâiresi reisi Mahmud Paşa'nın
vâlidesi Şerife Fatımatü'z-Zehra Hanım
rûhi-çün Fâtîha*

fî 10 Şâban sene 1303

Genel Tanıtım: Silindirik formda olan şâhideler pehle üzerine oturtulmuştur. 377 no'lu şâhide baş taşı, 376 no'lu şâhide ise ayak taşıdır. Ayak taşının arkasında da kitâbe vardır.

Bezeme: Baş taşı üzerinde bezeme yoktur. Ayak taşında ise vazo içinden çıkıp gövdeyi saran, sağa sola kıvrılan bir gül ağacı vardır.

Hat: Şâhide Hüsn-i hat açısından kıymetli bir kitâbeye sahiptir. Kitâbe kısmı altı sıra istifli celî sülüs yazı ile yazılmıştır. İstif ve serlevha açısından kıymetlidir.

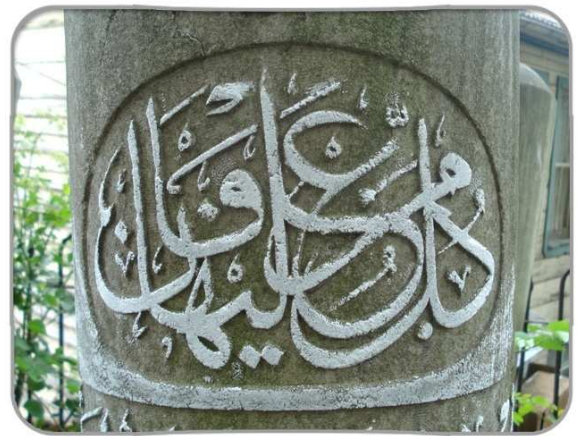
Resim 072-a
(1511 – B.Taşı)

Resim 073-a
(377 – B.Taşı)

Resim 072-b
(1511 - Genel Görünüm)

Resim 073-b
(377 - Serlevha)

Katalog No: 74
Neyyire Hanım

Taş No: 1610

Vefat Tarihi: r. 1330 / m. 1914

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (33 x 48) x 120 - K: 49 - D: 8
A.Taş: (30 x 48) x 116 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Selanik erkânından Osman Lütfî Bey'in
kerîmesi Neyyire Hanım'ın rûhuna Fâtiha*

fi 24 Haziran sene 1330

Ayak Taşı:

Zâir!

Burada defîn-i

hâk-i rahmet olan nâzenin

...ömründe açılmamış bir gonca idi.

Nâ-murad olarak rıhlet eyledi.

Genel Tanıtım: Mezar, sanduka üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler aşağıda oval ve geniş başlayan, yukarı doğru daralan formdadır. Lahit sanduka şeklinde olup üzeri kapalıdır.

Bezeme: Şâhidelerin göbek kısımları kenger yaprağı motifi ile çevrilmiş olup, aşağıda içeri dönen yaprakların orta kısmına deniz tarağı motifi konmuştur. Yukarıdan volütlerle tutturulmuş gerdanlık motifinin üzerine yatay bir silme konmuş ve bu silme barok üslupta süslenmiştir. Yukarı kısımda boyun üzerinde dört çiçekli bir buket yer almaktadır.

Ayak taşı aynı form ve bezemeye sahip olmakla beraber baş kısmına üst üste üç silme yerleştirilmiştir.

Hat: Şâhidelerin ikisinde de kitâbe vardır. Baş taşında ki kitâbe altı satır, ayak taşındaki ise beş satır celfî sülüs yazı ile yazılmıştır. Kitâbeler, harflerin dizaynı ve şekli açısından kıymetlidir.

Resim 074-a (B.Taşı)

Resim 074-b (A.Taşı)

Resim 074-a
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 75
Dilbercinân Hanım

Taş No: 1683
Vefat Tarihi: h. 1263 / m. 1847
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (44 x 36) x 206 - K: 122 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

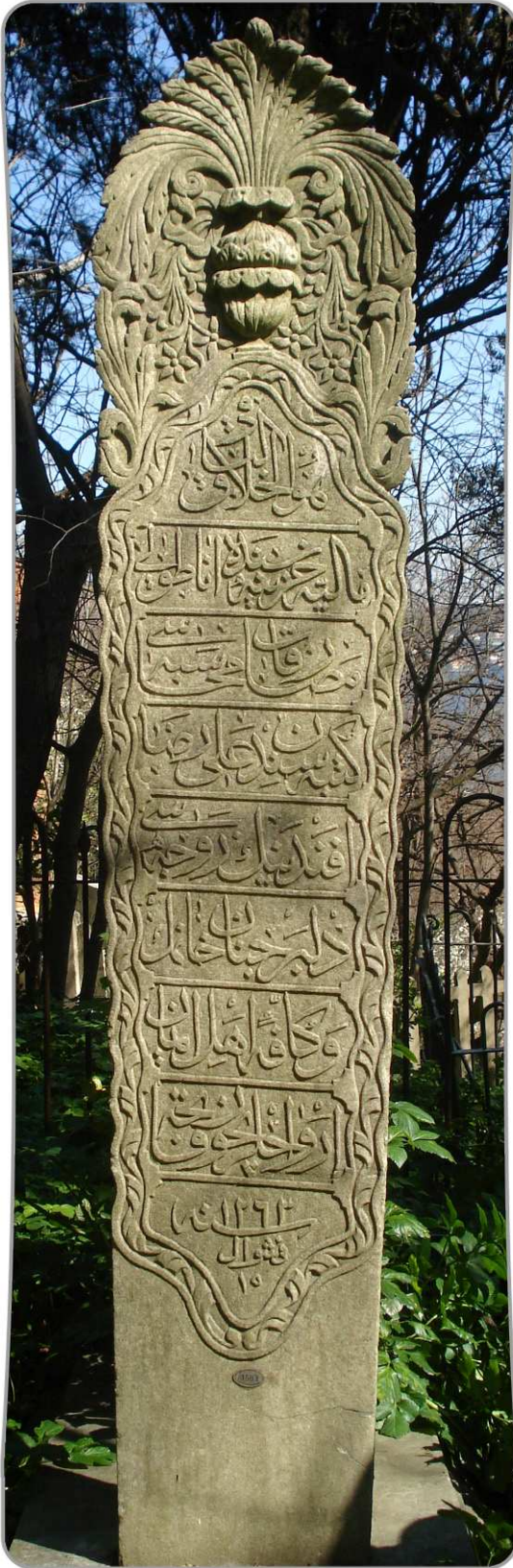
*Maliye hazinesinde Anadolu
Mesârifat Muhasebesi
ketebesinden Ali Rıza
Efendi'nin zevcesi
Dilbercinân Hanım'ın
ve kâffe-i ehl-i imanın
ervâhî-çün Fâtiha*

15 Şevva Isene 1263

Genel Tanıtım: 19. yy'a ait baş ve ayak şâhidesi, aşağıdan yukarı doğru genişleyen bir formdadır. Pehle üzerine dikili olan şâhidelerin kenarları dalgalı bir bordür ile çevrilmiştir.

Bezeme: Baş şâhidesi üzerinde, bilhassa üst kısmında barok ve ampir motifler görülmektedir. Sivri bir kemeri andırır şekilde son bulan kitâbe kısmının en üst noktasına bir vazodan oturtulmuştur. Vazodan üçgen görünümünde çıkan barok tarzı yapraklar yanlara kadar taşmaktadır. Burada kitâbe kısmının omuzlarına oturan "s" kıvrımlı iki yaprak ile birleşirler. Vazonun kenarlarında boş kalan kısımlar vazodan çıkan küçük meyveli dallarla doldurulmuştur. İşçilik bakımından kıymetli olan şâhidenin motifleri yüksek kabartma şeklinde yapılmıştır. Ayak taşının üst süslemesi aynı tarzda daha sade olarak yapılmış olup, gövde kısmına boynuz içinden çıkıp kıvrılarak yükselen çiçekli bir dal motifi konmuştur.

Hat: Kitâbe dokuz satır istifli sülüs ile yazılmış olup serlevhası, istif ve dizaynı açısından dikkat çekicidir.

Resim 075-a (B.Taş)

Resim 075-b (A.Taş)

Resim 075-c (Serlevha)

Katalog No: 76
Şerife Rukiye Servet Hanım

Taş No: 1697
Vefat Tarihi: h. 1266 / m. 1850
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (37 x 32) x 166 - K: 67 - D: 11
A.Taşı: (31 x 29) x 152 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Evâmir-i Mâliye Müdürü es-Seyyid
Mustafa Râşid Beyefendi'nin
kerîmesi ve Mektûbî-i Sadr-ı
Âli hulefâsından Asım
Bey'in zevcesi merhûme
ve mağfûrun lehâ Şerife Rukiye Servet
Hanım'ın rûh-i şerîfi-çün
el-Fâtiha*

fi 15 Recep sene 1266

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri dikdörtgen bir formda olup kenarları dalgalıdır. Şâhideler pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhideler barok üslupta bezenmiştir. Baş taşında kitâbe kısmı, içi yaprak motifli dalgalı bir bordür ile çevrilmiş ve üstte sivriye yakın bir şekilde bitmiştir. Kitâbe kısmının yukarısında iki kenarda "s" kıvrımlı yaprak üzerine, ortasında çiçek olan bir çelenk yerleştirilmiştir. Bu çelenk, yuvarlak formda dik yapraklar ile çevrilmiştir.

Ayak taşının kenarları dalgalı silme ile çevrili olup, ortasında alttan kurdela ile bağlı sağa sola helezonlar çizerek uzanan dallar vardır. Üstünde barok üsluplu yaprak demeti yer almaktadır.

Hat: Kitâbe dokuz satır istifli sülüs ile yazılmış olup, serlevhası, istif ve dizaynı açısından dikkat çekicidir.

Resim 076-a (B.Taşı)

Resim 076-c (B.Taşı Detayı)

Resim 076-b (A.Taşı)

Katalog No: 77
Saraylı Fatıma Hanım

Taş No: 1709
Vefat Tarihi: h. 1267 / m. 1851
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (46 x 36) x 189 - K: 127 - D: 12
A.Taşı: (37 x 25) x 164 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

Tuğra

*(Ya Hazret-i Muhammed Bahâeddin Şâh-ı
Nakşibend Kuddise sırruhu)*

*Şükür kazıldı mezarım nazar-ı yâre karşı.
Çünkü bülbül hep feryâd-ı vakt-i gülistâne
karşı.*

*Canım verdim yarım aldım ben onda,
Olmaz bendesiz hiç şah bir yerde.
Lütf u kerem ancak Hazret-i Hüdâ'nındır.
Her ne kadar suçlu ise kul, a'nındır.*

*Hicaz Heftan Ağası el-Hac Sâdık
Ağa'nın halîlesi vefâtından
makdem şol beyti söyleyüp
saytından mağfûre Saraylı Fatma Hanım'ın
ruhuna Fâtiha*

1267

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve yukarıda üçgen şeklini alan formda olup toprak üzerine dikilidir. Şâhideler demir parmaklıkla çevrilidir.

Bezeme: Kitâbe kısmının üzerinde, saplarından birbirine bağlı iki barok tarzı dal, dönerek sivri bir formda yukarıda birleşmiştir. Bu dalların üzeri kıvrık küçük yapraklarla doludur. Bu tarz bezeme sık görülmekle beraber yaprakların detayları farklıdır.

Ayak taşının üzerinde de iki dal alttan çatılarak bağlanmış, tepede buluşmuştur. Ortasında dimdik yükselen yapraklar vardır. Gövde kısmında ise üç dal dalgalı bir şekilde yükselmektedir.

Hat: On iki satırdan müteşekkil celî sülüs yazısı vardır. Kitâbe güzel bir sülüs örneğidir. En üstte tuğra vardır. İstif, tuğra ve harflerin şekli bakımından kıymetli bir örnektir.

Resim 077-a (B.Taşı Detayı)

Resim 077-b (B.Taşı)

Resim 077-c (A.Taşı)

Resim 077-d
(Genel Görünüm)

Resim 077-e
(Tuğra)

Katalog No: 78
Hacı Cemil Paşa / el-Hac Mahmud Efendi

Taş No: 1732-1733
Vefat Tarihi: h. 1342 / m. 1923
h. 1319 / m. 1902
Hattat: Nurî - Arif

Ölçüler: 1732: (26 x 24) x 179 - K: 95
1733: (30 x 27) x 196 - K: 107
Pehle: (223 x 102 x 22)

Kitâbelerin Okunuşu:

1732 Numaralı Taşın Kitâbesi:
*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Şûrâ-yı Devlet âzâsından
Gâzi Mihal Bey ahfâdından
merhum Fâzıl Bey'in mahdûmu
ve Teşrif-i Hümâyun müdürü
Hacı Mahmud Efendi'nin
dâmâdı Hacı Cemil
Paşa'nın rûhi-çün Fâtiha
6 Cemâziye'l-evvel 1342
14 Kânun-ı evvel 1339 Cuma*

Ketebehû Nurî

1733 Numaralı Taşın Kitâbesi:
*HÛ
LÂ İLÂHE İLLALLAH
MUHAMMEDÜN RASÛLULLAH*

*Tarîkat-ı Aliyye-i Kâdiriyye'ye
müntesip Teşrif-i Hümâyun
müdürü merhum el-Hac
Mahmud Efendi'nin
rûhi-çün el-Fâtiha
fî 13 Şevval 1319 Yevm-i Pazar
21 Kânûn-ı sâni 1316*

Ketebehû Ârif

Genel Tanıtım: Şâhideler silindirik formda olup pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilmiş ve yükselen yaprakların uçları geriye kıvrılmıştır. Gövde kısımları, içi yapraklı oval bordürlerle çevrilmiştir. Oval bir şekilde biten tepe kısmının üstünden aşağı bakan yapraklar sıralanmaktadır. Üstüne bir boğumla şemsiye gibi bir yarım dâire oturtulmuş olup üzerinden aşağı bakan yapraklar aynı şekilde sarkıtılmıştır. Üzerine ikinci bir boğum ile uçları yukarı bakan yapraklardan oluşturulmuş bir topuz oturtulmuştur.

Pehlenin ortası dikdörtgen bir formda oyulmuş ve pehle birkaç basamakla yükseltilmiştir.

Hat: 1732 numaralı şâhidenin kitâbesi dokuz satır istifli celi sülüs ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından güzel bir örnek olan kitâbe "Nurî" imzalıdır.

1733 numaralı şâhidenin kitâbesi de dokuz satır istifli celi sülüs ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından güzel bir örnek olan bu kitâbe ise "Arif" imzalıdır. Serlevha kısmı ince yapraklı dallarla çelenk gibi çevrilmiştir.

Resim 078-a
(1732 – B.Taşı)

Resim 078-b
(1733 – B.Taşı)

Resim 078-c
(Genel Görünüm)

Resim 078-d
(1733 - B.Taşı Detayı)

Resim 078-e
(1733 - Serlevha)

Katalog No: 79
Şerife Rûkiye Hanım

Taş No: 1734
Vefat Tarihi: h. 1275 / m. 1858
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (23 x 19) x 165 - K: 99
A.Taşı: (21 x 16) x 136

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜ'N
RASÛLULLAH*

*Hâcegân-ı Dîvan-ı
Hümâyundan Nizâmiye
Hazinesi Rûznemçe
Ketebesî mütehayyizânından
mütekâid Arif Efendi'nin
vâlide-i muhteremeleri merhûme
Şerife Rûkiye Hanım'ın
rûhuna Fâtîha*

*17 Rebû'l-âhir 1275
Yevm-i Cuma*

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen silindirik formda olup pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Baş taşı üzerinde bezeme yoktur. Ayak taşının gövdesinde kurdela ile alttan bağlı uzunca yapraklar vardır. Bu yapraklar helezonlar çizerek taşın gövdesini sarmaktadır.

Hat: Şâhidenin kitâbesi dokuz satırdan müteşekkil olup, celfî ta'lik yazı ile yazılmıştır.

Resim 079-a (B.Taşı)

Resim 079-b (A.Taşı)

Katalog No: 80
el-Hac Ahmed Baba

Taş No: 1737
Vefat Tarihi: h. 1315 / m. 1898
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (78 x 79 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Mehmed Nûri Şemseddin Efendi
kuddise sırruhu Hazretleri'nin bendelerinden
esbak Hereke Fabrikası müdürü el-Hac Ahmed
Baba'nın rûhi-çün el-Fâtiha*

27 Zi'l-kâde 1315 yevm-i Pazartesi

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen formdaki taşın üst kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve buraya sikke motifi yerleştirilmiştir.

Bezeme: Şâhidede oval panoyu çeviren dikdörtgen levhanın köşelerine yapraklar yerleştirilmiştir. Sikke motifinin içinde küçük selvi motifi vardır. Yanlarında iki gül vardır. Serlevha kısmının kenarlarında yapraklar vardır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber altı satır celi ta'lik yazıdan müteşekkil kitâbesi vardır.

Resim 080-a

Resim 080-b
(Detay)

Resim 080-c
(Sikke Detay)

Katalog No: 81
Hace Şerife Fatıma Hatun

Taş No: 1754
Vefat Tarihi: h. 1260 / m. 1845
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (39 x 29) x 147 - K: 103 - D: 9
A.Taşı: (29 x 25) x 136 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

Anadolu Vâridat
Muhasebecisi Abdülaziz
Efendi'nin vâlidesi
merhûme Hâce Şerife
Fâtıma Hatun'un
rûhi-çün el-Fâtiha

Sene 1260

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhideler barok üslupta süslenmiştir. Baş taşında kitâbeyi çeviren silmenin üzerinden üç kıvrımlı dilimli yapraklar yükselir. Taş işçiliği bakımından kıymetlidir. Ayak taşında ise saksı içinden yükselen beş dallı bir ağaç vardır. Üçgen bir formda biten gövde kısmının üzeri, boğumlar halinde toplanmış bir perdeyi andıran motifle süslenmiştir. Bu perdenin altından ipe bağlı püsküller sarkmaktadır. Ve tepe kısmı, kıvrımlı bir şekilde yükselen barok yapraklarla son bulmuştur. Şâhidenin kenarları dalgalıdır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber sekiz satır celi ta'lik yazıdan müteşekkil kitâbesi, işçilik ve harflerin şekli açısından değerlidir.

Resim 081-a (B.Taşı)

Resim 081-b (A.Taşı)

Katalog No: 82
Fâtımatü'z-Zehra Hanım

Taş No: 1757
Vefat Tarihi: h. 1258 / m. 1842
Hattat: Mustafa Hilmi

Ölçüler: B.Taş: (50 x 38) x 181 - K: 105 - D: 11

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Kutbü'l-Ârifîn Yahya Efendi
Hazretleri türbedârı eş-Şeyh
Mehmed Nureddin Efendi'nin
âhiret vâlidesi merhûme
ve mağfûrun lehâ Fâtımatü'z-Zehra
Hanım rûhi-çün Fâtiha*

15 Ramazan 1258

Ketebehû Mustafa Hilmi

Genel Tanıtım: 19. yy'a ait şâhide, aşağıdan yukarı doğru genişleyen bir formdadır. Toprak üzerine dikili olan şâhidenin kenarları dalgalı bir silme ile çevrilmiştir.

Bezeme: Şâhide üzerinde barok ve ampir motifler görülmektedir. Sivri bir kemeri andırır şekilde son bulan kitâbe kısmının en üst noktasına bir vazo oturtulmuştur. Vazodan üçgen görünümünde çıkan barok tarzı yapraklar yanlara kadar taşmaktadır. Burada kitâbe kısmının omuzlarına oturan "s" kıvrımlı iki yaprak ile birleşirler. Vazonun kenarlarında boş kalan kısımlar vazodan çıkan küçük lâle dallarıyla doldurulmuştur. İşçilik bakımından kıymetli olan şâhidenin motifleri üç boyutlu şekilde kabarik yapılmıştır.

Hat: Kitâbe sekiz satı istifli sülüs ile yazılmış olup istif açısından kıymetlidir. Kitâbe "Mustafa Hilmi" imzalıdır.

Resim 082-a (B.Taşı)

Resim 082-b
(B.Taşı Detayı)

Resim 082-c
(Serlevha)

Resim 082-d
(İmza)

Katalog No: 83
Ümmügülsüm Dürrîye Hanım

Taş No: 1827
Vefat Tarihi: h. 1307 / m. 1889
Hattat: Ârif

Ölçüler: B.Taş: (29 x 28) x 200 - K: 111
A.Taş: (27 x 26) x 188

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-KAYYÛM

*Kutbü'l Arifîn Yahya Efendi
türbedarı Şeyh Mehmed
Nûri Şemseddin Efendi
Hazretleri'nin kerîme-i muhteremesi
Ümmügülsüm Dürrîye Hanım'ın
rûh-i şerîf-çün el-Fâtiha*

*fî 26 Rebîu'l-evvel
Yevmü'l-Erbea
Sene 1307*

Ketebehû Ârif

Genel Tanıtım: Şâhideler silindirik formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları yukarı doğru bakan kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Gövde kısımları, yapraklı oval bordürlerle çevrilmiştir. Oval bir şekilde biten tepe kısmının üstünden aşağı bakan yapraklar sıralanmaktadır. Üst kısım yükselerek daraltılmış ve buraya kozalak motifi yerleştirilmiştir. Ayak taşı da aynı bezemeye sahip olup gövde kısmı asma dalı ile çepeçevre sarılmıştır.

Hat: Şâhidenin kitâbesi sekiz satır istifli celî sülûs yazı ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından güzel bir örnek olup "Arif" imzalıdır.

Resim 083-a (B.Taşı)

Resim 083-b (A.Taşı)

Katalog No: 84
Tabib el-Hac Kâmil Efendi

Taş No: 1829
Vefat Tarihi: h. 1305 / m. 1887
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (40 x 31) x 147 - K: 119 - D :13
Serpüş: (15 x 16)
A.Taşı: (32 x 29) x 119 - D: 11
Lahit: (80 x 88 x 18)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Halka-i zikr-i Hüda'da mustağrak-ı deryâ-yı
aşk-ı Sübhan ve Hû Hû gûyan olarak
terk-i hayat-ı müstear eyleyen Mevlâna
Yahya Efendi kuddise sırrahu'l-Hâdi
Hazretleri'nin müridânından
Tabib el-Hac Kâmil Efendi
rûhi-çün rızâen
lillâhi el-Fâtiha*

*Sene 1305
fî 29 Muharrem*

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup lahit üzerine dikilidir. Lahit dikdörtgen formu olup üzeri kapalıdır.

Bezeme: Lahdin her kapağının ortasında sepet içinde çiçekler vardır. Baş taşının fesli bir serpuşu vardır. Ayak taşında ise vazodan çıkan çiçekli bir dal gövdeyi kaplar.

Hat: On satırdan müteşekkil celif sülüs kitâbe hat sanatı açısından kıymetlidir.

Katalog No: 85
Fatıma Hanım

Taş No: 1714
Vefat Tarihi: h. 1270 / m. 1854
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (40 x 30) x 202 - K: 109 - D: 9
A.Taşı: (38 x 29) x 174 - D: 9
Lahit: (201 x 67 x 26)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Ricâl-i Devlet-i Aliye'den
Bâb-ı Âli Evrak Müdürü
saadetli Tevfik Efendi
Hazretleri'nin vâlîde-i muhteremeleri
merhûme ve mağfûrun lehâ
Fatıma Hanım'ın rûhi-çün
rızâen lillâhi Teâla Fâtiha*

6 Recep 1270

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve yukarıda üçgen şeklini alan formda olup, pehle üzerine dikilidir. Şâhidenin kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Şâhidenin üst kısımlarında helezon çizerek içe doğru dönen ve lâleyi andıran sap çıkmaları bulunmaktadır. Bu motifin ortasında ve alt köşelerinde gül demetleri vardır. Şâhide taş işçiliği bakımından kıymetlidir. Ayak taşının gövdesinde dalgalanarak çıkan iki dal vardır.

Hat: Kitâbe, dokuz satır celif ta'lik hat ile mâil tarzda yazılmıştır.

Resim 084-a
(1829 – B.Taşı)

Resim 085-a
(1714 – B.Taşı)

Resim 084-b
(1829 - Genel Görünüm)

Resim 084-c
(1829 - Lahit Detayı)

Resim 084-d
(1714 – B.Taşı Detayı)

Katalog No: 86
Ayşe Nevzer Hanım

Taş No: 1959
Vefat Tarihi: h. 1304 / m. 1886
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (38 x 31) x 161 - K: 103 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Devletlü Necabetlü Mahmud
Celaeddin Efendi Hazretleri'nin lalası
Halid Bey'in kerîmesi
Ayşe Nevzer Hanım'ın
rûhi-çün el-Fâtîha
fi 2 Rebiülahir Sene 1304*

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir. Kitâbenin kenarları dalgali bir silme ile çevrilidir.

Bezeme: Şâhidenin alınlık kısmının ortasında katmerli bir çiçek motifi bulunmaktadır. Bu motif, altından zıt yönde çıkan iki dal ile çevrilmiş ve bu dallar yukarıda birleşerek çelenk oluşturmuştur. Çiçekler aşağı doğru da sarmaktadır.

Hat: Şâhidenin kitâbesi sekiz satır istifli celi sülûs yazı ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından kıymetli bir örnektir.

Katalog No: 87
Fatma Hanım

Taş No: 1831
Vefat Tarihi: h. 1313 / m. 1896
Hattat: Nurî

Ölçüler: B.Taş: (57 x 34) x 144 - K: 99 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

AH MÎNE'L-MEVT

*Kutbü'l Arifin Mehmed Nûri Şemseddin
Efendi kuddise sırrahu'l-âli Hazretleri'nin
bendeleri Hâce Hâfız Abdullah
Efendi'nin halîle-i merhûmesi Fatma
Hanım'ın rûh-ı şerifi-çün rızâen lillâhi'
el-Fâtîha*

*11 Şevval sene 1313
Pazar gecesi*

Ketebehû Nurî

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidenin kitâbe kısmının üzerinde sikke motifi vardır. Bu motifin altından çıkan çiçekli dalların ikisi yukarı dönerek çelenk oluşturmuştur. Diğer ikisi ise aşağı dönerek omuzlara oturur.

Hat: Şâhidenin kitâbesi yedi satır istifli celi sülûs yazı ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından güzel bir örnek olup "Nurî" imzalıdır.

Resim 086-a
(1959 – B.Taşı)

Resim 087-a
(1831 – B.Taşı)

Resim 086-b
(1959 - Serlevha)

Katalog No: 88

Ali Bey

Taş No: 1961

Vefat Tarihi: h. 1337 / m. 1918

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (22 x 22) x 130 - K: 76 - D: 22

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Şûra-yı Devlet a'zalığında kemâl-i fetânet
ve cesâret ve selâmet-i fikir ve muhâkeme gibi
evsâf-ı
güzîde ile temeyyüz ederek devlet ve
memlekete
hâlisen hizmet etmekte iken irtihâli vâki'
olan aslen Tunus eşrâfından Ali ... bey 'in
kabridir. Müşârun ileyh fezâil-i âliye-i insâniyeyi
nefsinde cem etmiş nevâdirden
olup zaman-ı şebâbetinden beri ttihâd-ı İslam
gaye-i mukaddisesine
rabt-ı kalb ile bu uğurda ifnayı nefis ederek
kalb-i şükran-ı millette zeval-i na-pezîr bir
hâtıra bırakmıştır.*

Tarih-i irtihal: 24 Muharrem Sene 1337

Genel Tanıtım: 1960 numaralı taş ile aynı mezara ait olan şâhide, yerinden kırılmış ve toprak üzerinde duvara dayanmıştır. Şâhideler uzunca küpler şeklinde yapılmış, tepelerine ise soğan kubbeler oturtulmuştur.

Bezeme: Kare kesitli şâhideler, neoklasik üsluptadır. Küp şeklinde başlayan şahidelerin üst kısımları köşelere yapılan birer mukarnasla daralarak altıgen şeklinde yükselmeye devam eder. Kubbenin altı, iç içe geçmiş rûmi tepeliklerle bir kuşak şeklinde süslenmiştir. Soğan şeklindeki kubbenin üzeri, çiçek yaprağı şeklinde örtülmüş ve ortadan bu yapraklar burularak yükseltilmiştir. Kitâbe kısmı dikdörtgen bir formda oyulmuş, serlevha kısmının üzerinden bu oyuk niş şekilde uzunca yükselmiştir.

Hat: Celî sülüs serlevha dışında on bir satır celî rik'a yazıdan müteşekkil kitâbe, alışılmış mezar taşlarından farklı bir görünümdedir.

Resim 088-a (B.Taşı)

Katalog No: 89

?

Taş No: 1972

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (40 x 31) x 122 - K: 83 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

Devletli necâbetli Mahmud

Celaleddin Efendi

Hazretleri'nin

Not: Okunamayan kısım toprağa gömülmüştür.

Genel Tanıtım: Şâhîde aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir. Kitâbenin kenarları dalgalı bir silme ile çevrilidir.

Bezeme: Şâhîdenin alınlık kısmının ortasında katmerli bir çiçek motifi bulunmaktadır. Bu motif altından zıt yönde çıkan iki dal ile çevrilmiş ve bu dallar yukarıda birleşerek çelenk oluşturmuştur. Çiçekler aşağı doğru da sarmaktadır.

Hat: Kitâbenin görünen kısmı serlevha dahil beş satır halinde istifli celi sülüs ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından güzel bir örnektir.

Katalog No: 90

es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi

Taş No: 1842

Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1904

Hattat: Cemil

Ölçüler: B.Taş: (38 x 38) x 167 - K: 116 - D:10
Serpuş: (17 x 32)
A.Taş: (34 x 34) x 168 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

YA ĞAFFAR

Cami-i Nusret imam-ı evveli

Şeyhü'l-Kurra el-Hac

Ahmed Hulûsi Efendi'nin mahdumu

Anadolu kazaskeri

es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi'nin

rûhuna lillâhi'l-Fâtîha

fî 16 Zi'l hicce

Sene 1321

Ketebehû Cemil

Genel Tanıtım: Dikdörtgen bir formda olan şâhîde, ayak taşı ile beraber pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Üzerinde fazla tezyinî unsur bulunmayan şâhîdenin göğüs kısmında çiçekler vardır. Serpuşu örfî destarlı kavuktur.

Hat: Şâhîdenin sekiz satırdan müteşekkil istifli sülüs kitâbesi, hat bakımından önemli olup "Cemil" imzalıdır.

Resim 089-a
(1972 – B.Taşı)

Resim 090-b
(1842 - İmza)

Resim 090-a
(1842 – B.Taşı)

Katalog No: 91
Mercanzâde Halil İbrahim Bey bin Halil

Taş No: 2024
Vefat Tarihi: h. 1330 / m. 1912
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (34 x 34) x 121 - K: 85 - D: 10
Serpuş: (24 x 17)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*İstabl-ı Âmire
Serbaytarı Kâimmakam
İsparta'lı Mercanzâde
Hâfız Halil İbrahim
Bey bin Halil ruhu
için lillâhi'l-Fâtîha.*

*fi 29 Rebîu'l-Evvel Sene 1330 Pazartesi
ve fi 5 Mart Sene 1328*

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formdaki şâhideler pehle üzerine oturtulmuştur.

Bezeme: Baş taşının kitâbe kısmı iki çerçeve ile çevrilmiştir. Panonun alt kısmı, aşağı bakan bir dizi palmet ile oval bir biçimde tamamlanmıştır. Aynı yapraklar tarih satırının da alt kısmını süslemektedir. Üzerinde ise sekiz terlikli Rufai tacı vardır³². Şâhidenin arkası vazodan çıkan dallar ile süslenmiştir.

Baş taşı ile aynı forma sahip ayak taşı da tezyînat ve taş işçiliği açısından kıymetlidir. Taşın gövdesi, yuvarlak saksıdan kıvrılarak çıkan üzüm dalı motifi ile süslenmiştir. Yaprakların damarları başta olmak üzere ayrıntılar özenle belirtilmiştir.

Hat: Kitâbesi sekiz satır halinde celi ta'lik yazıdan müteşekkildir.

³² Kaybolan Medeniyetimiz, Hekimoğlu Ali Paşa Camii Haziresi'ndeki tarihi mezar taşları, Damla Yayınevi, İstanbul, 2005

Resim 091-a (B.Taşı)

Resim 091-c
(Serpuş)

Resim 091-b
(A.Taşı)

Katalog No: 92
Tırazgöl Kalfa

Taş No: 2068
Vefat Tarihi: h. 1307 / m. 1890
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (27 x 24) x 169 - K: 106
A.Taşı: (25 x 23) x 165

Kitabenin Okunuşu:

HÛ

*Câme-i sıhhati lâbis olarak âlemde,
Dolaşırdım bu fenâ bağında câna her dem.
El atıp fecr-i ecel tuttu girîbanımdan
Şu cıvanlıkta bıraktı beni bu hâke verem.*

*Devletlü, necabetlü Yusuf
İzzeddin Efendi Hazretleri'nin
câriyelerinden Tırazgöl Kalfa'nın
rûhi-çün el-Fâtiha.*

*Sene 1307
fi 11 Cemâziye'l-âhir*

Genel Tanıtım: Şâhideler silindirik formda olup toprak üzerine dikilidir. Mezarın etrafında demir parmaklık vardır.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları yukarı doğru bakan kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Baş taşının gövde kısmı, içi yapraklı oval bordürle çevrilmiştir. Oval bir şekilde biten tepe kısmının üstünden, aşağı doğru bakan yapraklar sıralanmaktadır. Üst kısım yükselerek daraltılmış ve buraya kozalak motifi yerleştirilmiştir. Ayak taşı da aynı bezemeye sahip olup gövde kısmı asma dalı ile çepeçevre sarılmıştır.

Hat: Şâhidenin kitâbesi on satır istifli celî sülüs yazı ile yazılmıştır. İstif ve harflerin şekli açısından güzel bir örnek olan kitâbe, hemen önündeki başka bir lahit tarafından kapatılmıştır.

Resim 092-a (B.Taşı)

Resim 092-b (A.Taşı)

Katalog No: 93
Goncağül Kalfa

Taş No: 2093
Vefat Tarihi: h. 1304 / m. 1887
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (38 x 33) x 151 - K: 97 - D: 7
A.Taşı: (34 x 27) x 130 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

KÜLLÜ MEN ALEYHA FÂN

*Devletlü necabetlü Vahidettin Efendi
Hazretlerinin câriyelerinden
Goncağül Kalfa'nın
rûh-u şerîfi-çün el-Fâtiha*

fi 6 Ramazan sene 1304

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı pehle üzerine dikilidir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Etrafı demir parmaklıkla çevrilidir.

Bezeme: Şâhidelerin alınlık kısımları yarım dâireler ve helezonlar çizerek yükselen bir formdadır. Bu alanın ortasında şemse motifi yer almaktadır. Şemsenin ortasında ise sekiz kollu bir yıldız bulunmaktadır. Şemsenin alt köşelerine dalı üzerinde iki çiçek yerleştirilmiştir.

Baş taşında kitâbenin olduğu alana, ayak taşında üzüm salkımları olan bir asma dalı yerleştirilmiştir. Bu asmanın ortasından selvi ağacı yükselir.

Hat: Şâhidenin serlevha kısmıyla beraber yedi sıra istifli celî sülüs yazısı vardır. Özellikle serlevhası dikkat çekici olup hat, istif itibarıyla pek güzeldir.

Resim 093-a (B.Taşı)

Resim 093-b (A.Taşı)

Katalog No: 94
Nevzat Kalfa

Taş No: 2094
Vefat Tarihi: h. 1303 / m. 1886
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (36 x 30) x 149 - K: 97 - D: 7
A.Taşı: (31 x 25) x 122 - D:9

Kitâbenin Okunuşu:

KÜLLÜ MEN ALEYHA FAN

*Devletlü necabetlü
Vahdettin Efendi
Hazretleri'nin halîlelerinden
Nevzat Kalfa'nın
rûh-ı şerîfi-çün el-Fâtiha
fi 13 Şevval sene 1307*

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı pehle üzerine dikilidir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Etrafı demir parmaklıkla çevrilidir.

Bezeme: Şâhidelerin alınlık kısımları ortası yüksekçe, kenarları genişçe olan bir lâleyi andırmaktadır. Bu alanın ortasında şemse motifi yer almaktadır. Şemsenin ortasında ise sekiz kollu bir yıldız bulunmaktadır. Şemsenin alt köşelerine dalı üzerinde iki çiçek yerleştirilmiştir.

Baş taşında kitâbenin olduğu alana, ayak taşında üzüm salkımları olan bir asma dalı yerleştirilmiştir. Bu asmanın ortasından selvi ağacı yükselir.

Hat: Şâhidenin serlevha dahil yedi sıra istifli celî sülüs yazısı vardır. İstif bakımından güzeldir.

Resim 094-a
(B.Taşı)

Resim 094-b (A.Taşı)

Resim 094-c
(Serlevha)

**B. SADECE SÜSLEME VE TAŞ İŞÇİLİĞİ YÖNÜYLE İNCELENEN
TAŞLAR**

Katalog No: 95
Mehmed Said Paşa

Taş No: 3

Vefat Tarihi: h. 1297 / m. 1880

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (42 x 29) x142 - K: 82 - D: 8
Serpuş: (17 x 26,5)
A.Taş: (41 x 27,5) x 162,5 D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

ALLAH BES BÂKÎ HEVES

*Yürü ey bî-vefâ dünya, seninle elveda olsun.
İşi cevri ü cefâ dünya, seninle elveda olsun.
Fenâdan el çekip ya Rab bekâya eyledim
rıhlet.
Kerem kıl cürmümü affet Adn bana makam
olsun.
İlahi ben günahkârı haşirde eyleme rüsvay.
Dilerim cürm ü isyanım senin afvınla
mahvolsun.*

*Cennet-mekân Gâzi Sultan Mahmud Han ve
Cennet-mekân
Gazi Sultan Abdülmecid Han ve Cennet-
mekân
Sultan Abdulaziz Han Hazretleri'nin seryâver-i
harbî Hazret-i Şehriyarî Ferîkan-ı Kiramdan
mütekâid Mehmed Said Paşa'nın rûhi-çün
Fâtiha.*

*4 Kanûn-ı evvel 1296
15 Safer 1297*

Genel Tanıtım: Pehle üzerine oturtulmuş baş ve ayak taşından ibaret olan mezarın şâhideleri, aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımlarından yaprak motifleri yükselmektedir. Ayak taşında bu yaprakların orta kısmında, helezonlar çizerek dik bir biçimde yükselip sivrilen barok tarzı bir motif yer almaktadır. Taşın bütününde bir simetri göze çarpar. Göğüs kısmında, başlangıçta istiridye motifini andıran, kenarlardan aşağı doğru, ortadan ise dik bir biçimde açılmış yapraklar yer almaktadır. Taşın tepe kısmı üç çiçekli bir buket ile tamamlanmıştır. Üzerindeki motiflerin dizaynı, işçilik ve ortada yer alan helezonik motif farklı ve ilgi çekicidir.

Baş taşında ise bu motifin yerini kitâbe kısmı alarak, üzerine daha yayvan bir şekilde açılan yaprak motifi yerleştirilmiştir. Çiçek demetinin yerini ise baş taşında fes almıştır.

Hat: Şâhidenin on üç satırdan müteşekkil uzunca kitâbesi celif ta'lik ile yazılmıştır.

Resim 095-a (B.Taşı)

Resim 095-b (A.Taşı)

Katalog No: 96
Dilber Dede Usta

Taş No: 4
Vefat Tarihi: h. 1299 / m. 1882
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (46 x 34) x152 - K: 86 - D: 9
A.Taş: (45 x 32) x 150 - D: 9

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Hayf Sarây-ı Harem'in gitti hazînedârı.
Ömrünü padişahın eyleye Hak efzun-ter.
Sıdk ile hizmet eden zıll-i Cenâb-ı Hakk'a,
Gül gibi Ravza-i Cennet'de Huriyle gezer.
Hakkıyâ girye-i cevherle yazıldı tarih,
Huld-ı Yezdan kıla Dilber Dede Usta'ya
makber.*

8 Rebîu'l evvel yevm-i Sebt sene 1299

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı yerde perişan bir halde bulunan bu mezar, 19. yy'a aittir. Şâhideler dikdörtgeni andıran formda olup alttan üste doğru hafif genişler.

Bezeme: Barok tarzında tezyin edilmiş baş ve ayak taşının silme ile geçilen üst kısımlarında, yukarı doğru bakan yapraklar kalınca bir bağ ile bol şekilde bağlanmış ve çıkış yerleri çiçeklerden oluşan birer gerdanlık ile kapatılmıştır. Gerdanlık kenarlardan volütlerle tutturulmuş ve uçları kısa bırakılarak sarkıtılmıştır. Ayak taşında gövde kısmı alttan birbirine bağlanmış ve yukarı doğru sarılarak yükselen dallar ile kaplanmıştır.

Hat: Sekiz satır halinde celi ta'lik ile yazılmış bir kitâbesi vardır.

Resim 096-a
(B.Taşı)

Resim 096-b
(A.Taşı)

Katalog No: 97
Şevkinur Kadın Hazretleri

Taş No: 17
Vefat Tarihi: h. 1310 / m. 1892
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (30 x 26) x187 - K: 108
A.Taşı: (29 x 27) x 172
Pehle: (112 x 67 x 14)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdan,
Bi-hakk-ı arş-ı a'zam, nûr-ı Kur'an.
Gelip kabrim ziyaret eden ihvan,
Edeler rûhuma bir Fâtiha ihsan.*

*Cennet-mekân salis Sultan Mustafa Han
Hazretleri'nin câriyesi olup ve Gazi
Sultan Abdülhamid Han Efendimiz
Hazretleri'nin
kethüda kadını irtihal-i dar-ı cinan eden
Şevkinur Kadın Hazretleri'nin
rûh-ı şerîfesine lillâhi'l-Fâtiha*

13 Rebû'l-evvel 1310

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı silindirik formdadır. Şâhideler pehle üzerindedir. Kabrin etrafı demir parmaklıkla çevrili olup demir parmaklıklar sağlam durumdadır.

Bezeme: Şâhidelerin pehleye birleştiği kısımdan itibaren taşı çeviren ve yukarı doğru yükselip uçları dışa doğru kıvrılan akantus yaprakları yer almaktadır. Şâhidelerin gövde kısımlarına, irice yapılmış yaprak motiflerinin birleşmesiyle oluşan oval panolar yerleştirilmiştir. Baş taşında bu pano içerisine kitâbe, ayak taşında ise, kurdela ile bağlı, üzerinde üzüm salkımları ve yaprakları bulunan ve yukarı doğru birbirine sarılarak yükselen asma dalları yerleştirilmiştir. Şâhidelerin tepe kısımlarına dik yükselen yaprakların çevirdiği kozalağa benzer bir motif yerleştirilmiştir.

Hat: Şâhidenin on iki satırdan müteşekkil olan uzunca kitâbesi celî ta'lik ile yazılmıştır.

Resim 097-a (B.Taşı)

Resim 097-c
(Genel Görünüm)

Resim 097-b
(A.Taşı)

Katalog No: 98
Sünbüle Kalfa

Taş No: 23
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (48 x 38) x147 - K: 100 - D: 7

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ya ilahî, gelmişim dîvanına rahmet et bana.
Mekânım kıl lütfunla Cennet yâ Rabbenâ.
Serteser yaktı vücudum çare olmadı bana.
Almadım lezzet cihandan geçti ömrüm âh ile.
Dilerim Sübhan'ımdan ede ihsan ukbada bana.*

*Şevketlü Efendimiz Hazretleri'nin
câriyelerinden merhûme Sünbüle
Kalfa'nın rûhi-çün Fâtîha.*

Not: Tarih satırı toprağa gömülüdür.

Genel tanıtım: Toprak üzerine dikili olan şâhide, aşağıdan yukarı doğru genişleyerek yükselmiş, kitâbenin son bulup tezyînatın başladığı kısımdan itibaren daralarak sivrilmiştir. Ayak taşı mevcut değildir.

Bezeme: Şâhide, içinde zeytin dalı olan bir bordür ile dalgalı bir biçimde çevrilmiştir. Taşın üst kısmında yoğun bir şekilde görülen tezyînat, barok tarzı motiflerden oluşmaktadır. Orta kısımda yer alan çiçek motifinin etrafı, kenger yaprakları ile çark-ı felek tarzında çevrilmiş ve bir gülçe meydana getirilmiştir. Bu motif, altından çıkıp iki zıt yöne giden yaprak motiflerinin üzerine oturtulmuştur. Boş kalan kısımlar yine barok üsluba ait kıvrım ve spirallerle doldurulmuştur.

Hat: Kitâbe kısmı, mâil tarzda celî ta'lik hat ile yazılmıştır.

Resim 098-a (B.Taşı)

Katalog No: 99
Mabeyn-i Hümâyun müdürü el-Hac
Mehmed Bey'in halîlesi Emine Hanım

Taş No: 70 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: h. 1267 / m. 1851
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (33 x 31) x128 - D: 9

Genel Tanıtım: Toprak üzerinde dikili olan şâhide alttan yukarı doğru genişler ve sivri bir biçimde son bulur.

Bezeme: Sâde bir anlatıma sahip olan bu ayak taşı, simetrik gibi görünmesine rağmen simetrik olmayıp yukarı kısımlarda farklı dönüş ve kıvrımlarla taşa hareket ve canlılık verilmiştir. Taşın gövdesinde adeta uçuşan yapraklar alt kısımda kurdela ile bağlanan ve yukarıda kıvrılarak devam eden iki dal üzerindedir. Dalların orta kısmını süsleyen tek çiçeğin bulunduğu gövdeye daha çok yapraklar hâkimdir. Büyük bir sadelik ve sükunetle kıvrılan iki dalın ortasında dimdik yükselen bir başak dalı mevcuttur. Döneminin özelliklerini yansıtan güzel bir örnektir.

Katalog No: 100
?

Taş No: 96'nın arkasındaki şâhide
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (34 x 29) x134 - D: 9

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır. Kenarları dalgalı bir silme ile çevrilidir. Toprak üzerine dikili olan şâhidenin baş taşına rastlanmamıştır.

Bezeme: Taşın iki omuzu üzerinde penç motifi yer alır. Bu motiflerin içinden çıkan ve dışarı doğru bakan "s" kıvrımlı iki yaprak üzerinden şemse motifi yükselir. Taş işçiliği bakımından kıymetli olan şâhidenin gövde kısmında ise, aşağıdan yukarı doğru kıvrılarak gelen, yaprak ve dalları ile gövdeyi kaplayan üzüm salkımlı bir asma dalı vardır. Mezar taşlarında sıkça görülen bu motifin cenneti ve ölüm sonrası hayatı simgelediği düşünülmektedir.

Resim 099-a
(70 – A.Taşı)

Resim 100-a
(96'nın arkasındaki şâhide – A.Taşı)

Katalog No: 101
Emine Şehide Hanım

Taş No: 114
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (43,5 x 36) x149 - K: 100 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKÎ
Hamlini vaz' eyleyip terk eyledi bu fezâyı
duhterim.
Eyle ya Rabb bâğ-ı Cennet'de refik ü
rehberim.
Vâlideyni çiğlerine âteş-i hasret koyup,
Nevnihâl-i genç iken gitti bu fenâdan gül-terim.

Vâlîde kethüdası Yusuf Ağa'nın
vekil-harcı Halil Ağazâde Çâbî
Ahmed Efendi'nin kerîmesi merhûme ve
mağfûre
Emine Şehide Hanım rûhi-çün
el-Fâtiha
fî 19 Zî'l-hicce ...

Not: Şahidenin alt kısmı toprağa gömülmüştür.

Genel Tanıtım: Şâhidenin ayak taşı bulunmayıp aşağıdan yukarı doğru genişleyen bir formdadır. Kenarları dalgali bir silme ile çevrilmiştir.

Bezeme: Şâhide üzerinde, bilhassa üst kısmında barok ve ampir tarzı motifler görülmektedir. Sivri bir kemeri andırır şekilde son bulan kitâbe kısmının en üst noktasına bir vazo oturtulmuştur. Vazodan üçgen görünümünde yanlara kadar taşan barok yapraklar çıkmaktadır. Burada kitâbe kısmının omuzlarına oturan "s" kıvrımlı iki yaprak ile birleşirler. Vazonun kenarlarında boş kalan kısımlar vazodan çıkan küçük meyveli dallarla doldurulmuştur.

Katalog No: 102
Huri Kadın

Taş No: 119
Vefat Tarihi: h. 1264 / m. 1848
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (47 x 34) x199 - K: 98 - D: 8

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ
Dâr-ı Şûra-yı Askerî
âzay-ı kiramdan
Seyyid İsmail Müfid
Beyefendi'nin zevcesi
merhûme ve mağfûrun lehâ
Cennet-mekân huldî âşiyân
Huri Kadın'ın rûhi-çün el-Fâtiha

Sene 1264

Genel Tanıtım: 19. yy'ın ortalarına ait bu şâhidenin ayak taşı mevcut olmayıp taş aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır. Kenarları kitâbenin başladığı kısımdan itibaren dalgalıdır.

Bezeme: Şâhide barok ve ampir üslupta bezenmiş olup kitâbe kısmı, içinde yaprak zinciri olan kabarık bir bordür ile dalgali olarak çevrilmiştir. Bordürün alt kısmında zıt yönlerde uzanan iki yaprak kurdela ile ortadan birbirine bağlanmıştır. Kitâbenin üst kısmında iki yanda "s" kıvrımlı yaprak motifi vardır. Ortaya oturan vazo içerisinden simetrik bir biçimde barok tarzı yapraklar taşmaktadır. Vazonun en iç kısmından ise iki lâlenin sarktığı görülmektedir.

Resim 101-a
(114 – B.Taşı)

Resim 102-a
(119 – B.Taşı)

Resim 101-b
(114 – B.Taşı Detayı - Serlevha)

Katalog No: 103
Emine Hanım

Taş No: 154
Vefat Tarihi: h. 1322 / m. 1904
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (27 x 25) x156 - K: 102
A.Taşı: (25,5 x 24) x 152
Lahit: (190 x 71,5 x 80)

Kitâbenin Okunuşu:

KÜLLÜ NEFSİN ZÂİKATÜ'L-MEVT

*Ser seccâde-i Hazret-i
Şehriyarî merhum Hâfız Hasan
Tahsin Efendi'nin
halîlesi sâlihât ve muhadderatdan
merhûme ve mağfûratün lehâ
Emine Hanım'ın ve kâffe-i
ehl-i imanın ervâhi
çün rızâen lillâhi Teâla
el-Fâtiha*

25 Rebîu'l-Âhir 1322

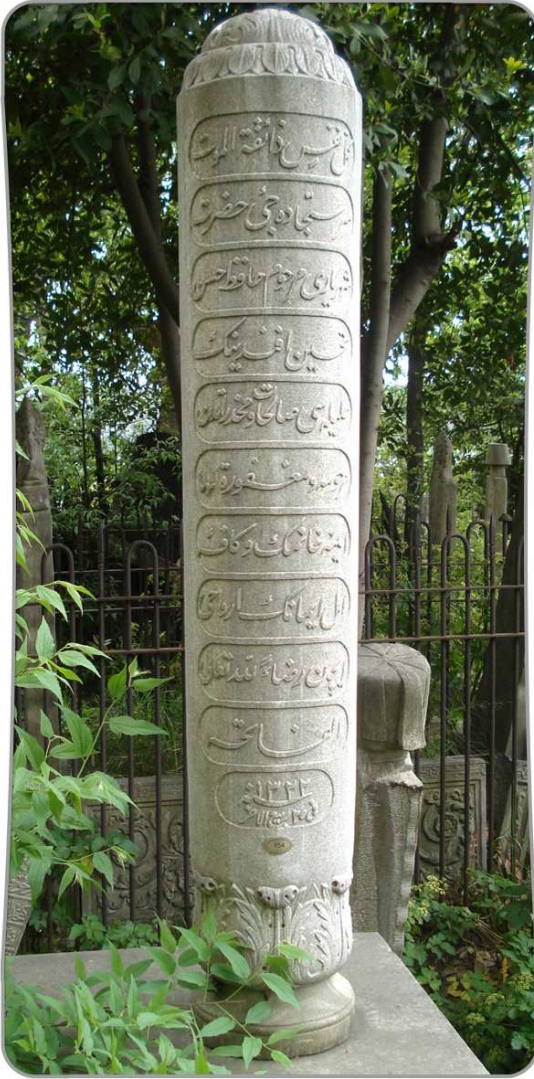
Genel Tanıtım: Silindirik formdaki baş ve ayak taşları heybetli lahdin üzerine yerleştirilmiştir. Lahit dikdörtgen bir sandık biçiminde olup üzeri yekpare ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve kapak silmelerle lahitle bütünleştirilmiştir.

Bezeme: Süsleme yönünden oldukça zengin olan sanduka, barok tarzda akantus yaprakları ile sarılmıştır. Bu yapraklar orta kısımda alttan birleşip lahdin iki kenarına doğru uzanarak içeri kıvrılır. Bu motif ortada irice bir gülçeyi kucaklar. Lahdin köşe kısımları boydan boya düz tırmanan yaprak motifli bordürlerle çevrilmiştir. Lahdin ortası oval biçimde oyulmuştur.

Şâhidelerin lahde birleştiği kısım, boğumla daralan bir ayak üzerinden yükselmektedir. Bu kısımdan itibaren taşı saran ve yukarı doğru yükselip uçları dışa doğru kıvrılan akantus yaprağı motifleri yer almaktadır. Baş taşında kitâbe kısmında her satır ayrı bir oval pano içerisinde. Şâhidelerin tepe kısmı iki kademe halinde oval bir biçimde bitirilmiş ve tepeden çıkıp uçları aşağı bakacak şekilde yapraklar ile örtülmüştür.

Ayak taşının ince yaprak dalları ile çevrilmiş göbek kısmında, vazo içinden çıkan ve panoyu saran iki ağaç dalı yer alır. Simetrik bir biçimde kıvrılarak yükselen bu dallar yukarda birleşmiş ve dal kıvrımları aralarına çiçek motifleri yerleştirilmiştir.

Hat: Şâhidenin on bir satır celî ta'lik kitâbesi vardır.

Resim 103-a (B.Taşı)

Resim 103-b (A.Taşı)

Resim 103-c
(Genel Görünüm)

Resim 103-d
(Lahit Detayı)

Resim 103-e
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 104
Rukiye Hanım

Taş No: 169
Vefat Tarihi: h. 1248 / m. 1832
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (48 x 36) x193 - K: 98 - D: 9

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Sertebdîl-i cihandarî İbiş Ağa'nın
duhter-i pâkizesi yani Rûkiye Hanım
hüsn-i ahlakla mevsûfe ve memdûha idi.
Verdi Hak bende-i sîm muntazır fermanım.
Nagehan hastalanıp eyledi rûhun teslim.
Görüncek halin ibânet cihandan câyını,
Câr-ı tekbir ile târih-i vefâtın yazdı.
Ola me'vay-ı Adn cây-ı Rukiye Hanım.
Rızâen lillâhi el-Fâtiha*

fi 15 Rebîu'l-Âhir Sene 1248

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formda olup kenarları dalgalıdır. Toprak üzerine dikili olan şâhidenin ayak taşı yoktur.

Bezeme: Kitâbenin etrafı, alttan bir kurdela ile bağlı yaprak motifinden oluşan kalın bordür ile dalgalı bir biçimde çevrilmiştir. Kitâbe kısmının tepe noktasına ortası şişkin bir vazo yerleştirilmiştir. Vazonun içinde irice bir kurdela ile bağlanmış barok tarzı yapraklar yer almaktadır. Vazonun iç kısmından sarkan bir diğer motif ise dalı üzerinde üzümü andıran bir meyvedir. Tezyînat simetrik olup taş işçiliği yönünden kıymetli bir şâhidedir.

Katalog No: 105
Ahmed Efendi

Taş No: 266 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: h. 1199 / m. 1785
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 32) x113 - D: 36

Genel Tanıtım: Şâhide baş taşı ile beraber toprak üzerine dikilidir. Aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup düz bir silme ile çevrilidir.

Bezeme: Şâhidenin düz bordür ile yüksekçe çevirilmiş gövde kısmında uzunca bir selvi ağacı motifi yer almaktadır. Bu motifin altından çıkan iki asma dalı simetrik bir biçimde kıvrılarak gövdeyi kaplamıştır. Şâhidenin üst kısmına ise bir boğumla birbirinden ayrılan yayvan iki topuz yerleştirilmiştir.

Resim 104-a
(169 – B.Taşı)

Resim 105-a
(266 – A.Taşı)

Katalog No: 106
Kevser Hanım

Taş No: 180 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: h. 1294 / m. 1877
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (33,5 x 45) x123 - K: 70 - D: 10
A.Taşı: (31 x 42,5) x 118 - D: 8,5

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Etibbâ-yı hikem-perdazdan İsmet Efendi'nin,
Ârus-ı nâzenîni âzim-i dâr-ı Cinân oldu.
Sefâyizâde'nin gülizâr-ı nesli bâ safasında,
Yetişmiş taze bir nahl idi, pâ-yı mal-ı hazân
oldu.
Demidir enîn ü han kan ağlasın kim ol melek
haslet,
Periveş bezmgâh-ı nev-i insandan nihan oldu.
Koyup koynunda bir yetimi der-i cedde,
Sadeîveş çak çak-ı dest-i âzar-ı civan oldu.
Değildir gelmesin dünyaya tair-i rûhu,
Koyup çer pazar-ı dehr-i Firdevs-i Âşîyan oldu.
Yanarken ah çıktı çün cevher-i eşkimle tarihin,
Reh-i Firdevs'e Kevser Hanım rûh-u revan
oldu.*

fi 10 Şâban sene 1294

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı toprak üzerine dikilidir. Şâhide aşağıda oval başlayıp yukarı doğru daralan formdadır.

Bezeme: Barok, rokoko ve ampir üsluplarında bezenen bu şâhide, aşağıdan şişkin başlayıp yukarı doğru daralan bir formda yapılmıştır. Göbeğin etrafı içe bakan kenger yaprağı motifleri ile çevrilmiş, alt kısım ise deniz tarağı motifi ile sonlandırılmıştır. Bu motifin içerisinden çıkan dallar simetrik kıvrımlar oluşturarak gövdeyi sarmaktadır. Bu yaprakların üzerinden dışa bakan iki palmet ve bir vazo içinden altı çiçekli bir buket yükselmektedir.

Resim 106-a (B.Taşı)

Resim 106-b (A.Taşı)

Katalog No: 107
Hatice Hanım

Taş No: 189
Vefat Tarihi: h. 1285 / m. 1868
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (42 x 34) x191 - K: 109 - D: 9,5
A.Taş: (38 x 38) x 190 - D: 7,5

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Sefayizâde Mir Ahmed Nazif pak sîretti.
Kibâr-ı Hâcegândan ehl-i dil bir pîr-i hoş
meşrep,
O zâtın duhteriydim hem de zevcimdi cihan
içre
Liva Paşâ-yı Ebubekri ism-i beraber rihlet ettik
hep.
Münibeydin Tarik-i Mevlevîye sıdk u saffette,
Rızây-ı Ârif-i Rum idi, âlemde bana matlap.
Ederken iştiğal evlad u ahfadım umuriyle,
Nüzul edip isabet geldi bu illet bana is'ah.
Henüz elli iki yaşındaydım eyledim rihlet,
Bana imanım oldu menzil-i ukbâda müsteshab.
Şeyh-i Mevlevî nazm eyledi târih-i menkûtum,
Hatice Hanım'a Mevlâ ola âramgâh Ya Rab.*

fî 14 Rebîu'l-âhir sene 1285

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen ve dalgalanan formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısımlarına şemse motifi yerleştirilmiştir. Ayak taşının gövde kısmına, üzerinde üzüm salkımları ve yaprakları bulunan ve yukarı doğru kıvrılarak yükselen asma dalları ile üzümler yerleştirilmiştir. Tepede yer alan şemse motifini içe doğru bakan küçük palmet dizisi kucaklamaktadır. Baş taşı aynı formda olup, şemse motifinin ortasına yerleştirilmiş Mevlevî sikkesi dikkate şâyandır. Sikkenin etrafı barok tarzı yaprak ve çiçeklerle çevrilmiş olup üzerine ta'lik yazı ile “ Ya Hazret-i Mevlâna” ibaresi yazılmıştır.

Hat: Şâhidenin ondört satırdan müteşekkil celi ta'lik hatlı kitâbesi vardır.

Resim 107-a (B.Taşı)

Resim 107-c
(B.Taşı Detayı)

Resim 107-b
(A.Taşı)

Katalog No: 108
Mustafa Sabri Bey

Taş No: 190
Vefat Tarihi: h. 1316 / m. 1899
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (25,5 x 25,5) x170 - K: 96
A.Taşı: (21,5 x 21) x 163

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Rical-i Devlet-i
Osmanî'den,
Üsküdar mutasarrıf
mutâbıkı Mustafa Sabri
Bey'in rûhi-çün Fâtiha*

fî 14 Zî'l-hicce Sene 1316

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşından ibaret olan şâhideler, toprak üzerine dikili olup silindirik formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımlarını barok tarzı kenger yaprakları çevirmiştir. Baş taşının kitâbe kısmı, en altta aşağı doğru bakan palmet ve bundan çıkarak oval şekilde yükselen yapraklar ile çevrelenmiştir. Taşın tepe kısmı ise aşağı bakan kenger yaprakları ile örtülmüş, en üst kısma iki boğumla iki topuz yerleştirilmiştir. Kenger yaprakları bu topuzların üzerinde de vardır. Üstteki topuz, yaprakların yukarı doğru açılması ile lâle soğanını andırmaktadır. Ayak taşının gövde kısmında ise saksı içinden iki dal üzerinde simetrik olarak yükselen asma motifi görülmektedir. Taş işçiliği açısından kıymetli olan bu şâhidenin asma yaprağı ve üzüm motifleri kabartmanın ötesine geçerek heykele yakın bir canlılıkta oyulmuştur. Bu iki dalın ortasına mızrağı andıran dimdik bir çubuk konmuştur.

Hat: Şâhidenin yedi satır halinde celf sülüs bir kitâbesi vardır.

Resim 108-a (B.Taşı)

Resim 108-b (A.Taşı)

Katalog No: 109
Ruveyda Hanım

Taş No: 202

Vefat Tarihi: h. 1252 / m. 1836

Hattat: İmzasız

B.Taş: (38 x 22,5) x155 - K: 148 - D: 14
Ölçüler: Serpuş: (29 x 26)
A.Taş: (29,5 x 24) x 165 - D: 15

Kitâbenin Okunuşu:

AH MÎNE'L-MEVT

*Safayizâde kim Ahmed Efendi duhter-i pâki,
Felek rahm etmedi bu nevcivâne kastedüp
eyvah.*

*Henüz bedr olmuş idi ermeden subh-ı
murâdına,*

*Husuf erdi buna on dört yaşında nâgehan çün
mah.*

*Bu bir handır şehîden gittiğine derd-i tâğundan,
Lisânında idi teslim-i ruh eyler iken Allah.*

*Heman Hak mâder ü hevahirlerine sabr ede
ihсан.*

*Bu nâr-ı hasrete gelmez tahammül yanmaya
billah.*

*Bakıp bu nâzenin haline ibretle her zâir,
Cihan arayışından etmeli akli olan ikrah.*

Şahâdet câminı nuş eyleyip azm-i bekâ oldu.

Enisi bezm-i Cennet'te İlâhi Hûr ola hergâh

*Du pâ-y-ı özde durup bak ser mada tarihine
sende,*

Ruveyda Hanım'a kıydı ecel ile gönülden ah.

Lillâhi'l Fâtiha

fi 22 Recep Sene 1252

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi toprak üzerine dikilidir. Şâhideler dikdörtgen formda olup, ayak taşının kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Baş taşının tepe kısmında 19.yy'ın ilk yarısına ait olup kadınlar için kullanılan, hotoz diye tabir edilen motif yer alır. Boyun kısmında kolyeye benzer takılar ve yukarı doğru yükselen çiçekler yer almaktadır. Çiçekler oldukça kabarık ve belirgin olarak yapılmıştır. Hotozun üst kısmı da aynı üslupta tezyin edilmiştir. Baş taşındaki tezyînat bunlardan ibaret olmakla birlikte, ayak taşı oldukça zengin ve güzel bir bezemeye sahiptir. Aynı formda ve daha küçük ebatta olan şâhide, dalgalı bir bordür ile çevrilmiştir. En altta bir kurdela motifi ile başlayan taş üzerinde, kökü yukarıdan kurdela ile bağlanmış dalları ise aşağı sarkan Tûba ağacı motifi yer almaktadır. Meyveleri de bulunan ağaç son derece güzel bir formda taşın yüzeyini kaplamıştır. Taşın üst kısmında ise iki boğumla meydana getirilmiş aşağıdan yukarı doğru giderek küçülen üç topuz vardır. Bu topuzların üzerleri de motiflerle bezenmiştir.

Resim 109-a (B.Taşı)

Resim 109-b
(A.Taşı)

Resim 109-c
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 110
Mehmed Raif Ağa
Fatma Nazımestan Hanım

Taş No: 219-220
Vefat Tarihi: h. 1302 / m. 1885
h. 1337 / m. 1918
Hattat: İmzasız

Ölçüler:	219: (34 x 50) x121 - K: 81 - D: 9
	Serpuş: (24 x 25)
	220: (23 x 41) x 134 - K: 70 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

219 Numaralı Taşın Kitâbesi:

HÜVE'L-BÂKÎ
Hû

*Bakıp geçme ricam budur ey Muhammed
ümmeți,
Mevtânın diriden heman bir Fâtiha'dır minneti.
Kabrimi ziyaret eden ey Resulün ümmeți, Bize
bir Fâtiha ihsan eden belki bulur cenneti.*

*Fındıklı hamamcısı merhum Mehmed Raif
Ağa'nın rûhi-çün rızâen lillâhi Fâtiha*

fi 25 Cemâziye'-evvel sene 1302

220 Numaralı Taşın Kitâbesi:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Cennet-mekân
Sultan Abdulhamid
Han-ı Sani Hazretleri'nin
lahm müteahhiti Mehmed Rauf
Ağazâde saadetlü Hüseyin Bey
Efendi'nin refîkası merhûme ve mağfûrun lehâ
Fatma Nazımestan Hanım'ın rûhi-çün Fâtiha*

fi 2 Muharrem 1337 Yevmi Çarşamba

Genel Tanıtım: Mezar, kapaklı bir sanduka üzerinde iki kitâbeli şâhideden ibarettir. Lahit üzeri yekpare ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve bu kapak alttan silme ile lahitle bütünleştirilmiştir. Lahdin ortasında yuvarlak bir oyuk yer almaktadır. Şâhidelerin ikisi de kitâbelidir. Yüzleri lahdin uzun kapaklı kısmı yönünde karşıya dönüktür. 219 numaralı şâhide erkek 220 ise bayan mezar taşıdır. Şâhidelerin formu aşağıda geniş ve oval bir şekilde başlayan yukarı doğru daralan tipdedir.

Bezeme: Şâhidelerin göbek kısmı kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Volütte devam eden kısım gerdanlık motifi ile son bulmuş ve gerdanlığın iki ucu volütte bağlanarak yanlardan sarkıtılmıştır. Üzeri yatay dikdörtgen bir pano ile kapatılmış ve içi ampir usluplu yapraklarla bezenmiştir. Buradan ortaya doğru uzanan kenger yaprakları içinden çiçek demeti çıkmaktadır. 119 numaralı taşta farklı olarak bu motifin yerini fes almıştır. Diğer kısımlar aynıdır.

Lahdin her kapağının orta kısmına irice, barok tarzı birer gülbezek yerleştirilmiştir.

Hat: Her iki şâhidenin de serlevha kısımları hariç olmak üzere sekiz satır ta'lik yazılı kitâbeleri vardır.

Resim 110-a
(219 – B.Taşı)

Resim 110-c
(Genel Görünüm)

Resim 110-b
(220 – B.Taşı)

Katalog No: 111

Emine Hanım

Taş No: 221

Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1903

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (49,5 x 36) x 216 - K: 112 - D: 8
A.Taşı: (45 x 30) x 175 - D: 8,5

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L ĞAFÛR

*Sefâyizâde Ahmed Şim oldu mükedder ah.
Fîrâk-ı duhteriyle etse lâyık ağlayıp zar.
Uçup gitti riyâz-ı vaslına bülbül gibi rûhu,
Otuzbeş yaşına erdikde terk etti bu gülzârı.
Cemî cürmünü afv eyleyüp Gaffar olan Mevla,
Ola merhûmenin Huri-i Cennet hemdem u
yarı,
Kıyamında ola lütf-i Şefî'i'l-mahşere mazhar.
Olanlar kim enise bu merkadin rahmetle
züvvarı,
Oku târihi fevtin, söyledim el-Fâtihayı niyaz ile,
Emine Hanım'ı tûti-i Me'va eylesin bâri.
Lillâhi Teâla el-Fâtiha*

fî Gurre Rebû'l-evvel Sene 1321

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı toprak üzerine dikilidir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır ve kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Şâhideler barok ve ampir üslupta bezenmiş olup kitâbe kısmı yaprak zincirinden oluşan bir bordürle dalgalı olarak çevrilmiştir. Çerçevenin alt kısmında üç fiyonklu bir kurdela motifi yer almaktadır. Kitâbenin üst kısmında iki yanda "s" kıvrımlı yaprak motifi vardır. En üstte vazodan içerisinden kurdela ile bağlı barok tarzı simetrik yapraklar taşmaktadır. Vazonun iç kısmından bitkisel motifler sarmaktadır.

Ayak taşı ise sade ve dalgalı bir bordür ile çevrilidir. Gövde kısmında bir vazodan helezonlar çizerek yükselen, tamamen barok üsluba ait bir bitki motifi yer almaktadır. Panonun üst kısmı ampir tarzı motiflerle ortası açık bir perdeyi andırmaktadır. Bu kısmın yukarisından baş taşındakine benzeyen ve ahtapotun kollarını andıran bir motif yükselmektedir.

Hat: Şâhidenin on bir satırdan oluşan celi sülüs yazılı bir kitâbesi vardır.

Resim 111-a (B.Taşı)

Resim 111-b (A.Taşı)

Katalog No: 112
Fâtıma Hanım

Taş No: 222
Vefat Tarihi: h. 1253 / m. 1837
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (34 x 28) x99 - K: 53 - D: 10

Kitabenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Duhterinin duhteri idi Sefayızâde'nin
Vâlideynin zümer-i Hicrî idi te'mim eyledi.
Ah o mâsume de rahm etmeyüp hâk-i siyah,
Bağrına bastı der-ağuş etti tekrim eyledi.
Yanmasın yakılmasın da nişlesun bîçare âh,
Mâderi sûz-ı firâkı şimdi tefhim eyledi.
İrtihâlin gûş edip sermed dâhi âh eyledin.
Hüzünle bir mısra-i tarih tanzim eyledin.
Ağlasın zâir dû çeşmâniyle bu nevrete,
Tıfl idi Fâtıma rûhun Hakk'a teslim eyledi.*

25 Recep 1253

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhide toprak üzerine dikili olup dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Şâhide, barok ve ampir üslupta olup nadir görülen bir bezemeye sahiptir. Motifler sık kullanılan motifler olmasına karşın, kullanılış şekli açısından özgün ve dikkat çekici bir özellik gösterir. Şâhidenin başında kadın olduğunu gösteren bir hotoz vardır. Kitâbe kısmı dalgalı bir silme ile çevrilmiş olup, aşağıdan itibaren barok tarzı "s" kıvrımlı yapraklar üst üste binerek taşı çevrelemiştir. Fakat diğer taşlardan farklı olarak motifler taş zemin üzerinde değil başlı başına yapılmıştır. Ajur tekniği ile yapılan, taştan bağımsız, özgür yaprak heykelleri, kitâbeyi sarmıştır. Ortada, kurdelanın dolanarak fiyonk oluşturmasıyla kitâbenin üzeri süslenmiştir. Buradan itibaren boyun kısmı ve üzerinde yükselen hotoz görülür. Hotozun üzeri ve alt kısmı ince, çiçek ve yaprak motifleri ile süslenmiştir.

Resim 112-a (B.Taşı)

Katalog No: 113
Zernigül Kalfa

Taş No: 224

Vefat Tarihi: h. 1282 / m. 1866

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (46 x 71) x163 - K: 44 - D: 13
A.Taşı: (45,5 x 72) x 160 - D: 13

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Sarây-ı Hümâyun'da oda kalfası Cennet-
mekân*

*Firdevs-i Âşiyân merhûme ve mağfûrun lehâ
Zernigül Kalfa'nın rûhi-çün el-Fâtîha*

fî 18 Zî'l-kâde 1282

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı ile bir pehle üzerinde yer alan mezar, demir kafes ile çevrili durumdadır. Pehle sıradan pehlelerden çok, bir lahdin kapağını andırmaktadır. Bu durum aslında şâhidelerin bir sanduka üzerinde yer aldığını fakat bu lahdin zamanla, yükselen toprağın altında kalıp sadece kapağının görüldüğü fikrini akla getirmektedir. Şâhideler alttan oval biçimde şişkin olup yukarı doğru geniş formdadır.

Bezeme: Ayak üzerinden yükselen göbek kısımları belirgin olarak yapılmış kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Taş işçiliğini gösteren şâhâne bir eser olan şâhidelerin diğer tüm motifleri de gerçekçi ve belirgindir. Göbeği saran kenger yaprakları üstte daralan kısımda içe kıvrılarak son bulmaktadır. Göbek kısmını dal üzerine yoğun olarak yerleştirilmiş iri tohumlu çiçek motifleri doldurmuştur. Volütlerle daraltılan kısım bir çiçek motifi ile süslenecek taşın iki yakası gerdanlık motifi ile bir araya getirilmiştir. Gerdanığın iki ucu yanlardan aşağı sarkmakta ve bu duruş taşa ayrı bir hava ve asalet vermektedir. Tepe kısmındaki buket ile şahide tamamlanmıştır. Şâhide taş işçiliği bakımından muhteşem olmasına karşın, klasik dönemin sade, asil ve zarif anlatımından uzak olup gözü yoran ve abartılmış bir bezemeye sahiptir.

Baş taşı, ayak taşı ile aynı form ve bezemelere sahip olup göbek kısmında çiçeklerin yerini kitâbe kısmı almaktadır.

Hat: Kitâbe beş satır celif ta'lik yazıdan müteşekkildir.

Resim 113-a (B.Taşı)

Resim 113-b (A.Taşı)

Resim 113-c (A.Taşı Detayı)

Katalog No: 114
Hatice Hanım

Taş No: 231
Vefat Tarihi: h. 1271 / m. 1854
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (36,5 x 27) x126 - K: 90 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdan,
Bi-hakkı arş-ı a'zam nûr-i Kur'an.
Gelip kabrimi ziyaret eden ihvan,
Edeler rûhuma bir Fâtiha ihsan.*

*Harem-i Hümâyün hademelerinden İbrahim
Efendi'nin zevcesi merhum ve mağfurun lehâ
Hatice Hanım'ın rûhi-çün Fâtiha*

fi 4 Rebîu'l-evvel sene 1271

Genel Tanıtım: Şâhîde aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Ayak taşı bulunmayan şâhîde toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Tepe kısmı bitkisel motifler ile süslenmiştir. Ortada bir fiyonk üzerinde yer alan meyve motifleri yapraklar tarafından oval bir şekilde çevrilmiş ve tepede sivrilerek son bulmuştur. Bezeme simetrik olup bu yapraklardan bir kısımda aşağı dönerek kitâbe kısmının omuzları üzerine dökülmektedir

Hat: Kitâbe, dokuz satır ta'lik hattan ibarettir.

Katalog No: 115
Hâfız Reyhan Ağa

Taş No: 9
Vefat Tarihi: h. 1295 / m. 1878
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (24 x 22) x175 - K: 72
A.Taşı: (22 x 20) x 103

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdan,
Bi-hakk-ı Arş-ı A'zam, nur-ı Kur'an.
Gelip kabrim ziyaret eden ihvan,
Edeler rûhuma bir Fâtiha ihsan.*

*Merhum ve mağfur ila rahmeti
Rabbihi'l-Ğafûr Behiye Sultan
Aliyetü'ş-şan Hazretleri'nin baş
ağası Hâfız Reyhan Ağa'nın
rûh-ı şerîfî için
rızâen lillâhi
el-Fâtiha*

15 Muharrem 1295

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı silindirik formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidelerde fazla tezyinî unsur kullanılmamakla beraber başlık dikkat çekicidir. Her iki şâhidede bulunan başlık eşine nadir rastlanır bir biçimde olup, meş'aleyi andırmaktadır.

Hat: On üç satır halinde celif sülüs ile yazılmış bir kitâbesi vardır.

Resim 114-a
(231 - B.Taşı)

Resim 114-b
(231 - B.Taşı Detayı)

Resim 115-a
(9 - B.Taşı)

Katalog No: 116
Fatma Hanım

Taş No: 241
Vefat Tarihi: h. 1199 / m. 1785
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (54 x 50) x 219 - K: 95 - D: 11
A.Taşı: (51 x 48) x 183 - D: 11,5

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKÎ

*Kutbu'l-Ârifin Gavsu'l-Vâsılın
eş-Şeyh Yahya Efendi kuddise sırruhu'l-aziz
Hazretleri'nin sülalesinden hâcegân-ı
Dîvan-ı Hümâyun'dan Mustafa Efendi
merhûmun kerîmesi merhûme
ve mağfurun lehâ Fâtıma Hanım
rûhuna el-Fâtiha*

Gurre-i Ramazan Sene 1199

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri pehle üzerine dikilidir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve tepe kısmında hareketlenen bir formdadır.

Bezeme: Baş taşında kitâbe kısmı dışa bakan bir dizi yaprak motifi ile çevrilmiştir. Silme ile taşın üst kısmına geçilir. Bu kısım yukarı bakan zıt yönlerde hafif meyilli yaprak motifleri ile süslenmiştir. Kalınca bir boğum ile daraltılan kısımdan şişkin bir kısma geçilir. Bunun üzeri de ampir üslubu ile bezenmiş ve en üst kısma üç köşeli bir motif yerleştirilerek taş son bulmuştur.

Ayak taşı aynı formda olup motifleri yönünden farklıdır. Ampir üslubunda motifler ile çevrilen gövde kısmına servi ağacı motifi yerleştirilmiştir. Üzeri bu tarz bir bezeme ile süslenen şâhidenin üst kısmında beş adet tabak içinde meyveler bulunmaktadır. Üst kısım baş taşı ile aynı formdadır.

Hat: Şâhidenin dokuz satır celif sülüs kitâbesi vardır.

Resim 116-a (B.Taşı)

Resim 116-b (A.Taşı)

Katalog No: 117**Ali Şahin Beyzâde Mustafa Tevfik Bey**

Taş No: 242 (Ayak Taşı)

Vefat Tarihi: h. 1266 / m. 1849

Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (33 x 31) x 79 D: 11,5

Genel Tanıtım: Baş va ayak taşı ile bir pehle üzerine dikilidir. Şâhideler dikdörtgen formda olup kenarları dalgalıdır. serpuşu olan baş taşının omuz kısımları dik, ayak taşının ise ovaldır.

Bezeme: Ayak taşının gövdesinde bir dala sarmaşığı andırır biçimde dolanıp kıvrılarak yükselen bahar dalı motifi yer almaktadır. Tepe kısmında barok tarzı yapraklar simetrik olarak yükselmektedir.

Katalog No: 118**Aişe Ruveyda Hanım**

Taş No: 201

Vefat Tarihi: h. 1233 / m. 1818

Hattat: İmzasız

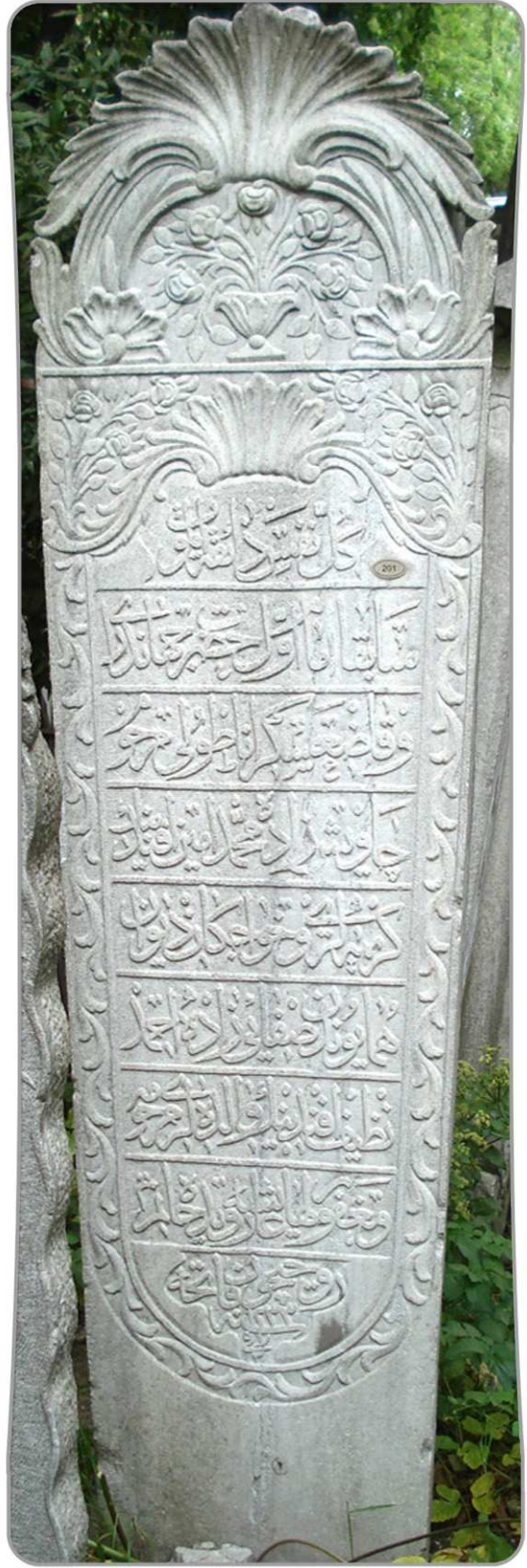
Ölçüler: B.Taşı: (54,5 x 43) x193 - K: 107 - D: 12
A.Taşı: (38,5 x 34) x 147 - D: 12**Kitâbenin Okunuşu:***KÜLLÜ NEFSİN ZÂİKATÜ'L-MEVT**Sâbıkan İmam-ı evvel-i Hazret-i Cihandarî
ve kazasker-i Anadolu merhum
Çavuşzâde Mehmed Emin Efendi'nin
kerîmeleri ve Hâcegân-ı Dîvan-ı
Hümâyun'dan Sefâyîzâde Ahmed
Nazîf Efendi'nin vâlideleri merhûme
ve mağfurun lehâ Âişe Ruveyda Hanım
rûhi-çün Fâtiha**fî 3 Rebîu'l-âhir Sene 1233*

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişler ve oval formda son bulur. Toprak üzerine dikili olan şâhidenin ayak taşı yoktur.

Bezeme: Kitâbenin etrafı barok tarzı motiflerden oluşan bir bordürle çevrilmiş olup serlevha kısmının üzeri tezyîn edilmiştir. Buradan yatay bir bölme ile taşın üst kısmına geçilmektedir. Bu kısmın ortasına içinde beş gül olan bir vazo yerleştirilmiştir. Vazonun üzeri ve yan kısımları barok tarzı motiflerle tezyin edilmiştir.

Resim 117-a (A.Taşı)

Resim 118-a (B.Taşı)

Katalog No: 119
Şerife Emine Hanım

Taş No: 246
Vefat Tarihi: h. 1252 / m. 1837
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (44 x 34) x145 - K: 99 - D: 8

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Emr-i Hakla dürlü dürlü geldi emraz tenine.
Bulmadı sıhhat vücudu sebep oldu mevtine.
Dilerim kabrini pür-nur ede Rabbü'l-Kerim,
Genç iken göçtü cihandan böyle bir hulk-ı
halîm.
Bir senelik gelin iken bu nevcivan
Âkıbet erdi ecel rihlet görüldü canına.
Cürmünü affet ilâhi cümleden sensin Rahim,
Davet etti kendini Hâlık-ı Ferdü'l-Hâkim.
Âkıbet turab oldu taş dikildi başına.
Okuyup bir Fâtiha irsal edeler rûhuna.*

*Hâcegân-ı Dîvan-ı Hümayun'dan Gedikler
kâtibi Mehmed
Said Efendi'nin mahdûmu Evkâf-ı Hümayun
ketebesinden
Latif Efendi'nin halîlesi ve İsmail Efendi'nin
kerîmesi
merhûme Şerife Emine Hanım rûhi-çün Fâtiha*

Sene 1252

Genel Tanıtım: Sadece toprak üzerine dikili bir baş taşından ibarettir. Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Kitâbe kısmının bittiği yerde bezeme başlamaktadır. Dalgalı bir biçimde sivrilen kitâbe kısmının en tepesine bir vazo oturtulmuş ve vazodan rokoko tarzı yapraklar, üçgeni andırır bir biçimde taşmıştır. Bu yapraklar tam vazodan çıktıkları kısımdan, irice bir fiyonkla bağlanmıştır. Taşın yapraklar kitâbenin omuz kısımlarındaki "s" kıvrımlı yapraklar ile birleşir.

Hat: Şâhidenin mail tarzda yazılmış on altı satırdan oluşan celi sülüs kitâbesi vardır.

Resim 119-a (B.Taşı)

Katalog No: 120
Ayşe Hanım

Taş No: 253
Vefat Tarihi: h. 1199 / m. 1785
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (64 x 53) x195 - K: 78 - D: 10

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Merhum ve mağfur el-muhtac
ila rahmet-i Rabbihi'l-Ğafûr Hâcegân-ı
Divân-ı Hümayun'dan Mustafa Efendi
halîlesi merhûme ve mağfurun-lehâ
Ayşe Hanım binti Üryânî
Ahmed Efendi rûhi-çün
Allah rızası için el-Fâtiha*

Gurre-i Receb Sene 1199

Genel Tanıtım: Şâhide alttan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Mustafa Sürün'ün çalışmasında bahsettiği ve bizimde bizzat kabristandaki diğer taşlarda müşahede ettiğimiz üzere bu form daha çok kadınlara ait mezar taşlarında kullanılmaktadır.

Bezeme: Şâhidenin kitâbe kısmı ampir üslubu helezonik motifler ile çevrilmiştir. Çok belirgin olmayan ve küçük motifler kullanılarak yapılan bu bezeme kitâbeyi ve hattı ön plana çıkarmıştır. Metin kısmı da bu sadelik ile adeta bütünleşmiş ve motiflerle muhteşem bir ahenk sağlamıştır. Alınlık kısmına geçilen yerde taşıyıcı görünümü veren aralıklı üç pâye motifi ve bunların ortalarını dolduran iki tabakta meyve motifleri bulunmaktadır. Alınlık kısmı simetrik olarak yerleştirilmiş rûmi, palmet ve kıvrık dallardan oluşan bir kompozisyonla tezyin edilmiştir.

Hat: Kitâbe dokuz satır olup celf sülüs hatla yazılmıştır.

Resim 120-a (B.Taşı)

Katalog No: 121
Fatma Şerife Hanım

Taş No: 269
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35,5 x 43) x 98 - K: 62 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Esbak Vâlide Sultan Kahveci
başısı Hacı Hüseyin Efendi'nin
haremi Fatma Şerife Hanım'ın
rûhuna Fâtîha*

*fî 13 Rebîu'l-âhir, 1323
fî 4 Haziran, 1321*

Genel Tanıtım: Mezar, toprak üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Demir bir kafes içindeki şâhideler, aşağıda oval ve geniş başlayan yukarı doğru daralan formdadır.

Bezeme: Göbek kısmı kenger yaprağı motifi ile çevrilmiştir. Üst kısmı ise gerdanlık motifi ile süslenmiştir. Bu motifin çevirdiği alana serlevha yerleştirilmiştir. Yukarı kısımda boyun üzerinde hilalinin uçları aşağı bakan bir ay yıldız motifi dikkat çekmektedir. Bu boyunun üzerinden üç çiçekli bir buket yükselir.

Şâhide, motif ve serlevha yönünden farklı olup kıymetlidir. Ayak taşının gövdesi silitize ağaç motifi ile süslenmiştir.

Hat: Celî sülüs istifli yazılan serlevha kısmı gerdanlık motifinin içinde kalmıştır. Diğer kısım beş satır celî sülüs ile kaleme alınmıştır.

Resim 121-a (B.Taşı)

Resim 121-b (A.Taşı)

Resim 121-c
(269 - Serlevha)

Katalog No: 122
el-Hace Sülün Kadın

Taş No: 291
Vefat Tarihi: h. 1232 / m. 1817
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (57 x 43) x 200 - K: 74 - D: 10
A.Taşı: (52 x 35) x 172 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Gazi Ahmed Paşazâde
Silahdar-ı Hazret-i cihandârî
Ali Bey'in dâyesi merhûme
ve mağfûrun lehâ el-Hâce Sülün
Kadın rûhi-çün el-Fâtiha*

Sene 1232

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi pehle üzerine dikilidir. Şâhideler alttan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır.

Bezeme: Kitâbe kısmı ampir üslubu helezonik motifler ile çevrilmiştir. Serlevha kısmının yanlarında aynı tarz motifler ile bezenmiş köşebentler yer almaktadır. Danteli andırır biçimde ince ve sade işlenen motifler, taşın ihtişam ve heybetini dengelemiş ve yazı ile ahenk oluşturmuştur. Alınlık kısmına geçilen yerde, kenarlarda iki lâle, ortada deniz tarağı motifi ve bunların ortalarını dolduran iki tabakta meyve motifleri bulunmaktadır.

Ayak taşında dimdik yükselen bir servi ağacı ve onu bir sarmaşık gibi geniş bir biçimde saran üzümleri bulunan asma motifi bulunmaktadır.

Hat: Şâhidenin yedi satır celî sülüs yazısı vardır.

Resim 122-a
(B.Taşı)

Resim 122-b (A.Taşı)

Resim 122-c
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 123
Kuzucuzâde Ahmed Tevfik Bey

Taş No: 2119
Vefat Tarihi: r. 1307 / m. 1891
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (34 x 29) x 188 - K: 126 - D: 10
Serpuş: (21 x 19)
A.Taş: (34 x 27) x 164 - D: 6

Kitâbenin Okunuşu:

AH MÎNE'L-MEVT

*Altmış seneye karib hidemât-ı
mukaddesede bulunarak geçti.
Gündüzlü iltifat-ı Cenab-ı Zillü'llâhiye
mazhariyetle son nefesine kadar
arz-ı reşahat ve îkâ-yı sadâkatle
Emirü'l-Mü'minîn Halife-i rûy-i zemîn
Hazret-i Melik ü Mennan merd-i merd ve dîde-i
ilmiyân
velî nî'met-i cihan sevgili şevketli
Padişâhımız Efendimiz Hazretleri'ne dualar
ederek teslim-i rûhla azm-i cinan
olan Mâbeyn-i Hümayun-ı Cenâb-ı Melûkâne
Müdîr-i evveli merhum ve mağfûrun leh
Kuzucu
zâde Ahmed Tevfik Bey'in rûhuna Hû*

fi 18 Mayıs sene 1307

Genel Tanıtım: Aşağıdan yukarı doğru genişleyen şâhideler pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Baş taşında mâil tarzda yazılan kitâbe kısmının etrafı bitkisel tezyînatlı bir bordürle çevrilidir.

Üst kısımda simetrik ve kıvrık yapraklardan oluşan bir motif vardır. Baş kısmında ise fes şeklinde serpuş vardır.

Ayak taşı üzerinde asma dalı vardır. Sağa sola kıvrılan bu dal üzerinde üsüm salkımları yaprakları ve spiral dallar mevcuttur.

Hat: Kitâbe mâil formda onbeş satır celif tâ'lik ile yazılmıştır.

Resim 123-a (B.Taşı)

Resim 123-b (A.Taşı)

Katalog No: 124
Fatma Kâmile Hanım

Taş No: 290
Vefat Tarihi: h. 1267 / m. 1850
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (36 x 26) x157 - K: 102 - D: 7
A.Taşı: (22 x 19) x133 - D: 18

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Eşimden dostumdan oldum âvâre.
Evlatlarım hasreti hem ciğerpârem.
Sinem üstünde açıldı yâre.
Cihânı devrettiler olmadı çâre.
Fîgânım arşa da(ya)ndı onulmaz yare.*

*Hüsrev Paşa kahvecibaşısı es-Seyyid Emin
Ağa'nın zevcesi Fatma Kâmile
Hanım rûhuna el-Fâtiha.*

fî 15 Muharrem, sene 1267

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen bir formdadır. Kenarları dalgalı olan şâhide toprak üzerine dikili olup ayak taşı mevcut değildir.

Bezeme: Gövdenin yükseldiği kısım üzerine ince uzun yaprakları olan bir çiçek motifi oturtulmuştur. Bu motifin etrafı dört yöne spiral ve dağınık bir şekilde uzanan yapraklarla sarılmıştır.

Hat: Kitâbe mâil tarzda on satır celf sülüs ile yazılmıştır.

Katalog No: 125
?

Taş No: 308'in sağı (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (21 x 20) x 68 - D: 7

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili olan bu şâhidenin baş taşı bulunmamıştır. Aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen silindirik formda bir şâhidedir.

Bezeme: Alt kısmında birbirine bağlı "s" kıvrımlı iki yaprak simetrik olarak uzanır. İç kısımlarında başka cins yaprağın bulunduğu bu motif üzerinde ortada lâleye benzeyen bir çanak yer alır. Bu çanağın içinden sağa sola helezonlar çizerek ve dalgalanarak uzanan bir dal çıkmaktadır. Helezonlarının uçlarında çiçekler bulunan bu dal, gövdeyi kaplamaktadır.

Resim 124-a
(290 - B.Taşı)

Resim 125-a
(308'in sağı - A.Taşı)

Katalog No: 126
Arzu Niyaz Kalfa

Taş No: 306
Vefat Tarihi: h. 1327 / m. 1909
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (49 x 33) x191 - K: 107 - D: 12
A.Taşı: (43,5 x 29) x 118 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Hey meded bir çare olmadı emrazına.
Genç iken tekmiil imiş meğer ab dânesi.
Nice rûhani ve cismâniyle tedbir ettiler,
Gelse Lokman ne bilsin dolmuş ecel
peymânesi.*

*Devletlü ismetlü Âdile Sultan
aliyyetü'ş-şan Hazretleri'nin câriyelerinden
merhûme Arz-ı Niyaz
Kalfa'nın rûhi-çün el-Fâtiha.*

fi 22 Ramazan, sene 1327

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi toprak üzerine dikilidir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Baş taşında kitâbe kısmını çeviren yapraklı bordür, en altta kurdela ile son bulmuştur. Kitâbe kısmının en yüksek noktasına ise içinde çiçekler olan bir sepet yerleştirilmiştir. Bu sepetin arkasından dik bir şekilde yapraklar yükselmektedir. Sepet ve kitâbenin kenarlarında kalan boşluklara ise iri tohumlu çiçekler yerleştirilmiştir.

Ayak taşında tepe kısmı hemen hemen aynı olmakla beraber ortada yer alan çiçekler sepet içinde değil, kurdela ile bağlıdır. Sade ve dalgalı bir bordür ile çevrili olan gövde kısmında ise gösterişli bir saksı içerisinden yükselen bahar dalları yer almaktadır.

Hat: Kitâbe on satır celî tal'ik yazı ile yazılmış olup taşın kararması ile yazı zor okunur hale gelmiştir.

Resim 126-a (B.Taşı)

Resim 126-b (A.Taşı)

Resim 126-c (A.Taşı Detayı)

Katalog No: 127
Zahide Hanım

Taş No: 308
Vefat Tarihi: h. 1292 / m. 1875
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (37 x 30) x160 - K: 106 - D: 6
A.Taşı: (33 x 32) x 144 - D: 7

Kitabenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Cihanda bir gül idim pek çabuk soldum.
Fenâdan el çekip şimdi bekâ buldum.
Lütf u ihsan-ı Hüda'ya mazhar oldum.
Hazret-i Yahya'ya karşı mukîm oldum.
Bu makâma beni layık kıldı Sübhan,
Ey dâderim ibret alın acep n'oldum.*

*Kahveci başı Hacı Hasan Efendi'nin
hemşiresi merhûme Zâhide Hanım'ın
rûh-i şerîfesi-çün el-Fâtiha.*

Vefâtı; Safer Yevm-i Pazar sene 1292

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri toprak üzerine dikilidir. Şâhideler alttan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısmına kenarlarından yaprakları taşan buketler yerleştirilmiştir. Baş taşında başka bir bezeme yok iken ayak taşında vazodan kıvrımlar yaparak yükselen dallar ve bunların uçlarında lâleler görülmektedir.

Hat: Kitâbe on bir satır ta'lik hat ile mâil formda yazılmıştır.

Resim 127-a (B.Taşı)

Resim 127-b (A.Taşı)

Katalog No: 128
Saraylı Letafet Kadın

Taş No: 318
Vefat Tarihi: h. 1209 / m. 1794
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (47 x 41) x131 - K: 63 - D: 10
A.Taşı: (39 x 34) x 78 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Merhûme ve mağfûrun lehâ
el-muhtac ilâ rahmeti Rabbihi'l-
Ğafur Saraylı
Letafet Kadın rûhi-çün
rıẓâen lillâhi Teâla
el-Fâtiha.*

*fî 20 Rebîu'l-âhir
sene 1209*

Genel Tanıtım: Şâhide alttan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır.

Bezeme: Kitâbe kısmı dalgalı motiflerle çevrilmiştir. Çok belirgin olmayan bir tarzda ve küçük motifler kullanılarak yapılan bu bezeme kitâbeyi ve hattı ön plana çıkarmıştır. Şâhidenin kenarlarında sütunçe motifi vardır. Serlevha kısmı çiçeklerle süslenmiştir.

Ayak taşının gövdesinde sitle edilmiş bir servi ağacı ve onu saran asma dalları yer almaktadır. Taşın üçgen şekilde son bulan tepe kısmına bir, omuz kısımlarına yarım rûmî tepelikler yerleştirilmiştir.

Hat: Kitâbe sekiz satır celfî sülüs yazıdan müteşekkildir. Sülüs yazı bu örnekte henüz klasiğine ulaşmamıştır.

Resim 128-a
(B.Taşı)

Resim 128-b
(A.Taşı)

Katalog No: 129
Pahidşe Kadın Hazretleri

Taş No: 323
Vefat Tarihi: h. 1265 / m. 1850
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (43 x 34) x152 - K: 100 - D: 10,5

Kitabenin Okunuşu:

Tuğra

*Fenâdan bekâya eyledi rihlet.
Ede kabrini Hak Ravza-i Cennet.*

*Şevketlü muhabbetlü kudretlü
Sultan Abdülmecit Han
Efendimizin kethüdası Pahidşe
Kadın Hazretleri'nin rûhuna
rıżâen lillâhi el-Fâtîha.*

Sene 1265

Genel Tanıtım: Dikdörtgen bir formda yükselen şâhide, toprak üzerine dikili olup ayak taşı bulunmamaktadır.

Bezeme: Döneminin tezyinî üslubu olan barok ve rokoko ile süslenen taş, ilginç bir bezemeye sahiptir. Kitâbeyi çeviren motifler dantel gibi işlenmiş ve ajur tekniği ile yapılmıştır. Taşın yükselen tepe kısmından zıt yönlerde çıkan rokoko tarzı bitkisel unsurlar bir kelebeğin kanatlarını andırır biçimde yükselmiştir. Ortada ise dalgalı bir kurdela içinde üç yapraklı bir motif yer alır. Boyun kısmı kalınca yapılarak üstüne bir hotoz oturtulmuştur. Boyun kısmı ve hotozun altı birer çiçek ile bezenmiştir.

Hat: Sülüs hatla yazılan kitâbenin serlevha kısmında yer alan tuğra ilgi çekici olup incelemeye değerdir.

Resim 129-a
(B.Taş)

Resim 129-b
(B.Taş Detayı - Tuğra)

Katalog No: 130
Aiše Hatun

Taş No: 324
Vefat Tarihi: h. 1244 / m. 1828
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (41 x 31,5) x 132 - K: 74 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKÎ

*Yahya Efendi kuddise sirruhu'l
aziz Hazretleri'nin türbedarı
merhum ve mağfûr es-Seyyid Yusuf
Efendi Hazretleri'nin halîlesi
merhûme ve mağfûre Aişe
Hatun rûhi-çün el-Fâtîha.*

fi 19 Rebîu'l-evvel, sene 1244

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup ayak taşı mevcut değildir.

Bezeme: Şâhidenin üst kısımlarında yoğunlaşan bezeme barok üsluptadır. Kitâbe kısmı oval bir şekilde bitmiş, kenarlarda kalan kısımlara ince bir işçilikle oyulmuş zarif lâle motifleri yerleştirilmiştir. Bu kısımdan düz bir silme ile alınlık kısmına geçilmektedir. Alınlığın ortasına kâse içinde yer alan meyveler yerleştirilmiştir. Kâseyi iki kenarından yapraklı dallar süsler. Bu motifin üzerinden barok tarzı sivri ve simetrik motif taşarak alınlık kısmını çevirmektedir.

Hat: Kitâbe sekiz satır celi sülüs ile yazılmıştır.

Katalog No: 131
Givan Usta

Taş No: 326
Vefat Tarihi: h. 1272 / m. 1855
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (46 x 35) x 199 - K: 109 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Ya İlahi ol mübârek ismi pâkin izzeti,
Hem rasûlün Fahr-i Âlem Şâh-ı Kevneyn
hürmeti,
Eyle kabrim Ravza-i Cennet ya İlâhe'l alemin,
Gece gündüz eylesinler Hûri Gılman hizmeti.
Devletlü ismetlü Âdile Sultan
aliyyetü'ş-şan Hazretleri'nin çamaşır
ustası merhûme Givan Usta
rûhi-çün rızâen lillâhi el-Fâtîha*

Sene 1272

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhide dikdörtgen bir formda olup kenarları dalgalıdır. Şâhide pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Kitâbe kısmını saran dalgalı bordür, alt kısımdan üç fiyonklu bir kurdela ile birleşmektedir. Kitâbenin sivrilerek son bulan tepe kısmında, yaprakları içe doğru kıvrılan bir güçle vardır. Oldukça kabarık yapılan bu motif ustalıklı bir taş işçiliği gösterir. Bu gülçenin üzerinden yükselen barok tarzı üç yaprak, spiraller çizerek içe doğru kıvrılır. Şâhide taş işçiliği ve dizayn açısından kıymetli bir örnektir.

Hat: Kitâbe on satır celi ta'lik yazı ile yazılmıştır.

Resim 130-a (324 - B.Taşı)

Resim 131-a (326 - B.Taşı)

Resim 131-b (326 – B.Taşı Detayı)

Katalog No: 132

Fersal Usta

Taş No: 328

Vefat Tarihi: h. 1266 / m. 1849

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (47,5 x 33) x178 - K: 106 - D: 9
A.Taş: (39,5 x 29) x 161 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Gel efendim nazar eyle şu mezarım taşına.
Âkil isen gâfil olma aklını al başına.
Salınıp gezer iken gör ne geldi başıma.
Âkıbet turab oldum taş dikildi başıma.
İsmetlü Âdile Sultan aliyetü'ş-şan
Hazretleri'nin çeşniğir ustası
Fersal Usta'nın rûhi-çün
rızâen lillâhi Teâla el-Fâtiha.*

Sene 1266

Genel Tanıtım: Dikdörtgen bir formda yükselen şâhideler, pehle üzerine dikilidir. Şâhidelerin kenarları dalgalı bordür ile çevrilmiştir.

Bezeme: Baş taşında kitâbenin kenarları, çiçek ve yaprak motifli bir bordür ile dalgalı şekilde süslenmiştir. Üst kısımda fiyonkun ortasında bir çiçek motifi yer alır. Onun üzerinde ise rokoko tarzı bir şemse motif vardır. Bu motifin orta kısmına iki yaprağın kıvrılmasıyla meydana gelen bir çelenk yerleştirilmiş ve içi spiral yapraklı bir motif ile doldurulmuştur. Çelengi bağlayan kurdela, yaprakları sarmıştır. Bu irice şemse motifi ile altta kalan kurdelanın arasında meydana gelen boşluğa irili ufaklı çiçekler yerleştirilmiştir. Şâhide motiflerin canlılığı ve taş işçiliği açısından kıymetli bir örnektir.

Ayak taşı, üzerinde ağız genişçe ve yatay bir "s" şeklinde olan boynuzdan yükselen ağaç motifi ile süslenmiştir. En üst kısımda lâleyi andırır biçimde yukarı dönmüş çanak içinden uzunca ve barok tarzında yapraklar taşmaktadır. Kenarlar ise çiçek motifleri ile bezenmiştir.

Resim 132-a (B.Taşı)

Resim 132-b (A.Taşı)

Resim 132-c
(B.Taşı Detayı)

Resim 132-d
(B.Taşı Detayı)

Resim 132-e
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 133
Melek Kalfa

Taş No: 330
Vefat Tarihi: h. 1279 / m. 1863
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (34 x 30) x183 - K: 151 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

ÂH MİNE'L-MEVT

*Emr-i Hak'la türlü emraz geldi benim tenime,
Bulmadı sıhhat vücudum sebep oldu mevtime.
Âkıbet erdi ecel rihlet göründü canıma.
Okuyup bir Fâtiha irsal edeler rûhuma.*

*Devletlü ismetlü Âdile Sultan
aliyyetü'ş-şan Hazretleri'nin
câriyelerinden merhûme Melek
Kalfa'nın rûhi-çün Fâtiha*

fi 12 Şâban Sene 1279

Genel Tanıtım: Sadece toprak üzerine dikili bir baş taşından ibarettir. Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır.

Bezeme: Tepe kısmına bol yapraklı bir buket konmuştur. Şâhidenin omuzlarına yerleştirilen çiçekler, buketten taşan yapraklarla birleşmiştir. Çiçeklerin canlılığı ve taş işçiliği dikkat çekmektedir.

Katalog No: 134
Şerife Hafize Hanım

Taş No: 346
Vefat Tarihi: h. 1164 / m. 1751
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (47,5 x 36) x143 - K: 53 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

*Tez geçip nâzenîn ömrüm mat'ûnen oldum
hilal.
Ayrılıp çifte-i gülümden şol vücûdum oldu hâk.
Görmedim fevtimde geldi dehre bir zât-ı gonce
nan,
Ol gül-i ra'nâm eyleye ...*

*Merhûme ve mağfûre Şerife Hafize rûhi-çün
el-Fâtiha.*

26 Cemâziye'l-ewvel Sene 1164

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili olan baş taşı, aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Ayak taşına rastlanmamıştır.

Bezeme: Yatay bir çizgi ile son bulan kitâbe kısmının üzerine, en içteki motifi tam olup diğer motifleri yarım olan üç kaneviçeli iri bir penç motifi yerleştirilmiştir. Motifin kenarları çiçek ve lâlelerle süslenmiştir. Alınlık kısmı, iç içe geçmiş helezonlar çizen ve simetri oluşturan motifler ile kompoze edilmiştir. Bu motifler nadir görülen, ilgi çekici motiflerdir. Alt kısımda yer alan çiçek motifleri de zerafetleri ve işçilikleri ile dikkate şayandır.

Hat: Kitâbe altı satır celi sülüs yazıdan müteşekkildir.

Resim 133-a
(330 - B.Taşı)

Resim 134-a (346 - B.Taşı)

Resim 134-a
(346 - B.Taşı Detayı)

Katalog No: 135
Fatıma Hanım

Taş No: 336
Vefat Tarihi: h. 1223 / m. 1808
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (56 x 38) x166 - K: 94 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Emr-i Hakla türlü geldi emraz benim tenime,
Bulmadı sıhhat vücudum sebep oldu mevtime,
Akıbet erdi ecel rıhlet göründü canıma.
Okuyup bir Fâtiha irsal edeler rûhuma.*

*Sâbıkan serdarlar kâtibi Seyyid Mehmed
Emin Efendi'nin zevcesi merhûme
ve mağfurun lehâ Fatıma Hanım'ın
rûhu şerifî için rızâen lillâhi Teâla*

Fâtiha. fî Ramazan Sene 1223

Genel Tanıtım: Şâhîde toprak üzerine dikili olup, alttan yukarı doğru genişler ve tepede üçgen şeklini alır.

Bezeme: Kitâbe kısmı helezonik motifler ile çevrilmiştir. Serlevha kısmının yanlarında aynı tarz motifler ile bezenmiş köşebentler yer almaktadır. Alınlık kısmının ortasında tabak içerisinde meyveler görülmektedir. Tabanın etrafı simetrik olarak yerleştirilmiş ampir üslubu motiflerden oluşan bir kompozisyonla tezyin edilmiştir. En üst kısım ise istiridye kabuğu motifi ile tamamlanmıştır.

Hat: Şâhîdenin dokuz satırdan oluşan celi sülüs bir kitâbesi vardır.

Resim 135-a
(Baş Taşı)

Katalog No: 136
Mahmud bin Ahmedü'l-Harpûti

Taş No: 341
Vefat Tarihi: h. 1282 / m. 1865
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (30,5 x 30,5) x130 - K: 98 - D: 12
Serpuş: (27 x 25)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ağlasın ta haşre dek halim bilenler âh kim.
Nevcivanken böyle imiş hükm-ü takdir-i Hüda.
Salınırken bağ-ı âlemde nihal-i gül gibi,
Serv-i kaddim kırdı hayfâ sarsar-ı bâd-ı veba.*

*Merhum ve mağfur el-muhtac ilâ rahmeti
Rabbihî'l-Ğafûr Mahmud bin Ahmed el Harpûti
rûhi-çün rızâen lillâh Fâtîha.*

fî 17 Rebîu'l-âhir sene 1282

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili olan baş ve ayak şâhideleri dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Üzerinde fazla tezyinî unsur bulunmayan baş taşı, serpuşu ile dikkat çekmektedir. İşçilik açısından kıymetli olan bu serpuş, örfî destarlı kavuktur.

Dikdörtgen bir formda yükselip üçgen şeklinde son bulan ayak taşının gövdesine hurma ağacı motifi yerleştirilmiştir.

Hat: Kitâbe kısmı mâil formda yazılmış dokuz satır celî sülûs yazıdan oluşmaktadır.

Resim 136-a (B.Taşı)

Resim 136-b (A.Taşı)

Katalog No: 137

?

Taş No: 351

Vefat Tarihi: h. 1257 / m. 1841

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (44 x 25,5) x179 - K: 104 - D: 16
Serpuş: (30 x 32)

Kitâbenin Okunuşu:

ALLAH BES BÂKÎ HEVES

*Sâkıyân sun kâse-i vuslatmenây-ı sen bize.
Âkıbet-i encâmeleri du'desi Sübhânımın.
Beklerim vakt-i seherden ta sabah-ı haşre dek.
Çün rızâsı böyle olmuş o benim Sübhânımın.
Padişâha kıl terahhum bu deli vîrâneye.
Şimdilik ihsânı buldum âkıbet Sübhan'ımın.*

fî 22 Safer, sene 1257

Genel Tanıtım: Kitâbe üzerinde mezarın kime ait olduğunu belirten bir bilgi bulunmamakta, sadece şiir yer almaktadır. Kenarları dalgalı bir biçimde kare formda yükselen şâhide, toprak üzerine dikili olup ayak taşı yoktur.

Bezeme: Kitâbenin etrafını çeviren silmenin içi rokoko tarzı motiflerle süslenmiştir. Kitâbenin altında ve üstünde genişçe bir kısmı dolduran, birbirine geçirilmiş dalgalı kurdela motifleri yer almaktadır. Serlevha kısmı zıt yönde yukarı doğru kıvrılan iki yaprağın oluşturduğu çelenk içerisinde. Çelengin altından kurdela motifleri çıkmakta, içinde ise küçük bitkisel motifler bulunmaktadır. Şâhide, taş işçiliği ve serlevha açısından kıymetlidir.

Hat: Kitâbe, serlevha kısmı hariç yedi satır hâlinde celî ta'lik ile yazılmıştır.

Resim 137-a (B.Taşı)

Resim 137-b
(Serpuş)

Resim 137-c
(Serlevha)

Katalog No: 138
es-Seyyid el-Hac Ahmed Cavit Beyefendi

Taş No: 356
Vefat Tarihi: Belirtilmemiş
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (45 x 31) x172 - K: 64 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

*Sâbıkan Bursa kadısı Kamil Efendi-zâde
es-Seyyid Mehmed Salih Beyefendi'nin
mahdûmu
Tarîk-i Nakşibendî'den ve Hâcegân-ı Dîvan-ı
Hümâyun'dan Sadr-ı Âli
Mektûbi hülafâlarından es-Seyyid el-Hac
Ahmed Câvit Beyefendi'nin
rûhi-çün el-Fâtiha.*

Genel Tanıtım: Kitâbede şâhidenin tarihi belirtilmemiştir. Şâhide toprak üzerine dikili olup, alttan yukarı doğru hafif genişleyen ve tepede üçgen şekli alan formdadır. Kenarları dalgalı olan şâhidenin ayak taşı bulunmamaktadır.

Bezeme: Kitâbenin etrafı, kıvrılarak yürüyen bir kurdeldan oluşan bordürle çevrilmiştir. Rokoko üslûbunun ana özelliklerini üzerinde taşıyan şâhidede, kitâbenin altında ve üstünde genişçe bir kısmı dolduran birbirine geçirilmiş dalgalı kurdela motifleri yer almaktadır. Serlevha bulunmayıp onun yerine kitâbenin yükselerek bittiği en üst kısmına çark-ı felek tarzında yarım bir penç motifi yerleştirilmiştir. Taşın üst kısmı, saptarı birleşik olup sağa doğru kıvrılmış ve uzadıkça helezonlar çizen barok tarzı üç yaprakla süslenmiştir. Şâhide, taş işçiliği ve dizayn açısından kıymetlidir.

Hat: Kitâbe beş satır celfî ta'lik hat ile yazılmıştır.

Resim 138-a (B.Taş)

Resim 138-b
(B.Taş Detayı)

Resim 138-c
(B.Taş Detayı)

Resim 138-d
(B.Taş Detayı)

Katalog No: 139
Mehmed İzzet Bey

Taş No: 367
Vefat Tarihi: h. 1272 / m. 1856
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 33) x156 - K: 110 - D: 12,5
A.Taşı: (35 x 33) x 147 - D: 13
Lahit: (217 x 60 x ?)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Şeyhü'l-Harem-i Hazret-i Nebevî
esbak müteveffa Hacı Ali Paşazâde
Dergâh-ı Âli kuyucubaşlarından
ve Nafîa Meclisi a'zasından
merhum ve mağfûrun leh
Mehmed İzzet Bey'in rûhi-çün
rızaen lillâhi Teâlâ Fâtiha.*

fi 27 Cemâziye'l-evvel, 1272

Genel Tanıtım: Dikdörtgen bir formda olan şâhideler, kapaksız bir lahdin baş ve ayak ucunda sabittir.

Bezeme: Baş taşının kitâbesi yapraklı bir bordür ile oval formda çevrilmiştir. Üst kısmında ise yanlarında bitkisel tezyînat bulunan bir Mevlevî sikkesi görülür. Serpuş Azizî festir.

Ayak taşının gövdesi aynı şekilde oval bir silme ile çevrilmiş ve içine helezonlar çizerek gövdeyi saran bol yapraklı bir dal yerleştirilmiştir. Üst kısmında iki yayvan topuz yer alır. En üst kısım ise pramite benzer bir hörgüçle tamamlanmıştır. Lahdin büyük kısmı toprak altındadır.

Hat: Şâhidenin kitâbesi dokuz satırdan müteşekkil olup celî ta'lik ile mâil bir formda yazılmıştır.

Resim 139-a (B.Taşı)

Resim 139-b (A.Taşı)

Katalog No: 140
Yezidter Hanım

Taş No: 371 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: h. 1289 / m. 1873
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (36,5 x 33) x164 - K: 91 - D: 9
A.Taşı: (34 x 30) x 157 - D: 8

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili olan baş ve ayak şahideleri dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin gövde kısımlarını çeviren silme, ortada yükselmiş ve bu kısma yapraklar üzerinden yükselen bir buket yerleştirilmiştir. Buketin kenarlarından sarkan yapraklar, taşın omuzlarında bulunan çiçeklerle birleşmiştir. Gövde kısmında ise sağlı sollu sabit helezonlar çizerek yükselen uzunca bir dal mevcuttur.

Not: Baş taşının ön kısmı başka bir sanduka ile kapandığından görüntü alınamamıştır.

Katalog No: 141
?

Taş No: 403 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (28 x 25) x149 - D: 6

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili olan baş ve ayak şahideleri dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısımlarına buket yerleştirilmiştir. Gövde kısmında ise itina ile işlenmiş bir gül ağacı vardır. Bu ağaç bir boynuz içinden çıkıp kıvrılarak yükselir. Şâhide işçilik ve motifleri açısından kıymetlidir.

Not: Baş taşı mevcut olmadığından kime ait olduğu bilinmemektedir.

Resim 140-a
(371 - A.Taşı)

Resim 141-a
(403 - A.Taşı)

Katalog No: 142
Ali Rıza Efendi

Taş No: 405
Vefat Tarihi: h. 1289 / m. 1873
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (24 x 22) x197 - K: 120
A.Taşı: (23,5 x 20) x 176

Kitâbenin Okunuşu:

LÂ İLÂHE İLLALLAH

*Âh ile zar kılarak tâzeliğime doymadım.
Çün ecel peymânesi dolmuş, muradım
almadım.
Hasretâ fâni cihanda tul-i ömür sürmedim.
Fîrkata takdir buymuş, tâ ezelden bilmedim.*

*Tophâne-i Âmire Sanayi ikinci
alayının üçüncü taburunun
kâtibi Ali Rıza Efendi'nin
rûhi-çün rızâen lillâh Fâtiha.*

*fî 20 Zî'l-kâde
Dakika 52, saat 6
Teşrîn-i Sâni, sene 1293
yevm-i Pazartesi*

1289 Rebîu'l-âhir

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşından müteşekkil şâhideler pehle üzerine dikili olup silindirik formdadır.

Bezeme: Şâhideler alttan ve üstten akantus yaprağı motifi ile çevrilmiştir. Baş taşının kitâbe kısmı, yapraklardan oluşan birer bordürle oval şekilde çevrilmiştir. Baş taşında serlevha kısmı üzerinde birbirine çatılmış iki top arabası ve altına yığılmış topların bulunduğu bir motif yerleştirilmiştir. Baş şâhidesinin üzerinde Azizî fes vardır. Ayak taşının gövdesi saksı içinden çıkan üzüm salkımlı bir asma dalı motifi ile süslenmiştir. En üst kısım hafif bir tepe şeklinde yükseltilmiş ve üstüne topuz oturtulmuştur. Topuzun üstünde ise meş'ale vardır. Birkaç kademe halinde yükseltilmiş olan pehnenin ortasında ve dört kenarında dört yapraklı çiçek formunda oyuklar vardır.

Hat: Şâhide on bir satır ta'lik yazıdan oluşan bir kitâbeye sahiptir.

Resim 142-a (B.Taşı)

Resim 142-b (A.Taşı)

Katalog No: 143
Osman Bey

Taş No: 407 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: r. 1264 / m. 1848
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (14 x 13) x 84

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Erkân-ı Harbiye binbaşlarından Şükrü Bey'in
mahdûmu Osman Bey.*

*fî 15 Mart
Sene 1264*

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşından mütşekkil şâhideler pehle üzerine dikili olup silindirik formdadır.

Bezeme: Baş taşı üzerinde tezyînat olmayıp üstünde fes vardır. Ayak taşında ise, kurdela dolanmış çiçek dallarından oluşan bir demet motifi vardır. Çiçekler sağlı sollu helezonlar çizerek uzanır. Buradan taş bir huniyi andırır tarzda yükselir ve üzerine yayvan bir topuz oturur. Bunun üzerinde meş'ale motifi vardır. Küçük ebatlarda yapılan şâhidelerin sevimli bir görüntüsü vardır.

Resim 143-a
(B.Taşı)

Katalog No: 144
Fatmatü'z-Zehra Hanım

Taş No: 419 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (32 x 37) x 151 - D: 9

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Hallâku'l-Bâkî'dir Hüdâ,
Bâkî sana canım feda.
Yazılsa seng-i kabrime,
Layık bu beyt-i nev-edâ.*

*Alay kâtibi Ahmed Efendi'nin
zewcesi Fatmatü'z-Zehra Hanım
rûhi-çün Fâtiha.*

Sene 1297

Genel Tanıtım: Bir pehle üzerine dikili olan baş va ayak taşı, kürsü üzerine oturmuştur. Şâhideler altta oval başlayıp yukarı doğru daralan formdadır.

Bezeme: Kadına ait olduğu anlaşılan şâhidelerin tepe kısmına çiçek demeti yerleştirilmiştir. Baş taşında başka bezeme unsuru görülmez.

Ayak taşı bezeme ve motifleri yönüyle farklı ve ilgi çekicidir. Gövde kısmının en altına bir sepet oturtulmuştur. Bu sepetten üzerine çiçekler boncuk gibi dizilmiş olan üç dal yükselmektedir. Bu üç dal bir çiçeğin arkasından ve içinden geçerek birleşmiştir. Bu dallar üç gül ile sonlanır. Birbirinden farklı şekil ve yaprağa sahip sekiz çeşit çiçeği ve yine değişik formlardaki sekiz çeşit yaprağı üzerinde barındıran bu tezyînat oldukça ilgi çekici olup eşine nadir rastlanır bir formdadır. Üst kısımda yukarı bakan bir yaprak motifi ile on iki adet gül yer alır.

Resim 144-a
(A.Taşı)

Resim 144-b
(Genel Görünüm)

Katalog No: 145
el-Hac İbrahim Efendi

Taş No: 428 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: h. 1309 / m. 1892
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (29 x 37) x 121 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

ÂH MİNE'L-MEVT

*Cennet-mekân Sultan
Abdülmeccid Han
Hazretleri'nin ikinci
kilerciliğinden mütekâid
el-Hac İbrahim Efendi'nin
rûhi-çün el-Fâtiha.*

*17 Cemâziye'l-âhir, sene 1309
5 Kânûn-ı sâni, sene 1307*

Genel Tanıtım: Şâhide, aşağıda oval ve geniş başlayan yukarı doğru daralan formda olup baş taşı ile beraber pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhide alttan iki yana zıt yönde açılan yarım kenger yaprağı motifi ile kucaklanmıştır. Bu yaprağın üzerinde taşın gövdesini kaplayan, değişik bir biçimde birbirine bağlanmış dallar kıvrılarak yükselir. Çiçekler kıvrılan dalların iç kısımlarına denk getirilmiş güzel bir görüntü sağlanmıştır. Dalların bazılarında lâle motifi yer almaktadır. Taşın üst iki yanında köşebentler içinde çiçekler vardır. Taşın üst kısmında akantus yaprakları içine oturtulmuş buket yer alır.

Katalog No: 146
?

Taş No: 449 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (37 x 27) x 123 - D: 7

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri toprak üzerine dikili olup, şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır. Kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Ayak taşının gövde kısmında hurma ağacı motifi yer almakta, üst kısımda ise yanlara doğru sarkan barok tarzı yaprak motifleri yer almaktadır.

Not: İsim ve tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Resim 145-a
(428 - A.Taşı)

Resim 146-a
(449 - A.Taşı)

Katalog No: 147
Zehra Hanım

Taş No: 453
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı:(40 x 34) x 151 - K:1,13, D:10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAY

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

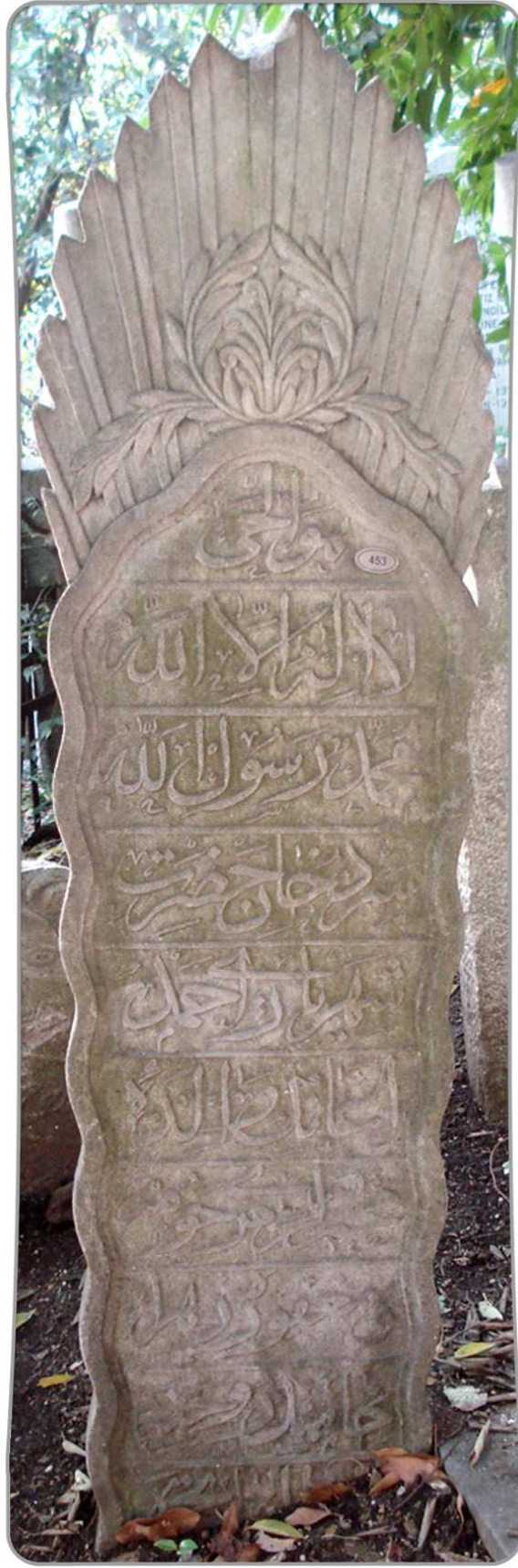
*Ser duhan-ı Hazret-i
Şehriyarî Ahmed
Ağa'nın vâlîde-i
muhteremeleri merhûme
ve mağfûre Zehra
Hanım'ın rûhuna
rızâen lillâh Fâtîha.*

Not: Tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide toprak üzerine dikilidir. Şâhidenin kenarları dalgalı olup aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Kitâbenin son bulduğu yüksek kısmın üstünde, ikisi sağa ikisi sola dönmüş dört zeytin yaprağı motifi bulunmaktadır. Bunlardan alt kısımda olanlar aşağı kıvrılmış, üst kısımda olanlar ise dâire çizerek üstten birleşmiş ve çelenk oluşturmuşlardır. Bu çelengin ortasında barok tarzı simetrik bitkisel bir motif vardır. Taşın omuzlarından itibaren başlayıp dimdik çıkan ampir üsluplu yapraklar şâhidenin üst kısmında yer almaktadır.

Hat: Şâhidenin on satır celî sülûs yazısı vardır.

Resim 147-a (B.Taşı)

Katalog No: 148

Ahmed Ağa'nın kerîmesi ...?

Taş No: 456

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (36 x 30) x 106 - K: 71 - D: 13

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Hasretâ bir gonca-i nevreste fîdan
Kuş misâli eyledi azm-i Cinan
Tıfl iken Cennât-ı Adne kıldı cay
Eyledi takdirini izhar Hüda'ya
Gül gibi soldum cihanda gülmedim
Pederi vâlideyi terk eyledim
Hak nasib etsin mülâkâtın bana
Fîrkate ah eyledim yâne yâne*

*Sâbık seccâdecî-i Hazret-i Şehriyarî
Devletlü Necâbetlü Reşat Efendi Hazretleri'nin
lâlesi Ahmed Ağa'nın kerîmesi merhûme...*

Not: İsim ve tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Şâhide, aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup ayak taşı bulunmamaktadır. Toprak üzerine dikili olan şâhidenin bir kısmı toprağa gömülü vaziyettedir.

Bezeme: Kitâbe kısmı taşın bütün gövdesini kaplamış, tezyinî unsurlara yer verilmemiştir. Şâhideyi ilginç kılan unsur, üst kısımda yer alan irice yapılmış yaprak motifidir. Alışılmışın dışında olan bu yaprak motifi belki de tek örnektir. Simetrik özellik gösteren yaprak, barok tarzda olup alttan yukarı doğru hafif kıvrılarak taşın üst ve orta kısmına oturtulmuştur.

Resim 148-a
(B.Taşı)

Resim 148-b
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 149
Muhammed Ağa

Taş No: 487
Vefat Tarihi: r. 1281 / m. 1865
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 23) x 120 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Cürm ü isyan ile geldim Hazretine ey Hüda.
Mağfîret kıl ben zayıfa sana ettim iltica.
Hem habîbin hürmetine ya İlâhe'l-Alemin.
Ol kıyamet dehşetinden kılasın beni reha.*

*Nefs-i Hümâyun Cenab-ı Melûkane
Etmekcibaşısı merhûm ve mağfûrun leh
ila rahmeti Rabbihi'l Ğafur Muhammed Ağa'nın
rûhi-çün rızâen lillâhi el-Fâtîha.*

fi 15 Temmuz, sene 1281

Genel Tanıtım: Baş taşı ile beraber bir pehle üzerinde yer alır. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Barok üsluba ait zarif bir örnek olan şâhidenin gövdesinde küçük ve sevimli bir vazodan çıkan gül ağacı motifi vardır. Motifin iki kenarında kurdellalar uçmaktadır. Şahide taş işçiliği bakımından güzeldir.

Katalog No: 150
?

Taş No: 495
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (40 x ?) x 60 - D:10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

...

Not: Geri kalan kısım toprağa gömüldür.

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhide, serlevha kısmına kadar toprağa gömülü vaziyettedir. Taşın görünen kısmından anlaşıldığı üzere aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Barok üsluba ait olan bu taşın bezemesi alınlık kısmındadır. Alınlık kısmı barok tarzı bir takım motiflerle bezenmiştir. Taşın tepe kısmı yanlardan derin bir biçimde oyularak yükselen ve ortasında inci bulunan deniz tarağı motifi ile süslenmiştir.

Resim 149-a
(487 - A.Taşı)

Resim 150-a
(495 - B.Taşı)

Resim 150-a
(495 - B.Taş Detayı)

Katalog No: 151
Refet Bey'in halîlesi ...?

Taş No: 504
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (37 x ?) x 108 - K: 72 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Nâgehan bir derde düştüm bulmadım asla
deva.
Kimse me'mûl etmesin bu dehr-i fâniden vefa.
Bî-karar etti nihâl ömrünü bâd-ı ecel, Hayflar
kim tâzelik halinde oldum mübtela.*

*Istabl-ı âmire üçüncü kâtibi merhum
...Rafet Bey'in halîlesi...*

Not: Okunamayan kısımlar toprağa
gömülüdür.

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup bir kısmı toprağa gömülüdür.

Bezeme: Kitâbenin etrafı kabarık ve sade bir bordür ile çevrilmiştir. Yüksekçe biten kitâbe kısmının üzerinden boyun üstünde bir buket yükselir. Boynun üzerinde biri aşağı biri yukarı doğru bakan iki lâle motifi vardır. Kitâbenin omuz kısımlarına çiçek motifi yerleştirilmiştir.

Hat: Toprak üzerinde bulunan kitâbe kısmı altı satır celf ta'lik yazı ile yazılmıştır.

Katalog No: 152
el-Hac Mehmed Emin Efendi bin Ahmed

Taş No: 519
Vefat Tarihi: h. 1213 / m. 1798
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (45 x 42) x 191 - K: 113 - D: 18
Serpuş: (32 x 37)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVEL-HAYYÜ LÂ YEMUT

*Vâlîde Sultan kethüdası baş
kâtibi darphâne-i Âmire ikinci
kâtibi merhum ve mağfur
el-Muhtac ilâ rahmeti Rabbihî'l
Ğafur el-Hac Mehmed
Emin Efendi bin Ahmed rûhi-çün
kâffe-i mü'minin ve mü'minatın rûhi-çün
el-Fâtiha.*

fî 15 Rebû'l-evvel, sene 1213

Genel Tanıtım: Sadece toprak üzerine dikili bir baş taşından ibarettir. Şâhide toprağa giren kök kısmından sonra kademeler halinde genişleyerek dikdörtgen bir formda yükselir. Serpuşu vardır.

Bezeme: Serlevha kısmının kenarlarında, içinde şirin çiçek motifi olan köşebentler yer alır. Serpuş kâtibî kavuk sınıfına girmekle beraber üzeri nadir görülen bir tarzda desenlenmiştir.

Resim 151-a
(504 - B.Taşı)

Resim 151-b
(504 - B.Taşı)

Resim 152-a
(519 - B.Taşı)

Katalog No: 153
Saide Hanım

Taş No: 523
Vefat Tarihi: h. 1205 / m. 1791
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 27) x 103 - K: 63 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Bu bağ-ı gülşende bir gonca iken,
Bâd-ı ecel beni eyledi hazan.
Bir gül-i zî-bâde nazenin iken,
Hak beni eyledi hâk ile yeksan.*

*Müderrişîn-i kiramdan İmam Halil
Efendi'nin kerîmesi Saide Hanım
rûhi-çün el-Fâtiha.*

fî 14 Zi'l hicce Sene 1205

Genel Tanıtım: Sadece toprak üzerine dikili bir baş taşından ibarettir. Şâhide toprağa giren kök kısmından sonra kademeler halinde genişleyerek dikdörtgen bir formda yükselir.

Bezeme: Serlevha kısmının etrafı basık formda çevrilmiş ve barok yapraklarla süslenmiştir. Enlemesine gelişen bir başlık süslemesi vardır. Bu kısımda gösterişli bir hotoz yer almaktadır. Boyun kısmı gerdanlık ve incilerle süslenmiştir. Hotozun altı ise yüksek kabartma şeklinde oyulmuş gül dizisi ile süslenmiştir.

Hat: Dokuz satırdan oluşan ta'lik kitâbe zamanla aşınmıştır.

Resim 153-a (B.Taşı)

Katalog No: 154

?

Taş No: 531

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (34,5 x 34) x 124 - K: 83 - D: 11
Serpuş: (32 x 29)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

Cennet-mekân sadr-ı esbak

İbrahim Paşa

merhumun evkaf-ı kâtib-i...

Not: Geri kalan kısım toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Sadece toprak üzerine dikili bir baş taşından ibarettir. Bir kısmı gömülü olan şâhide üst kısmı genişçe olan dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Şâhidenin serlevha kısmı yanlardan köşebentler, üstten ise midyeyi andıran barok bir motifle çevrilmiştir. Serpuş, temiz bir işçiliğe sahip olup, kâtibî kavuk sınıfına dahil bir başlıktır.

Hat: Kitâbe celî sülüs hat ile yüksek kabartma şeklinde yazılmıştır. Serlevha istifi bakımından farklı olup dikkat çekicidir.

Resim 154-a (B.Taşı)

Resim 154-b
(Serpuş)

Resim 154-c
(Serlevha)

Katalog No: 155
Şerife Muhsine Hanım

Taş No: 535
Vefat Tarihi: h. 1266 / m. 1849
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (40 x 30) x 145 - K: 96 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ah kim gitti cihandan hanımın can pasesi.
Meğer bağ-ı fenada dolmuş ecel peymanesi.
Bir mürg-ü şehbaz iken alem-i gülşende ol.
Ah felek layık mı şimdi böyle olsun lanesi.
Künc-i fîrkatte bıraktı şimdi vâlideynini,
Etti azm-ı rah-ı ukba budur kâşânesi.*

*Muhsinzâde merhum Beyefendi'nin kerîme-i
muhteremesi
şehîden vefat eden Şerife Muhsine Hanım
ve kâffe-i mü'minin ve mü'minatın ervâhî-çün*

el-Fâtiha. fî 2 Şevval Sene 1266

Genel Tanıtım: Sadece baş taşı bulunan şâhîde toprak üzerine dikilidir. Şâhîde aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen ve tepede şuavî şeklini alan formdadır. Kenarları dalgalı biçimde yapılmıştır.

Bezeme: Tezyînatı üst kısımda yoğunlaşan şâhîdenin, kitâbe kısmı dalgalı bir bordürle çevrilmiştir. Bordürün içinde yaprak nakışları yer almaktadır. Daralıp yükselerek son bulan kitâbe kısmının üzerinden barok üslupta dik ve sert görümlü yapraklar yükselmektedir. Yapraklardan oluşan alınlık kısmının ortasına, içinde beş yapraklı bir çiçek olan çelenk yerleştirilmiştir. Çelengi oluşturan yaprakların sağa sola kıvrılması ile motife hareket verilmiştir.

Resim 155-a (B.Taşı)

Katalog No: 156
Emine Cevlan Şems Hanım

Taş No: 539
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 33) x 95 - K: 69 - D: 9

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Müzikay-ı Hümâyun Hazret-i Şahaneden
Hâfız Yusuf Efendi'nin
halîlesi saraylı
merhûme ve mağfûrun lehâ
el-Muhtac ilâ rahmeti Rabbihi'l-
Ğafur Emine Cevlan Şems
Hanım'ın rûhuna Fâtiha...*

Not: Tarih satırı toprağa gömüldür.

Genel Tanıtım: Sadece baş taşı bulunan şâhide toprak üzerine dikilidir. Şâhide dikdörtgen bir formda olup kenarları dalgali biçimde yapılmıştır.

Bezeme: Şâhidenin bezemesi kitâbe kısmının üzerinde yer alan bir buketten ibarettir. Yaprakların üzerinde belirgince yapılmış goncayı andıran beş çiçek motifi yer alır. Çiçekler katmerli açılmış yapraklar üzerinde yer alır. Yapraklar üzerine de dört taç yapraklı çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Barok üslupta bezenen şâhidenin tepe kısmında üç kat yaprak vardır.

Katalog No: 157
Niyalter Hanım

Taş No: 561
Vefat Tarihi: h. 1271 / m. 1855
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (47 x 34) x 150 - K: 88 - D: 10
A.Taşı: (39 x 34) x 136 - D: 9,5

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Musikay-ı Hümâyun
mirlivası İzzet Necip
Bey'in halîle-i muhteremeleri
iffetlü merhum Niyalter
Hanım'ın rûhi-çün
rızâen lillâhi Teâla Fâtiha*

fî 15 Şevval, sene 1271

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir. Ayak taşına rastlanmayan şâhidenin kenarları dalgali bir silme ile çevrilidir.

Bezeme: Kitâbeyi çevreleyen dalgali silme en üstte yükselerek son bulmuştur. Buradan başlayan tezyînat oldukça derin ve işçilikli yapılmıştır. Alınlık kısmının ortasında yer alan üç gülü üzerinde iri sap çıkmaları olan bir sarmaşık çevirmiştir. Yapraklar ve sap çıkmaları ince detaylarıyla belirgin bir şekilde yapılmıştır. Bu çemberin en üstüne iki, alt yanına üç gülü olan buketler yerleştirilmiştir. Taş işçiliği, motifler ve dizayn açısından kıymetli bir örnektir.

Hat: Şâhidenin görünen kısmında yedi satır celi ta'lik kitâbe vardır.

Resim 156-a
(539 - B.Taşı)

Resim 157-a
(561 - B.Taşı)

Resim 156-b
(539 - B.Taşı Detayı)

Resim 157-b
(561 - B.Taşı Detayı)

Katalog No: 158
Nergizter Hanım

Taş No: 545

Vefat Tarihi: h. 1275 / m. 1859

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (38 x 31) x 170 - K: 95 - D: 7,5
A.Taş: (34,5 x 31) x 168 - D: 7,5
Lahit: (193 x 64) x 16

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Ya Rahimü'l-halâyık erham umruna,
Ya Rabbena bi fadlike temmim kusuruna,
Şol dem ki hâke saldı bâd-ı ecel,
İftah mine'l-Cinan riyâz-ı kuburuna.
Bir köhne köprüdür bu cihâna gelen geçer.
Bi'l emn-ü ve's selâme ec'al uburuna.
Lütfunla Ya Rabbi kabrini mamur kıl.
Ya Ğafiru'z- zünub iğfir zunûbena.
Bülbül-i gülzâr-ı gam böyle dedi tarihin;
Soldu Nergizter esub bad-ı ecel bu salah.*

fî 15 Şevval Sene 1275

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri pehle üzerine dikili olup yüksek ve üzeri örtülü dökme demir bir kafes içerisinde yer alır. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin etrafını saran, üzeri helezonik motiflerle süslü dökme demir bir kafes vardır. Baş taşının ön yüzü bu kafese neredeyse birleşiktir. Şâhidelerin tepe kısmı aynı şekilde tezyin edilmiştir. Ayak taşının gövdesi saksı içinden çıkan ve kıvrılarak gövdeyi saran üzüm salkımlı bir asma motifi ile süslenmiştir. Taşın iki yanında "s" kıvrımı çizen yaprak motifleri yer alır. Şahidenin tepe kısmına ajur tekniği ile yapılmış bir sepet yerleştirilmiştir. Sepetin örgüleri üç boyutlu yapılmıştır. İçinde çiçekler olan bu sepet, yapraklardan oluşan bir fon üzerindedir. Farklı tarzda dizayn edilmiş bir bezemeye sahip olan şâhide, taş işçiliği açısından kıymetlidir.

Not: Baş taşının ön yüzü parmaklıklara dayalı olduğu için görüntü alınamamıştır.

Resim 158-a (A.Taşı)

Resim 158-b (A.Taşı Detayı)

Katalog No: 159
Saz-kâr Kalfa

Taş No: 567
Vefat Tarihi: h. 1277 / m. 1860
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (33 x 33,5) x 157 - K: 96,5 - D:10
A.Taşı: (34 x 34) x 128,5 - D: 11
Lahit: (159 x 57) x 70

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAY
İki şahın hizmetinde bu nigâr.
Nice müddet oldu ol evkat-gûzar.
Ermedi maksuduna bir vechile.
Terkedip dünya sarayın cümle kâr.
El çekip canını teslim eyledi.
Rûhuna Hak rahmeti olsun beşar.
Ede Hak kabrini kudret ravzası.
Mağfîret nûruyla olsun pür-mesar.
İsm-i Subhan sırr-ı Furkan hürmeti.
Afvedip isyânını Amir zigâr.
Nideriz ah çâre yoktur âkıbet.
Böyledir takdir-i hükm-i Girdigâr.
Nakş-ı dilden söylenip tarih-i tam,
Âli Cennet içre rûh-ı Saz-kâr.
Fâtiha. Sene 1277

Taşın Yan Tarafındaki Kitâbe:

Merhûme
ve mağfurun lehâ
Saz-kâr
Kalfa'nın
rûhiçün
rıza-en lillâhi
Teâla
Fâtiha. Muharrem Sene 1277

Genel Tanıtım: Kapaksız bir lahit üzerindeki baş ve ayak taşından ibarettir.

Şâhideler lahde birleşik olup dikdörtgen formdadır. Sanduka kafes içerisindedir.

Bezeme: Sanduka ihtişamı ve yoğun bezemesi ile göz doldurur. Kafes içerisindeki lahdin yan kapağına demetlenmiş saplar üzerinde dik yükselen ve oval form oluşturan ortası üç çiçekle süslü bir motif yerleştirilmiştir. Bu saplar sepeti, lahdin iki yanından kıvrımlar yaparak çiçek ve yaprak motifleri ile sarmıştır. Yüksek kabartma tekniği ile yapılan sanduka, taş işçiliği ve motiflerin güzelliği ile adeta çiçek bahçesi haline getirilmiştir. Kapakların köşelerine çeyrek şua motifi yerleştirilmiştir. Motifin altında dışa açılan iki iri dilimli yaprak yer alır. Şâhidelerin oturduğu kısmın yanları üçgen şeklinde doldurulmuş, buralara yaprak motifleri ve yanyana dizilmiş salyangozlar konmuştur.

Baş taşında kitâbe kısmı yapraklı bir bordürle oval biçimde çerçevelenmiştir. Taşın tepe kısmına yaprak demetinin içinden çıkan üç gülü olan bir buket yerleştirilmiştir.

Ayak taşının baş kısmına bir çiçek buketi yerleştirilmiştir. Gövde kısmında sepet içinden çıkıp, aşağıdan yukarı helezonlar çizerek uzanan bahar dalı ve çiçekleri bulunmaktadır. Helezonların aralarına lâle ve üzüm salkımı motifleri yerleştirilmiştir. Üst köşelere küçük meyve tabakları konmuştur. Üst kısmı süsleyen buket üzerinde de üç farklı çiçek çeşidi muhtelif sayılarda yerleştirilmiştir.

Hat: Kitâbesi on altı satır celfi sülüs ile mâil olarak yazılmıştır. Şâhidinin sağ kenarına yine mâil olarak sekiz satır daha yazılmıştır. Sülüs yazınının bu şekilde mâil olarak yazıldığına ender rastlanır.

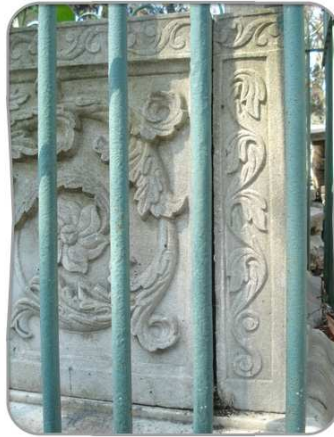
Resim 159-a (B.Taşı)

Resim 159-b (A.Taşı)

Resim 159-c
(Genel Görünüm)

Resim 159-d
(Lahit Detayı)

Resim 159-e
(Lahit Detayı)

Katalog No: 160
Misl-i Nur Kalfa

Taş No: 568
Vefat Tarihi: h. 1277 / m. 1861
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (34 x 34) x 144 - K: 93 - D: 10
A.Taşı: (32 x 32) x 131 - D: 9
Lahit: (154 x 58) x 65

Kitâbenin Okunuşu:

LÂ İLÂHE İLLA HÛ

HÛVE'L HAYY

*Âkil olan meyleder mi bu cihânın vârina.
Hakk'ın emrini eda eyler bırakmaz yarına.
İşte gitti dünyadan bir iffet ehli hayfa.
Yanmasın ah kimseler bu yâr-ı firkat narına.
Şüphesiz nâr-ı cahimden oldu azâde bu kim,
Bakmaz idi bu fenada yârinin ağyarına.
Hak Teâla rahmeti deryasına gark eylesin.
Nur-ı pâki hürmet-i mazhar ede envârına.
Şükri tarihini mücevher yadım.
Misl-i enver kıldı lahik bağ-ı Cennet darına.
27 Receb, 1277, leyli-i kandil*

Taşın Yan Tarafındaki Kitâbe:

*Merhûme
ve mağfurun lehâ
Misl-inur
Kalfa'nın
rûhi-çün
rızaen lillâhi
Teâla
el-Fâtîha
27 Receb
Sene 1277*

Genel Tanıtım: Kapaksız bir lahit üzerinde baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler lahde birleşik olup dikdörtgen formdadır. Sanduka kafes içerisindedir.

Bezeme: Kafes içerisindeki lahdin uzun kapağının göbeğine demetlenmiş saplar üzerine, dik yükselen ve oval form oluşturan, ortası çiçekle süslü bir motif yerleştirilmiştir. Demet halindeki saplar sepeti lahdin iki yanından kıvrımlar yaparak kapağı sarmıştır. Kapakların köşelerine çeyrek şua motifi yerleştirilmiştir. Motifin altında dışa açılan iki iri dilimli yaprak yer alır. Lahdin herbir kapağının üstü ve geniş kapakların yanları çiçek motifleri olan bordürlerle çevrilmiştir.

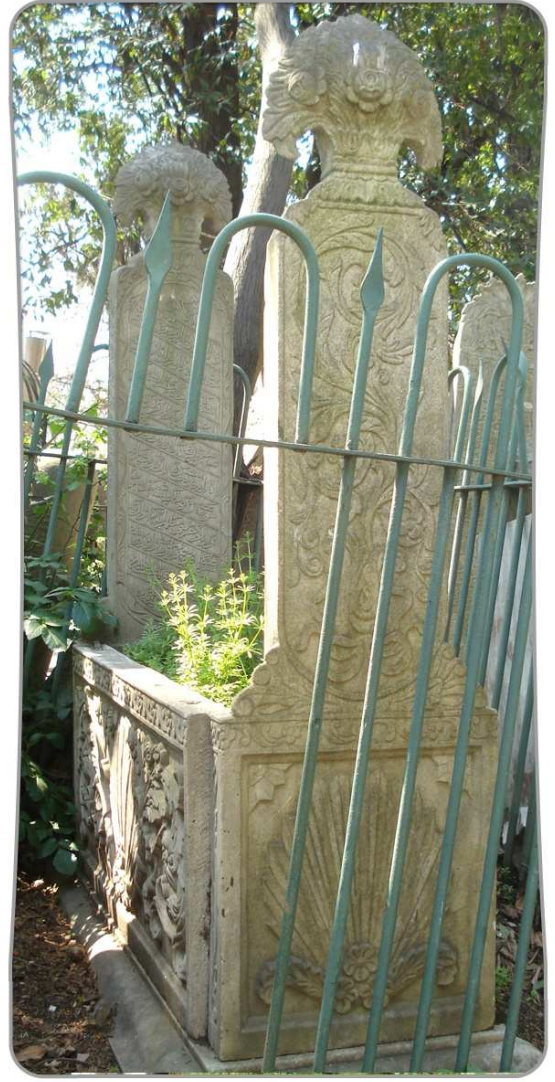
Baş taşında kitâbe kısmı yapraklı bir bordürle oval biçimde çerçevelenmiştir. Taşın tepe kısmına yaprak demetinin içinden çıkan bir buket yerleştirilmiştir. Yapraklar üzerine muhtelif çiçekler serpilmiştir.

Ayak taşının baş kısmına bir çiçek buketi yerleştirilmiştir. Gövde kısmında sapsarı bir kurdela ile fiyonk şeklinde bağlı, aşağıdan yukarı helezonlar çizerek uzanan bahar dalı ve çiçekleri bulunmaktadır. Omuz kısımları iki küçük yaprak ile örtülmüştür. Üst kısmı süsleyen buket üzerinde de üç çiçek ve yapraklar yer almaktadır.

Hat: Kitâbe on iki satır önde, sekiz satır taşın sağ kenarında olmak üzere celif sülüs ile yazılmıştır.

Resim 160-a
(B.Taşı)

Resim 160-b
(A.Taşı)

Resim 160-d
(Lahit Detayı)

Katalog No: 161

?

Taş No: 577'nin solundaki ayak taşı

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (41 x 38) x194 - D: 10

Genel Tanıtım: Baş taşı olmayan şâhide pehle üzerine dikilidir. Şâhide dikdörtgen bir formda olup kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Barok üslupta bezenmiş olan şâhidenin gövdesinde alttan kurdela ile bağlı olan ve yükselerek taşı saran bir yaprak motifi yer alır. Helezonlar çizerek sağlıklı solları kıvrılan dalların aralarına küçük meyveler ve yapraklar serpiştirilmiştir.

Üst kısım perde motifi ile tamamlanır. Bu kısmın üzerinden alttan bağlı olup yukarıda taşkın bir görüntü alan barok tarzı yapraklar yükselmektedir.

Not: Baş taşı olmadığından kime ait olduğu bilinmemektedir.

Katalog No: 162

?

Taş No: 603

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (38 x 36) x 106 - K: 67 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:*AH MÎNE'L-MEVT**Bu cihan bağına geldim bir mürüvvet görmedim.**Derdime derman aradım bir ilacın bulmadım.
Ah ile zar kılarak tâzeliğime doymadım. Çün
ecel peymânesi dolmuş murâdım almadım.
Şevketlü Efendimiz Hazretleri'nin
Câriyesi merhûme ve mağfûrun lehâ...*

Not: Geri kalan kısım toprağa gömüldür.

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Başında o dönemde kadınların mezar taşları için kullanılan hotoz vardır. Kitâbe kısmı lâleye benzer motifleri olan bir bordürle çevrilmiştir. Serlevha kısmı yarım dâire şeklinde çevrilmiş ve bu dâire üstten yaprak dizisi ile süslenmiştir. Boyun kısmı oldukça uzun tutulmuş ve kolyelerle çiçeklerle tezyin edilmiştir. Hotuzun üzeri de çeşitli motiflerle bezenmiştir.

Hat: Şâhidenin görünen kısmında yedi satır celi sülüs kitâbe vardır.

Resim 161-a
(577'nin solu - A.Taşı)

Resim 162-a
(603 - B.Taşı)

Resim 162-a
(603 - B.Taşı Detayı)

Katalog No: 163
Seyyit Ağa

Taş No: 591
Vefat Tarihi: h. 1278 / m. 1862
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (28 x 27) x 102 - K: 57 - D: 9
Serpüş: (25 x 16)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Vasil-ı deryay-ı vahdet
Kethüdazâde Mehmed Arif Molla
Efendi Hazretleri'nin kırk
yıllık emekdarı Seyyit Ağa
merhumun rûhu için el-Fâtiha.*

Sene 1278

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide pehle üzerine dikili olup dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Başında bir fes bulunan şâhidenin göğüs kısmının iki yanında spiral yaprak, ortasında çark-ı felek tarzında bir çiçek motifi vardır.

Resim 163-a
(B.Taşı)

Resim 163-b
(B.Taşı Detayı)

Resim 163-c
(Tebeşirli)

Katalog No: 164

?

Taş No: 607

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (48 x 40) x 1,50 - K:97 - D:8,5

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Hayfa Cemaleddin Paşa'nın zevce-i pâkizesin,
Ahir cemâl-i ömrüne dest-i ecel çekti nikab.
Hayli zaman sıhhat ile oldu muammer. Âkıbet
Bir çaresiz derde düşüp dünyadan etti ictinab.
İki yetim ile iki yetimesin hasret koyup,
Encamı etti ircî emr-i şerifine hitab.
Lutf u kerem sahibesi idi Hüday-ı Müstean.
Müstağrak-ı nur eylesin kabrin ila yevmi'l
hisab.*

...

Not: Okunamayan kısım toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir. Şâhidenin kenarları dalgalı bir silme ile çevrili olup ayak taşına rastlanmamıştır.

Bezeme: Kitâbe kısmı sarmaşıklı bir bordür ile dalgalı olarak çevrilmiştir. Şâhidenin üst kısmında sapsarı bağılı iki çiçek dizisi zıt yönlerde yükselerek taşın üzerini oval biçimde sarmış ve çelenk oluşturmuştur. Çelengin içeriden en üst noktasında ise dört yapraklı iri bir çiçek motifi yer alır. Taş işçiliği açısından gayet güzel bir örnektir.

Resim 164-a (B.Taşı)

Resim 164-b (B.Taşı Detayı)

Resim 164-c
(B.Taşı Detayı)

Resim 164-d
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 165

?

Taş No: 641

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (24 x 20) x 117 - K: 104
A.Taş: (21 x 19) x 127

Kimlik:

*Hurşid Ağa'nın baldızı el-hac Osman
Ağa'nın zevcesi...*

Not: Geri kalan kısım toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı yan yana olup toprak üzerine dikilidir. Şâhideler silindirik formda olup aşağıdan yukarı doğru hafifçe genişler.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısımlarına meş'aleyi andıran birer topuz konmuştur. Baş taşında başka bezeme görülmezken, ayak taşı üzerinde gövdeyi saran bir asma dalı görülür. Üzümler oldukça iri yapılmış yapraklar daha sevimli ve küçük bırakılmıştır.

Hat: Kitâbe kısmı on bir satır ta'lik hatla yazılmıştır.

Resim 165-a
(A.Taşı ve B.Taşı)

Katalog No: 166
Cemaleddin Paşa Hazretleri

Taş No: 610
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler:	B.Taş: (38 x 29) x 1,42 - K:1,10 - D:14
	Serpuş: (15 x 24)
	A.Taş: (32 x 31) x 95 - D:12

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLAKU'L-BÂKÎ

*Dilerim bakmaya Rabbim yüzümün karasına
Merhem-i rahmet ura ma'siyetim yarasına
Ne kadar mücrim isem kesmem ümid,
Girmez kimse efendiyle kulun arasına*

*Merhum ve mağfur el-Muhtac ilâ rahmeti
Rabbühü'l-Ğafur Tersâne-i âmire
ferîkan-ı kirâmından Cemâleddin
Paşa Hazretleri'nin mübarek
ruhuna Fâtiha*

...

Not: Okunamayan kısım toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi toprak üzerine dikilidir. Şâhideler dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Üzerinde fazla bezeme olmayan baş şâhidesinin göğsünde yer alan çapa motifi ilgi çekicidir. Baş kısmı fes ile sonlandırılmıştır. Ayak taşındaki asma dalları, salkımlar ve yapraklar oldukça derin oyulmuş ve üç boyutlu yapılmıştır. Şâhide taş işçiliği açısından kıymetlidir.

Resim 166-a (B.Taşı)

Resim 166-a (A.Taşı)

Resim 166-c
(B.Taşı - Simge)

Resim 166-d
(B.Taşı - Serlevha)

Katalog No: 167
?

Taş No: 646
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (32 x 30) x 135 - K: 70 - D: 17
A.Taşı: (28,5 x 26) x 110 - D: 14

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Merhûme ve mağfûrun lehâ
el-Muhtac ilâ rahmeti
Rabbihî'l-Ğafûr...*

Not: Geri kalan kısım toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Şâhideler dikdörtgen bir formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Baş ve ayak taşının bezemeleri birbirine benzemekle beraber detaylarda farklılık gösterir. Kitâbe kısmının üstüne deniz tarağı motifi yerleştirilmiştir. Tepe kısmına ise üst üste iki topuz ve bir kozalak motifi konmuştur.

Ayak taşında ise gövde kısmına saksı içinde bir gül ağacı yerleştirilmiştir. Oldukça işçilikli yapılmış olan ağacın üst dallarında gonca motifleri dikkat çeker. Bu motifi çeviren panonun üst kısmı yuvarlatılmış ve ortasına deniz tarağı motifi konmuştur. Şâhidenin üst köşelerine aşağı doğru bakan karanfiller yerleştirilmiştir. Üst kısımda büyükçe bir topuz, üstündeki küçük topuzdan bir boğum ile ayrılmıştır.

Hat: Bir kısmı gömülü olan kitâbede görünen dört satır celif sülüs yazı vardır.

Resim 167-a
(B.Taşı)

Resim 167-b
(A.Taşı)

Katalog No: 168

?

Taş No: 656

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (41 x 33) x 95 - K: 55 - D:8

Kitabenin Okunuşu:

BÂKÎ HÛ

*Merhum Cebel Aktarzâde Sâdık
Paşa'nın hemşire-i muhtemeleri
Hâce Tevhide Hanım'ın
kethüdarları merhûme ve mağfûrun lehâ...*

Not: Geri kalan kısım kırıktır.

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerinde ve taşa dayalıdır. Alt kısmı kırık ve kitâbe kısmı eksik olan şâhidenin ayak taşına rastlanmamıştır. Şâhidenin kenarları dalgalı bir silme ile çevrilidir.

Bezeme: 19. yy' ın ortalarında kullanılan bu formda şâhidenin tepe noktasında boynuz içinden çıkan ve uzayıp helezonik biçimde kıvrılan barok tarzı üç yaprak vardır. Helezonların ortalarına ve aralarına çiçek motifleri yerleştirilmiştir.

Hat: Kitâbenin kırık kısmı hariç altı satır celif ta'lik yazısı vardır.

Katalog No: 169

Şerife Esmâ Hanım

Taş No: 694

Vefat Tarihi: h. 1267 / m. 1850

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (39 x 31) x 143 - K:102 - D:8

Kitâbenin Okunuşu:

HÛVE'L-HALLÂKUL-BÂKÎ

*Tersane-i âmire nakkaş
başısı merhum Mehmed
Emin Ağa'nın halîlesi
merhûme ve mağfûrun lehâ
el-muhtace ilâ rahmeti
Rabbihi'l-Ğafûr
Şerife Esmâ Hanım'ın
rûhi-çün Fâtîha*

1267

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir. Şâhidenin kenarları dalgalı bir silme ile çevrili olup ayak taşına rastlanmamıştır.

Bezeme: 19. yy' ın ortalarında kullanılan bu formda, şâhidenin tepe noktasında üç kıvrımlı bitkisel bir motif vardır. Helezonların ortalarına ve aralarına çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Yanlarda ise "s" kıvrımlı yapraklar vardır.

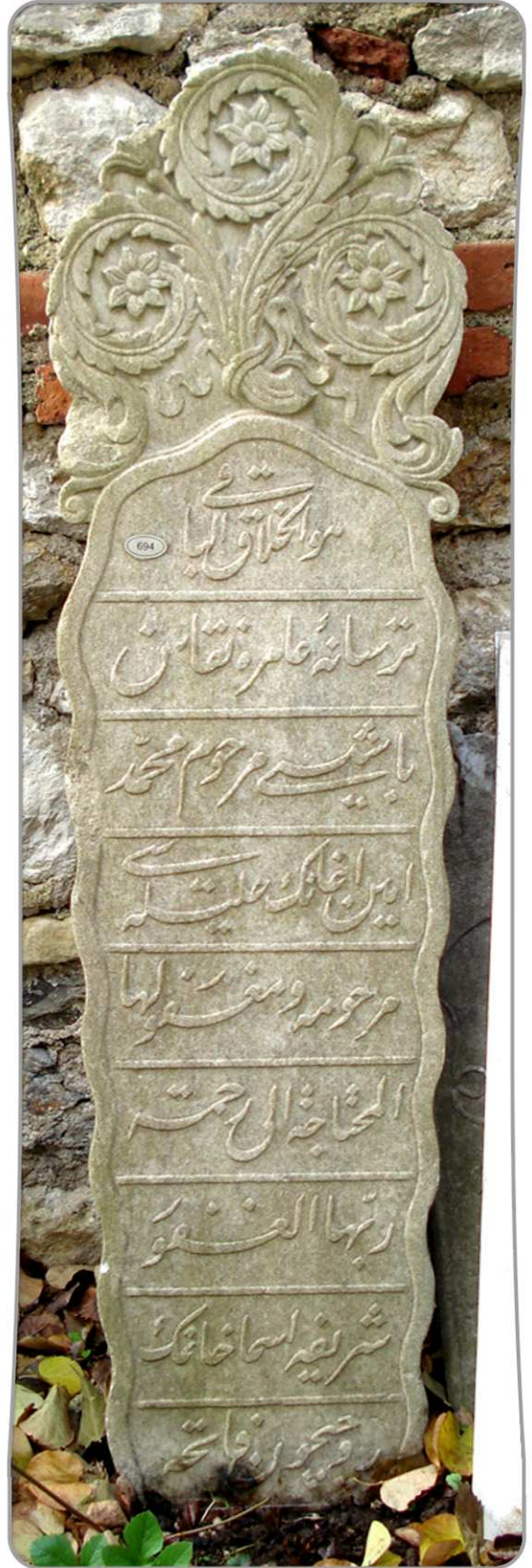
Hat: Kitâbe dokuz satır celif ta'lik hatla yazılmıştır.

Resim 168-a
(656 - B.Taş)

Resim 168-b
(656 - B.Taş Detayı)

Resim 169-a
(694 - B.Taş)

Katalog No: 170
Ferik Kâzım Paşa

Taş No: 705
Vefat Tarihi: h. 1327 / m. 1909
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (27 x 25) x153 - K: 109
A.Taş: (25 x 22) x 149
Lahit: (196 x 63 x 56)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYY'Ü LÂ YEMÛT

*Zâiren bu kabr-i nâlan Ferik Kâzım
Paşa'nın habgâh-ı hazînidir.
Otuzüç sene Irak çöllerinde
ağlayan makhûr-ı istibdad nihayet vatânı
birkaç gün i'tinak ederek bu muhit-i
pir mûhneye ebediyyen vedâhan olmuştur.
Hayât-ı fâniyeyi tahammülsüz azablarla
geçiren bu felaket-zedenin
rûh-ı münhasır şimdi senden
bir Fâtîha intizâr ediyor.*

29 Haziran 1325, 24 Cemâziye'l-âhir 1327

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri silindirik formda olup dikdörtgen biçimli bir lahit üzerindedirler. Lahit üzeri yekpâre ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve bu kapak alttan silmelerle lahitle bütünleştirilmiştir. Lahdin etrafı demir parmaklıklarla çevrilidir.

Bezeme: Şâhidelerin pehleye oturduğu kısımdan, uçları yukarı doğru bakan kenger yaprağı motifleri silindirin etrafını dolanmaktadır. Şâhidelerin üst kısmı daralarak yükseltilmiş ve bu kısma çiçeklerden oluşan bir çelenk takılmıştır. Motif yapraklarla çevrili birer topuz ile son bulmuştur.

Baş taşı üzerinde başka bir bezeme görülmezken ayak taşının gövdesinde bir saksı içinden çıkıp yükselen bahar dalları görülmektedir. Lahdin herbir kapağında derince işlenmiş iri gülbezek motifi yer alır. Orta kısımlarda yer alan gül bezekler göz alıcıdır.

Hat: Kitâbe, on iki satır celî ta'lik yazıdan müteşekkil olup hat kaidelerine çok uygun değildir.

Resim 170-a (A.Taşı - Genel Görünüm)

Resim 170-b
(A.Taşı Detayı)

Resim 170-c
(A.Taşı Detayı)

Katalog No: 171
Gülfer Kalfa

Taş No: 715
Vefat Tarihi: h. 1308 / m. 1891
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (32 x 27) x184 - K: 112
A.Taş: (29 x 25) x 162
Pehle: (193 x 65 x 22)

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*İlleti geldi şedid şüphesiz oldu şehid.
Çaresiz bir derde düştüm, derde derman
bulmadım.
Yaktı yandırdı vücûdum kül gibi,
Soldum cihanda ne olduğum bilmedim.
Lütfunla meskenim kıl bağ-ı Cennet ya Kerim.
Cürmümü affet ilahi cümleden sensin Rahim*

*Şevketlü Gazi Sultan Hamid Efendimiz'in
câriyelerinden merhûme ve mağfurun lehâ
Gülfer Kalfa'nın rûhi-çün rızâen
lillâhi Teâla el-Fâtiha.*

fi 2 Zilhicce, sene 1308

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri silindirik formda olup pehle üzerindedirler. Pehlenin etrafı demir parmaklıklarla çevrilidir.

Bezeme: Şâhidelerde ayak üzerinde yükselen silindirik kısım, yukarı doğru yükselen akantus yapraklarıyla çevrilidir. Şâhidelerin en üst kısmında aşağı sarkan ve dönen sıralı yapraklar vardır. Daha sonra silindirik formda daha dar bir şekilde dimdik çıkan yapraklar yukarıda geri dönmüş ve bunun içine topuz yerleştirilmiştir. Ayak taşında bütün gövdeyi dönerek saran asma dalı yaprakları ve üzümleri görülmektedir. Motifler kabarık ve detayları ile oyulmuştur. Kitâbe kısmının üstünde uçları yukarı kıvrılmış iki ayrı yönde giden yapraklar ve ortasında çiçek motifi yer almaktadır.

Resim 171-a (A.Taşı)

Resim 171-b
(Genel Görünüm)

Katalog No: 172
Tevfik Ağa

Taş No: 734
Vefat Tarihi: h. 1303 / m. 1885
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (27 x 24) x112 - K: 72
A.Taş: (25 x 22) x 105

Kitâbenin Okunuşu:

YA HÛ

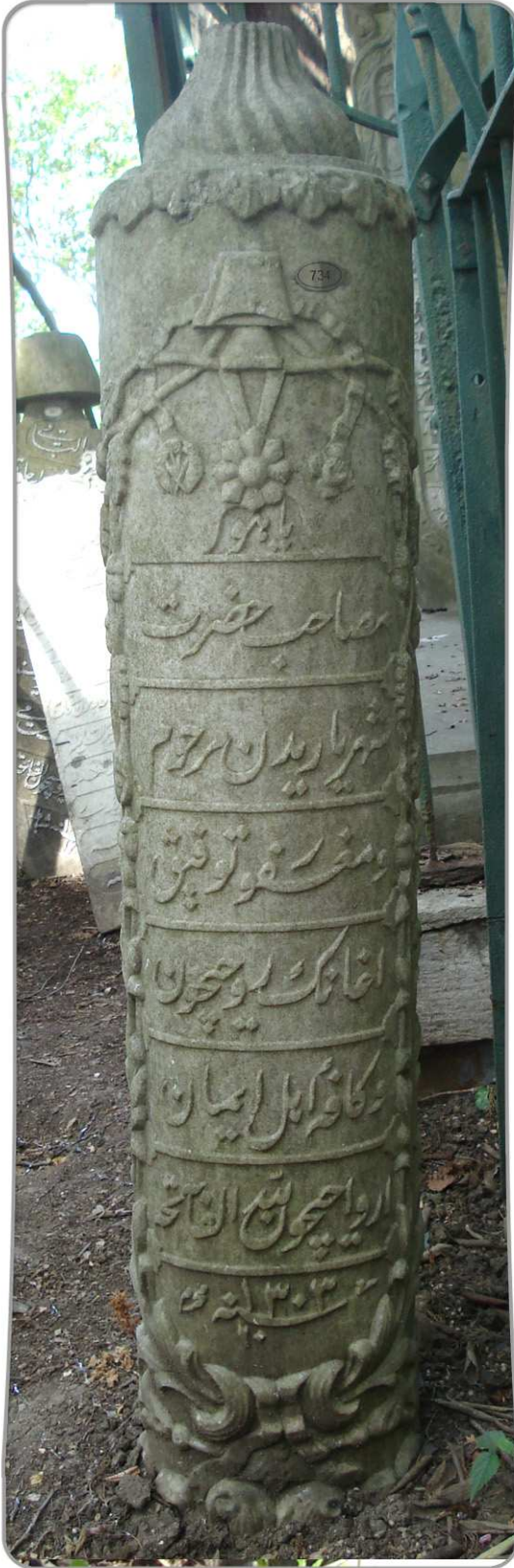
*Musâhib-i Hazret-i
Şehriyârî'den merhum
ve mağfur Tevfik
Ağa'nın rûhi-çün
ve kâffe-i ehl-i iman
ervâhî-çün lillâhi'l Fâtiha.*

fi 20 Muharrem Sene 1303

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki baş ve ayak şâhideleri toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları toprağa gömülü olmakla beraber bu kısımlarda taş çepçevre saran yukarı doğru yükselen akantus yaprakları olduğu anlaşılmaktadır. Ayak taşının gövde kısmında saksı içinden yükselen asma motifi yer almaktadır. Baş taşında kitâbe kısmı yapraklarla bordürlenmiştir. Kitâbe kısmının üstünde sikke motifi, ona iplerle bağlı olan ve daha aşağılarda yer alan ve yanlara asılmış rütbe ve nişan motifleri vardır. Şâhidelerin üst kısmı ise aşağı sarkan sıralı yapraklar ve en üstte meş'ale motifi ile son bulmuştur.

Hat: Kitâbe kısmı yedi satır ta'lik yazıdan oluşmaktadır.

Resim 172-a (B.Taşı)

Resim 172-b (A.Taşı)

Katalog No: 173
Ruhsar Hanım

Taş No: 738
Vefat Tarihi: h. 1315 / m. 1898
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (37,5 x 34) x 152 - K: 107 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

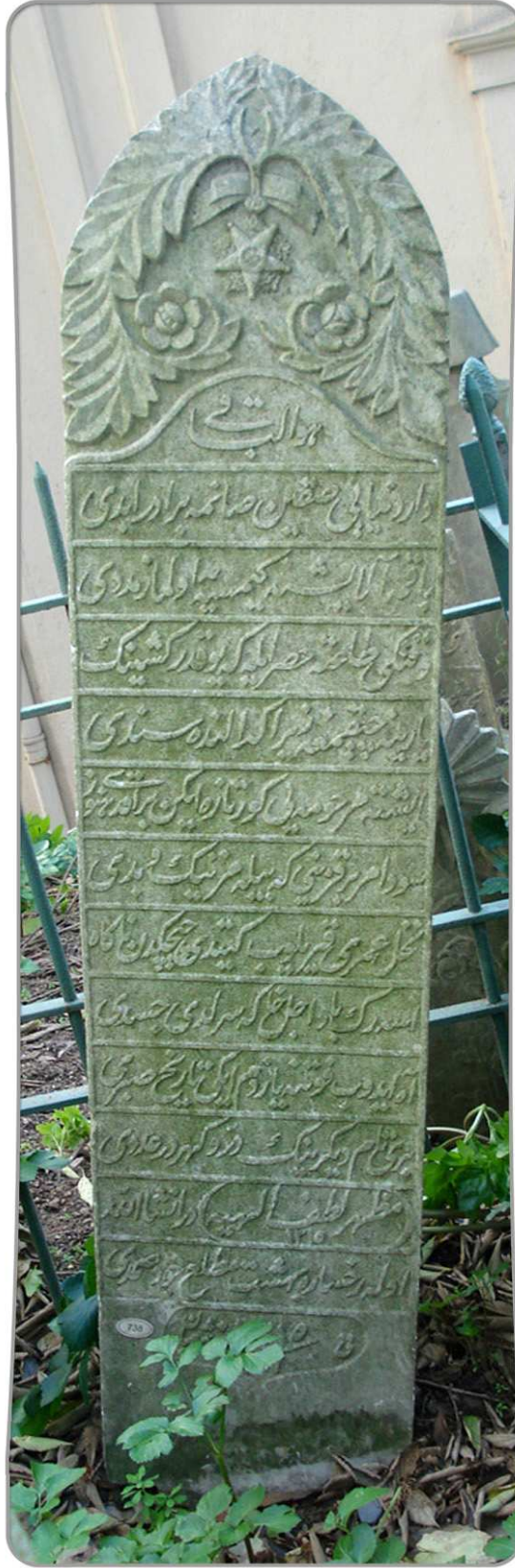
*Dar-ı dünyayı sakın sanma birader ebedi.
Bakma alâyişine kimseye olmaz mededi.
Vaktini taate hasr eyle ki yoktur kişinin.
Yarına çıkmaya zira ki elinde senedi.
İşte merhûmeyi gör tâze iken bıraktı henüz
Süt emer bir kızını ki bilemez nîk ü bedi.
Nahl-i ömrü kırılıp gitti çiçekten nâgah,
Eserek bâd-ı ecel hâke serildi cesedi.
Ah edip fevtine yazdım iki tarih Sabri;
Biri tam diğerinin dürr-i güherdir adedi.
Mazhar-ı lutf-ı ilâhiyedir inşallah.
Ola Rûhsar'a Behişt matla'-ı cuûd-ı samedi.*

ff 12 Şâban Sene 1315

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve üçgen şeklini alan formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Kitâbe kısmının üstünde yer alan serlevhanın etrafı oval biçimde çevrilerek alınlık kısmına geçilmiştir. Bu kısmın iki yanından çıkan dilimli iri yapraklar alınlık kısmının etrafını sarmıştır. İçeri doğru kıvrılan yaprakların oluşturduğu helezonun içine birer tane çiçek motifi yerleştirilmiştir. Ortada ise merhumun hayatta iken kazandığı rütbeleri temsil eden rozet motifleri yer almaktadır.

Hat: Kitâbe kısmı on dört satır celî ta'lik hat ile yazılmıştır.

Resim 173-a
(B.Taşı)

Katalog No: 174
Emine Münibe Hanım

Taş No: 743
Vefat Tarihi: h. 1304 / m. 1886
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (43 x 34) x 195 - K: 107 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Ceyb-i Hümâyun-ı Cenâb-ı melûkâne
kâtibi Fâik Bey'in kerîmesi
ve Yâver-i Harb-i Hazret-i hilafet-penâhî
ve Erkân-ı Harp Miralayı Hacı
Ferid Bey'in zevcesi olup
Lohusa iken gülşen sarây-ı bekâya
rıhlet ve dârü'l huld-i ukbâya azimet
eden Emine Münibe Hanım'ın
rûhi-çün Fâtîha*

26 Safer 1304

Genel Tanıtım: Şâhîde aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve üçgen şeklini alan formda olup pehle üzerine dikilidir. Kenarları dalgalı silme ile çevrili olan şâhîdenin ayak taşı bulunmamaktadır.

Bezeme: 19. yy' ın ortalarında kullanılan bu formda şâhîdenin tepe noktasında boynuz içinden çıkan ve uzayıp değişik yönlere doğru helezonik biçimde kıvrılan barok tarzı yapraklar vardır.

Hat: Kitâbe kısmı on satır celfî ta'lik hatla yazılmıştır.

Katalog No: 175
Mir Ahmed Davud Bey

Taş No: 751
Vefat Tarihi: h. 1302 / m. 1884
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (31 x 26) x171 - K: 76

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Miralayı muhterem dâmad-ı serdâr-ı kerîm,
Mir Ahmed Davud mev'ûdeden aldı nasib.
Nevcivanlıkta diriğa eyledi terk-i fena,
Hak vere ensâbına ahbâbına sabr-ı şekîb.
Mufahhir erkân-ı harb idi kemâl ü fazl ile.
Hem habîb-u hem nasib-u hem edîb-u hem
necip.
Hulk ve halkınca hakikat nâdiru'l misl idi.
Verdi can dostu kazaya böyle bir merd-i lebib.
Şebnem-i matemle yazdım eşrefa tarihini;
Düştü atından nâime gitti ah Ahmed edip.*

1302

Taşçı Üsküdar'lı usta Yordam

Genel Tanıtım: Silindirik formda olan şâhîde pehle üzerindedir. Ayak taşı yoktur.

Bezeme: Şâhîdenin pehleye birleştiği kısımdan itibaren taşı saran ve yukarı doğru yükselip uçları dışa doğru kıvrılan akantus yaprağı motifleri bulunmaktadır. Serlevha, bir şua motifinin ortasında yer alıp, kitâbe kısmı ile serlevha arasına iki yana bayrakları açılan arma motifi yerleştirilmiştir. Altından madalyonlar sarkan armanın üstünde bayraklı ve fesli bir mezar taşı motifi yer alır. Şâhîdenin alınlık kısmında yer alan bu motif sıra dışı olup ilgi çekicidir.

Resim 174-a
(743 - B.Taşı)

Resim 175-a
(751 - B.Taşı)

Katalog No: 176

?

Taş No: 747

Vefat Tarihi: h. 1273 / m. 1857

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (40 x 55) x 141 - K: 49 - D: 15

Kitâbenin Okunuşu:

*Bir derd-i nâgehanla ah, çıktık dilimden mülk-ü cah.
Afveyleyip cürmün ile haşre kılsın pürnevâl.
Yansa sezâ tâ haşre dek, sûz-i teessürle yürek.
Mihman edip üç gün felek, Hak içre kaldı pây-ü mal.
Oldukça kabri rûsena nûruyla her subh-ı meva.
Kıl hânûmânın Rabbena ma'mur-ı dil bir vefk-i ikbal.
Basdı bahar-ı çün hazan bülbüller oldu bî zeban.
Tâ mahşere kaldı hemen tertîb-i bezm-i hasbihal.
Târihi yazıp.....
Rihlet edip me'vasına yaktı bizi... celal*

Sene 1273

Genel Tanıtım: Üstü açık bir sanduka üzerinde baş şâhidesinden ibarettir. Şâhidenin formu aşağıda geniş ve oval bir şekilde başlayan yukarı doğru daralan tipdedir.

Bezeme: Şâhidenin göbek kısmında ortadan dik, yanlardan kıvrılarak yükselen barok tarzı yapraklar taşımaktadır. Göbek kısmının etrafı kenger yaprakları ile çevrelenmiştir. Daralan kısımda ise gerdanlık motifi yer almış ve gerdanlığın iki ucu volütle bağlanarak yanlardan sarkıtılmıştır. Şâhidenin tepe kısmında ise, ortaya doğru uzanan kenger yaprakları içinden çiçek demeti çıkmaktadır.

Lahdin her kapağının orta kısmına barok tarzında irice gülbezekler yerleştirilmiştir. Geniş kısmı örten kapakların kenarlarına, dik uzanan, içinde yaprak motifleri olan bordürler yerleştirilmiştir.

Hat: Simetrik bir biçimde ortaya doğru yükselen iki bölümden oluşan kitâbe kısmı, altı satır celî ta'lik hat ile yazılmıştır.

Resim 176-a (B.Taşı)

Katalog No: 177

Hayri Paşa

Taş No: 788

Vefat Tarihi: h. 1310 / m. 1893

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (27 x 24) x 105 - K: 10
A.Taşı: (28 x 25) x 96
Lahit: (201 x 75 x 71)

Kitabenin Okunuşu:

Şâhîde Üzerindeki Kitâbe:

Rızâen lillâhi Fâtîha

Lahit Üzerindeki Kitâbe:

*Bâ halas ey eden kabrim ziyaret,
Nazargâhında ibrettir hüveyda,
Kaza mâh-ı siyâmın on beşinde,
Kırıp gerdünem emrin etti icra.
Düşürdü bî-mecal sath-ı zemine.
Hayâtım eyledi bir demde efna.
Müsâit olmadı çarh-ı felek ah.
Genç yaşımda ettim Azm-i Ukba.
Şeffîm kıl şehîd-i Kerbelâyı,
Ğafûr ismin vesîkamdır Hüdâ'ya.
Olunsun senin kabrimde Azizîn.*

*Bu beyit-i mühmelin tarihi
Şehid etti kasd-ı kurb-ı Rahman
Gark-ı rahmet olsun Hayri Paşa.*

fi Ramazan sene 1310

Genel Tanıtım: Sanduka şeklindeki lahdin üzerine oturtulmuş baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler dikdörtgen bir pehle üzerine yerleştirilmiş ve lahdin üzeri buradan itibaren çatı şeklinde bir kapakla örtülmüştür. Şâhideler silindirik formdadır.

Bezeme: Lahdin üzerine yerleştirilen simgeler ve yazılarla, kapakta yer alan bezemelerle sıra dışı bir kompozisyon oluşturulmuştur. Klasik üslupta motiflerle süslenen lahdin geniş yan kapağının ortasında büyük bir ustalıkla yapılmış arma motifi yer alır. Motif, işçilik yönünden çok kıymetli olup, unsurlar yüksek kabartma olarak tasarlanmıştır. Armanın ortasında dünya şekli, etrafında ise şemse motifi görülmektedir. Kapağın kenarları rûmi motifli bir bordür ile çevrilmiştir. Bordürün köşe kısımlarına çiçek motifi yerleştirilmiştir.

Üst kapakta şâhidelerin orta kısmı mermer bir plaka ile yükseltilmiş ve buraya kitap, dürbün ve rulo halinde bir kağıt, üç boyutlu şekilde oyulmuştur. Unsurular gerçeğiyle bire bir boyut ve canlılıktadır.

Bir boğumla başlayan şâhideler, taşın etrafını dolanan rûmi tepeliklerle bezenmiştir. Gövde kısımları sade olup, üst kısımları aynı şekilde rûmi tepeliklerle çevrilmiştir. Baş taşının üzerinde fes vardır. Ayak taşı sâde olup sekizgen şeklinde pahlanmıştır. Sanduka taş işçiliği, dizayn ve bezeme yönünden kıymetlidir.

Hat: Kitâbe kısmı sıradışı şekilde baş taşının yerine lahdin kapağı üzerine yazılmıştır. Baş taşının göğüs kısmında sadece serlevha vardır. Kapağın sağ kanadına uzunlamasına 11 satır, alt kanadına 3 satır ta'lik kitâbe, mâil bir formda yazılmıştır.

Resim 177-a (B.Taşı)

Resim 177-b (Genel Görünüm)

Resim 177-c
(Lahit Detayı)

Resim 177-d
(Yandan Görünüm)

Resim 177-e
(Lahit Detayı)

Katalog No: 178
Mehmed Paşa

Taş No: 797

Vefat Tarihi: h. 1313 / m. 1896

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (86 x 86) x 178 - K: 65 - D: 14
A.Taş: (19 x 22) x 165
Lahit: (83 x 85 x 18)

Kitâbenin Okunuşu:

LİLLÂHİ'L FÂTİHA

*Kuvve-i satvet-i Bahriye ferîkanından,
Komodor yani Cihangirli Mehmed Paşa
Güşte-i Rahmet-i Mevla'ya binip oldu revan.
Sahil-i Cennet ola rûhuna mezbây-ı safa.
Kıldı tersânede kırkbeş sene hüsn-i hizmet.
Sıdk-u iffette dirâyetli idi bi himmetâ.
Bendegâhı idi padişah-ı devrânın.
Ömrünü hizmet-i şâhânede kılmıştı feda.
Komodor idi zû-nümây-ı Hümâyün'da.
Hizmet etti nice yıl sıdk ile bir vefk-i rıza.
Bî-bedel söyledi târih-i Vefâtın muhtar,
Kıl zem-i merhamet vâlây-i Mehmed Paşa.*

Sene 1313

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi pehle üzerine sabittir. Pehlenin ortası oval formda oyulmuştur. Baş taşı, bir geminin yelkeni şeklinde yapılmıştır. Ayak taşı aşağıdan yukarıya doğru silindirik biçimde daralır.

Bezeme: İşçilik açısından harika bir örnek olan şâhide, tıpkı direk üzerine halatlarla bağlanmış bir yelken şeklindedir. Kitâbe kısmı yelkenin ortasında yer alır. Heybetli şâhidenin motifleri göz alıcı canlılık ve gerçekliktedir. Pehle, geminin gövdesi kitâbe ise yelken olarak tasarlanmıştır. Halat ve yelkenin kıvrımlarındaki ustalık dikkat çekicidir. Ayak taşı üzerinde bezeme unsuru olmayıp, orta ve üst kısmında sade birer silme yer alır. Bu haliyle bir geminin direğini andırır.

Hat: Kitâbe ortadan ikiye ayrılarak zıt yönlerde mâil olarak yazılmıştır. İki kısım da ortaya doğru yükselerek tepe kısmında birleşmiştir. 6'şar satır, talik yazı ile yazılmış olup serlevha kısmı bu dizaynın dışında tutulmuş, sağ üst köşeye yerleştirilmiştir.

Resim 178-a (B.Taşı)

Katalog No: 179
Osman Bey

Taş No: 799
Vefat Tarihi: h. 1316 / m. 1898
Hattat: İmzasız

B.Taş: (30 x 45) x 112 - K: 67 - D: 17
Ölçüler: Serpuş: (15 x 10)
A.Taş: (29 x 43) x 109 - D: 10
Lahit: (126 x 59) x 23

Kitâbenin Okunuşu:

ZAİR!

*Burada ğunude-i
hâb-ı mağfiret olan
Osman Bey nam tıfl-ı melek sîma ki
Tophane-i Âmire müşîri Devletlû
Zeki Paşa Hazretleri'nin necî-i necîbidir.
Bahar-ı hayâtının daha ikinci senesini ikmal
etmeden
âğuş-ı şefkat-i mâderiden ayrılmıştır.*

*Sene 1316 fî 28 Cemâziye'l-âhir
Yevm-i Pazar sene 131,4 fî 1 Teşrin-i sani*

Genel Tanıtım: Sathi bir pehle üzerinde yer alan baş ve ayak şâhideleri aşağıdan oval ve geniş başlayıp yukarı doğru daralarak yükselen bir formdadır. Pehlenin ortais oval biçimde oyulmuş olup baş taşının önüne dikdörtgen bir küvet yerleştirilmiştir.

Bezeme: Üst üste iki basamak halinde yükselen, dikdörtgen panolar üzerinde yer alan pehle üzerine kenarlarından, uçları aşağı doğru bakan sıralı kenger yaprağı örtülmüştür. Barok tarzı levhalar üzerine yerleştirilen şâhidelerin göbek kısımları kenger yaprağı motifleriyle çevrilmiştir. Göbek kısmı baş taşında kitâbe ile, ayak taşında dimdik yükselip kırılmış yaprak motifleri ile doldurulmuştur. Baş taşı fes ile son bulur. Ayak taşının üst kısmında ise sepet içine yerleştirilmiş çiçekler vardır. Sepet ve çiçekler, desenin ötesine geçmiş, kabarık bir biçimde yapılmıştır. Ayak taşı işçilik yönünden kıymetlidir.

Hat: Kitâbe yedi satır ta'lik yazı ile yazılmıştır. Yazı oldukça bozuktur.

Resim 179-a (A.Taşı)

Resim 179-b (Genel Görünüm)

Katalog No: 180
Hâfız Ali Ağa'nın kızı ...?

Taş No: 868
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (39 x 33) x 115 - K: 71 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Duhter-i Hâfız Ali Ağa muradın almadan,
Hevah ne hevah genç yaşında eyledi terk-i
fena.*

*Derd-i dermânına kâr etmedi hiçbir tabib.
Câm-ı mevt-i âkıbet nûş eyleyip oldu zîba.
İrcîî mazmununa ahiret mesken eyleyip,
Lafz-ı illallah ile can verdi...bana
Bağ-ı Cinan'da enis ve munis hemdemi
Huri ve Gılman ola ya Rabbenâ bi-hakk-ı
Mustafa*

...

Not: Geri kalan kısım toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhidenin bir kısmı toprak altındadır. Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen bir formdadır ve kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Kitâbe kısmının etrafı dalgalı bir bordür ile çevrilidir. Üst kısmın ortasında katmerli bir gülbezek vardır. Bu gülbezeğin altından çıkan dalların bir kısmı aşağı dönerek taşın omuzlarına dökülmüştür. Bir kısmı ise yukarı dönerek tepede birleşmiş ve şâhidenin üst kısmını oluşturmuştur. Yukarı dönen dalların uçlarında çiçekler, aşağı dönen dallarda ise tohumlar bulunmaktadır.

Hat: Şâhidenin on satır ta'lik yazıdan oluşan bir kitâbesi vardır. Mâil formda yazılmıştır.

Resim 180-a (B.Taşı)

Katalog No: 181
İsmail Bey

Taş No: 893
Vefat Tarihi: h. 1325 / m. 1907
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (22 x 21) x 170 - K:106
A.Taşı: (20 x 19) x 160
Lahit: (184 x 85 x 98)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ah şu dünyada gençliğime doymadım.
Çün ecel peymânesi dolmuş tâ ezelden
bilmedim.
Hasreta fâni cihanda tul ömür sürmedim.
Fîrkata takdir buymuş muradıma ermedim.
Nuş edip cam kazâ...beni
Ah ederek beni dünyadan eyledi uzlet.*

*Esbak Edirne Valisi ve ikinci
Orduy-ı Hümâyun müşîri merhum
Arif Paşanın mahdûmu İsmail
Bey'in rûhuna Fâtiha*

Sene 1325

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri silindirik formda olup, dikdörtgen biçimli bir sanduka üzerindedirler. Sanduka üzeri yek pare ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve bu kapak alttan silmelerle lahitle bütünleştirilmiştir.

Bezeme: Sanduka, yan kapaklarının üzerini kaplayan, heybetli ve işçilikli Osmanlı arması ile göz doldurur. İki yöne de büyük bir ustalıklı işlenen motif, bütün detaylarıyla Osmanlı armasıdır. Kabristanın üst kısımlarına çıkan yolun başında ve yol üstünde bulunan lahdin iç tarafa bakan kapağı diğerine nazaran daha sağlam ve temizdir. Armayı alttan simetrik yaprak motifi kucaklar. Bu yapraklardan madalyonlar sarkar. Motifin içinde yer aldığı dikdörtgen panonun köşelerine çeyrek şua motifleri yerleştirilmiştir. Yan kısımlar ise çiçeğin iki kenarından uzanan yaprak motifleriyle süslü kalın bordürlerle çevrilmiştir. Lahdin üst kapağının ortasında yuvarlak bir oyuk vardır.

Şâhideler taban kısmından bir boğumla silindirik bir formda yükselir. Bu kısımdan ve tepe kısmından akantus yaprakları şâhideleri sarar. Buradan şişkince başlayıp yükselen tepe kısmına iki topuz konmuştur. Bu topuzlar dilimli şekilde yapılmıştır.

Hat: Şâhidenin on iki satır celf sülüs yazısı vardır. Yazı istiflidir ve boyutu küçüktür.

Resim 181-a (A.Taşı)

Resim 181-b
(Genel Görünüm)

Resim 181-c
(Lahit Detayı)

Katalog No: 182
Mahmûre Hanım

Taş No: 914
Vefat Tarihi: h. 1333 / m. 1915
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (21 x 22) x 130 - K: 98 - D: 9
A.Taşı: (21 x 19) x 120

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Mahmûrem ondokuz yaşında seng
Yaraşırımıydı toprağa bedenin.
Ah o günki gömleğin çâk edenler,
Biçtiler cismine göre kefenin.
Şimdi ıslak duruyor...
Koklayıp öptüğüm o gelinin.*

*Pek genç yaşında irtihal-i dâr-ı bekâ
eyleyen Hademe-i Hümâyun Müdürü Şefik
Bey'in kerîmesi Mahmûre Hanım'ın
rûhuna Fâtiha*

*İf 7 Cemâziye'l-evvel 1332
İf 29 Şubat 1329*

Genel Tanıtım: Silindirik formda yapılmış olan şâhideler pehle üzerine oturtulmuştur. Pehle demir parmaklık içindedir.

Bezeme: Bir genç kıza ait olduğu anlaşılan baş taşının üzerine tülbent örtülmüş görüntüsü verilmiştir. Arkası uzun olan bu tülbent ön kısımda kısalarak yükselmiştir. Serlevha kısmının üzerinde en kısa halini almış ve ortada kalan açıklığa kurdela ile bağlı bir gül yerleştirilmiştir. Tülbentin en tepesinde ise yayvan bir şemse motifi vardır.

Ayak taşı sâde olup şâhidelerin alt kısımlarında dilimli kenger yaprakları yükselerek alt kısımları sarmaktadır.

Hat: Kitâbe on bir satır celî ta'lik hat ile yazılmıştır.

Resim 182-a (B.Taşı)

Katalog No: 183
?

Taş No: 930
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (12 x 40) x ? - D: 8

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

...

Not: Geri kalan kısım kırkıdır.

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhide kırık olup demir parmaklıklara dayalıdır.

Bezeme: Şâhidenin kitâbe kısmı kademeler halinde daralarak son bulmuş ve üst kısım tezyin edilmiştir. Serlevha kısmının iki kenarına gül yerleştirilmiştir. Üst kısma iki gül ve bir gonca motifi yerleştirilmiştir. Kenarlarından barok yapraklar taşar. Kırık olan üst kısmın da aynı şekilde barok yapraklarla süslü olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No: 184
Emine Hanım

Taş No: 931
Vefat Tarihi: h. 1312 / m. 1894
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (38 x 27) x143 - K: 91 - D: 9
Pehle: (173 x 63 x 21)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Yâver-i Harp Hazret-i şehriyârî
ve Hademe-i Hassa-i Şâhane
Ve Musikay-ı Hümâyun kumandanı
Ferik saadetlü Süleyman
Paşa Hazretleri'nin kayın
vâlidesi Emine Hanım'ın
rûhi-çün Fâtiha*

Sene 1312

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili olan şâhidenin ayak taşı mevcut değildir. Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Barok üslubla bezenen bu şâhide bir bayana aittir. Serlevha kısmının üzeri bir silme ile yükseltilmiş, buraya bir çiçek demeti yerleştirilmiştir. Oval form alan yaprakların ön kısmına yapılan çiçekler üç boyutlu ve katmerli yapılmıştır. Ortadaki çiçek daha katmerli ve büyüktür.

Hat: Kitâbe kısmı dokuz satır celî sülüs ile yazılmış olup yazı bozuktur.

Resim 183-a
(930 - B.Taşı)

Resim 183-a
(930 - B.Taşı Detayı)

Resim 184-a
(931 - B.Taşı)

Katalog No: 185
Semâi Hanım

Taş No: 935'in arkasındaki şâhîde
Vefat Tarihi: h. 1270 / m. 1854
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (37 x 39) x 188 - K: 115 - D: 12
A.Taşı: (36 x 36) x 168 - D: 11

Kitabenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

Diriğa Saliha Sultan mahdumu ve Hamid Bey kim.

Anın bu sût karındaşı idi güller gibi soldu.

Hiram eyler iken servi misali bağ-ı ismette.

Uçup bülbül gibi Kasr-ı Cinâne âşiyân buldu.

Minnur çehresin bâd-ı ecel berk-i hazân etti.

Fedây-ı han edup derd olmadan şimdi kurtuldu.

O gitti gûş edenler yandı cümle nâr-ı hasretle.

Husûsen mâderinin gözleri hep yaşla doldu.

Kerîm-i katre-i rahmetle yazdı fevt-i tarihin.

Semai Hanım'a gülzâr-ı Cennetden sefa oldu.

fî 12 Recep sene 1270

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Ağır bir işçilik ve yoğun bir bezemeye sahip olan şâhideler 935 numaralı şâhideler ile aynı tarzda ve formda bezenmiş olup, farklı olarak motifler daha belirgin ve işçilik daha derindir. Şâhideler, içi çiçek ve uzunca bir yaprak dizisi ile bezenmiş bir bordür ile çevrilmiştir. Alt kısım yuvarlak bir şekilde dönülmüş, üst kısım köşeli olarak bitirilmiştir. Baş taşına bu kısım üzerinden yuvarlak formda başlayıp sivri bir şekilde biten bir buket yerleştirilmiştir. Bu buketin etrafı aşağıdan içiçe geçirilmiş kurdelalar ile bağlı olan ve zıt yönlerde uzanan iki yaprak ile çevrilmiş, bu iki yaprak tepede birleşmiştir. Ortasında ise birbirinden farklı sekiz çiçek yuvarlak bir formda yer almaktadır. Bu kısımda da ağır bir işçilik göze çarpmakla beraber aynı kısmın arka tarafı da aynı şekilde bezenmiştir.

Ayak taşında ise gövde en alttan içiçe geçmiş fiyonklardan oluşan bir kurdela ile bağlanmış olan ve iki yana kıvrılan spiral dalın ortasından çıkan, kıvrılarak yükselen bir dal yer alır. Bu kalın dal birçok ince dalın birleşmesinden oluşmuş ve üzerine yukarıya kadar kurdela dolanmıştır. İşçilik açısından kıymetli olan taşın motifleri üç boyutlu olarak işlenmiştir.

Ayak taşının tepe kısmı ise silme üzerine yapraklarla oluşturulmuş bir boyun üzerinden yükselen buket ile süslenmiştir. Bu buket de farklı çiçeklerle oluşturulmuş olup yanlarından yapraklar sarkmaktadır.

Resim 185-a
(B.Taşı)

Resim 185-b
(A.Taşı)

Katalog No: 186

?

Taş No: 939'un sağındaki numarasız

şâhide

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (38 x 36) x 168 - D: 11

Genel Tanıtım: Baş taşı mevcut olmayan şâhide toprak üzerine dikilidir. Aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve yukarıda üçgen şeklini alan formdadır.

Bezeme: Şâhidenin üzerindeki motifin başlangıç kısmı toprak altındadır. Gövde kısmında aşağıdan çıkıp yukarı kadar helezonlar çizerek yükselen bir dal vardır.

Not: Baş taşı olmadığından kime ait olduğu belli değildir

Katalog No: 187**Aişe Hanım**

Taş No: 997

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (56 x 32) x ? - D: 17

Kitâbenin Okunuşu:*HÜVEL-HALLÂKU'L-BÂKÎ**Seyyid Hamdullah Beyzâde**Kudret Bey kerîmesi**Aişe Hanım**rûhi-çün el-Fâtîha*

Not: Geri kalan kısım toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Kitâbeyi çeviren dalgalı bordürün içi, sıralı yapraklarla bezenmiş ve bordür tepe kısmında yükselmiştir. Tahrip olmuş şâhidenin bezemesi burdan itibaren başlar. Orta kısma yerleştirilmiş çiçek buketi, ve lâleye benzeyen sap çıkmaları olan bir dal ile çevrilmiştir.

Resim 186-a
(939'un sağı - B.Taşı)

Resim 187-a
(997 - B.Taşı)

Katalog No: 188

?

Taş No: 1039'un önündeki şâhide

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taş: (32 x 27) x 53 - D: 9

Genel Tanıtım: Baş taşına rastlanmayan şâhide, kırık bir şekilde parmaklığa yaslanmıştır ve aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Şâhidenin gövdesinde bir gül ağacı yer almaktadır. Üst ve alt kısmı kırılmıştır. İşçiliği ve tezyînatı açısından kıymetli bir örnektir.

Katalog No: 189

Havva Hatun

Taş No: 1080

Vefat Tarihi: h. 1302 / m. 1885

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (27 x 36) x 185 - K: 82 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-LEZÎ LÂ YEMÛT

Ziyaretten murad olan duadır,

Bugün bana ise yarın sanadır.

Merhûme ve mağfûre

el-Muhtac ilâ rahmeti

Rabbihi'l-Ğafûr Havva Hatun

rûh-u şerîfî-çün el-Fâtiha

fî 24 Cemâziye'l-âhir sene 1302

Genel Tanıtım: Şâhide alttan yukarı doğru genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Toprak üzerine dikili olup ayak taşı bulunmamaktadır.

Bezeme: Kitâbe kısmı helezonik motifler ile çevrilmiş tepe kısmına midye motifi yerleştirilmiştir. Metin kısmı sıralı yaprak motifi ile çevrilidir. Kitâbe kısmının üzerinde yükselen alınlık kısmına yatay bir silme ile geçilmiştir. Alınlık kısmı simetrik olarak yerleştirilmiş rûmi, palmet ve kıvrık dallardan oluşan bir kompozisyonla tezyin edilmiştir. Şâhide taş işçiliği bakımından kıymetlidir.

Hat: Kitâbe, sekiz satır celî sülüs yazıdan ibarettir. Serlevha kısmı sathi bir pano üzerine yazılmıştır.

Resim 188-a
(1039'un önu - A.Taşı)

Resim 189-b
(1080 – B.Taşı Detayı)

Resim 189-a
(1080 - B.Taşı)

Katalog No: 190**Hacı İzzet Efendi / Ayşe Siddıka Hanım**

Taş No: 1119-1120

Vefat Tarihi: h. 1339 / m. 1920

h. 1313 / m. 1895

Hattat: İmzasız

Ölçüler: 1119: (40 x 39) x 188 - K: 92 - D: 12
1120: (41 x 42) x 185 - K: 87 - D: 12
Lahit: (180 x 79 x 17)

Kitâbenin Okunuşu:**1199 Numaralı Taşın Kitâbesi:**

*Zair, burada defn-i
hâk-i ğufrân olan
Şirket-i Hayriye kapı kethüdası
Hacı İzzet Efendi seksen
yıla varan hayatında kimseyi
incitmemiş mütedeyyin, müttaki
bir insandı. Şimdi senden
bir Fâtiha ister. Diriğ etme ki
âkıbet senin de yerin
bu kara topraktır
11 Rebû'l-evvel 1339, 22 Teşrîn-i sâni 1326
Pazartesi*

1120 Numaralı Taşı Kitabesi:

*KÜLLÜ NEFSİN ZÂİKATÜ'L-MEVT
Gördüğün bu kabri ey zâir teemmül eyle de,
Kılmadan atf-ı nigâh-ı itibar etme gûzar.
Rûhunu bir Fâtiha ile şâd kıl ki âkıbet,
Sende bu hâk-i siyah altında eylersin karar.
Dost-ı cellad-ı ecelden kimseler bulmaz reha,
Pîr ü bernâhib olurlar dâhil-i lahd-ü mezar.
"İrci'i" emr-i celîli var iken dünyada hiç,
Kimse bâkî kalmaz illa Hazret-i Perverdigâr.
İltiyâm-i gayr-ı kâbil derde uğrattı kana,
Genç iken hâk-ü helâke sürdü âhir rûzigâr.
Hastalık mahz-ı bahane geldiğinde çün ecel,
Her ne tedbir eylesen beyhude artık iktiyar
Hacı İzzet Efendi'nin halîlesi
Ayşe Siddıka Hanım'ın rûhi-çün kıl Fâtiha
fi 3 Rebû'l-evvel sene 1313*

Genel Tanıtım: Mezar, sanduka üzerinde baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler dikdörtgen bir formda olup tezyînat üst kısımlarda hareketlenerek sivri bir şekilde son bulmuştur.

Bezeme: Şâhideler bazı detayların farkı ile aynı formda bezenmiştir. Kitabe kısımları taşkın ve düz bir çerçeve ile çevrilmiştir. Panonun içinde kalan serlevha üzerindeki boşluğa simetrik bir biçimde kıvrılan dilimli iki yaprak yerleştirilmiştir. Üst kısım ise başlangıçta lâle formunda yükselmiş, daha sonra yarım dâirelerle ovalleşmiş ve dik bir çıkışla sivrilerek son bulmuştur. (Bk. Çizim No: 03) Şâhideler bu motifleri ile âbidevî bir görüntüye sahip olmuştur. Bu şekilde oluşturulan alanın alt kısmına dalında iki iri gül konmuştur. Üst kısma ise şemse motifi yerleştirilmiştir. Ayrıca 1119 no'lu şâhidede boş bırakılan kitâbenin alt kısmına 1120 no'lu şâhidede yapraklar yerleştirilmiştir.

Hat: 1119 no'lu şâhidenin 12 satır, 1120 no'lu şâhidenin ise 16 satır celî ta'lik kitâbesi vardır.

Resim 190-a
(1119 - B.Taşı)

Resim 190-b
(1120 - A.Taşı)

Katalog No: 191
Sermet Hatun

Taş No: 1172
Vefat Tarihi: h. 1261 / m. 1845
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (48 x 34) x 177 - K: 122 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKÎ

*İsmetlü Behiyye Sultan
Efendimiz Hazretleri'nin
dadısı merhûme ve mağfûre
el-muhtac ilâ rahmeti Rabbihi'l-
Ğafûr Sermet Hatun
rûhi-çün Fâtiha*

fi 5 Zi'l-kâde Sene 1261

Genel Tanıtım: Aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olan şâhidenin kenarları dalgalıdır. Şâhidenin ayak taşı olmayıp bir duvara dayalı vaziyettedir.

Bezeme: Kitâbeyi çeviren dalgalı bordür, üst kısımda kademeler halinde yükselerek son bulur. Bu kısmın üzerine süslü bir kâse oturtulmuştur. En üstte ise kökleri bu kâseye oturtulmuş üç barok yaprak farklı yönlerde helezonlar çizerek kıvrılmıştır. Şâhidenin omuz kısımlarına da kıvrılmış iki dik yaprak yerleştirilmiştir. Motiflerin canlılığı ve işçiliği açısından güzel bir şâhidedir.

Hat: Kitâbe kısmı serlevha dahil sekiz satır halinde celf sülüs ile yazılmıştır.

Katalog No: 192
Şerife Âişe Hanım

Taş No: 1204
Vefat Tarihi: h. 1210 / m. 1796
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (46 x 31) x 163 - K: 64 - D: 10
A.Taşı: (42 x 30) x 145 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*El-Hac İbrahim Ağa'nın
halîlesi merhûme ve mağfurun lehâ
Şerife Aişe Hanım'ın
rûhuna rızâen lillâhi Teâla
el-Fâtiha*

7 Şa'ban 1210

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili olan baş ve ayak şâhidesi aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır. Pehlenin ortası dikdörtgen bir formda oyulmuştur.

Bezeme: Ayak taşı sadedir. Baş taşında kitâbe kısmı desenli bir bordürle çevrilmiştir. Serlevha kısmının kenarlarına çiçekler yerleştirilmiş, üst kısmına ise deniz tarağı motifi konmuştur. Alınlık kısmında kâseler içinde meyveler görülür. Üst kısım palmetlerle ve barok tarzı motiflerle bezenmiştir.

Hat: Kitâbe kısmı serlevha dahil yedi satır olarak celf sülüs hatla yazılmıştır.

Resim 191-a
(1172 - B.Taşı)

Resim 192-a
(1204 - B.Taşı)

Resim 192-b
(1204 – Genel Görünüm)

Katalog No: 193
Hasan Efendi

Taş No: 1260
Vefat Tarihi: h. 1309 / m. 1892
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (40 x 38) x 187 - K: 145 - D: 12
Serpuş: (21 x 28)
A.Taşı: (28 x 24) x 121 - D: 9
Lahit: (183 x 81 x 78)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*İbn-i Mukîm zîr-i hâk oldukca ol sen kâmuran,
Dâder-i şâh-ı cihan ey zübde-i şehzâde kân.
Sad hezaran şükr-i minnet sen veliyyü'n-
ni'mete,
Lâ yuad ihsanüke gark olmada hep bendegân.
Ah kim sertaz nam bir illete düçâr olup,
Hizmetinki? ... oldu bedenden rûha revan.
Müptelâsı olduğum derd-i elimden âkıbet,
Kurtuluş yok dediler hayfâ etibbâ-i zaman.
Kaldığım-çün pister-i muhannette eylerce emir.
Kıl beni dune haden.. saday-ı şefî' du cihan.
Geç günâhımdan bi hakk-ı Fahr-i âlem ya
Rahîm,
pek siyeh rûdür Hasan kulun diler afv ü eman.*

*Devletlü necâbetlü Kemaleddin Efendi
Hazretleri'nin
serhademesi merhum Hasan Efendi'nin rûhi-
çün
Fâtiha*

sene 1309

Genel Tanıtım: Lahit üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler dikdörtgen bir formda olup sanduka demir parmaklıkla çevrilidir. Ayak taşının tepe kısmı kırılmıştır.

Bezeme: Şâhideler barok üslupta bezenmiştir. Her iki şâhidenin göğüs kısımları üzerinde iki ucu ters yönde kıvrılan yatay iki yaprak motifi vardır. Baş taşının bezemesi bundan ibaret olup serpuşu fes şeklindedir.

Ayak taşı dalgalı bir bordür ile çevrilmiştir. Ortasında kâse içinden çıkan dik bir dal vardır. Bu dalın yapraklı olan yan dalları sağa sola kıvrılarak gövdeyi sarar. İşçilik bakımından kıymetli şâhidelerdir.

Hat: Şâhidenin on altı satırdan müteşekkil uzunca kitâbesi güzel bir celfi sülüsle yazılmıştır.

Resim 193-a
(B.Taşı)

Resim 193-b
(A.Taşı)

Resim 193-c
(B.Taşı Detayı - Serlevha)

Katalog No: 194
el-Hâce Şevkidil Kalfa

Taş No: 1299
Vefat Tarihi: h. 1288 / m. 1871
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (36 x 33) x 116 - K: 68 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Fenâdan bekâya eyledi rihlet.
Ede kabrini Hak Ravza-i Cennet.*

*Üçüncü İkbâl devletli ismetli Tiryal
Hanımefendi Hazretleri'nin kalfalarından
merhûme ve mağfûrun lehâ el-Hâce Şevkidil
Kalfa'nın rûhi-çün lillâhi'l-Fâtiha*

Sene 1288

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhîde toprak üzerine dikilidir. Dikdörtgen bir formda başlayıp üst kısımda sivrilir.

Bezeme: Şâhîdenin üst kısmı bir silme ile yükseltilmiş ve buraya yapraklarıyla mısır motifi konmuştur. Bu motife mezar taşlarında nadiren raslanması açısından şâhîde kıymetlidir. Mısır motifinin etrafından dilimli iki yaprak dönerek tepede birleşmiş ve motif ortada kalmıştır.

Hat: Kitâbe mâil bir formda celî ta'lik ile yazılmış olup sekiz satırdan müteşekkildir.

Katalog No: 195
Mehmed Ali Bey

Taş No: 1392
Vefat Tarihi: h. 1301 / m. 1884
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (33 x 28) x 118 - K: 57 - D: 9
Serpuş: (20 x 14)
Lahit: (117 x 58 x 50)

Kitâbenin Okunuşu:

*Bir gül-i gonca iken açılmadan soldum hele.
Zar zar ağlar bülbül bile.*

*Bekçiler Müdürü Hacı
Hamid Bey'in hafîdi
Mehmed Ali Bey'in rûhi-çün
rızzâen lillâhi'l-Fâtiha*

Sene 1301

Genel Tanıtım: Küçük bir lahit üzerinde sadece baş taşından ibarettir. Şâhîde aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve üçgen şeklini alan formdadır.

Bezeme: Klasik üslupta bezenmiş şâhîdenin kitâbe kısmı spiral yaprak dizisi ile çevrilidir. Alt kısımda rûmî bir tepelik yer alır. Şâhîdenin omuz kısımları yuvarlak bir şekilde yapılmıştır. Kitâbe kısmının üzerinde kabartma olarak yapılan sikke motifi vardır. Üzeri ise iç içe geçmiş ve dandanlı rûmîlerle süslüdür. Spiral formdaki rûmî ağ, büyükçe bir rûmî tepelikle nihayetlenir. Serpuş fes şeklindedir.

Resim 194-a
(1299 - B.Taşı)

Resim 195-b
(1392 – Genel Görünüm)

Resim 195-a
(1392- B.Taşı)

Katalog No: 196
Ali Beyzâde Mehmed Efendi

Taş No: 1305
Vefat Tarihi: h. 1300 / m. 1883
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (44 x 39) x 189 - K:126 - D: 12
Serpüş: (15 x 17)
A.Taşı: (34 x 31) x 158 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Kâle'n-Nebiyü Aleyhi's-selâm inne erhame
mâ yedun.
Allahu bi'l-abdi iza vudia fî hufune?
Yâ rahîme'l-halâyık irham li bi-fadlik
Yâ sâtiru'l meâyıb iğfiri bi afvike
Yâ Seyyidü'n Nebiyyin, ya Rahimü'l mü'minin
Yâ şefi'az-zunûb işfa' İnder Bey*

*Devletlü necabetlü Kemaleddin
Efendi Hazretleri'nin ser hademesi
merhum ve mağfûr el-muhtac
ila rahmeti Rabbihi'- Ğafûr
Ali Beyzâde Mehmed Efendi
rûhuna lillâhi'l-Fâtîha*

fî gurre-i Cemâziye'l-âhir Sene 1300

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup sanduka üzerine dikilidir. Sanduka dikdörtgen formlu olup üzeri kapalıdır.

Bezeme: Lahdin her kapağının ortasında sepet içinde çiçekler vardır. Şâhidelerin alt kısmında zıt yönde kıvrılan iki yaprak yer alır. Şâhidelerin etrafı, yapraklı ince bir bordürle çevrilmiştir. Baş taşının fesli bir serpuşu vardır. Ayak taşında ise bir ağaç gövdeyi kaplar. Taş işçiliği bakımından kıymetli bir örnektir.

Hat: On dört satırdan müteşekkil celf sülüs kitâbe, mâil tarzda yazılmıştır.

Resim 196-a (B.Taşı)

Resim 196-b (A.Taşı)

Resim 196-c
(Genel Görünüm)

Resim 196-d
(Lahit Detayı)

Katalog No: 197
Eşref Bey

Taş No: 1306

Vefat Tarihi: h. 1308 / m. 1891

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (45 x 41) x 186 - K: 118 - D: 9
A.Taşı: (35 x 32) x 158 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

ÂH MİNE'L-MEVT

*Bu cihan bağına geldim bir mürüvvet
görmedim.*

Derdime derman aradım bir ilacın bulmadım.

Âh ile zar kılarak tazeliğime doymadım.

*Çün ecel peymânesi dolmuş murâdım
almadım.*

Devletlü necabetlü Kemaleddin

Efendi Hazretleri'nin kahveci

başısı Ali Beyzâde merhum

Mehmed Efendi'in mahdumu

ve müşarun ileyh Hazretleri'nin hademesi

Eşref Bey'in rûhi-çün rızâen

illâhi teâlâFâtîha

Sene 1308

Genel Tanıtım: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup lahit üzerine dikilidir. Dikdörtgen formulu lahdin üzeri kapaklıdır.

Bezeme: Lahdin yan kapaklarının ortasında sepet içinde çiçekler vardır. Şâhidelerin alt kısmında zıt yönde kıvrılan iki yaprak yer alır. Şâhidelerin etrafı, yapraklı ince bir bordürle çevrilmiştir. Üst kısım alttaki ile aynı şekilde barok tarzı yapraklarla örtülmüştür. Baş taşının fesli bir serpuşu vardır. Ayak taşında ise vazo içinden çıkan dallar gövdeyi kaplar. Taş işçiliği bakımından kıymetli bir örnektir.

Hat: On iki satırdan müteşekkil kitâbe celi sülüs yazı ile yazılmıştır.

Resim 197-a (B.Taşı)

Resim 197-b (A.Taşı)

Resim 197-c
(Genel Görünüm)

Resim 197-d
(Lahit Detayı)

Katalog No: 198
Safvet Bey

Taş No: 1314
Vefat Tarihi: r. 1321 / m. 1905
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 25) x 66 - K: 42 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Mâbeyn-i Hümâyun-ı Cenâb-ı Melûkâne
müdüî-i
sânisi Gürcü Ahmed Bey'in
hafîdi Safvet Bey'in rûhi-çün Fâtîha*

fî 10 Nisan sene 1321

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili olan baş ve ayak şâhidesi farklı yerlerdedir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır. Baş taşının tepe kısmı kırılmıştır.

Bezeme: Şâhidelerin üst kısmına yatay bir silme ile geçilmektedir. Bu kısımda iki kenarda kıvrılmış iri dilimli iki yaprak simetrik olarak yer almaktadır. Orta kısımda ise aşağı bakan barok tarzı bir yaprak vardır. Oval formda biten bu kısmın üzerine dimdik çıkan ince uzun bir yaprak ve bunun arkasından çıkıp açılan spiral yapraklardan oluşan bir tepelik yerleştirilmiştir. Baş taşında bu kısım kırılmıştır.

Ayak taşının gövdesinde ise alttan kurdela ile bağlı gül ağacı görülmektedir.

Hat: Kitâbe tarih satırı ile beraber beş satır celî ta'lik yazıdan oluşmaktadır.

Resim 198-a (B.Taş)

Resim 198-b (A.Taş)

Katalog No: 199
Yüzbaşı Zühdü Efendi

Taş No: 1317
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (38 x 35) x 117 - K: 94 - D: 10
A.Taşı: (32 x 31) x 134 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Dest-i sâki-i ecelden her gelen pîr ü civan,
Câm-ı mevt-i nûş eder geldikte vakt ü sâati.
Fırka-i Bahriye sınıf-ı çarhçıyânından iken,
Yüzbaşı Zühdü Efendi göçtü savdı nevbeti.
...*

Not: Şâhide aşındığından alt kısım okunamamıştır.

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili olan baş ve ayak şâhidesinin etrafı demir parmaklıkla çevrilidir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Baş taşının kitâbe kısmı yapraklı bir bordürle çevrilmiştir. Dışarıda kalan üst köşelere çapa motifi konmuştur. Nadir bir bezeme olduğu için dikkat çekicidir. Çapaların üst kenarlarına üçer yıldız iliştirilmiş, ortaya ise gül ve bir gonca motifi konmuştur. Tepesi kırıktır. Ayak taşında görüldüğü üzere burada bir buket olması gerekmektedir.

Ayak taşının gövdesinde ise gül ağacı vardır.

Hat: On bir satırdan ibaret olan kitâbe celif ta'lik yazı ile mâil tarzda yazılmıştır.

Resim 199-a
(B.Taşı)

Resim 199-b
(A.Taşı)

Resim 199-c
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 200
Hanife Hanım

Taş No: 1358
Vefat Tarihi: h. 1307 / m. 1891
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (39 x 34) x 145 - K: 115 - D: 10
A.Taşı: (38 x 34) x 143 - D: 10

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdan.
Bi-hakk-ı Arş-ı A'zam nûr-ı Kur'an.
Gelip kabrim ziyaret eden ihvan,
Edeler rûhuma bir Fâtîha ihsan.*

*Mâbeyn-i Hümâyun cerrahlarından Tepe
delen kazâsına tâbi Vasyar
Karyeli Bayram Efendi'nin
haremi Hanife Hanım
rûhuna Fâtîha*

*fi 24 Saferü'l-hayr Sene 1309 yevm-i Pazar
fi 15 Eylül Sene 1307*

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup pehle üzerine dikilidirler.

Bezeme: Şâhideler aynı formdadır. Alınlık kısımları, ortası basamaklar şeklinde yükselip sivrilen lâle şeklindedir. Bu iri gövdeli lâlenin ortasına, içinde sekiz köşeli yıldız olan bir şua motifi yerleştirilmiştir.

Ayak taşının gövde kısmında servi ağacı ve buna dolanarak yukarı çıkan asma dalı vardır. Asma dalından üzümler sarkmaktadır.

Hat: Kitâbe kısmı celî sülûs ile yazılmış olup on bir satırdır.

Resim 200-a
(B.Taşı)

Resim 200-b
(A.Taşı)

Katalog No: 201
Hatice Saime Hanım

Taş No: 1394
Vefat Tarihi: h. 1317 / m. 1900
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (37 x 31) x 173 - K: 106 - D: 11

Kitabenin Okunuşu:

YÂ HÛ YA GAFÛR

*Mir Ahmed Tahsin'in diriğa duhter-i pâkı,
Hatice Sâime Hanım o serv-i gülşen-i râna,
Züleyhâ-yı zamâne pak-daman perde-i ismet
Uçup rûh-ı şerîfî kıldı mesken Cennet-i Tûba.
Ola Firdevs-i A'la içre hûriler ile yoldaş.
Muîn olsun âna mahşerde ya Rab Hazret-i
Zehra.
Kalem-i hüzn ile yazdı fevtine Râfet gevher
tarih;
Hatice Hanım'a Adn ebed Rabbim ola Me'va.*

*Hacı Hamid Bey'in hafîdesi ondört yaşında
irtihal eden Hatice Saime Hanım'ın rûhuna
Fâtiha*

*fi 10 Ramazan Sene 1317
fi 30 Kanûn-ı evvel Sene 1315
Yevm-i Cuma*

Genel Tanıtım: Pehle üzerinde sadece baş taşından ibarettir. Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Klasik üslupta bezenmiş şâhidenin kitâbe kısmı spiral yaprak dizisi ile çevrilidir. Şâhidenin göğüs kısmında simetrik bir rûmi ağı görülür. İççe geçmiş rûmiler kabartma şeklinde yapılmış, üç boyutlu bir görüntü sağlanmıştır. Şâhidenin üst kısmına sepet içinde çiçekler yerleştirilmiş, bu sepet kabartma olarak değil gerçeği ile aynı görüntüde tam bir sepet şeklinde yapılmıştır.

Resim 201-a (B.Taşı)

Resim 201-b
(B.Taşı Detayı)

Resim 201-c
(B.Taşı Detayı - Serlevha)

Katalog No: 202
Ethem Ağa bin İslâm Ağa

Taş No: 1405 (Ayak Taşı)
Vefat Tarihi: h. 1322 / m. 1904
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (36 x 33) x 90 - D: 13

Kitâbenin Okunuşu:

ALLAH BÂKÎ

*Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân.
Bi-hakk-ı Arş-ı A'zam Nûr-ı Kur'an.
Gelip kabrim ziyaret eden ihvan,
Edeler rûhuma bir Fâtiha ihsan.*

*Tüfengiyân-ı Hazret-i Şehriyari'den
olup aşçı ve kebaççılar kethüdası
İşkodralı Dağkenar Kravar
Karyesi'nden Ethem Ağa bin
İslâm Ağa rûhi-çün rızâen
İllâhi Teâla el-Fâtiha*

Sene 1322

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı toprak üzerine dikilidir. Şâhideler dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Ayak taşının gövdesi düz bir silme ile çevrilmiş yukarı kısım oval formda tamamlanmıştır. Omuz kısmındaki bu köşelere çeyrek şua motifi konmuştur. Tepe kısmı kırıktır.

Katalog No: 203
Safiye Sultan Hanım

Taş No: 1699
Vefat Tarihi: h. 1329 / m. 1887
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (32 x 28) x 150 - K: 101 - D: 11
A.Taşı: (32 x 26) x 139 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

AH MÎNE'L-MEVT

*Şehzâde Salehaddin
Efendi bin Murad
Hazretleri'nin kerîmesi
Safiye Sultan
Hanım'ın rûhi-çün
İllâhi'l Fâtiha*

*Velâdeti 8 Şevval sene 1304
Vefâtı 19 Rebîu'l-evvel sene 1329*

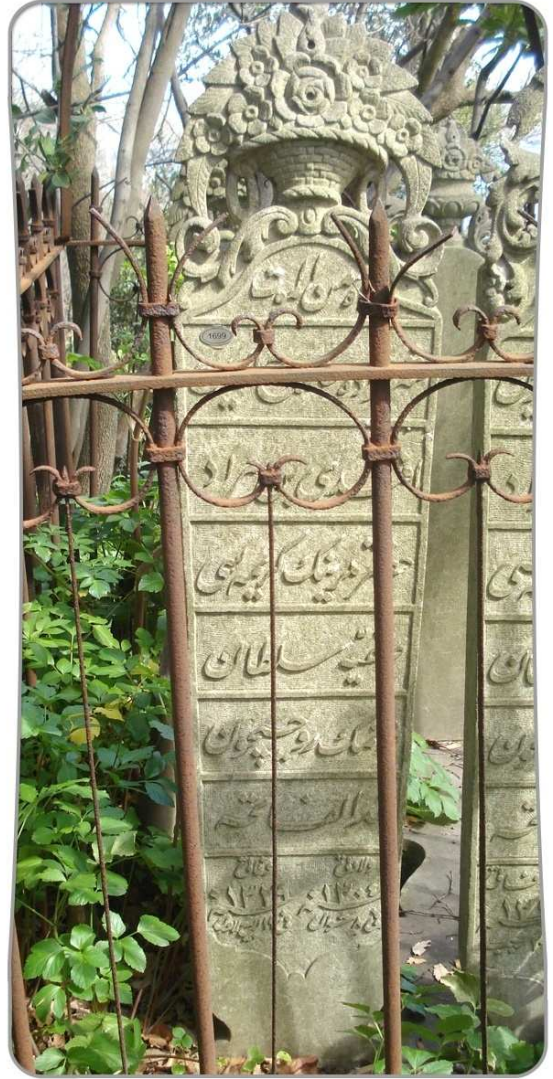
Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı toprak üzerine dikilidir. Demir parmaklık içerisinde yer alan şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısmında kıvrımlı yapraklar üzerinden yükselen sepetler vardır. Yayvan sepetlerin örgüleri detayla işlenmiş ve gerçekçi bir görüntü sağlanmıştır. Sepet kısmı baş taşında kabarık, ayak taşında ise oyma şeklinde yapılmıştır. Sepetin içi irili ufaklı çiçekler ve yapraklarla doludur.

Hat: Şâhidenin sekiz satır ta'lik hatlı bir kitâbesi vardır.

Resim 202-a
(1405 - A.Taşı)

Resim 203-a
(1699- B.Taşı)

Resim 203-b
(1699 – B.Taşı Detayı)

Katalog No: 204
Şâhîde Pervin Hanım

Taş No: 1420-1421
Vefat Tarihi: h. 1308 / m. 1890
Hattat: İmzasız

Ölçüler: 1420: (43 x 42) x 181 - K: 106 - D: 12
1421: (43 x 42) x 178 - K: 106 - D: 12

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri pehle üzerine oturtulmuştur. Dikdörtgen formdaki şâhideler sivri kemer ile bitirilmiştir.

Bezeme: Kitâbe kısmının bittiği yerden başlayan üst kısım, ortası yüksekçe olan iki basamak ile yarım dâireler çizerek yükselen ve sivri olan bir lâleyi andırmaktadır. Bu alanın ortasında şemse motifi bulunur. Şemsenin alt iki kenarında dalları dışarı doğru kıvrılmış gül motifleri yer alır. Serlevha kısmı, alttan başlayıp zıt yönlerden yaprak motifi ile kucaklanmıştır. Aynı yapraklar tarih satırının da alt kısmını süslemektedir. 1420 numaralı şâhîde ile aynı forma sahip 1421 numaralı şâhîde de tezyînat ve taş işçiliği açısından çok kıymetlidir.

Hat: 1420 numaralı şâhidede serlevha hariç onbir satır, 1421 numaralı şâhidede ise on satır celî ta'lik kitabe mevcuttur.

Kitâbenin Okunuşu:

1420 Numaralı Taşın Kitâbesi:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Şirhavârim bir kızım kaldı dokuz günlük
cihanda girye-nâk.
Bahtiyar kılsın onu zevcim Halil alsın kucağ-ı
şefkate.
Vâlidem feryad kılsın hevâherim kan ağlasın.
Çaresiz sabretmeli zevcim bu azâb-ı firkate.
Siz gelip başım ucunda ağladıkça hüzn ile
Dostlarım kabrim bile feryad eder bu hasrete.
Zat-ı Hak'ın hâsılı alem-muhattır kudreti,
Kimseler vakıf değildir iş bu sırr-ı hikmete.
Çıktı bir tarih-i cevher yazdı Halil fevtime;
Şâhîde Pervin çekildi bu fenâdan Cennet'e.*

fî 4 Rebiulevvel Sene 1308

Yevm-i Cumartesi

1421 Numaralı Taşın Kitâbesi:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-KAYYÛM

*Âh Rabbim düşmemişken dehrde bir illete.
Münhasır kalmış iken bünyâd-ı cismim
kuvvete.
Dâimi bir hane-i ikbal sandım âlemi,
Zat-ı Hak etmişti mazhar her cihetle nîmete.
Görmemişken âlemin âfet-i te'sirâtını,
Terk-i dünya eyledim ettim icabet dâvete.
Gökten ateşler mi yağdı canıma ya sâika,
Vaz' edip hamli o demde hazır oldum rihlete.
Etti hazzak-ı etibba gerçi tedbir ü deva,
Olmadı hasbe'l-kader bir çare kesb-i sıhate.*

Resim 204-a
(1420 - B.Taşı)

Resim 204-c
(Genel Görünüm)

Resim 204-b
(1421 - B.Taşı)

Katalog No: 205
İbrahim Ethem Efendi

Taş No: 1625
Vefat Tarihi: h. 1312 / m. 1895
Hattat: Mısrîzâde

Ölçüler: B.Taşı: (36 x 36) x 178 - K: 125 - D: 10
Serpuş: (22 x 17)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Hazret-i Pir Mehmed Nüreddin-i Şems-i
Nakşibendî
hulefây-ı benâmından Kalkandelen'li eş-Şeyh
Mustafa
Rûhi Nakşibendî Kuddise Sırruhu'l Âlî
Hazretleri'nin
bendegânından Aydın Emlak-ı Hümâyun
Müdürü
Fîlorinalı Mehmed Murat Efendi'nin mahdûmu
Halkalı Ziraat
Mektebi talebesinden İbrahim Ethem
Efendi'nin kabridir.
Rûhuna el-Fâtiha*

*ff 8 Şâbanî- Muazzam sene 1312
Yevm-i Pazartesi gecesi saat 4*

Mısrîzâde

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili olan baş ve ayak taşı dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Baş taşında kitâbe kısmı bitkisel unsurlu bir bordürle çevrilmiştir. Üst kısımda iki kenara sağa sola kıvrılan dilimli yaprak konmuştur. Ortalarında ise feslik üzerinde sikke motifi yer alır. Şâhidenin üstünde Azizî fes vardır.

Ayak taşının kenarları dalgalı silme ile çevrilidir. Sivri ve oval biten göbek kısmının üstü sıralı yapraklarla süslenmiş, omuzlara ise çiçek oturtulmuştur. Bu çiçeklerden "s" kıvrımlı yapraklar çıkar. Bu yaprakların üzerinde ise ortasında ay yıldız olan bir şemse motifi yükselmektedir. Şâhidenin gövdesinde ise saksı içinden çıkan bir ağaç vardır. Ağacın dallarında menekşeler, lâleler ve muhtelif çiçekler yer almaktadır. Motifler ve kompozisyon açısından kıymetli bir eserdir.

Hat: Kitâbe kısmı on iki satır celi talik ile mâil tarzda yazılmıştır.

Resim 205-a
(B.Taşı)

Resim 205-b
(A.Taşı)

Katalog No: 206

?

Taş No: 1645

Vefat Tarihi: h. 1315 / m. 1898

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (37 x 35) x 143 - K: 116 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

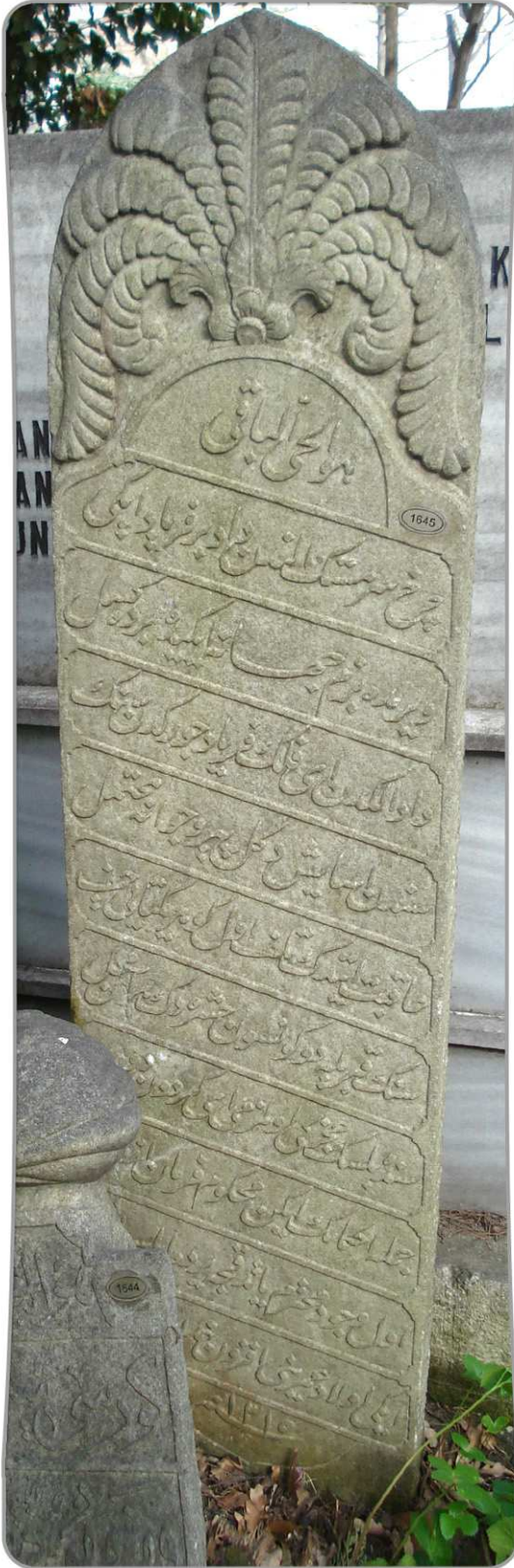
*Çerh-i sermestin elinden dâd bir feryad iki,
Vermede bezm-i cihâna ikide bir de kesel.
Dâd elinden ey felek feryad cevrenden senin.
Sende âsayiş değil pir ü civana muhtemel.
Âkıbet ettin felek ol gevher-i yek dâneyi hayf.
Seng-i kabriyle döğünsün haşre dek her an
mahal.
Sen de bilsen aczini olmaz mı ey gerdûn-i dün.
Cümle ahkâmın iken mahkûm-ı fermân-ı ezel.
Ol vücûd-i muhterem yattıkça yerde eylesin.
İki evlad ömrünü efzûn-u Hüdâ-yı Lem yezel.*

Sene 1315

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide, aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Kitâbe kısmının üzerinde bir palmetin ortasından simetrik bir biçimde barok tarzı iri yapraklar taşmaktadır. Bu yapraklar tırtıklı olup şâhidenin omuzlarına kadar düşmektedir. Bu tarz bezeme sık görülmekle beraber yaprakların cinsi değişiktir.

Hat: Kitâbe on iki satır halinde mâil tarzda celî ta'lik hat ile yazılmıştır.

Resim 206-a (B.Taşı)

Resim 206-b
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 207

Şerife Hatice Hanım

Taş No: 1703

Vefat Tarihi: h. 1263 / m. 1847

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (46 x 38) x 189 - K: 127 - D: 9
A.Taşı: (39 x 32) x 192

Kitâbenin Okunuşu:

*Dünyaya geldim ama güldürmedi felek ah!
Gençlikte geldi bir dert hâk eyledi mekânım
Yaktı beni harâret, kâr etmedi su şerbet.
Perhiz üzere geçti hayfa benim zamanım
Nice tabîb-i hâzık etti devalar amma
Gittikçe arttı derdim kesti benim emânım
Üç tane nûr-ı dîdem kaldı cihanda giryan
Hayf oldu yazık etti bana bu derd-i cânım
Kabrim ziyâret eden ihvandan ricam bu
Bir Fâtiha okuyup şad eyleyin revânım
Matem ile yazıldı seng-i mezarıma vah!
Tarih-i dürr-i güherde ismim Hadîce Hanım.*

*Hâlen Evâmîr-i Mâliye Müdîri Seyyid Râşid
Beyîn
halîleleri Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendîye
fukarâsından
merhûme ve mağfûrun lehâ Şerife Hatice
Hanım'ın
rûhi-çün el-Fâtiha*

fi 8 Ramazan 1263

Genel Tanıtım: Şâhideler toprak üzerine dikili olup etrafları demir parmaklıkla çevrilidir. Aşağıdan yukarı doğru genişleyen şâhidelerin kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Baş taşında kitâbe kısmı yapraklı bir bordürle çevrilidir. Üst kısmın göbeğinde şemse motifi vardır. Bu motifin etrafı ise sağlı sollu helezonlar çizen uzun ve tırtıklı yapraklarla bezenmiştir. Kıvrılan uçlar motif olmanın ötesine geçmiş, çıkıntı şeklinde yapılmıştır.

Ayak taşının gövdesinde üzerine kurdela sarılı bir boynuz içinden çıkan beş dallı bir ağaç vardır. Üst kısım ise alttan demet yapılmış yapraklardan oluşmuştur.

Resim 207-a (B.Taşı)

Resim 207-b (A.Taşı)

Resim 207-c
(B.Taşı Detayı)

Resim 207-d
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 208
Served Hanım

Taş No: 1719
Vefat Tarihi: h. 1290 / m. 1873
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (50 x 30) x 153 - K: 81 - D:10
A.Taş: (50 x 30) x 153
Lahit: (165 x 77 x 61)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*"İrci'" emrine râm oldu Hüdâ'nın işte.
Tazelik içre edip dâr-ı bekâya rihlet,
Mahrem-i pâk-i Kemaleddin Efendi idi ol.
Dil-i dildârına ilca etti nâr-ı hasret,
Şerbet-i şehd-i şehadet nûş edince canı,
Sâkin-i Ravza-i Cennet olur elbet sermed.
Ol-nigar rûhun şad eyleye Mevla dâim.
Hürmet-i nûr-i nübüvvet ki Muhammed Ahmed.
Çıktı bir tarih-i tam Served Hanım için,
Salîha Hak kıla rûhuna rahmet bî-had.
Rûhi-çün lillâhi'l-Fâtiha*

1290

Genel Tanıtım: Neoklasik üslupta olan şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhideler üçgen şeklinde yükselip bir taç kapıyı andırır şekilde son bulmuştur. Şâhidelerin kenarlarında burmalı sütunçeler vardır. Alt kısımda barok tarzı yapraklar üst kısmında rûmi köşebentler vardır. Üzerinde yatay ve çıkık bir silmenin üstünden mukarnaslar sarkmaktadır. Üzeri taç kapı gibi yükseltilmiş ve içi rûmi motiflerle süslenmiştir.

Ayak taşının gövdesinde ise altta yan yana sıralı üç rûmi tepelik vardır. Ortadakinin üzerinden baklava dilimi şeklinde iki büyük rûmi ağı yükselerek gövdeyi kaplar. Kenarları yine rûmi ağlarla bezenmiştir.

Hat: Şâhidenin mâil tarzda on iki satır celî ta'lik kitâbesi vardır.

Resim 208-a (B.Taşı)

Resim 208-b (A.Taşı)

Resim 208-c
(Genel Görünüm)

Katalog No: 209

?

Taş No: 1736 (Ayak Taşı)

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (29 x 28) x 111 - D:9**Genel Tanıtım:** Baş ve ayak taşı toprak üzerine dikilidir.**Bezeme:** Aşağıdan yukarı doğru genişleyen ayak taşı üzerinde kıvrılarak yükselen üç dallı bir ağaç vardır. Dalların arasından uçları kıvrılmış ince dallar çıkar. Üst kısmında ise iki kademeli topuz vardır.**Not:** Şâhidenin alt kısmı toprağa gömülü olduğu için kime ait olduğu bilinmemektedir.**Katalog No: 210**

?

Taş No: 1877'nin önündeki ayak taşı

Vefat Tarihi: ?

Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (28 x 24) x 121**Genel Tanıtım:** Baş taşı olmayan şâhide silindirik formda olup toprak üzerine dikilidir.**Bezeme:** Şâhidenin alt kısmı gömülü olduğundan motifin başlangıcı görülememektedir. Gövde üzerinde birbirine dolanarak yükselen fasulye yaprağına sahip dallar bulunmaktadır. Tepe kısmı düz bir şekilde kesilmiş, üzerine meş'ale yapılmıştır.**Not:** Baş taşı olmadığı için kime ait olduğu belli değildir.

Resim 209-a
(1736 - A.Taşı)

Resim 209-b
(1736 - A.Taşı Detayı)

Resim 210-a
(1877'nin önü - A.Taşı)

Katalog No: 211
Hoca Fatıma Zehra Hanım

Taş No: 1786
Vefat Tarihi: h. 1310 / m. 1893
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 32) x 153 - K: 95 - D: 7
A.Taşı: (34 x 32) x 132 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Ba'de'l-akit kable'z-zifaf yirmi iki yaşında
bâkire olarak bu dâr-ı fenâdan Gülşen-i Sarây-ı
Bekâyâ rihlet eden Dersââdet Vergi Kalemî
Başkâtibi Abdî Efendizâde Hasan Rıza
Efendi'nin kızı Hoca Fatıma Zehra Hanım'ın
rûhuna Fâtihâ-yı Şerîfe ihda edenlerin
âhirleri ve âkıbetleri hayrola. Cenâb-ı Rabb-i
Mennan Nebiyy-i Zîşan hürmetine cümlesinin
merkadlerini garîk-i rahmet-i Rahman ve
Ravza
min Riyâz-ı Cinan buyursun. Amin*

24 Şa'banü'l-muazzam 1310

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi pehle üzerine dikili olup pehle demir parmaklıkla çevrilidir. Şâhideleler dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısımlarına içinden çiçekler taşan vazolar oturtulmuştur. Vazodan şâhidenin omuzlarına barok tarzı farklı motifler sarmaktadır. Ayak taşının gövdesinde saksı içinden çıkan gül ağacı vardır.

Hat: On iki satır celi ta'lik hatla yazılmış bir kitâbesi vardır.

Resim 211-a
(B.Taşı)

Resim 211-b
(A.Taşı)

Katalog No: 212

Mehmed Paşa / Subhi Bey

Taş No: 1929-1930

Vefat Tarihi: r. 1335 / m. 1919

r. 1336 / m. 1920

Hattat: İmzasız

Ölçüler: 1929: (22 x 22) x 130 - K: 76 - D: 22
1930: (22 x 22) x 130 - K: 78 - D: 22

Kitâbenin Okunuşu:

1929 Numaralı Taşın Kitâbesi:

HÜVE'L-BÂKÎ

Üçüncü Ordu-yı Hümâyun

Erkan-ı Harbiyesi

ferîkan-ı kiramından

Piyâde Dâiresi

Reisi Mehmed

Paşa'nın rûhuna Fâtîha.

fi 7 Teşrîn-i Evvel

Sene 1335

1930 Numaralı Taşın Kitâbesi:

AH MİNE'L-MEVT

Erkân-ı Harbiye Piyâde

Dâiresi reisi

Ferîkan-ı Kiramdan Mehmed

... Paşa'nın mahdûmu

...kâtiblerinden

Subhi Bey'in rûhuna Fâtîha

Sene 1336

Genel Tanıtım: Şâhîde eşine az rastlanır bir formdadır. Mezarlık arkadan dört kısa direk ve bunları bağlayan kısa bir duvara birleşiktir. Şâhideler mezarın ayak ucuna iki sütun şeklinde dikilmiş ve arası açık bırakılmıştır. Buradan aşağı iki basamaklı bir merdiven inmektedir. Şâhideler uzunca küpler şeklinde yapılmış, tepelerine ise soğan kubbeler oturtulmuştur.

Bezeme: Kare kesitli şâhideler, neoklasik üsluptadır. Mezarı çeviren duvar üzerinde baklava dilimli kabartmalar vardır. Şâhideler aşağıdan keskin köşeleri ile küp formunda yükselirler. Daha sonra köşelere yapılan birer mukarnasla daralarak altıgen şeklinde yükselmeye devam ederler. Kubbelerin altı iç içe geçmiş rûmi tepeliklerle süslenmiştir. Soğan şeklindeki kubbelerin üzeri çiçek yaprağı şeklinde örtülmüş ve ortadan bu yapraklar burularak yükseltilmiştir.

Hat: Şâhidelerin kitâbeleri oyma şeklinde taşta kazınarak yazılmış olup, hat açısından çok kıymetli değildir. Kitâbeler sekizer satır celi ta'lik hatla yazılmıştır.

Resim 212-a
(1929 - B.Taşı)

Resim 212-b
(1930 - A.Taşı)

Resim 212-c
(Genel Görünüm)

Resim 212-d
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 213
Kerem-perver Kalfa

Taş No: 1932
Vefat Tarihi: h. 1278 / m. 1862
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 31) x 160 - K: 115 - D: 10

Kitabenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Emretti Hüda eyledi ferman,
Erişti ecel vermedi eman.
Murada ermedim dünyada heman.
Cennette ver murâdım Hâlık u Rahman.*

*Devletlü Necabetlü Mehmed Murat Efendi
Hazretleri'nin câriyelerinden merhûme
Kerem-perver Kalfa'nın rûhi-çün /rızâen lillâhi
Teâla el-Fâtiha*

fi 7 Şevval sene 1278

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir. Kenarları dalgalıdır.

Bezeme: Kitâbe kısmının etrafı yapraklı bir bordürle çevrilmiştir. Yapraklardan oluşan uzunca bir boyun kısmı vardır. Bunun üzerinden ortasında gül bulunan bir yaprak demeti yükselmektedir. İşçilik açısından kıymetli bir taştır.

Katalog No: 214
?

Taş No: 155
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: A.Taşı: (47 x 39) x 98 - D: 7

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı bulunup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen ve tepede üçgen şeklini alan formdadır. Kenarları dalgalı biçimde yapılmıştır. Şâhidenin üstünde ortada deniz kabuğunu andıran bir motif ve bunun kenarlarından taşan barok tarzı yapraklar yer almaktadır. Bunların altında ise dalgalı kurdela ile kökünden bağlanmış Tûba Ağacı motifi yer almaktadır. Aşağı doğru dalgalanarak inen üç ana daldan oluşur. Taşın bir kısmı toprağa gömülü olduğundan geri kalan kısmı görünmemektedir.

Not: Şâhidenin ön yüzü duvara bitişik olduğundan kitâbe okunamamıştır.

Resim 213-a
(1932 - B.Taşı)

Resim 214-a
(155 - A.Taşı)

Resim 214-b
(155 - B.Taşı)

Katalog No: 215
Hayriye Hanım

Taş No: 1937
Vefat Tarihi: h. 1318 / m. 1900
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (41 x 36) x 152 - K: 93 - D: 12
A.Taşı: (37 x 33) x 144 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Kuvenây-ı Hazret-i Şehriyârîden Atûfetlü
Emin Beyefendi Hazretleri'nin hemşîresi
Hayriye Hanım'ın rûhi-çün lillâhi teâla
el-Fâtîha*

20 Muharrem 1318

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi toprak üzerine dikilidir. Etrafı demir parmaklıkla çevrili olan şâhideler, aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin gövde kısımları bitkisel tezyînatlı bordürlerle çevrilidir. En üst kısımlarında şua motifini andıran bir motif yer alır. Bu motifin etrafında barok tarzı kıvrımlar ve girinti çıkıntılar vardır.

Ayak taşının gövdesinde birbirine dolanarak yükselen bir ağaç dalı mevcuttur.

Hat: Sekiz satır ta'lik hatla yazılmış olan kitâbe çok fazla aşındığından satır çizgileri bile zorlukla ayırt edilmektedir.

Resim 215-a
(B.Taşı)

Resim 215-b
(A.Taşı)

Katalog No: 216
İzzeddin Efendi

Taş No: 1964

Vefat Tarihi: h. 1300 / m. 1882

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (52 x 34) x 154 - K: 70 - D: 11
A.Taş: (52 x 34) x 152 - D: 11
Lahit: (170 x 80 x 82)

Kitabenin Okunuşu:

YA ĞAFUR

*Civan.. necâbet-perver İzzeddin Efendi'nin
Nücum olsa sezâda zîr-pâre gird-i nâçizî
O âlî-kadre hem-ser olmuş idi bir melek-peyker
Ki zühre olsa ger şâyan idi firâş-ı dehlizi
Felek çok gördü ol bi-çâreye bu necat ve
ukbâyı
Telef etti anı hayfa ecel şimşir-i ser-tizî
Etibba bulmadı çâre o neveste civânın ah.
Kulûbi idi sûzan derdi rikkat-engizi
ser-firaz-ı celal ü izzet oldukça o şehzâde
pür endaz havây-ı rahmet etsin Hak pîr endezi
lillâhi'l Fâtîha*

fî 19 Safer sene 1300

Genel Tanıtım: Neoklasik üslupta olan şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup sanduka üzerine dikilidir. Lahit sanduka şeklinde olup kenarları girift bir demir parmaklık ile çevrilidir.

Bezeme: Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyerek yükselip bir taç kapıyı andırır şekilde son bulmuştur. Şâhidelerin kenarlarında burmalı sütunçeler vardır. Bu sütunçelerin üzerine sarmaşık dolanmıştır. Alt ve üst kısmında rûmi köşebentler vardır. Alınlık kısmının altından mukarnaslar sarkmaktadır. Üzeri ortadan kubbeyi andırır biçimde yükselerek rûmi bir tepelik ile son bulmuştur. Bu formda yapılan alınlık kısmının içi rûmi motiflerle süslenmiştir. Ayak taşının gövdesinde ise büyük bir rûmi ağı halinde şemse yükselerek gövdeyi kaplar.

Sanduka kapakları demir parmaklıkla çok yakın olduğu için yeterince incelenememiş ve görüntü alınamamıştır. Herbir kapak üzerinde rûmi ağı ile oluşturulan şemseler vardır.

Hat: Kitâbe kısmı on iki satır celf ta'lik hattın oluşmaktadır.

Resim 216-a (A.Taşı)

Resim 216-b
(Genel Görünüm)

Katalog No: 217
Osman Paşa

Taş No: 2009
Vefat Tarihi: r. 1310 / m. 1894
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (69 x 68) x 167 - K: 82 - D: 21
A.Taş: (20 x 21) x 174
Lahit: (184 x 79 x 20)

Kitabenin Okunuşu:

AH!

*Meşâhir-i umera ve kudat çer-ekseden
Berâkizâde Gâzi İsmail Bey
merhûmun mahdûmu olup Mekteb-i Fünûn
Bahriye-i Şâhâne'den neşetle
sadâkat ve hizmeti mukâbinde
mir-livalık rütbesine kadar irtika
eden yâverân-ı Hazret-i Şehriyarîden
İstanbul Vapur-u Hümâyun'una memur Osman
Paşa merhûmun ruhuna Fâtiha*

ff 11 Eylül sene 1310

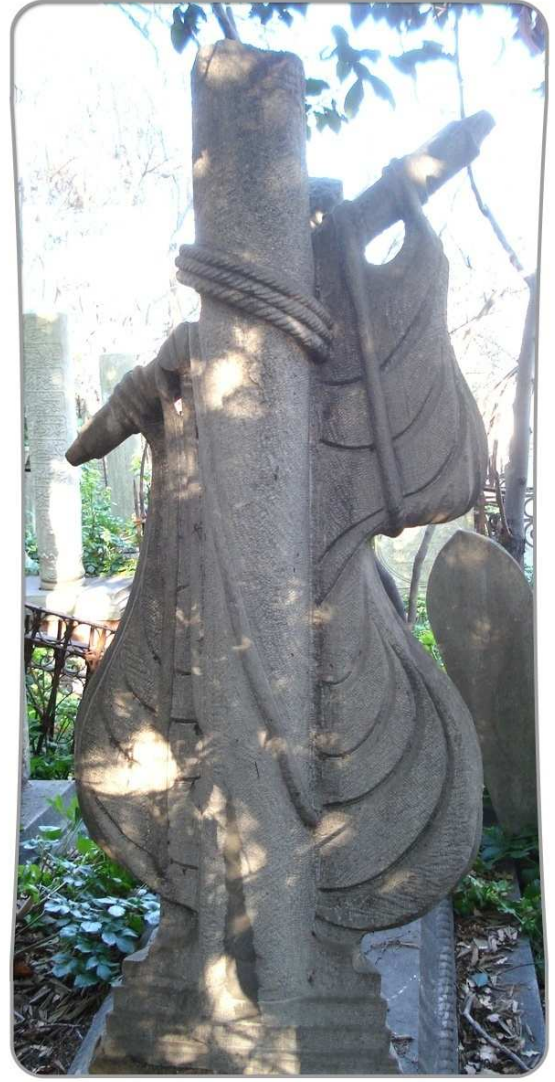
Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhidesi pehle üzerine sabittir. Pehlenin ortası oval formda oyulmuştur. Baş taşı, bir geminin yelkeni şeklinde yapılmıştır. Ayak taşı aşağıdan yukarıya doğru silindirik biçimde daralır.

Bezeme: İşçilik açısından harika bir örnek olan şâhide, direk üzerine halatlarla bağlanmış bir yelken şeklinde yapılmıştır. Kitâbe kısmı yelkenin ortasında yer alır. Heybetli şâhidenin işçiliği göz alıcı canlılık ve gerçekliktedir. (Bk. Çizim: 07) Direğe ve yelkene dolanan halatlar detayları ile yapılmıştır. Ayak taşı üzerinde bezeme unsuru olmayıp, orta ve üst kısmında sade birer kemer yer alır. Bu haliyle bir geminin direğini andırır.

Hat: Kitâbe on satır ta'lik yazı ile mâil olarak yazılmıştır.

Resim 217-a (B.Taşı)

Resim 217-b (Arkadan Görünüm)

Resim 217-c (Genel Görünüm)

Katalog No: 218
Nesli Hanım

Taş No: 2065
Vefat Tarihi: h. 1312 / m. 1895
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (23 x 27) x 128 - K: 90
A.Taşı: (26 x 33) x 130

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Çün ecel geldi ona olmaz eman.
Cürmünü affeyleye yâ Rabbe'l-Mennan.
Mağfiret kıl olmasın hâli yaman.
Mazhar-ı nur-ı şefaât kıl her zaman.*

*Sertüfengi-i Hazret-i Şehriyarî Ferîk
saadetlü, Tâhir Paşa Hazretleri'nin
kâim vâlidesi Nesli Hanım
rûhi-çün Fâtiha.*

fi 15 Recep sene 1312

Genel Tanıtım: Silindirik formda yapılmış şâhideler ve sanduka harap bir vaziyettedir. Lahdin her kapağı ayrı bir yana yatmış, şâhideler ise yerdedir. Lahdin ortasından çıkan dev ağacın köklerinin sandukayı dağıttığı anlaşılmaktadır.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Baş taşında başka bezeme yoktur. Ayak taşı motifler ve dizayn açısından sıra dışı olup dikkat çekicidir. Oval formdaki pano içinde, çoğu lâlelerden oluşan çiçekli bir dal yükselmektedir. Motifler irice ve özenle yapılmıştır. Lahdin kapakları da ağır bir işçilik ve zengin motifer ile bezenmiştir. Barok üsluplu yapraklar kapağın gövdesi üzerinde sağlı sollu helezonlar çizerek uzanır. Ortada ise saksı içinde çiçek buketi yer alır. Ön ve arka kapaklarda da aynı motif daha derli toplu bir şekilde yapılmıştır. İşçilik bakımından kıymetli olan şâhide ve lahadin motifleri üç boyutlu olarak kabarık yapılmıştır.

Hat: Kitâbe dokuz satır celî ta'lik yazıdan oluşmaktadır. İnce bir ta'likle yazıldığı anlaşılan kitâbe aşınmış ve yazıların büyük kısmı silinmiştir.

Resim 218-a (A.Taşı)

Resim 218-b (A.Taşı Detayı)

Resim 218-c (A.Taşı Detayı)

Resim 218-d (Lahit)

Katalog No: 219
Hatice Hanım

Taş No: 2071
Vefat Tarihi: h. 1322 / m. 1904
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (26 x 25) x 136 - K: 86
A.Taşı: (25 x 23) x 136
Lahit: (204 x 93 x 101)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Diriğa geçti ömrüm hasretâ âh u figân olsun.
Hüda'nın feyz-i lütfiyle mezarım gülistan olsun.
El çekip bu fenâdan azm-i ukbâ eyledim.
Ne çare ömrüm tükenmiş aziz ruhum revan
olsun.*

*Sertüfengi-i Hazret-i Şehriyarî müşîr Devletlü
Tahir Paşa Hazretleri'nin halîlesi
merhûme ve mağfûre Hatîce Hanım'ın rûhuna
Fâtiha.*

*fi 14 Recep sene 1322
fi 11 Ağustos sene 1320*

Genel Tanıtım: Şâhideler silindirik formda olup lahit üzerine dikilidir. Lahit dikdörtgen bir sandık biçiminde yapılmıştır. Lahit üzeri yekpâre ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve bu kapak alttan silmelerle lahitle bütünleştirilmiştir.

Bezeme: Barok tarzda akantus yaprakları orta kısımda alttan birleşip, lahdin iki kenarına doğru uzanarak içeri kıvrılmıştır. Bu yaprakların ortasına oval ve boş bir kabartma pano yerleştirilmiştir. Diğer kapaklarda da bu motif ve yapraklar görülür.

Şâhidelerin alt kısımları iki kat üst üste kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Üst kısım düz kesilmiş ve boğum üzerine yarım dâire şeklinde başlık oturtulmuştur. Bu başlığın tepe noktasından aşağı doğru bakan kenger yaprakları sıralanmıştır. Baş taşı üzerinde başka tezyînat yoktur.

Ayak taşının gövde kısmında, oval panonun bittiği yerden çıkan ve panoyu saran iki ağaç dalı yer alır. Simetrik bir biçimde kıvrılarak yükselen bu dallar yukarıda birleşmiştir.

Hat: Kitâbesi dokuz satır celî ta'lik yazı ile yazılmıştır.

Resim 219-a (B.Taşı)

Resim 219-b (A.Taşı)

Resim 219-c
(Genel Görünüm)

Resim 219-d
(Lahit Detayı)

C. KABRİSTANDAN SERPUŞ ÖRNEKLERİ

Özellikle son dönemde kullanılıp kişinin mesleğini, meşrebini, rütbesini, ilmî derecesini ve tarikatını gösteren serpuşlar, başlı başına çalışma alanı olabilecek genişlikte bir konudur. Kabristanda birçok çeşidini görebileceğimiz ve işçilik açısından da son derece kıymetli serpuşlar bulunmaktadır. Tezin diğer bölümlerinde yer alan serpuşlara ek olarak bu bölümde kabristan genelinde yer alan serpuşlardan seçtiğimiz örnekler yer almaktadır. Katalog içinde yer alan diğer serpuşların genel bir tahlili “Hat, süsleme ve serpuşlar başlığı altında verilmiştir. (Bk. s. 29)

Katalog No: 220
Mabeyni hümâyun Dâiresi memuru
Yusuf Paşa'nın halîlesi Hatice Hanım

Taş No: 2045
Vefat Tarihi: h. 1293 / m. 1877

Ölçüler: Serpuş: (16 x 23)

Genel Tanıtım: Alim bir bayana ait serpuş.

Katalog No: 221
Hane-i Hassa'dan mahreç
Hâfız Hasan Ağa

Taş No: 226
Vefat Tarihi: h. 1226 / m. 1811

Ölçüler: Serpuş: (29 x 23)

Genel Tanıtım: Örfî destarlı kavuk

Katalog No: 222
Müderrişîn-i Kiramdan Mehmed Emin
Bey

Taş No: 272
Vefat Tarihi: h. 1240 / m. 1824

Ölçüler: Serpuş: (36 x 46)

Genel Tanıtım: Örfî destarlı Kavuk

Katalog No: 223
Mehmed Paşazâde İbrahim Efendi'nin
mahdumu Ahmed Bey

Taş No: 327
Vefat Tarihi: h. 1223 / m. 1808

Ölçüler: Serpuş: (17 x 35)

Genel Tanıtım: Kâtibî Kavuk

Katalog No: 224
?

Taş No: 350
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (40 x 29)

Genel Tanıtım: Nakşî Tâcı

Not: Toprağa gömülü olduğu için kimlik bilinmemektedir.

Katalog No: 225
Göynüklü es-Seyyid eş-Şeyh el-Hac
Mehmed Hasan Zühdü Efendi

Taş No: 355
Vefat Tarihi: h. 1288 / m. 1871

Ölçüler: Serpuş: (22 x 27)

Genel Tanıtım: Örfî Destarlı Kavuk

Resim 220-a
(2045 - Serpuş)

Resim 221-a
(226 - Serpuş)

Resim 222-a
(272 - Serpuş)

Resim 223-a
(327 - Serpuş)

Resim 224-a
(350 - Serpuş)

Resim 225-a
(355 - Serpuş)

Katalog No: 226
Rumeli Kudatı eşrâfından Ahmed Efendi

Taş No: 360
Vefat Tarihi: h. 1229 / m. 1813

Ölçüler: Serpuş: (27 x 32)

Genel Tanıtım: Bu başlık türü çeşitli meslek grupları arasında görülebilmektedir.³³

Katalog No: 228
Dîvan-ı Hümâyundan
Piyâde mukâbelecisi Halil Efendi

Taş No: 446
Vefat Tarihi: h. 1206 / m. 1791

Ölçüler: Serpuş: (42 x 33)

Genel Tanıtım: Kafesî Destarlı Kavuk

Katalog No: 230
Kılıç Ali Paşa Maheallesi Bekçisi
Tahir Ağa

Taş No: 596
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905

Ölçüler: Serpuş: (38 x 21)

Genel Tanıtım: Mezar taşı bir bekçiye ait olup, serpuş kaynaklarda bulunamamıştır.

Katalog No: 227
?

Taş No: 362
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (26 x 23)

Genel Tanıtım: Kâtibî neskeb kavuk

Not: Toprağa gömülü olduğundan kimlik ve tarih bilinmemektedir.

Katalog No: 229
Hâfız Esad Bey

Taş No: 513
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (41 x 30)

Genel Tanıtım: İlmiye sınıfına ait destarlı kavuk

Not: Tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Katalog No: 231
?

Taş No: 661
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (19 x 32)

Genel Tanıtım: Nakşî ve Kadirî tacı

Not: İsim ve tarih kısmı toprağa gömülüdür.

³³ Selahattin Dilidüzgün, a.g.e, s. 147-149

Resim 226-a
(360 - Serpuş)

Resim 227-a
(362 - Serpuş)

Resim 228-a
(446 - Serpuş)

Resim 229-a
(513 - Serpuş)

Resim 230-a
(596 - Serpuş)

Resim 231-a
(661 - Serpuş)

Katalog No: 232
?

Taş No: 675
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (31 x 35)

Genel Tanıtım: İlmiye sınıfına ait kavuk

Not: İsim ve tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Katalog No: 234
Duhâni Hacı Ali Ağa'nın oğlu

Taş No: 710
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (35 x 18)

Genel Tanıtım: Zerrin Başlık

Not: Tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Katalog No: 236
Derviş Mehmed Efendi

Taş No: 966
Vefat Tarihi: h. 1231 / m. 1815

Ölçüler: Serpuş: (31 x 36)

Genel Tanıtım: İlmiye sınıfına ait örfî destarlı kavuk

Katalog No: 233
Rüstem Ağa

Taş No: 685
Vefat Tarihi: h. 1189 / m. 1775

Ölçüler: Serpuş: (32 x 27) - D: 20

Genel Tanıtım: Kâtibî kavuk

Katalog No: 235
Hazîne-i Hümâyun Ağalarından
Seyyid Ali Ağa

Taş No: 752
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (32 x 20)

Genel Tanıtım: Zerrin Başlık

Not: Tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Katalog No: 237
?

Taş No: 1235
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (25 x 19)

Genel Tanıtım: İlmiye sınıfına ait destarlı kavuk

Not: İsim ve tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Resim 232-a
(675 - Serpuş)

Resim 233-a
(685 - Serpuş)

Resim 234-a
(710 - Serpuş)

Resim 235-a
(752 - Serpuş)

Resim 236-a
(966 - Serpuş)

Resim 237-a
(1235 - Serpuş)

Katalog No: 238
Hâfız Mustafa Râkım Efendi

Taş No: 1534
Vefat Tarihi: h. 1316 / m. 1898

Ölçüler: Serpuş: (25 x 20)

Genel Tanıtım: Kaynaklarda rastlanmayan bu başlık Daru's-Saade Ağası'na aittir.

Katalog No: 239
?

Taş No: 1652
Vefat Tarihi: ?

Ölçüler: Serpuş: (23 x 24)

Genel Tanıtım: İlmiye sınıfına ait destarlı kavuk.

Not: İsim ve tarih kısmı toprağa gömülüdür.

Resim 238-a
(1534 - Serpuş)

Resim 239-a
(1652 - Serpuş)

D. SADECE HÜSN-İ HAT YÖNÜYLE İNCELENEN TAŞLAR

Katalog No: 240
Şerife Emine Fâika Hanım

Taş No: 145
Vefat Tarihi: h. 1271 / m. 1854
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (23 x 20) x146 - K: 83
A.Taşı: (23 x 20) x 130

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ricâl-i Devlet-i Aliyye'den
Seyyid İsmail Müfid Bey
efendi'nin kerîmesi
merhûme ve mağfûrun lehâ
Şerife Emine Fâika
Hanım'ın rûhi-çün Fâtiha*

5 Safer 1271

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan silindirik şâhide toprak üzerinde dikilidir.

Bezeme: Şâhidenin tepe kısmında dilimli bir topuz vardır.

Hat: Kitâbe kısmı sekiz satır celi ta'lik yazıdan oluşmaktadır.

Katalog No: 241
Aşıkter Kalfa

Taş No: 19
Vefat Tarihi: r. 1330 / m. 1915
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (78 x 74 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

La İlâhe illallah Muhammedün Resulullah

*Merhûme Kethüda Aşıkter Kalfa'nın
ve kâffe-i ehl-i imanın ervâhi-çün el-Fâtiha*

fi 10 Şubat sene 1330

Genel Tanıtım: Mezar taşı, levha şeklinde olup kafes üzerine demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen formdadır. Taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Tezyînat bakımından çok kıymetli olmayıp yazı arasına ufak tefek çiçek ve yaprak motifleri serpiştirilerek yazıya hareketlilik ve şirinlik verilmiştir. Metin kısmı oval bir formda oyularak pano haline getirilmiştir.

Hat: Kitâbe, serlevha kısmı hariç dört satır celi ta'lik ile yazılmıştır. Ta'lik yazının bütün özelliklerini üzerinde taşıyan levha kıymetli bir örnektir. Yazıdaki hareketlilik, aralara serpiştirilen motiflerle kuvvetlendirilmiş ve güzel bir ahenk oluşturulmuştur.

Resim 240-a (145 - B.Taşı)

Resim 241-a (19)

Katalog No: 242
es-Seyyid İbrahim Maşukî Efendi

Taş No: 30
Vefat Tarihi: h. 1298 / m. 1880
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (28 x 27,5) x 82 - K: 62 - D: 9
Serpuş: (15 x 18)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Şeyh Hasan Hüsni Efendi
zâde Müderrisîn-i Kiramdan
Muhammed Nurî Efendi'nin mahdûmu
es-Seyyid İbrahim Maşukî
Efendi'nin rûhi-çün el-Fâtiha*

ff .. Yevmü'l-İsneyn Sene 1298

Genel Tanıtım: Şâhide dikdörtgen bir formda olup toprak üzerine dikilidir. Ve Nakşî tacı olan bir serpuşa sahiptir.

Hat: Kitâbe yedi satırdan oluşan istifli celî sülûsle yazılmıştır. Klasik kaidelere uygun olmanın ve istif bakımından değerli olmanın yanı sıra apayrı bir canlılık ve sevimliliğe sahiptir. Yazının yumuşaklığı ve verdiği sükûnet, bakan insanı anında saran bir etkiye sahiptir. Harflerin endam ve nisbetleri açısından da kıymetli bir örnektir.

Resim 242-a (B.Taşı)

Katalog No: 243
Darçiz Kalfa

Taş No: 58
Vefat Tarihi: h. 1298 / m. 1881
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (36 x 33) x165 - K: 111 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Harem-i Saray-ı Hümâyun'da
ikinci kâtip iken
irtihâl-i dâr-ı bekâ eden
merhûme ve mağfûrun lehâ
Darçiz Kalfa'nın
rûh-i şerîf-çün
el-Fâtiha.*

19 Recep 1298

Genel Tanıtım: 19. yy'ın üslup ve özelliklerini üzerinde taşıyan şâhidenin ayak taşı mevcut olmayıp toprak üzerine dikilidir. Aşağıdan yukarı doğru hafifçe genişleyen formdadır.

Bezeme: Şâhidenin üs kısmında bir vazodan içerisinden taşan gül demeti bulunmaktadır. Üç gülden oluşan buketten, barok tarzı yapraklar simetrik bir biçimde vazodan yanlarına kadar taşmaktadır. Altta taşan yapraklara uçlarından birleşen gerdanlık motifi yer almaktadır. Çiçek ve yapraklardan oluşan bu gerdanlığın alt kısmında ise mezar taşı sahibinin kâtip olmasından yola çıkarak hokka ve kalem olduğuna kanaat getirilen bir motif yer almaktadır.

Hat: Taş hüsn-i hat bakımından iyi bir örnek sayılmasının yanı sıra serlevhası yönünden dikkat çekicidir. Kalem ve hokka motifinin meydana getirdiği alt çıkıntı serlevha kısmını ikiye bölmüştür. Yazı istifli celî sülüstür. Sekiz kıt'adan müteşekkildir.

Resim 243-a
(B.Taşı)

Resim 243-b
(B.Taşı Detayı)

Resim 243-c
(Serlevha)

Katalog No: 244
el-Hac Mustafa Ağa

Taş No: 63
Vefat Tarihi: h. 1288 / m. 1871
Hattat: Mısrî

Ölçüler: B.Taşı: (40,5 x 41) x156 - K: 124 - D: 12
A.Taşı: (39 x 38) x 154 - D: 13,5
Lahit: (202 x 70 x 37) - Serpuş: (29 x 21)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Cennet-mekân Firdevs-i âşiyân
Abdülmecid Han Hazretleri'nin
devletlü Başkadın Efendileri Hazretleri'nin
kethüdâ-yı Aliyyeleri merhum ve mağfûr
ilâ rahmet-i Rabbihî'l Gafûr el-Hac
Mustafa Ağa'nın rûhi-çün Fâtiha*

15 Şevval 1288

Ketebehû Mısrî

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formdaki şâhideler lahit üzerine dikilidir.

Bezeme: Şahide ve lahit üzerinde barok ve ampir üsluplu motifler bulunmakla beraber dikkat çekici bir tezyînatı yoktur. Baş taşında bulunan serpuş Azizî festir.

Hat: Celî sülüsle istifli olarak yazılmış kitâbe "Mısrî" imzalıdır. Kitâbe kısmı dalgalı bir bordür ile yükseltilmiş olup, metin kısmı sekiz satırdan oluşmaktadır. Yazı istif bakımından kıymetli olup özellikle serlevha kısmında kendini göstermektedir.

Katalog No: 245
Hace Emine Hanım

Taş No: 72
Vefat Tarihi: h. 1330 / m. 1912
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (23,5 x 20) x144 - K: 97
A.Taşı: (22,5 x 20) x 137
Pehle: (160 x 63 x12)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Merhum Dilâver Paşa
kerîmesi ve Şeyhü'l Haremi
esbak Hacı Emin
Paşa Halîlesi
Hace Emine
Hanım rûhuna Fâtiha*

sene 1330

Genel Tanıtım: Şâhideler pehle üzerine dikili olup silindirik formdadırlar.

Bezeme: Şâhideler üzerinde bezeme unsuru yoktur.

Hat: Kitâbe kısmı sekiz satır celî sülüs hat ile istifli olarak yazılmıştır.

Resim 244-a
(63 - B.Taşı)

Resim 244-b
(63 - Serlevha)

Resim 245-a
(72 - B.Taşı)

Katalog No: 246

Behice Hanım / Bahaeddin Bey

Taş No: 81

Vefat Tarihi: h. 1332 / m. 1914

h. 1333 / m. 1914

Hattat: Rifat

Ölçüler: Levha: (69,5 x 77 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Kurenây-ı sâbıkadan Mehmed Paşa'nın
kerîmesi Behice Hanım'ın ve mahdûmu
Bahaeddin Bey'in rûhları ve kâffe-i
ehl-i imanın ervâh-ı şeriflerî-çün rızâen
lillâh Fâtiha*

*Behice Hanım'ın Vefâtı
8 Şâban 1332*

*Bahaeddin Bey'in Vefâtı
7 safer 1333*

Nemekahû Rif'at çufira lehû

Genel Tanıtım: Mezar taşı, levha şeklinde olup kafes üzerine demir çivilerle tutturulmuştur. Kare formdadır. Taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Tezyînat bakımından çok kıymetli olmayıp yazı arasına ufak tefek çiçek ve yaprak motifleri serpiştirilerek yazıya hareketlilik ve şirinlik verilmiştir. Metin kısmı oval formda bir silme içinde yer alır.

Hat: Rif'at imzalı celî ta'lik hat serlevha kısmıyla beraber yedi satırdan ibarettir. İstif ve harflerin dizaynı açısından kıymetli bir eserdir. Harflerin arasına yazıyla güzel bir ahenk oluşturan küçük çiçek motifleri yerleştirilmiştir.

Resim 246-a

Resim 246-b (Serlevha)

Katalog No: 247
Hâlet Saîd Efendi

Taş No: 91
Vefat Tarihi: h. 1238 / m. 1822
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (33 x 29) x110 - K: 85 - D: 29

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*İzzet bu mısra-ı tam,
Târih-i mâtem olsun.
Hâlet Saîd Efendi,
Pirâne hemdem olsun.*

11 Rebîu'l-âhir 1238

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki şâhide toprak üzerine dikilidir. Ayak taşı yoktur.

Bezeme: Şâhide üzerinde tezyînat yoktur.

Hat: Şâhidenin altı satırdan oluşan celf ta'lik kitâbesi hat sanatı açısından kıymetlidir. Özellikle keşîdeli harflerin satır içindeki güzel duruşları dikkat çeker.

Katalog No: 248
Fâtıma Âliye Hanım

Taş No: 97
Vefat Tarihi: h. 1318 / m. 1901
Hattat: Nurî

Ölçüler: B.Taşı: (30 x 24) x118 - K: 80 - D: 7

Kitabenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Bâb-ı Vâlây-ı Seraskerî Muhâsebât-ı
Umûmiye Nâzır Muâvini ve ikinci
Şu'besi Müdiri saadetlû
Rıza Beyefendi Hazretleri'nin
hafîdesi ve Safiyüddin
Bey'in kerîmesi Fâtıma Aliye
Hanım'ın rûhi-çün el-Fâtiha*

*sene 1318
fî 16 Zî'l hicce
yevm-i Pazar*

Ketebehû Nurî

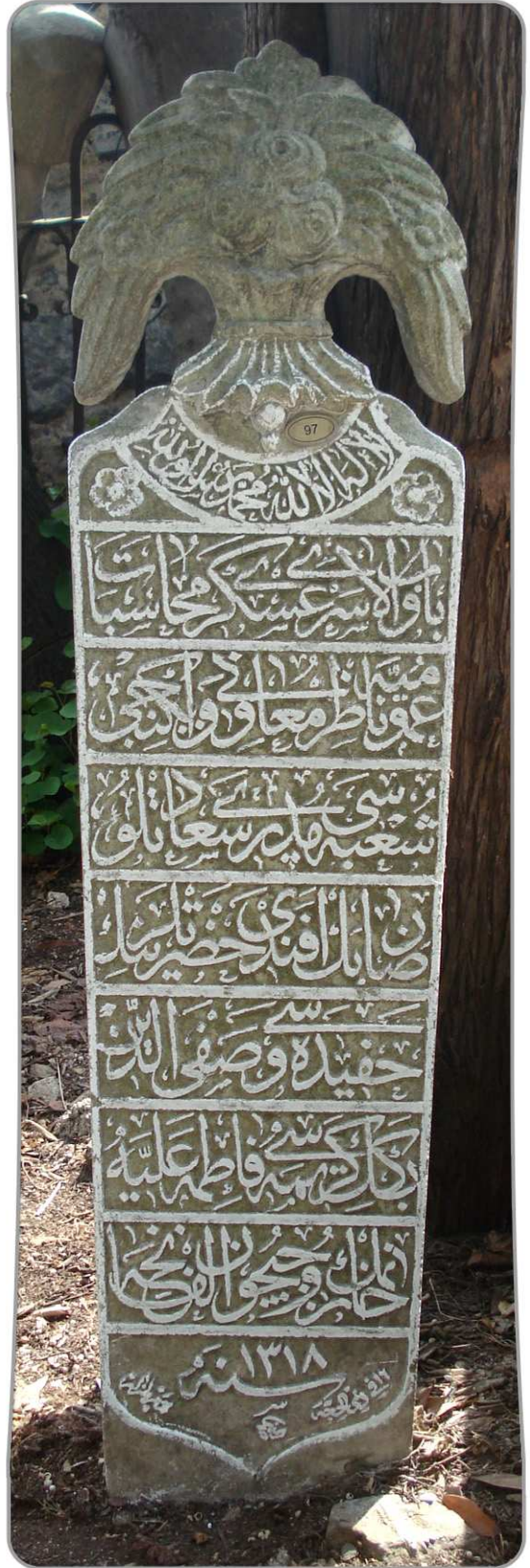
Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Bayan mezarına ait olan şâhidenin tepesinde bir buket vardır.

Hat: Serlevha kısmı hariç sekiz satırdan müteşekkil celf ta'lik kitâbe "Nurî" imzalıdır. Serlevha kısmı gerdanlık gibi boyun kısmına oval bir formda yazılmıştır. Yazı istif ve dizayn açısından kıymetli bir örnektir.

Resim 247-a
(91 - B.Taşı)

Resim 248-a
(97 - B.Taşı)

Katalog No: 249
Ali Haydar Beyefendi

Taş No: 137
Vefat Tarihi: h. 1287 / m. 1871
Hattat: Sami

Ölçüler:	B.Taş: (40 x 30) x171 - K: 105 - D: 14,5
	Serpuş: (35 x 26)
	A.Taş: (31 x 26) x 148 - D: 8
	Pehle: (170 x 60 x 19)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Vâsıl-ı rahmet-i Hak
sadr-ı esbak Melik
Muhammed Paşazâde
Abdülkadir Bey
efendi'nin necl-i mükerremi
ve esbak Daru'l-Hilâfeti'l-İlmiye
kadısı Reisü'l-Hattatîn
Ali Haydar Beyefendi
rûhi-çün Fâtiha*

1287

Genel Tanıtım: Mermer pehle üzerine dikili baş ve ayak taşından ibaret mezar, ünlü bir hattat olan Sami Efendi'nin hocası Ali Haydar bey'e aittir. Kitâbenin altında imza bulunmamakla beraber Sami efendi'ye ait olduğu ve tevazudan ötürü imza atmadığı kaynaklarda geçmektedir.³⁴ Şâhideler aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır. Ayak taşı baş taşına göre daha küçüktür.

Bezeme: Baş taşının kitâbesi, ince yaprak motifleri olan bir bordürle çevrilmiştir. Ve şâhide taş işçiliği açısından kıymetli bir serpuşla tamamlanmıştır. Serpuş, ilmiye sınıfı için kullanılan örfî destarlı kavuktur.

Ayak taşının en üst kısmında iki kenardan çiçek motifi içinden çıkan "s" kıvrımlı yapraklar üzerine şemse motifi yerleştirilmiştir. Gövdede ise saksı içinden çıkarak kıvrılıp gövdeyi saran asma salkımı mevcuttur.

Hat: Kitâbe on bir satır celî ta'lik hat ile yazılmış olup kıymeti bir örnektir. Harflerin satıra oturuşu ve dizayn açısından dikkat çekmektedir.

³⁴ Sacit AÇIKGÖZOĞLU, " Hattat Sâmî Efendi'nin Mezar Taşı Kitâbeleri", Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu, 18-20 Aralık 1998, AKSM, İst, s. 128-139.

Resim 249-a
(B.Taşı)

Resim 249-b
(A.Taşı)

Resim 249-c
(Serpuş)

Katalog No: 250
Hace Fatma Atiye Hanım

Taş No: 206
Vefat Tarihi: h. 1299 / m. 1882
Hattat: ?

Ölçüler: B.Taş: (37 x 33) x178 - K: 130 - D: 7,5
A.Taş: (32 x 29,5) x 158 - D: 11

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Dîvan-ı Hümâyun tercümanı
ve teşrîfât-ı umûmiye nâzırı
Atûfetlü Münir Beyefendi
Hazretleri'nin vâlîde-i muhteremeleri
merhûme ve mağfûrun lehâ
Hâce Fatma Atiye Hanım
rûhi-çün el-Fâtiha*

fi 7 Recep Sene 1299

Ketebehû ...

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhîde aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısmında barok tarzda birer buket mevcuttur.

Hat: Ketebeli yazı istifli celî sülüstür. Dokuz satırdan oluşan yazı, istif ve dizaynı ile dikkat çeker. İmza karışık istifinden dolayı okunamamıştır.

Resim 250-a
(B.Taşı)

Resim 250-b
(B.Taşı - Tebeşirli)

Resim 250-c
(Serlevha)

Katalog No: 251
Tenâsüp Kalfa

Taş No: 258
Vefat Tarihi: h. 1319 / m. 1901
Hattat: Nurî

Ölçüler: B.Taş: (31 x 29) x165 - K: 123
Pehle: (187 x 64 x 19)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Ya İlâhî gelmişim dîvanına rahmet et bana,
Kıl meskenim lütfunla kim Cennet, yâ
Rabbena.*

*Cennet-mekân Sultan Abdülmecid
Han Efendimiz Hazretleri'nin
câriyelerinden ikinci kâtip
Tenâsüp Kalfa'nın rûhi-çün
el-Fâtiha*

Sene 1319

Ketebehû Nurî

Genel Tanıtım: Silindirik formda olan şâhide pehle üzerine oturtulmuştur.

Hat: Üzerinde hattın başka tezyinî unsur bulundurmeyen şâhidede kitâbe, istifli celî sülûs hat ile dokuz satır olarak yazılmış olup kıymetli bir eserdir. Kitâbe "Nurî" imzalıdır. Yazının akışındaki ritim, başka öğelerin kullanılmasına gerek bırakmamış, yoğun bir istif ile hat ön plana çıkarılmış ve başarılı bir anlatım sağlanmıştır.

Resim 251-a (B.Taşı)

Resim 251-b
(B.Taşı Detayı - Serlevha)

Katalog No: 252
es-Seyyid eş-Şeyh Hüseyin Şevki Efendi
Hazretleri

Taş No: 260

Vefat Tarihi: h. 1334 / m. 1916

Hattat: Mehmed Nûri

Ölçüler: B.Taş: (28 x 24) x152 - K: 135

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLÂH MUHAMMEDÜN
RASÛLÜLLÂH*

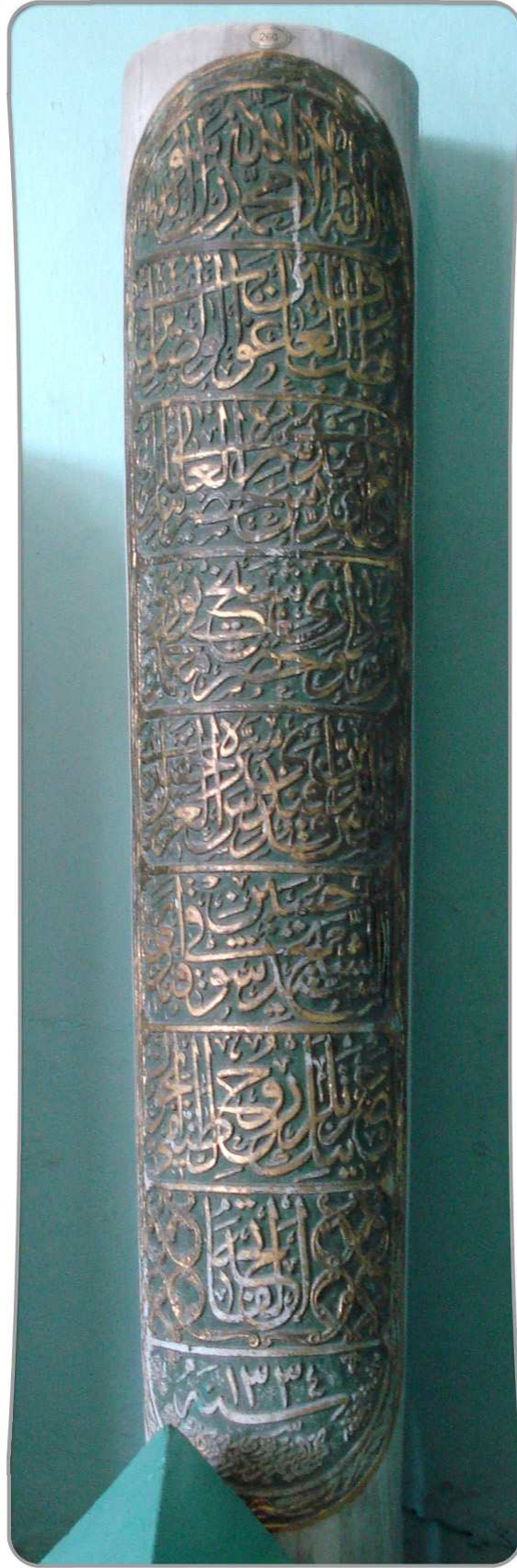
*Kutbü'l ârifîn gavsü'l vâsılîn
Yahya Efendi kuddise sırruhu'l-âli
Hazretleri'nin
türbedarı Hazret-i Şeyh Mehmed Nûri
Şemseddin Efendi kuddise sırrahu'l-aziz'in
hafîdi
es-Seyyid eş-Şeyh Hüseyin Şevki Efendi
Hazretleri'nin rûh-ı latifî-çün
el-Fâtiha*

Sene 1334

*Ketebehû el-Hac Mehmed Nurî an zâkirân-ı
dergâh-ı Yahya Efendi*

Genel Tanıtım: Türbenin içinde, Yahya Efendi'nin bulunduğu kısma girilen koridorda yer alan şâhide, silindirik formda olup aynı formda bir ayak taşından ve üzeri örtülü bir sandukadan ibarettir.

Hat: Üzerinde tezyinî unsura rastlanmayan şâhide, hat özelliği ile kıymetli olup "Hacı Mehmed Nurî" imzalıdır. Dokuz satırdan müteşekkil kitâbe istifli celfî sülûs ile yazılmıştır. Altın sarısı ve yeşile boyanan şâhidenin istifli yazısı güzelliğini bu boyalar altında maalesef kaybetmiştir.

Resim 252-a (B.Taşı)

Katalog No: 253
es-Seyyid el-Hac Mehmed Nûri Efendi
Hazretleri

Taş No: 262

Vefat Tarihi: h. 1289 / m. 1872

Hattat: Mısırî

Ölçüler: B.Taşı: (30 x 27) x161 - K: 142

Kitâbenin Okunuşu:

LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH

Kutbü'l Arifîn gavsü'l vasilîn
Yahya Efendi kuddise sırrahu'l-Âli
Hazretleri'nin postnişîni
es-Seyyid el-Hac Mehmed Nûri
Efendi Hazretleri'nin zevc-i
latîfeleri için el-Fâtiha

fî 29 Zî'l-kâ'de Sene 1289

Mısırî

Genel Tanıtım: Türbenin içinde Yahya Efendi'nin bulunduğu kısma girilen koridorda yer alan şâhide silindirik formda olup aynı formda bir ayak taşından ve üzeri örtülü bir sandukadan ibarettir.

Hat: Üzerinde yapraklı bordürden başka tezyinî unsura rastlanmayan şâhide, hat sanatı bakımından kıymetli olup yazı "Mısırî" ketebelidir. Sekiz satırdan müteşekkil kitâbe, istifli celî sülûs ile yazılmıştır. Altın sarısı ve yeşile boyanan şâhidenin istifli yazısı bu boyalara rağmen güzelliğini korumaktadır. (Bk. Eskiz: 01)

Resim 253-a (B.Taşı)

Katalog No: 254
Aişe Hanım

Taş No: 263
Vefat Tarihi: h. 1238 / m. 1823
Hattat: Aliyyü's-Sabri

Ölçüler: B.Taşı: (45 x 44) x176 - K: 136 - D: 10
A.Taşı: (32 x 31) x 164 - D: 25

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Kutbü'l-ârifin Gavsü'l-vâsilîn
Yahya Efendi kuddise sırruhü'l-aziz
Hazretleri'nin
sülâlesinden sâbıkan Galata
kadısı merhum Konevî İmamzâde
es-Seyyid Mehmed Sayid Efendi'nin halîlesi
ve sülâle-i müşârun ileyhden Hâcegân-ı
Dîvan-ı Hümâyun'dan merhum
Mustafa Efendi'nin
kerîmesi merhûme Aişe Hanım
rûhi-çün Fâtiha*

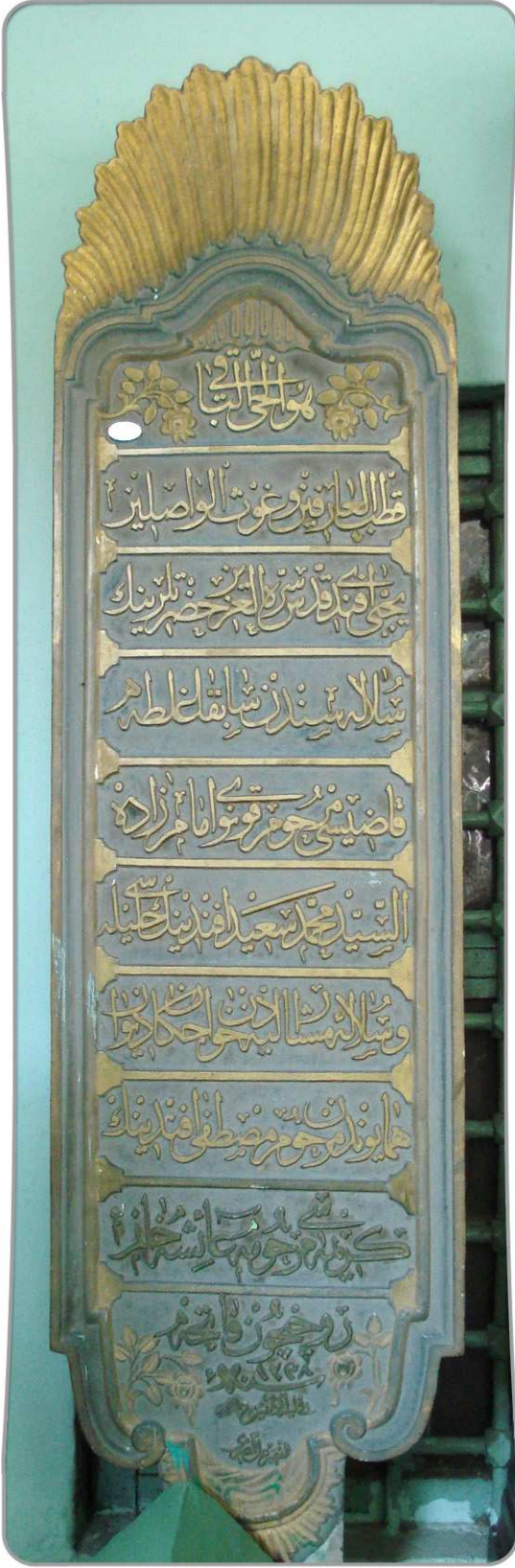
fî 1 Leyl-i İsneyn sene 1238

el-Fakir Aliyyü's-Sabri

Genel Tanıtım: Türbenin içinde Yahya Efendi'nin bulunduğu kısma girilen koridorda yer alan şâhide dikdörtgen formda olup aynı formda ayak taşı ile bir sandukadan ibarettir.

Bezeme: Baş taşının üst kısmından dik bir şekilde yükselen ve oval bir görüntü alan barok tarzı yapraklar yer almaktadır. Ayak taşında ise bir vazoda içerisinde yükselip gövdeyi saran gül ağacı motifi bulunmaktadır. Buradan aşağıya yapraklar sarkar. En üst kısımda ise kare kesimli olup yükseldikçe daralan bir boğumlu iki silme mevcuttur.

Hat: On satırdan müteşekkil kitâbe celi sülûs ile yazılmış olup "Aliyyü's-Sabri" imzalıdır. Altın sarısına boyanan şâhidenin istifli yazısı bu boyalara rağmen güzelliğini korumaktadır.

Resim 254-a (B.Taşı)

Resim 254-b (A.Taşı)

Katalog No: 255
Dürrîzâde es-Seyyid Mehmed Dürrî
Efendi

Taş No: 264
Vefat Tarihi: h. 1318 / m. 1901
Hattat: Aliyyü's-Sabri

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 25) x138 - K: 111

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Ârif billah Hazret-i Şemseddin
Mehmed Nûri Efendi
müntesibeyninden bi'l-fîil
Rumeli Kazaskeri
iken irtihal-i dâr-ı bekâ
eyleyen Dürrîzâde es-Seyyid
Mehmed Dürrî Efendi
rûhu şerîfine el-Fâtiha*

fi 11 Zilhicce Sene 1318 Yevm-i Salı

el-Fakir Aliyyü's-Sabri

Genel Tanıtım: Türbenin içinde Yahya Efendi'nin bulunduğu bölüme girilen koridorda yer alan şâhide silindirik formda olup aynı formda bir ayak taşından ve üzeri örtülü bir sandukadan ibarettir.

Hat: Şâhidenin on satırdan müteşekkil celi ta'lik yazıdan oluşan bir kitâbesi vardır. Harfler altın sarısı boya ile boyanmıştır.

Katalog No: 256
el-Hac Hüseyin Efendi

Taş No: 271
Vefat Tarihi: h. 1314 / m. 1896
Hattat: Ârif

Ölçüler: B.Taşı: (27 x 23) x158 - K: 123
A.Taşı: (26 x 21) x 147

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

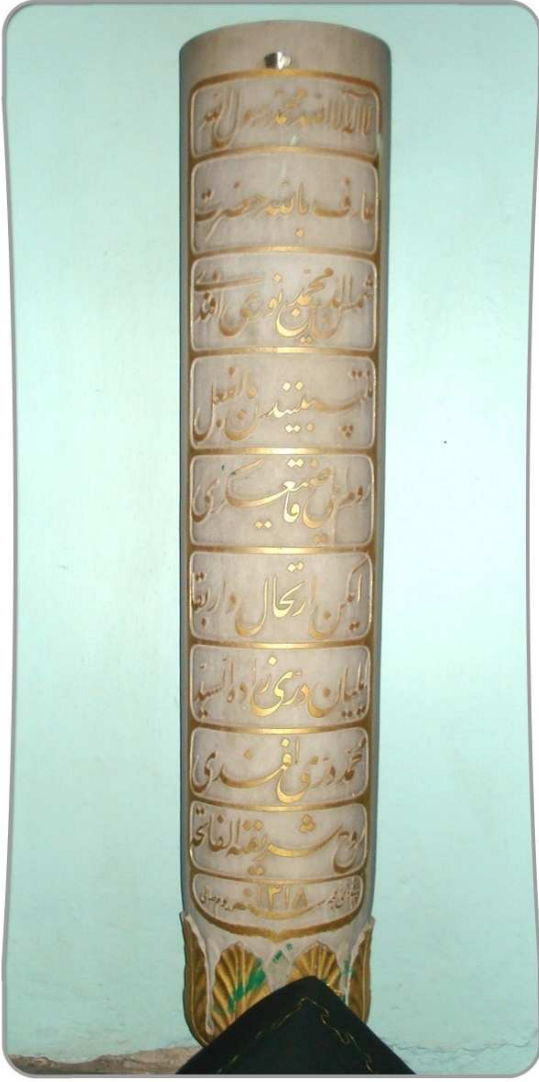
*Kutbü'l-ârifin Yahya Efendi
Hazretleri'nin türbedârı
Mehmed Nûri Şemseddin Efendi'nin
bendelerinden kahveci başı
el-Hac Hüseyin Efendi'nin
rûhi-çün rızâen lillâhi Fâtiha
fi 26 Cemâziye'l-âhir sene1314*

Ketebehû Ârif

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki baş ve ayak şâhideleri toprak üzerine dikilidir. Şâhideler geniş bir demir kafes içindedir.

Bezeme: Ayak taşı üzerinde hiçbir motif bulunmayıp baş taşının en alt kısmı yukarı bakan irice kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Oval formda tasarlanan serlevha kısmının üzerinde dikkati çeken ve bütün kitâbeyi genişçe çevreleyen bitkisel tezyînat görülmektedir. Bunların dışında bir bezeme unsuruna rastlanmaz.

Hat: "Arif" ketebeli kitâbe, sekiz satırdan müteşekkil olup istifli celi sülüs yazı ile yazılmıştır. Harflerin şekli, dizaynı, istiflenişi ve serlevha açısından çok kıymetli bir eser olup, kabristanın ücra bir köşesinde, gözlerden irak bir yerdedir.

Resim 255-a
(264 - B.Taşı)

Resim 256-b
(271 - İmza)

Resim 256-a
(271 - B.Taşı)

Katalog No: 257
Osman Nureddin Efendi

Taş No: 297
Vefat Tarihi: h. 1298 / m. 1881
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 22) x191 - K: 141
A.Taşı: (29 x 20) x 133

Kitabenin Okunuşu:

KÜLLÜ MEN ALEYHÂ FÂN

*Hikmet-i takdir-i Rabbâni buderây-ı Müslimîn,
İçmişim yemâne-i aşkı, "İnna ileyhi râciun".
Gönlüm "La tekutû min rahmeti tefrih" idi.
Yani "ve'mtâzu" hitabında "vehm-i lâ
yehzenun".
Ben bilirdim "Küllü nefsin zâikatü'l mevt"
olduğun,
Olmuşum elhamdülillah "kem ve hem lâ
yeş'urun".
"Rabbî tağfirî zunûbî" gelmişim dergâhına.
Her ne isyan var ise "küllü ledeyna mahzunun".
Okuyup tarihini Hak rızasî-çün bugün,
Resûmat teftişlerinden Osman Nureddin
Efendi
rûhi-çün el-Fâtiha
fî 3 Şâban sene 1298*

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhidenin silindirik bir formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidenin alt kısımları barok tarzı küçük motiflerle bezenmiştir. Kitâbe kısmı, içinde şirin ve küçük çiçekler olan bordür ile çevrilmiştir. Alt kısımda bu çiçekler bordürden taşarak aşağıya kadar inmiştir.

Hat: Kitâbe kısmı on iki satırdan oluşan celi ta'lik hattır.

Katalog No: 258
Mehmed Şakir Bey

Taş No: 329
Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1903
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (22,5 x 20) x158 - K: 130

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendî
Meşâyih-ı Kiramdan
Kalkandelen'li Mustafa
Rûhi Efendi merhûmun
mürîdanından olup altıncı
Dâire-i Belediye Tahrîratının
mümeyyizi iken bin üçyüz
yirmibir senesi Şâban-ı
Şerifin dokuzunda
irtihâl-i Dâr-ı Cinan eden
Mehmed Şâkir Bey'in âramgâhı ebedîdir.*

Sene 1321

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki şâhidenin ayak taşı mevcut değildir. Şâhidenin pehle üzerindedir.

Hat: Kitâbe celi ta'lik hat ile yazılmış olup on üç satırdan ibarettir. Satırların herbiri silmelerle çerçeve içine alınmıştır.

Resim 257-a
(297 - B.Taşı)

Resim 258-a
(329 - B.Taşı)

Katalog No: 259
es-Seyyid el-Hac Halil Efendi

Taş No: 321
Vefat Tarihi: h. 1306 / m. 1888
Hattat: Arif

Ölçüler: B.Taş: (46 x 45) x172 - K: 129 - D: 13
Serpuş: (35 x 33)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-KAYYÛM

*Kutbü'l-ârifin Yahya
Efendi türbedarı Mehmed
Nurî Şemsettin Efendi
Hazretleri mürîdi es-Seyyid
el-Hac Halil Efendi'nin
rûh-i şerîfî-çün el-Fâtiha*

*fi 17 Muharremü'l-Haram Yevmü'l-Ehad
Sene 1306*

Ketebehü Ârif

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formda olan şâhidenin ayak taşı mevcut olmayıp taş, toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Kitâbe kısmı oval bir pano içerisine yazılmış olup serlevha kısmının yanlarında iki gül bulunmaktadır. Bunun dışında taşta tezyînat olmayıp serpuş ve hat yönüyle kıymetlidir. Örfî destarlı kavuk işçilik bakımından kıymetli bir örnektir.

Hat: Sekiz satırdan müteşekkil celî sülûs kitâbe olup "Arif " imzalı olup, istif, dizayn ve harflerin güzelliği bakımından kıymetli bir eserdir.

Resim 259-a
(B.Taşı)

Resim 259-b
(Serpuş)

Resim 259-c
(Serlevha)

Resim 259-d
(İmza)

Katalog No: 260
es-Seyyid el-Hac Hasan Efendi

Taş No: 331
Vefat Tarihi: h. 1290 / m. 1873
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (26 x 19) x 165 - K: 81
A.Taşı: (21 x 16) x 153,5

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Tarîkat-ı Nakşibendî'den
Karaköy hamamcısı
es-Seyyid el-Hac Hasan
Efendi'nin rûhuna Fâtiha*

Sene 1290

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki şâhide kırık olarak yerde yatar vaziyettedir. Ayak taşı yoktur.

Hat: Şâhidenin altı satır celi sülüs kitâbesi vardır. İstif ve dizayn açısından güzeldir.

Katalog No: 261
Mustafa Gâlip Bey

Taş No: 385
Vefat Tarihi: h. 1307 / m. 1889
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (19 x 17) x 79 - K: 63 - D: 16

Kitâbenin Okunuşu:

HU

*Hüdâvendigâr vilâyeti
vâlisi Mahmud Paşa'nın
mahdumu Mustafa Gâlip Bey'in
rûhi-çün Fâtiha*

Sene 1307 fî 14 Cemâziye'l-âhir

Genel Tanıtım: Pehle üzerinde yer alan şâhide, silindirik formda olup küçük ebatlardadır. Ayak taşı yoktur.

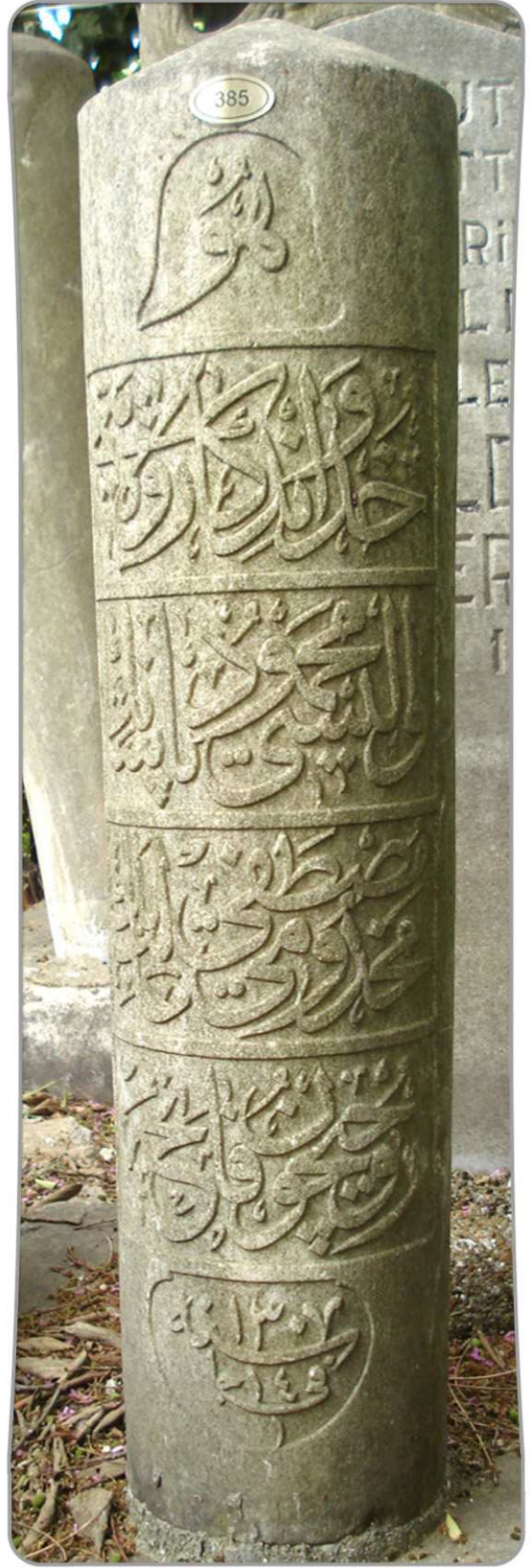
Hat: Altı sıra istifli celi sülüs yazıdan oluşan kitâbesi, hat sanatı açısından kıymetlidir. Serlevha olarak şâhidenin başında yer alan celi sülüs "HÛ" ifadesinin etrafı oyularak Mevlî sikkesi biçimine getirilmiştir.

Resim 260-a
(331 - B.Taşı)

Resim 260-b
(331 - Serlevha)

Resim 261-b
(385 - B.Taşı)

Katalog No: 262
Seyyid Mehmed Aziz Efendi

Taş No: 399
Vefat Tarihi: h. 1296 / m. 1879
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (29,5 x 26) x 180 - K: 107
A.Taş: (24 x 22) x 120

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Hazret-i Şemseddin Nûri
arifîn-i müntesibânından
ve Kudemây-ı Ricâl-i Devlet-i Aliyye'den
Seyyid Mehmed Aziz Efendi
rûhi-çün Fâtiha*

*Sene 1296
fî 22 Rebû'l-âhir*

Genel Tanıtım: Şâhide ayak taşı ile beraber pehle üzerine dikilidir. Şâhideler silindirik formdadır.

Hat: Kitâbe altı satır istifli celî sülüs yazıdan müteşekkildir. Serlevhası, harflerin satır içinde yer alışı, dağılımı ve dizilişi bakımından güzel bir örnektir.

Katalog No: 263
Mustafa Câvid Efendi

Taş No: 418
Vefat Tarihi: h. 1298 / m. 1880
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (38 x 34) x 163 - K: 1,29 - D: 19

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Bu dünyada bulmadım hiç rahatı.
Onun için ihtiyar ettim rıhleti.
Kimse gülmez kimse dâhi gülmeye.
Zevkine değmez bu cihânın mihneti.
Dâr-ı dünya bir misafirhânedir.
Akı olan benden alsın ibreti.*

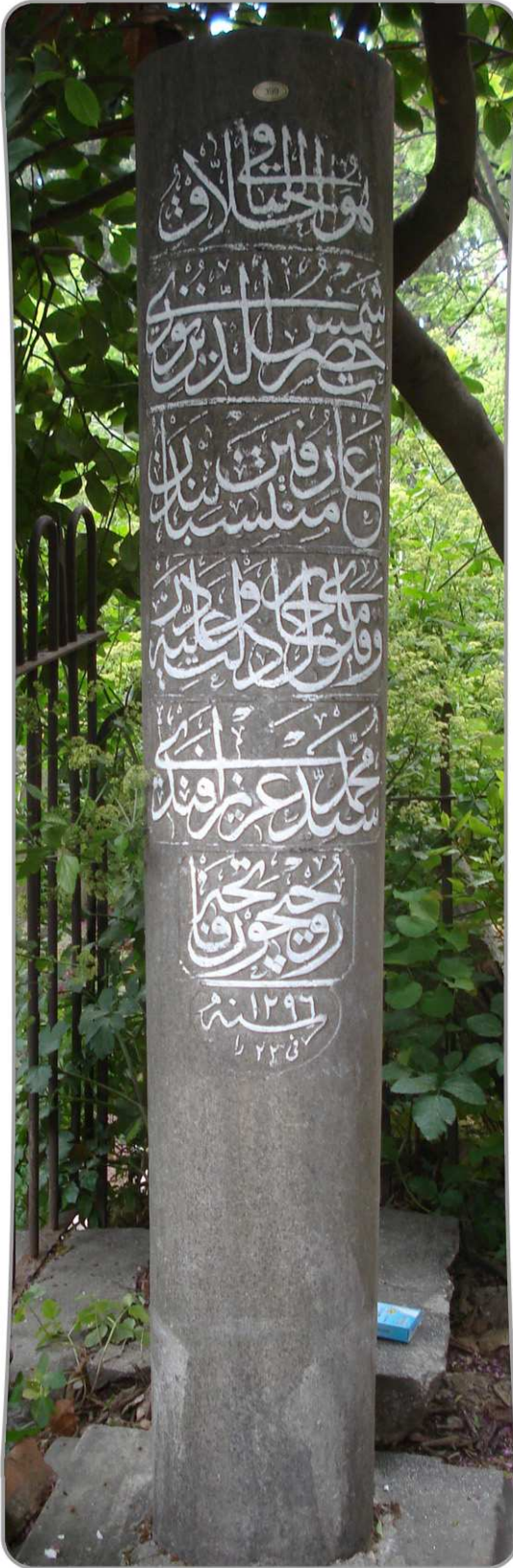
*Tophâne-i âmire Jurnal
Kalemi mümeyyizi Mustafa Câvid Efendi'nin
rûhi-çün Fâtiha*

fî 10 Muharrem sene 1298

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhide toprak üzerine dikili olup aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır. Azizî fesi vardır.

Bezeme: Önemli bir bezemesi olmayan şâhide, yaprak motifli bir bordür ile çevrilmiş olup omuz kısımlarına çeyrek şemse motifi yerleştirilmiştir.

Hat: Kitâbe on satır istifli celî sülüs yazıdan müteşekkildir. Serlevha kısmı, istifi ve alanı dolduruş şekli ile farklı ve güzel bir örnektir.

Resim 262-a
(399 - B.Taşı)

Resim 263-a
(418 - Serlevha)

Resim 263-b
(418 - B.Taşı)

Katalog No: 264
es-Seyyid Ahmed Tevfik Bey

Taş No: 411
Vefat Tarihi: h. 1290 / m. 1873
Hattat: Mısri

Ölçüler: B.Taş: (35 x 27) x194 - K: 140
A.Taş: (32 x 27) x 183
Pehle: (199 x 72 x 20)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Eâzım-ı kudemây-ı ricâl-i Devlet-i Aliyye'den
olup a'yan-ı kiramdan
iken irtihâl-i dâr-ı bekâ
eden merhum es-Seyyid Ahmed
Tevfik Bey rûhi-çün el-Fâtiha*

*Sene 1290
Yevm-i ehad 3 Rebû'l-âhir*

Mısri

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili olan şâhideler silindirik formda yapılmıştır.

Bezeme: Şâhidelerin pehleye bitiştiği kısımdan yukarı doğru yükselen ve silindirik taşı çepeçevre saran akantus yaprağı motifleri yukarı kısımda geri doğru kıvrılarak son bulmuştur. Yapraklar uzunca olup detaylı işlenmişlerdir. Taşlar üzerindeki tezyînat bundan ibarettir.

Hat: İstifli celî sülüs yazı ile yazılmış kitâbe, yedi satırdan müteşekkildir. Kitâbe "Mısri" imzalıdır. İstif ve harflerin duruşu göz alıcı güzelliكتedir.

Resim 264-a (B.Taşı)

Resim 264-b (Genel Görünüm)

Resim 264-d
(B.Taşı Detayı)

Katalog No: 265
Mâh-ı Kemâl Kalfa

Taş No: 489
Vefat Tarihi: h. 1298 / m. 1881
Hattat: Cevdet

Ölçüler: B.Taşı: (38 x 37) x 171 - K: 126 - D: 13
A.Taşı: (32 x 31) x 153 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ya İlâhî gelmişim dîvanına, rahmet et bana.
Meskenim kıl lütfun ile Cenneti Yâ Rabbena.
Serteser yakıtı vücûdum çâre olmadı bana.
Cürmümü affeyle yâ Rabbî daimesinden atâ'.*

*Cennet-mekân Firdevs Âşîyan Gâzi
Abdülmecid Han Hazretleri'nin
kadınlarından Devletlü İsmetlü dördüncü
Kadınefendi Hazretleri'nin baş
kalfası Mâh-ı Kemâl Kalfa'nın
rûhi-çün el-Fâtiha.*

*fi 5 Zi'l-kâde
Sene 1298*

Cevdet

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı bir pehle üzerine dikilidir. Şâhideler dikdörtgen formda olup etrafları demir parmaklıklarla çevrilmiştir.

Bezeme: Şâhidelerin tepe kısımlarına yanlarda yer alan "s" kıvrımlı iki yaprak üzerine şemse motifi yerleştirilmiştir. Ayak taşında vazo içinden simetrik biçimde çıkan gül ağacı motifi görülmektedir.

Hat: : Yazısı serlevha kısmıyla beraber on iki satırdan oluşmaktadır. "Cevdet" ketebeli yazı, istifli celî sülüstür.

Resim 265-a
(B.Taşı)

Resim 265-b
(A.Taşı)

Resim 265-c
(İmza)

Katalog No: 266
Ömer Paşa

Taş No: 521
Vefat Tarihi: r. 1314 / m. 1898
Hattat: Nurî

Ölçüler: B.Taş: (29 x 25) x165 - K: 115

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Tabîb-i Hazret-i Şehriyârî
Kudema-yı Ferîkan-ı Bahriye'den
merhum ve mağfûrun leh
Ömer Paşa'nın rûhi-çün
Fâtiha*

Sene 1314, fî 14 Teşrîn-i Sâni

Nurî

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki baş ve ayak şâhideleri toprak üzerine dikilidir. Şâhideler demir bir kafes içindedir.

Bezeme: Şâhideler bezeme yönünden sadedir. Sadece ayak taşı üzerinde saksı içinden çıkan ve ana hatları ile çizilmiş bir servi ağacı motifi bulunmaktadır.

Hat: Baş taşında yer alan kitâbe, istifli celî sülûs yazı ile yazılmış olup "Nurî" ketebelidir.

Altı satır olan kitâbe istif ve serlevha yönünden güzel bir örnektir. (Bk. Eskiz: 05)

Resim 266-a (B.Taşı)

Katalog No: 267
Ahmed Beyefendi

Taş No: 549
Vefat Tarihi: h. 1276 / m. 1860
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (42,5 x 20) x 153

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Mektûbî Sadr-ı Âli hulefâsından
Silistre vâlisi müteveffa Sâdık Paşa
zâde merhum ve mağfûr ilâ rahmeti Rabbihi'l-
Ğafûr
Ahmed Beyefendi'nin rûh-i
şerifi-çün el-Fâtiha.*

fi 27 Zi'l-hicce Sene 1276

Genel Tanıtım: Şâhidenin ayak taşı mevcut olmayıp kendi yerde yatmaktadır. Heybetli taş, silindirik formdadır.

Bezeme: Şâhide üzerinde fazla bezeme unsuru görülmeyip, yalnız serlevha kısmı, alttan birbirine bağlanmış iki yaprağın dönerek birleşmesi ile oluşan çelenk motifinin içinde yer alır. Taşın en alt kısmında yukarı bakan kenger yaprağı motifi dolanmaktadır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber yedi satırdan müteşekkil yazı, istifli celif sülüstür. Serlevha kısmı başta olmak üzere yazı, harflerin güzelliği, istif ve dağılım açısından çok kıymetli bir eser olup kabristanın ücra bir köşesinde gözlerden uzakta ve yerde yatmaktadır.

Katalog No: 268
Seyyid Mehmed Zeki Efendi

Taş No: 579
Vefat Tarihi: h. 1246 / m. 1830
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (26 x 26) x 112 - K: 52 - D: 10
Serpuş: (23 x 20)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Vüzerâ-yı izâm hazerâtının kapı
kethüdalarından sâbıkan Asâkir-i Hassa
Nâzırı Seyyid Mehmed Hasib Efendi
Hazretleri'nin mahdumları Seyyid Mehmed
Zeki Efendi merhûmun rûh-ı
şerifi-çün Fâtiha.*

Cemâziye'l-âhir Sene 1246

Genel Tanıtım: Toprak üzerinde bağımsız olarak dikili duran şâhidenin ayak taşı bulunmamaktadır. Alttan kademe halinde genişleyip dikdörtgen bir form alır.

Bezeme: Üzerinde çok az tezyînat vardır. Kitâbenin bittiği yerde altta küçük bir saksı içinde iki yapraklı lâle ve ortada bir çiçek yer alır. Serpuş Mahmudî fes tipindedir.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber yedi satırdan müteşekkil yazı, istifli celif sülüstür.

Harfler istifi ve sevimli duruşları ile dikkat çeker.

Resim 267-a
(549 - B.Taşı)

Resim 267-b
(549 - Serlevha)

Resim 268-a
(579 - B.Taşı)

Katalog No: 269
İbrahim Sıdkı Efendi bin Halil Efendi

Taş No: 611
Vefat Tarihi: h. 1314 / m. 1897
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (34 x 33) x 149 - K: 95 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Muzıka-yı Hümayun
Kolağalğından
mütekâid İbrahim
Sıdkı Efendi
bin Halil Efendi
rûhi-çün el-Fâtiha*

fi 26 Şâban Sene 1314

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhede, toprak üzerine dikilidir. Alttan kademelerle genişleyip dikdörtgen formda tamamlanır.

Bezeme: Tezyînat açısından önemli olmayıp üzerinde bir fes vardır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber sekiz satırdan müteşekkil yazı, istifli celî sülüstür.

Katalog No: 270
Pertevnâk Kalfa

Taş No: 808
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: Nurî

Ölçüler: B.Taş: (33 x 30) x 143 - K: 110
A.Taş: (31 x 29) x 121

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Ger günahım gûh-ı Kaf olsa ne gamdır ya
Celîl.*

Rahmetin bahrine nisbet "İnnehû şey'ün kalîl".

*Şevketlü kudretlü padişâh-ı cihan,
Sultan Gazi Abdülhamid Han-ı
Sanî Efendimiz Hazretleri'nin kâtibesî
Pertevnâk Kalfa'nın rûhi- çün Fâtiha
fi 16 Temmuz Sene 1321
fi 26 Cemâziye'l-evvel Sene 1323*

Ketebehû Nurî

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri silindirik formda olup dikdörtgen biçimli bir lahit üzerindedirler. Lahit üzeri yek pare ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve bu kapak alttan silmelerle lahitle bütünleştirilmiştir. Lahdin etrafı demir parmaklıklarla çevrilidir.

Bezeme: Lahit ve şâhideler sade olup üzerlerinde fazla tezyinî unsur yoktur. Sadece şâhidelerin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilmiştir.

Hat: Kitâbe yedi satır istifli celî sülüs yazı ile yazılmıştır. "Nurî" ketebeli kitâbe istif ve harflerin dizaynı, şekli ve serlevhası yönünden kıymetlidir.

Resim 269-a
(611 - B.Taşı)

Resim 270-a
(808 - B.Taşı)

Katalog No: 271
Gonca-leb Kadın

Taş No: 600
Vefat Tarihi: h. 1331 / m. 1913
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (76 x 81)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜ'N
RASÛLULLAH*

*Merhûme başkâtibe Gonca-leb Kadın'ın
ve kâffe-i ehl-i imânın ervâhî-çün el-Fâtiha*

fi 15 Nisan Sene 1331

Genel Tanıtım: Mezar taşı, levha şeklinde olup kafes üzerine demir çivilerle tutturulmuş bir vaziyetteydi. Fakat ikinci kez fotoğraflamaya gittiğimizde levhanın kırılmış bir şekilde yerde olduğunu gördük. Taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Tezyînat bakımından dikkat çekmeyip sadece arasına ufak tefek çiçek ve yaprak motifleri serpiştirilerek yazıya hareketlilik ve şirinlik verilmiştir. Metin kısmı oval formda bir silme ile çerçevelemiştir.

Hat: Kitâbe, serlevha kısmı hariç dört satır celî ta'lik bir metinden oluşmaktadır. Yazının hissettirdiği ritim duygusu ve hareketlilik, yazı aralarına serpiştirilen küçük motiflerle kuvvetlendirilmiş ve istif ile muhteşem bir ahenk oluşturulmuştur.

Katalog No: 272
?

Taş No: 634
Vefat Tarihi: h. 1246 / m. 1830
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (38 x 27) x ?

Kitâbenin Okunuşu:

...

Efendi merhûmun rûhi-çün Fâtiha

fi Muharrem sene 1246

Not: Şahidenin üst kısmı kırıktır.

Genel Tanıtım: Taşın alt ve üst kısmı kırılmıştır. Yerde yatar vaziyettedir.

Hat: İstifli celî sülüs ile yazılmış kitâbe, hat sanatı açısından kıymet taşımakta olup metnin kaç satır olduğu tesbit edilememiştir.

Resim 271-a
(600)

Resim 272-a
(634)

Katalog No: 273
Penbe Kalfa

Taş No: 708
Vefat Tarihi: h. 1325 / m. 1907
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (32 x 28) x167 - K: 115
A.Taş: (29 x 25) x 158
Lahit: (183 x 69 x 52)

Kitâbenin Okunuşu:

ÂH MİNE'L-MEVT

*Civan idim sanıyordum ki bahtiyar-ı cihânım.
Figân figân ki vermeden tükendi tâb u tavanım.
Nihâl-i tâze iken bir zilâle döndü vücûdum.
Yazık ki zulmet-i nisyanda mahvolup
gidecekler.
.... kabriyle kâim cihanda nâm u nişânım.*

*Merhûme ve mağfûretün lehâ hazînedar
Penbe Kalfa rûhi-çün el-Fâtiha*

fî gurre-i Muharrem sene 1325

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri silindirik formda olup dikdörtgen biçimli bir lahit üzerindedirler. Lahit üzeri yek pare ve yanlardan dışarı taşan bir kapakla örtülmüş ve bu kapak alttan silmelerle lahitle bütünleştirilmiştir. Lahdin etrafı demir parmaklıklarla çevrilidir.

Bezeme: Şâhidelerin pehleye oturduğu kısımdan, uçları yukarı doğru bakan kenger yaprağı motifleri silindirin etrafını dolanmaktadır. Baş taşı üzerinde başka bir bezeme görülmezken ayak taşının gövdesinde bir saksı içinden çıkıp yükselen bahar dalları görülmektedir.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber on satırdan müteşekkil yazı, istifli celi sülüstür.

Resim 273-a
(B.Taşı)

Resim 273-b
(A.Taşı)

Katalog No: 274
İkbal Hanım

Taş No: 756
Vefat Tarihi: h. 1340 / m. 1921
Hattat: Hulûsî

Ölçüler: Levha: (68 x 63)

Kitâbenin Okunuşu:

*Cennet-mekân Ahmed Kemaleddin Efendi
Hazretleri'nin bendelerinden Ahmed Hikmet
Bey'in vâlidesi
merhûme İkbal Hanım'ın kabridir.*

Ketebehû Hulûsî

8 Eylül 1337 Perşembe
5 Muharrem 1340

Genel Tanıtım: Ağaçtan yapılmış görünümü verilen bir kafesin ortasında levha şeklinde yer alır. Kitâbe kısmı oval bir panonun içine yerleştirilmiştir. Panonun altında yer alan tarih ibareleri de üç ayrı oval pano içerisine yazılmıştır.

Bezeme: Üst iki köşede gül motifi yer almaktadır. Levha şeklindeki kitâbenin tek bezemesi budur.

Hat: Üç satır celî ta'lik yazıdan ve etrafında yer alan üç parça halindeki vefat tarihi kaydından ibaret olan kitâbe "Hulûsî" imzalıdır. Hat bakımından kıymetli bir levhadır.

Resim 274-a

Resim 274-b
(Genel Görünüm)

Resim 274-c
(İmza)

Katalog No: 275
Mehmed Âsım Bey

Taş No: 833
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (31 x 32) x 1,52 - K:1,26 - D:13
Serpuş: (23 x 18)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Yâverân-ı Hazret-i Şehriyârî'den
ve hademe-i hassa-i şâhane
kaymakamlarından olup
vedâ-i âlem-i fâni ve âzim-i
civar-ı Rahmet-i Rabbânî olan
merhûm Mehmed Âsım Bey'in
rûhuna rızâen lillâhi Fâtîha*

...

Not: Geri kalan kısım toprağa gömülüdür.

Genel Tanıtım: Şâhide dikdörtgen bir formda olup toprak üzerine dikilidir. Ayak taşı yoktur.

Bezeme: Üzerinde tezyînî unsur bulunmayan şâhidenin fesi vardır. Fesin sağ tarafının üstünden bir püskül sarkar.

Hat: Celfî sülüs yazı ile yazılan kitâbe yedi satırdan müteşekkil olup, mâil olarak yazılmıştır. Mâil tarz daha çok celfî tâ'lik yazılarda tercih edildiğinden celfî sülüsün bu tarzda yazılışına az rastlanır. Bu açıdan değişik bir örnektir. Hüsni hat bakımından kıymetli bir eserdir.

Resim 275-a (B.Taşı)

Katalog No: 276
Nâciye Hanım

Taş No: 847
Vefat Tarihi: h. 1324 / m. 1906
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (76,5 x 72 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Bab-ı Âli muhâfızı ve Makâm-ı
Sedâret seryâveri ferîkân-ı kiramdan saâdetlü
Cemal
Paşa Hazretleri'nin halîlesi Nâciye Hanım'ın
rûhi-çün
el-Fâtîha*

*fî 1 Recep sene 1324
fî 8 Ağustos sene 1322*

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine demir köşeliklerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Tezyinî unsuru çok olmayan şâhidenin ilk ve son satırlarının ve serlevhasının kenar kısımlarına ince yapraklar konmuş, oval panoyu çeviren dikdörtgen levhanın üst kısmına köşebentler yerleştirilmiştir.

Hat: Serlavha kısmıyla beraber beş satırdan oluşan kitâbe, celf sülüs yazı ile yazılmıştır. İstifçe güzeldir.

Katalog No: 277
Cemal Paşa Hazretleri

Taş No: 848
Vefat Tarihi: h. 1337 / m. 1919
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (79,5 x 74 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Bab-ı Âli muhâfızı ve Makâm-ı
Sadâret seryâveri ferîkân-ı kiramdan
Cemal Paşa Hazretleri'nin rûhi-çün
el-Fâtîha*

*fî 18 Şevval sene 1337
fî 17 Temmuz sene 1335*

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine demir köşeliklerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Şâhidenin ilk ve son satırlarına ve serlevhanın kenar kısımlarına ince yapraklar konmuş, oval panoyu çeviren dikdörtgen levhanın üst kısmına köşebentler yerleştirilmiştir.

Hat: Serlavha kısmıyla beraber beş satırdan oluşan kitâbe celf sülüs yazı ile yazılmıştır. İstifçe güzeldir.

Resim 276-a
(847)

Resim 277-a
(848)

Katalog No: 278
Râsim Ağa

Taş No: 856
Vefat Tarihi: h. 1314 / m. 1896
Hattat: Arif

Ölçüler: B.Taş: (36 x 36) x 161 - K:111,5 - D: 9
Serpuş: (25 x 21)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Devletlü İsmetlü
Âdile Sultan
Aliyyetü'ş-Şan
Hazretleri'nin harem
ağalarından Râsim Ağa'nın
rûhi-çün el-Fâtiha*

*fi 4 Cemâziye'l-âhir
Yevm-i Salı
Sene 1314*

Ketebehû Ârif

Genel Tanıtım: Dikdörtgen bir formda olan şâhidenin ayak taşı bulunmayıp kenarları dalgalı yapılmıştır.

Bezeme: Şâhidenin Azizî fesi vardır. Kitâbe kısmının kenarları, içi yapraklarla süslenmiş dalgalı bir bordür ile çevrilmiş, aşağıdan ve yukarıdan sivrilerek son bulmuştur. Kitâbe kısmının üzeri çiçek ve yaprak motifleri ile süslenmiştir.

Hat: Yedi satırdan müteşekkil olan kitâbe, celî sülüs yazı ile yazılmıştır. "Arif" ketebeli yazı Hüsn-i hat açısından göz alıcı güzelliğindedir.

Katalog No: 279
el-Hac Besim Ağa

Taş No: 882
Vefat Tarihi: h. 1310 / m. 1892
Hattat: Ârif

Ölçüler: B.Taş: (37 x 35) x 143 - K: 108 - D: 10
Serpuş: (24 x 22)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKİ

*Devletlü İsmetlü Âdile Sultan
Aliyyetü'ş-Şan Hazretleri'nin
mine'l-kadim baş ağalık hizmet-i
aliyyelerinden müteveffa el-Hac
Besim Ağa'nın rûh-ı şerifi-çün
rizâen lillâhi el-Fâtiha*

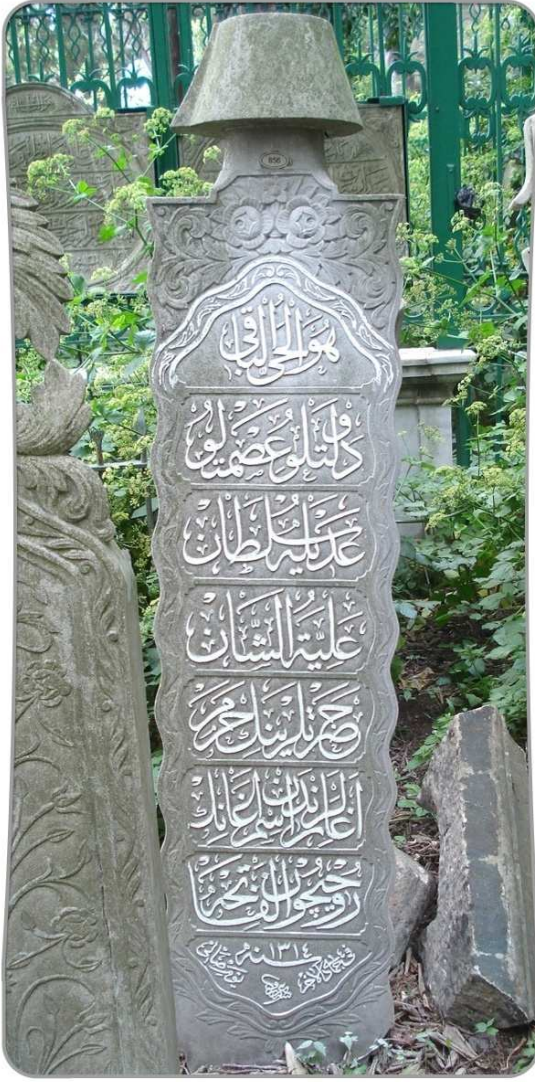
fi 10 Safer sene 1310 yevm-i Cuma

Ketebehû Ârif

Genel Tanıtım: Şâhide ayak taşı ile beraber toprak üzerine dikilidir. Demir parmaklık içinde yer alan şâhideler aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır. Kenarları dalgalıdır.

Bezeme: İçi sıralı yapraklarla süslü dalgalı bir bordür ile çevrilmiş kitâbe kısmının üzeri gül ve yapraklarla süslenmiştir. Başında fes vardır. Ayak taşı üzerinde basitçe yapılmış vazo içinde çiçek motifi vardır.

Hat: Sekiz sıra celî sülüs yazıdan müteşekkil kitâbe, istifli olarak yazılmıştır. İstif tarzı ile güzeldir.

Resim 278-a
(856 - B.Taşı)

Resim 279-a
(882- B.Taşı)

Resim 278-b
(856 - Serlevha)

Resim 278-c
(856 - İmza)

Katalog No: 280
Emine Behiye Hanım

Taş No: 864
Vefat Tarihi: h. 1334 / m. 1916
Hattat: Hulûsî

Ölçüler: B.Taş: (34 x 38) x 153 - K: 84 - D: 35

Kitâbenin Okunuşu:

BÂKİ ANCAK ALLAH'TIR.

*Tüccardan Âzim Bey'in
vâlidesi Emine Behiye Hanım
medfundur.*

*Cenâb-ı Hak rahmet-i ilâhiyesine
mazhar kılsın.*

*fi 9 Şâban
Sene 1334*

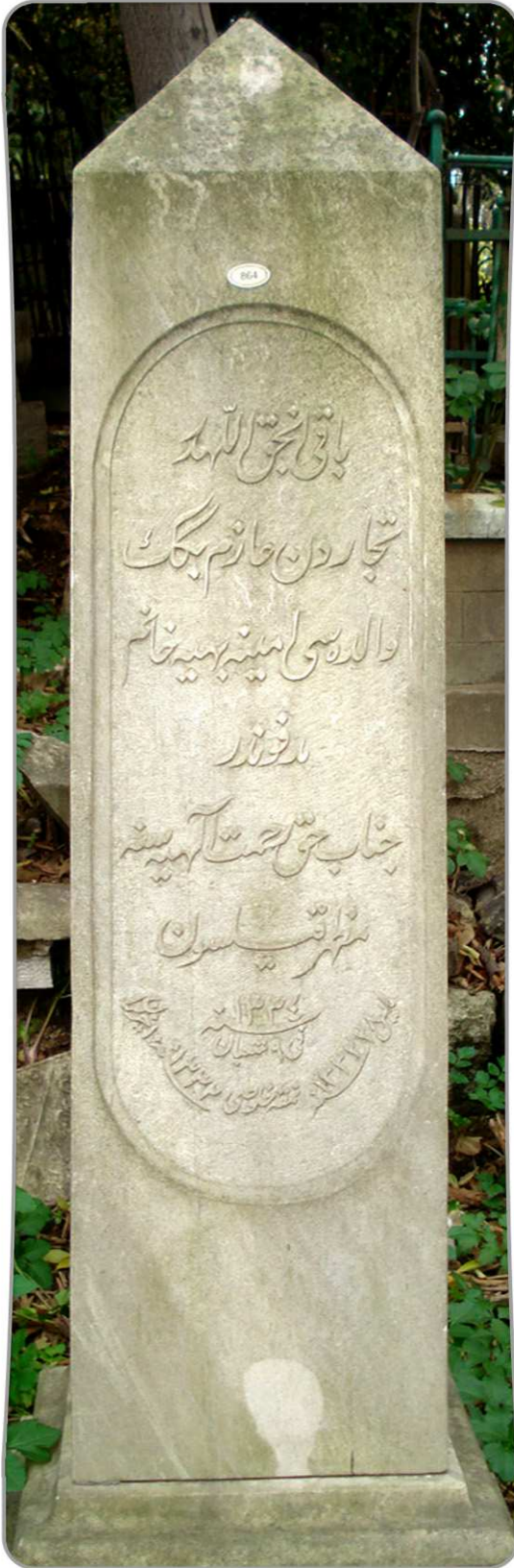
*28 Eylül 1332
10 Haziran 1332*

Nemekahû Hulûsî

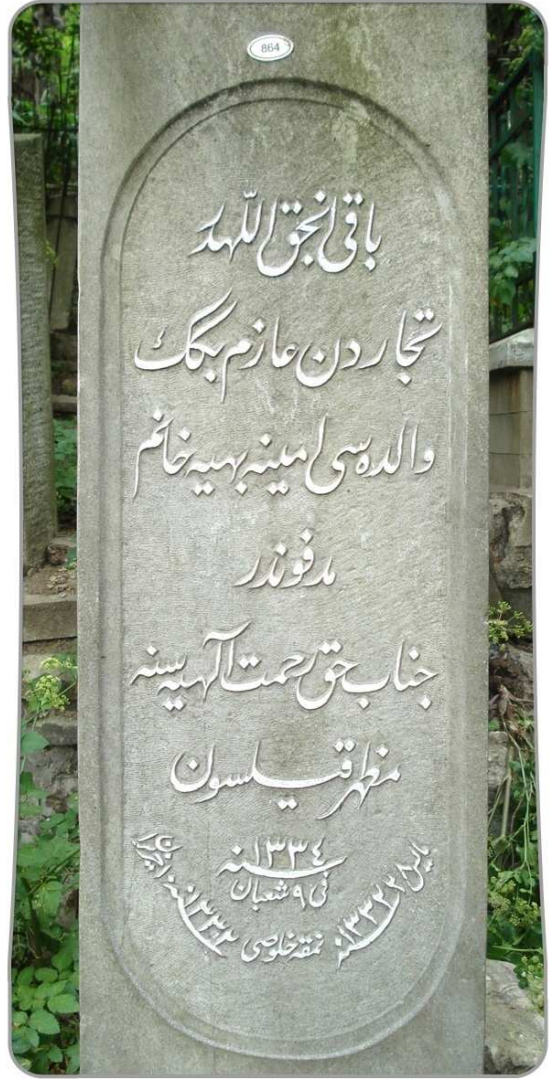
Genel Tanıtım: Kare bir kürsü üzerinde yükselen şâhide 20. yy'la ait olup bir anıtı andırmaktadır. Küp şeklinde yükselen şâhidenin üst kısmı üçgen formda sivrilerek son bulmuştur. Kitâbe kısmı, şâhidenin ortasına açılmış oval bir pano içinde yer almaktadır.

Bezeme: Şâhide son derece sade olup, üzerinde tezyinî unsur bulunmamaktadır.

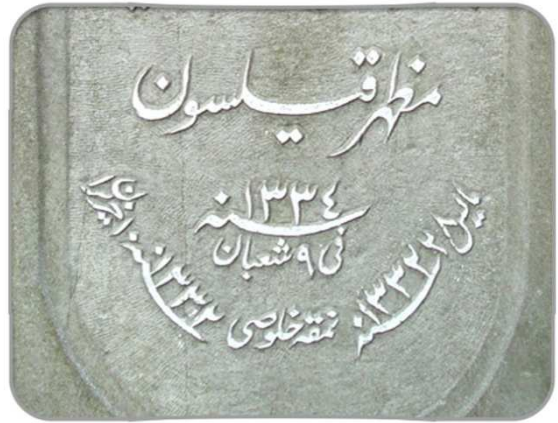
Hat: Tarih satırı ile beraber yedi satırdan müteşekkil olan kitâbe celî ta'lik yazı ile yazılmıştır. Kıymetli bir örnek olan kitâbe "Hulûsî" imzalıdır. Nâdide bir ta'lik yazı örneğidir.

Resim 280-a
(B.Taşı)

Resim 280-b
(B.Taşı - Tebeşirli)

Resim 280-c
(B.Taşı Detayı - İmza)

Katalog No: 281
Helvacıbaşı-zâde Mehmed Rüştü Efendi

Taş No: 875
Vefat Tarihi: h. 1303 / m. 1886
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (38 x 25) x 177 - K: 128

Kitabenin Okunuşu:

HÛ

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÛN
RASÛLULLAH*

*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendî
Meşâyih-i kirâmından
Helvacıbaşı-zâde
Mehmed Rüştü Efendi
rûhi-çün Fâtiha.*

*ff 12 Cemâziye'l-âhir
Sene 1303*

Katalog No: 282
Ahmed Rifat Bey

Taş No: 876
Vefat Tarihi: h. 1277 / m. 1866
Hattat: Arif

Ölçüler: B.Taş: (28 x 25) x 166 - K: 124

Kitabenin Okunuşu:

HÛ

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÛN
RASÛLULLAH*

*Şeyh Muhammed Râşid
Efendi kayınbirâderi
Tahrir-i Nüfus müdürü
Ahmed Rifat Bey
rûhi-çün Fâtiha.*

ff 29 Şevval sene 1277

Ketebehû Ârif

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhîde silindirik bir formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhîdenin alt kısmı yukarı doğru bakan kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Kitâbenin etrafı bitkisel tezyînatlı oval bir bordürle çevrilmiştir. Üst kısım dilimli ve oldukça basık bir soğan kubbe şeklindedir.

Hat: Altı satırdan müteşekkil olan kitâbe, istifli celif sülüs yazı ile yazılmıştır. İstif ve harflerin şekli açısından göz alıcı olan kitâbenin imzası yoktur.

Genel Tanıtım: Şâhîde aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen silindirik formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Kitâbe kısmı yaprak motiflerinden oluşan bir bordürle çevrilmiş ve bu bordürün tepe kısmına serlevha yerleştirilmiştir. Şâhîdenin tepesi barok tarzı yapraklarla örtülmüştür.

Hat: Sekiz satırdan oluşan kitâbe, celif sülüs yazı ile yazılmış olup istiflidir. "Arif " ketebeli yazı, istif ve harflerin güzelliği bakımından kıymetli bir örnektir.

Resim 281-a
(875 - B.Taşı)

Resim 282-a
(876 - B.Taşı)

Resim 282-b
(876 - Serlevha)

Katalog No: 283
Hacı Osman Ağa

Taş No: 891
Vefat Tarihi: ?
Hattat: Arif

Ölçüler: B.Taşı: (35,5 x 32) x 141 - K:110 - D: 10
Serpüş: (27 x 21)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Devletlü, ismetlü
Âdile Sultan
Aliyyetü's-Şan
Hazretleri'nin
Harem Ağalarından
Hacı Osman Ağa
rûhi-çün Fâtiha
...*

Ketebehû Ârif

Not: Okunamayan kısım gömülüdür.

Genel Tanıtım: Baş ve ayak taşı toprak üzerine dikilidir. Şâhide aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen formdadır. Kenarları dalgalıdır.

Bezeme: İçi sıralı yapraklarla süslü, dalgalı bir silme ile çevrilmiş kitâbe kısmının üzeri gül ve yapraklarla süslenmiştir. Başında fes vardır.

Hat: Dokuz sıra celi sülüs yazıdan müteşekkil kitâbe istifli olarak yazılmıştır. İstif ve harflerin şekli yönünden kıymetli bir taştır.

Katalog No: 284
Abdülgani Ağa

Taş No: 916
Vefat Tarihi: h. 1332 / m. 1914
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (23 x 27) x 130 - K: 94
A.Taşı: (24 x 21) x 127
Lahit: (163 x 60 x 10)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Darü's-Saâdetü's
Şerife ağası
merhum ve mağfur
Abdülgani Ağa
merhum rûhuna Fâtiha.*

*fi 26 Cemâziye'l-evvel
sene 1332*

Genel Tanıtım: Silindirik formda olan şâhideler pehle üzerine oturtulmuştur. Pehle demir parmaklık içinde yer alır.

Bezeme: Şâhideler son derecede sade olup, bir boğum üzerinden başlayan dilimli kenger yaprakları yükselerek alt kısımları sarmaktadır.

Hat: Yedi satırdan oluşan kitâbe istifli celi sülüstür. İstif ve harflerin şekli açısından kıymetli bir örnektir.

Resim 283-a
(891 - B.Taşı)

Resim 284-a
(916- B.Taşı)

Katalog No: 285
İbrahim Ağa

Taş No: 946
Vefat Tarihi: r. 1318 / m. 1903
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (38 x 34) x 87 - K: 58 - D: 9

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Saray-ı Hümâyun bekçi
başısı İbrahim
Ağa'nın rûhi-çün lillâhi'l-Fâtiha.*

19 Kânun-ı sâni sene 1318

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide, aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidenin üzerinde tezyînat bulunmayıp, üstünde fes vardır.

Hat: Şâhidenin beş satırdan müteşekkil bir kitâbesi vardır. Serlevhası istifli sülüs ile yazılmış olup istif yönünden kıymetlidir. Metin kısmında ise genelin aksine rik'a yazısı kullanılmıştır.

Katalog No: 286
Kanber oğlu Hacı Osman Efendi

Taş No: 1039
Vefat Tarihi: h. 1326 / m. 1910
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 24) x 122 - K: 95 - D: 9
Serpuş: (15 x 16)

Kitâbenin Okunuşu:

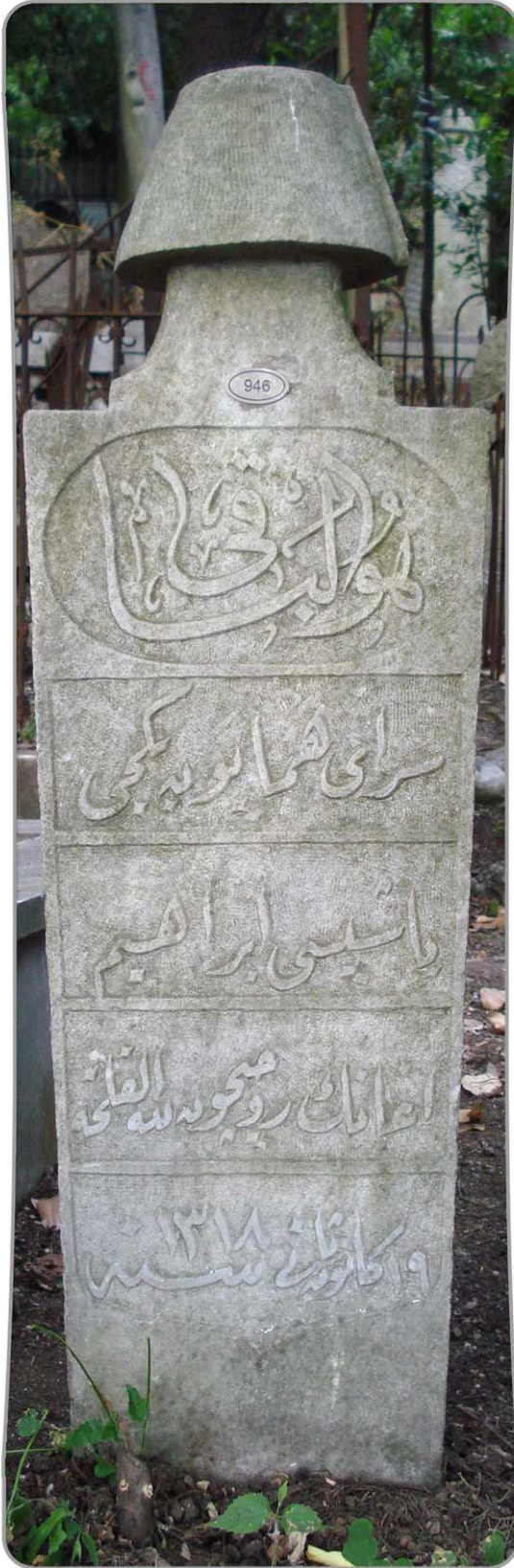
KÜLLÜ NEFSİN ZÂİKATÜ'L-MEVT

*Eğîn kazâsının Örik
Karyesinden Kanber oğlu
Hacı Osman
Efendi'nin
rûhuna Fâtiha.*

*26 Rebîu'l-evvel sene 1328
22 Ramazan 1326 Perşembe*

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide pehle üzerine dikilidir. Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadır. Üzerinde fes vardır.

Hat: Altı sıra istifli sülüs kitâbesi vardır. Serlevha, istif ve dizayn yönünden kıymetli bir örnektir.

Resim 285-a
(946 - B.Taşı)

Resim 286-a
(1039- B.Taşı)

Katalog No: 287
Hazînedar Usta

Taş No: 948
Vefat Tarihi: h. 1333 / m. 1915
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha. (78 x 76 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Merhûme Fenâ Nefer-i Sâbık
Hazînedar Usta'nın
ve kâffe-i ehl-i imanin ervâh-ı
şerifeleri-çün rızâen
İllâhi Teâla Fâtîha.*

fi 5 Şevval Sene 1333

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Tezyînat bakımından çok kıymetli olmayıp yazı arasına ufak tefek çiçek ve yaprak motifleri serpiştirilerek yazıya hareketlilik verilmiştir. Metin kısmı oval formda bir silme ile çerçevelenmiştir.

Hat: Kitâbe yedi satır celî ta'lik yazıdan müteşekkildir. Harflerin çoğu keşîdeli olup satıra ahenkli bir şekilde yerleştirilmiştir.

Katalog No: 288
Ceylan Kalfa

Taş No: 1153
Vefat Tarihi: h. 1322 / m. 1904
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (65 x 58 x 2)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Devletlü Necabetlü Reşad Efendimiz
Hazretleri'nin
başkalfası merhûme ve mağfûrun lehâ Ceylan
Kalfa'nın ve kâffe-i ehl-i îmânın ervâhî-çün
Fâtîha.*

fi 22 Rebû'l-evvel sene 1322

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Üzerindeki tezyînat tarih kısmının üst köşelerindeki çok yapraklı iki çiçekten ibarettir.

Hat: Beş satır istifli celî sülüs yazısı vardır. Satır istifinin güzelliği ile kıymetli bir kitâbedir.

Resim 287-a
(948)

Resim 288-a
(1153)

Katalog No: 289

Hacı Nâfiz Bey / Hatice Sâime Hanım

Taş No: 979-980

Vefat Tarihi: h. 1324 / m. 1906

h. 1337 / m. 1919

Hattat: İmzasız

Ölçüler:	979: (25 x 22) x 153 - K: 114
	980: (22 x 19) x 150 K: 103
	Lahit: (175 x 66 x 20)

Kitabenin Okunuşu:

979 Numaralı Taşın Kitâbesi:

KÜLLÜ MEN ALEYHA FAN

Mekteb-i Harbiye-i Şâhâne

Fenn-i istihkâm

Muallimi, Erkân-ı

Harbiye miralaylarından

merhum Hacı Nâfiz

Bey'in rûhuna Fâtîha.

Velâdeti 1282, 11 Cemâziye'l-evvel

Vefâtı 1324, 3 Cemâziye'l-evvel

ve fî 1322 Haziran, Yevm-i Pazartesi

980 Numaralı Taşın Kitâbesi:

AH MİNE'L-MEVT

Eczâcıbaşı merhum

Bekir Bey hafîdesi

ve mir alayı Hacı

Nâfiz Bey kerîmesi

Hatice Sâime Hanım

rûhuna Fâtîha.

Tarih-i tevellüdü fî 15 Rebîu'l-evvel 1321

Tarih-i vefâtı fî 10 Cemâziye'l-âhir 1337

Genel Tanıtım: Şâhideler pehle üzerine dikili olup silindirik formdadırlar. Pehle demir parmaklıkla çevrili olup, her iki şâhidenin de kitâbesi vardır.

Bezeme: Şâhideler tezyînat açısından sade olup alt kısımları kenger yapraklarıyla çevrilidir.

Hat: 979 numaralı şâhidenin sekiz satırlık celif sülüs kitâbesinin tarih satırı uzuncadır. Hat açısından güzeldir.

980 numaralı şâhide de sekiz satır istifli celif sülüs kitâbeden müteşekkildir. Serlevhası istif ve harflerin dizaynı açısından kıymetli bir örnektir.

Resim 289-a
(979 - B.Taşı)

Resim 289-b
(980 - B.Taşı)

Katalog No: 290
Emine Hanım

Taş No: 1032
Vefat Tarihi: h. 1204 / m. 1790
Hattat: Ömer Rıza

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 33) x 136 - K: 110 - D: 9

Kitabenin Okunuşu:

DÂİM HÛ

*Esbak Dâru's-Saadeti's-Şerife Ağası
Kethüdası merhum Hasan Emir Efendi'nin
halîlesi ve Orman İdâresi
Hey'et-i Fenniye Reisi saâdetlü
Nazif Bey'in vâlide-i merhûmesi
Emine Hanım'ın rûhi-çün Fâtîha.*

*fi 18 Recep sene 1204
fi 21 Mart sene 1213*

Ömer Rıza

Genel Tanıtım: Şâhide dikdörtgen bir formda olup yerde yatmaktadır. Ayak taşı yoktur.

Bezeme: Kitâbenin etrafı yaprak motifli bir bordürle çevrilmiştir. Tepe kısmı kırıktır.

Hat: Şâhidenin sekiz satır celî sülûs hat ile yazılmış bir kitâbesi vardır. Güzel bir istife sahip olan kitâbe "Ömer Rıza" imzalıdır.

Katalog No: 291
Mehmed Behzat Efendi

Taş No: 1113
Vefat Tarihi: h. 1296 / m. 1879
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (30 x 26) x 156 - K: 95

Kitâbenin Okunuşu:

HÛVE'L-BÂKÎ

*Kudemâ-yı memûrinden
esbak Kostandere kaymakamı
merhum ve mağfûrun leh
Mehmed Behzat Efendi
rûhi-çün Fâtîha.*

fi 11 Zi'l-Kâde sene 1296

Genel Tanıtım: Aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen silindirik formdaki şâhide, toprak üzerine dikili olup ayak taşı yoktur.

Bezeme: Kitâbe kısmı ince ve sade bezemeli bir bordür ile çevrilmiş ve kitâbe kısmının üzerine fes şeklinde bir sikke yerleştirilmiştir.

Hat: Kitâbe yedi satır halinde celî sülûs ile yazılmıştır. Hat sanatı açısından kıymetli bir örnektir.

Resim 290-a
(1032 - B.Taşı)

Resim 291-a
(1113- B.Taşı)

Resim 290-b
(1032 - Serlevha)

Resim 291-c
(1032 – İmza ve Tarih Satırı)

Katalog No: 292
Osman Şevket
Ömer Âdil
Hüseyin Hilmi Paşa

Taş No: 1037
Vefat Tarihi: r. 1334 / m. 1918
r. 1334 / m. 1918
h. 1341 / m. 1923
Hattat: Halim

Ölçüler: B.Taş: (48 x 49) x 93 - K: 38 - D: 19

Kitâbenin Okunuşu:

*Sadr-ı esbak merhum Hüseyin Hilmi Paşa
makberesi*

KÜLLÜ MEN ALEYHÂ FA'N

Halim

Tevellüdü *Vefâtı*

19 Teşrîn-i Mahdûmu Osman Şevket 2 Temmuz
evvel 1312 *1334*

19 Temmuz Mahdûmu Ömer Adil 18 Temmuz
1311 *1334*

12 Rebû'l-evvel Hüseyin Hilmi Paşa 16 Şâban
1274 *1341*

Genel Tanıtım: Tarih açısından çok eski olmayan şâhide dik yükselip yukarıda oval bir form almıştır. Şâhide, kare ve geniş bir alanı çeviren 25 cm yükseklikte bir duvarın ortasında yükselmektedir. Bu kare alanın içerisinde üç kabir bulunmaktadır.

Bezeme: Bezeme yönünden çok sade olan şâhide dışarıdan bir bordür ile çevrilmiş ve oval olan üst kısım bir dizi kabarık yaprak ile süslenmiştir. Bu bordürün orta kısmında bir gül yer almaktadır. Şâhide duvara iki köşebent ile oturmuş bu köşebentlerin içi çiçek ve yapraklarla süslenmiştir.

Hat: Kitâbe kısmı iki silme ile çevrilmiştir. Şâhidenin oval formda olan üst kısmının iç tarafına yine oval formda ta'lik yazı ile kabir sahibinin adı yazılıdır. Bunun altında ortada oval bir pano içine istifli celi sülüs yazı ile güzel bir serlevha bulunur. Bu pano yanlardan dik bir silme ile kenarlara bağlanmıştır. Âyet konulu serlevha "Halim" imzalıdır. Altında üç satır ta'lik yazı ile tarih kaydı yer alır. Kitâbe imzalı olması, istifi ve dizaynı ile kıymetli bir örnektir.

Resim 292-a (B.Taş)

Resim 292-b (Serlevha)

Katalog No: 293
Çâlepus Kalfa

Taş No: 1262
Vefat Tarihi: h. 1324 / m. 1908
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (74 x 76 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Devletlü Necabetlü Ahmed Kemaleddin
Efendi Hazretleri'nin câriyelerinden merhûme
Çâlepus
Kalfa'nın ve kâffe-i ehl-i imanın ervâhî-çün
rızzâen lillâh Teâla el-Fâtiha.*

*11 Rebû'l-evvel sene 1326 31 Mart sene
1324*

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Yatay dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Üzerinde fazla tezyinat olmayan şâhidede oval panoyu çeviren dikdörtgen levha köşebentlerle tamamlanmıştır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber beş satır celî ta'lik yazıdan müteşekkil bir kitâbesi vardır. Harflerin şekli ve duruşu açısından güzel bir örnektir.

Katalog No: 294
Nigâr Hanım

Taş No: 1272
Vefat Tarihi: h. 1321 / m. 1903
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (76 x 80 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Kutbü'l-ârifin Yahya Efendi Hazretleri'nin
türbedârı Mehmed Nûri Şemseddin Efendi
kuddise sırrahu Hazretleri'nin hafîdi Hasan
Hayri Efendi'nin bendelerinden Abdürrezzak
Bey'in kerîmesi Nigâr Hanım'ın rûhi-çün
Fâtiha.*

fî 3 Ramazan Salı gecesi sene 1321

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve buraya sikke motifi yerleştirilmiştir.

Bezeme: Şâhidede oval panoyu çeviren dikdörtgen levhanın köşelerine köşebentler yerleştirilmiştir. Serlevha kısmının kenarında yapraklar sikke motifinin kenarlarında da çiçek motifleri görülür.

Hat: Şâhidenin serlevha kısmıyla beraber beş satır istifli celî sülûs yazıdan müteşekkil kitâbesi vardır. Harflerin şekli ve istifleniş açısından güzel bir örnektir.

Resim 293-a (1262)

Resim 294-a (1272)

Katalog No: 295

?

Taş No: 1281

Vefat Tarihi: h. 1291 / m. 1874

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 27) x 206 - K: 107 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

ALLAH HÛ

Devletlü ismetlü

Vâlide Sultan

*Aliyyetü'ş-şan Efendimiz Hazretleri'nin
câriyelerinden saraylı ...Hanım
rûhuna Fâtîha.*

fi 23 Recep sene 1291

Genel Tanıtım: Dikdörtgen bir formda olan şâhidenin ayak taşı olmayıp yerde yatar vaziyettedir.

Bezeme: Tezyîni açıdan çok önemli olmayan şâhidenin tepe kısmında bir buket vardır.

Hat: Şâhidenin sekiz satırdan müteşekkil istifli sülüs yazıyla yazılmış bir kitâbesi vardır. Hüsn-i hat bakımından kıymetli olan kitâbe, kararmış olan taş üzerinde zorlukla görülmektedir.

Katalog No: 296

Mehmed Sait Paşa

Taş No: 1300

Vefat Tarihi: h. 1325 / m. 1907

Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (30 x 26) x 99 - K: 79 - D: 9
Serpuş: (22 x 19)

Kitâbenin Okunuşu:

HÛVE'L-BÂKÎ

Sertabib-i Hazret-i

Şehriyarî Müşîr

Mehmed Sait

Paşa'nın rûhuna

el-Fâtîha.

*fi 27 Şâban Sene 1325 ve fi 22 Eylül sene
1323*

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide, aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidenin üzerinde fazla tezyînat bulunmayıp serlevha kısmının kenarlarında yaprak motifi yer alır. Tepesinde püsküllü bir fes vardır.

Hat: Yedi satırdan müteşekkil sülüs bir kitâbesi vardır. Kitâbe Hüsn-i hat sanatı açısından kıymetlidir.

Resim 295-a
(1281 - B.Taşı)

Resim 296-a
(1300- B.Taşı)

Resim 296-b
(1300 - Serpuş)

Katalog No: 297
Mehmed Hâlid Efendi

Taş No: 1387
Vefat Tarihi: h. 1304 / m. 1887
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (25 x 24) x 143 - K: 118
A.Taşı: (24 x 21) x 143

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKİ

*Serhoşâbi-i Hazret-i
Şehriyarî müteveffâ
İbrahim Ağa hafidi,
Mâliye Hazîne-i Celîlesi
Orman ve Maden İdâresi
Muhâsebe Kalemi ketebesinden Mehmed
Hâlid Efendi rûhi-çün /el-Fâtiha.*

fî 17 Şâban Sene 1304

Genel Tanıtım: Toprak üzerine dikili baş ve ayak taşından ibarettir. Şâhideler silindirik formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilidir. Ayak taşı üzerinde bezeme yoktur.

Hat: Şâhidenin dokuz satırdan müteşekkil celî sülûs kitâbesi vardır.

Katalog No: 298
Tahsin Salih Ağa

Taş No: 1429
Vefat Tarihi: h. 1336 / m. 1918
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (31 x 29) x 125 - K: 103 - D: 10
Serpuş: (19 x 13)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Cennet-mekân Sultan
Abdülhamid Hân-ı
Sâni Hazretleri'nin
musâhiblerinden Tahsin
Salih Ağa'nın âramgâh-ı
ebedîsi şu makberdir.
Tarîk-i müstakime
sâlik bir zat idi.
Rûhuna el-Fâtiha.*

fî 27 Zi'lkâde Sene 1336

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhida aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine sabittir.

Bezeme: Şâhidenin üzerinde fazla bezeme unsuru yoktur. Serpuşu fes şeklindedir.

Hat: Şâhidenin on bir satırdan müteşekkil celî ta'lik bir kitâbesi vardır. Keşîdeli harfler satır içinde güzel dağıtılmış, ahenk sağlanmış. Hat yönünden kıymetli bir taştır.

Resim 297-a
(1387 - B.Taşı)

Resim 298-a
(1429- B.Taşı)

Katalog No: 299
Mustafa Sâib Bey

Taş No: 1462
Vefat Tarihi: r. 1337 / m. 1921
Hattat: Nedim

Ölçüler: Levha: (46 x 38 x 2)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Sâbık yedinci Ordu Muhâsebecisi
Mustafa Sâib Bey merhûmun kabridir.
Rûhuna Fâtiha.*

<i>Velâdeti</i>	<i>Vefâtı</i>
1269	17 şubat 1337

Nedim

Katalog No: 300
Hace Adeviye Hanım

Taş No: 1465
Vefat Tarihi: h. 1318 / m. 1900
Hattat: Nûri

Ölçüler: Levha: (65 x 48 x 2)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Mağruk Ertuğrul Furkateyn-i Hümâyunundan
Binbaşı merhum
Tekfurdağ'lı Ömer Efendi Kaptan'ın
kayınvâidesi
Hace Adeviye Hanım'ın rûhi-çün Fâtiha.*

*1 Ramazan sene 1318
10 Kânun-ı evvel sene 1316
fî Pazar*

Nûri

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Şâhide üzerinde bezeme unsuru yoktur.

Hat: Serlevha kısmı istifli sülûs ile yazılmış olup istif açısından kıymetlidir. Kitâbe kısmı üç satır Rik'a yazıdan müteşekkil olup "Nedim" imzalıdır.

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın kitâbe kısmı dâire şeklinde bir silme ile çevrilidir.

Bezeme: Şâhide üzerinde bezeme unsuru yoktur.

Hat: Kitâbe kısmı altı satır celî ta'lik yazıdan müteşekkil olup "Nûri" imzalıdır. Ancak serlevha dahil 2,3 ve 4. Satırdaki yazılar Nûri Efendi'nin olmayacak kadar düzensiz ve kuralsız görünmektedir. Şaz bir örnek olarak teze alınmıştır.

Resim 299-a (1462)

Resim 300-a (1465)

Katalog No: 301
Hacı Hüseyin Efendi

Taş No: 1478
Vefat Tarihi: h. 1343 / m. 1924
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (34 x 32) x 133 - K: 93 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Merhum beşinci
Sultan Murad'ın
tütüncübaşısı
sâlihât-ı mü'minînden
Hacı Hüseyin Efendi'nin
rûhuna lillâhi el-Fâtiha.*

*1 Kanûn-i evvel 1340, 5 Cemâziye'l-evvel
1343*

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhîde dikdörtgen bir formda olup üzeri üçgen şeklinde biter. Mermer üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhîde üzerinde bezeme unsuru yoktur.

Hat: Şâhîde sekiz satır istifli celif sülüs kitâbeden müteşekkildir. İstifi ve harflerin dizaynı ile dikkat çekmektedir.

Katalog No: 302
Fatma Hanım

Taş No: 1500
Vefat Tarihi: h. 1356 / m. 1937
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (48 x 49) x 118 - K: 87 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Süvâri miralaylarından Cemil Bey
zevcesi şehîd-i âhîret Fatma Hanım.
Nedîme mahlas olmuş idi ana.
Bin üç yüz elli altı tarihinde vefat etti.
Anı affede Mevlâ.*

*14 Rebîu'l evvel
"Fe'llâhu hayrun hâfîzan ve hüve erhamu'r-
râhimîn."*

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili bir baş taşından ibarettir. Kafes ile çevrili olan şâhîde dikdörtgen bir formda olup üzeri basamaklar ile yükselerek oval bir şekilde bitirilmiştir.

Bezeme: Üzerinde fazla tezyinî unsur bulunmayan şâhîdenin en üst kısmında bir çelenk yer alır.

Hat: Kitâbede alışılmıştan farklı olarak birçok yazı cinsi bir arada kullanılmıştır. Serlevha ve altındaki satır, istifli celif sülüsle yazılmış olup, harflerin terkibi açısından kıymetli örneklerdir. Ortadaki metin kısmı beş sıra rik'a yazı ile yazılmıştır. Alt iki satır ise aynı şekilde istifli celif sülüs ile bitirilmiştir.

Resim 301-a
(1478 - B.Taş)

Resim 302-a
(1500- B.Taş)

Resim 302-b
(1500 - Serlevha)

Katalog No: 303
Hace Ümmühan Hanım

Taş No: 1514
Vefat Tarihi: r. 1306 / m. 1890
Hattat: Şâdi

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 22) x 124 - K: 86 - D: 5

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Âsâriye Câmii Şerîfi imamı
el-Hac Abdullah Efendi'nin
halîlesi ve Hazîne-i Hassa-i Şâhâne
müsteşarı Hâlis Efendi'nin
vâlidesi Hace Ümmühan Hanım'ın
rûhunu bir Fâtîha ile şâd eyleyin ki
âkîbet karargâh-ı beşeriyet budur.*

fî 15 Mayıs, sene 1306

Şâdi

Genel Tanıtım: Şâhide toprak üzerinde ayak taşı ile beraber sabittir. Şâhideler aşağıdan yukarı doğru genişleyen ve üçgen şeklinde son bulan formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin üst kısımlarına birer buket konmuştur. Ayak taşının gövdesinde ağaç motifi vardır.

Hat: Bozuk bir ta'lik ile yazılmış kitâbe "Şadi" imzalı olup dokuz satırdan müteşekkildir. İmzalı olması hasebiyle çalışmaya dâhil edilmiştir.

Katalog No: 304
Emine Sâmiye Hanım

Taş No: 1516
Vefat Tarihi: h. 1337 / m. 1919
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (32 x 31) x 149 - K: 91 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Hazîne-i Hassa-i Şâhâne
müsteşarı Sâbık
Mehmed Halis Efendi'nin
zevcesi Emine Sâmiye
Hanım'ın rûhi-çün Fâtîha*

fî 2 Rebû'l-âhir 1337

25 Kanûn-ı evvel 1334

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili olan şâhide dikdörtgen bir formdadır.

Bezeme: Şâhidenin üst kısmında bağlı yapraklar üzerinden yükselen bir çiçek buketi vardır. Başka bezemesi yoktur.

Hat: Şâhidenin yedi satır istifli celf sülüs yazısı vardır. Kitâbe istifi, harflerin şekli ve serlevhası yönünden kıymetlidir.

Resim 303-a
(1514 - B.Taşı)

Resim 304-a
(1516- B.Taşı)

Katalog No: 305
el-Hac Recepzâde Mehmed Eşref Efendi

Taş No: 1628
Vefat Tarihi: h. 1290 / m. 1873
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (24 x 24) x 98 - K: 57 - D: 9
Serpuş: (19 x 16)

Kitâbenin Okunuşu:

HÛ

*Servi Kasabası
eşrâfından muhâciren
Dersâadet'e irtihal
eden el-Hac Recepzâde
Mehmed Eşref Efendi'nin
rûhuna Fâtîha*

28 Rebû'l-evvel 1290

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhide dikdörtgen bir formda olup duvara dayalıdır.

Bezeme: Üzerinde tezyinî unsur bulunmayan şâhidenin serpuşu öfî destarlı kavuktur.

Hat: Sekiz satır gibi görünen sülûs bir kitâbesi vardır. Kitâbe dizayn yönünden dikkat çekicidir. Harfler bir satıra oturtulmamış, istif metnin genelinde uygulanmış ve farklı bir kompozisyon oluşturulmuştur. İlginç bir kitâbe dizaynı söz konusudur.

Katalog No: 306
Hüseyin Hüsnî Efendi

Taş No: 1632
Vefat Tarihi: h. 1310 / m. 1892
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (22 x 18) x 144 - K: 98
A.Taşı: (20 x 17) x 139

Kitabenin Okunuşu:

HÛVE'L-BÂKÎ

*Cennet-mekân Firdevs-i âşiyân
Sultan Abdülaziz Han
Hazretleri'nin tebdîl-i eskisi
merhum ve mağfûrun leh el-muhtac
ilâ rahmeti Rabbihi'l-Ğafûr Hüseyin
Hüsnî Efendi'nin
rûhi-çün Fâtîha*

5 Muharrem 1310 Yevm-i Cuma

Genel Tanıtım: Şâhide toprak üzerine dikili olup silindirik formdadır. Üst kısım sivri şekilde pahlanarak bitirilmiştir.

Bezeme: Şâhide üzerinde bezeme görülmemektedir.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber dokuz satırdan müteşekkil yazı, celî ta'lik ile yazılmıştır.

Resim 305-a
(1628 - B.Taşı)

Resim 306-a
(1632- B.Taşı)

Katalog No: 307
Abdulkerim Nadir Bey

Taş No: 1633
Vefat Tarihi: h. 1329 / m. 1911
Hattat: Ahmed Rifat

Ölçüler: B.Taşı: (33 x 33) x 141 - K: 84 - D: 10
Serpuş: (22 x 16)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKÎ

*Şeyh Mustafa Rûhi
en-Nakşibendî kuddise sırruhu
Hazretleri'nin bendegânından
Fîlorinalı Mehmed Murad
Efendi'nin mahdumları
Abdulkerim Nâdir Bey'in
rûh-ı latîfîne Fâtiha*

Velâdeti 1314, irtihali: h. 1329

Nemekahû Ahmed Rif'at gufira lehû

Genel Tanıtım: Dikdörtgen formda olan şâhide yerde yatmaktadır.

Bezeme: Kitabe kısmını çeviren sade bordürün alt kısmı bir dizi palmetle süslenmiştir. Başında Sümbülî tarikatına ait serpuş vardır.

Hat: Dokuz satırdan müteşekkil kitâbe celî ta'lik ile kaleme alınmış olup, istifi, dizaynı, harflerinin güzelliği ile kıymetli bir eserdir.

Katalog No: 308
Hoca Edhem Efendi

Taş No: 1677
Vefat Tarihi: h. 1292 / m. 1875
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (28 x 25) x 96 - K: 64 - D: 9
Serpuş: (22 x 19)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Hazret-i Şemseddin Nûri
kudemây-ı müntesibânından
Hoca Edhem Efendi'nin
rûhi-çün el-Fâtiha*

Sene 1292

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhide üzerinde tezyînat bulunmayıp örfî destarlı kavuğu vardır.

Hat: Altı satır istifli celî sülüs kitâbesi vardır. Yazı hat sanatı bakımından kıymetli olup taşın cinsinden ve zaman aşımından dolayı netliğini kaybetmiştir.

Resim 307-a
(1633 - B.Taşı)

Resim 308-a
(1677- B.Taşı)

Katalog No: 309
es-Seyyid Mehmed Raif Bey

Taş No: 1682
Vefat Tarihi: h. 1281 / m. 1865
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (32 x 26) x 96 - K: 120

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Tarîkat-ı Aliyye-i
Nakşibendîyye'den
es-Seyyid Mehmed Raif
Bey'in rûhi-çün
ve kâffe-i ehl-i imanın
ervâhî-çün Fâtiha.*

4 Zî'l-hicce 1281

Genel Tanıtım: Şâhîde pehle üzerine dikili olup silindirik formdadır.

Bezeme: Şâhideler tezyînat açısından sade olup alt kısımları kenger yapraklarıyla çevrilidir.

Hat: Şâhîde sekiz satır istifli celî sülûs kitâbeya sahiptir. İstifi ve harflerinin dizaynı ile kıymetli bir örnektir.

Katalog No: 310
es-Seyyid Hasan Basri Efendi

Taş No: 1690
Vefat Tarihi: h. 1264 / m. 1848
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (32 x 32) x 145 - K: 115 - D: 11
Serpuş: (24 x 20)
A.Taş: (33 x 26) x 121 - D: 6
Pehle: (169 x 59 x 10)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKÎ

*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendîyye'den
eş-Şeyh es-Seyyid el-Hac Mehmed
Nûri Şemseddin Efendi
bendelerinden merhum ve mağfûr
es-Seyyid Hasan Basri
Efendi'nin rûhi-çün Fâtiha.*

15 Rebîu'l-evvel sene 1264

Genel Tanıtım: Şâhîde dikdörtgen bir formda olup pehle üzerine dikilidir. Ayak taşı yoktur.

Bezeme: Şâhîde üzerinde tezyînat bulunmayıp örfî destarlı kavuğu vardır.

Hat: Şâhîdenin yedi satır istifli celî sülûs kitâbesi vardır. Serlevha ve tarih kısımları dâire bir pano içinde verilmiştir. Harflerinin terkip şekli yönünden kıymetli bir celî sülûs örneği olarak görülebilir.

Resim 309-a
(1682 - B.Taşı)

Resim 310-a
(1690- B.Taşı)

Katalog No: 311
es-Seyyid Hattat el-Hac Ahmed Efendi

Taş No: 1687
Vefat Tarihi: h. 1263 / m. 1847
Hattat: ?

Ölçüler: B.Taşı: (31 x 29) x 161 - K: 127 - D: 7
A.Taşı: (30 x 26) x 155

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKİ

*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'den
eş-Şeyh es-Seyyid el-Hac Mehmed
Nûri Şemseddin Efendi
hulefâsından merhum ve mağfur
es-Seyyid Hattat el-Hac Ahmed
Efendi'nin rûhi-çün Fâtîha.*

27 Recep 1263

Ketebehû...

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide
aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda
olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhide üzerinde fazla tezyînat
bulunmayıp örfî destarlı kavuğu vardır.

Hat: Sekiz satır istifli celî sülûs kitâbesi
vardır. Hat sanatı bakımından kıymetli olan
taşın imzası okunamamıştır. Şâhide Hattat
Seyyid Ahmed Efendi' ye aittir.

Katalog No: 312
es-Seyyid Hattat Mehmed Tahir Efendi

Taş No: 1688
Vefat Tarihi: h. 1232 / m. 1817
Hattat: ?

Ölçüler: B.Taşı: (31 x 29) x 169 - K: 125 - D: 11
Serpuş: (28 x 20)
A.Taşı: (34 x 27) x 150 - D: 7
Pehle: (166 x 61 x 11)

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HALLÂKU'L-BÂKİ

*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'den
eş-Şeyh es-Seyyid el-Hac Mehmed
Nûri Şemseddin Efendi
hulefâsından merhum ve mağfur
es-Seyyid Hattat Mehmed Tahir
Efendi'nin rûhi-çün Fâtîha.*

Sene 1232

Ketebehû...

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide
aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda
olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhide üzerinde fazla tezyînat
bulunmayıp örfî destarlı kavuğu vardır.

Hat: Sekiz satır istifli celî sülûs kitâbesi
vardır. Hat sanatı bakımından kıymetli olan
taşın imzası okunamamıştır. Şâhide Hattat
Mehmed Tahir Efendi' ye aittir.

Kitâbe istif, dizayn ve harflerin şekli
açısından kıymetlidir.

Resim 311-a
(1687 - B.Taşı)

Resim 312-a
(1688 - B.Taşı)

Resim 312-b
(1688 - İmza)

Katalog No: 313
es-Seyyid el-Hac İsmail Rusûhi Efendi

Taş No: 1692
Vefat Tarihi: h. 1276 / m. 1860
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (32 x 26) x 166 - K: 128 - D: 11
A.Taşı: (28 x 25) x 182
Pehle: (213 x 73 x 22)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Ricâl-i Devlet-i Aliyye'den
Rumeli Ordu-yı
Hümâyunu Defterdarı
merhum ve mağfûrun lehâ
es-Seyyid el-Hac İsmail
Rusûhi Efendi'nin
rûhi-çün Fâtîha.*

fi 15 Ramazan Sene 1276

Genel Tanıtım: Şâhideler pehle üzerine dikili olup silindirik formdadır.

Bezeme: Şâhidelerin gövde kısımlarını yapraklardan oluşmuş birer bordür çevirir. Baş taşı üzerinde başka bir bezeme görülmezken ayak taşının gövdesinde bir selvi ağacı görülmektedir.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber dokuz satırdan müteşekkil celî sülûs kitâbesi vardır. Metin güzel bir celî sülûs örneğidir.

Katalog No: 314
Baltacı Hasan Efendi

Taş No: 1746
Vefat Tarihi: h. 1258 / m. 1843
Hattat: Mustafa Hilmi

Ölçüler: B.Taşı: (33 x 32) x 184 - K: 121 - D: 16

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYU'L-BÂKÎ

*Sultan Beyazıd Câmii
Şerîfî ders-i amlarından
üstâd-ı mükerrem ve meşâyih-i izamdan
merhûm ve mağfûrun leh
Cennet-mekân Baltacı
Hasan Efendi rûhi-çün Fâtîha.*

20 Zi'l hicce 1258

Ketebehû Mustafa Hilmi

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhîde dikdörtgen bir formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhîde üzerinde tezyinî bir unsura rastlanmayıp serpuş, örfî destarlı kavuktur.

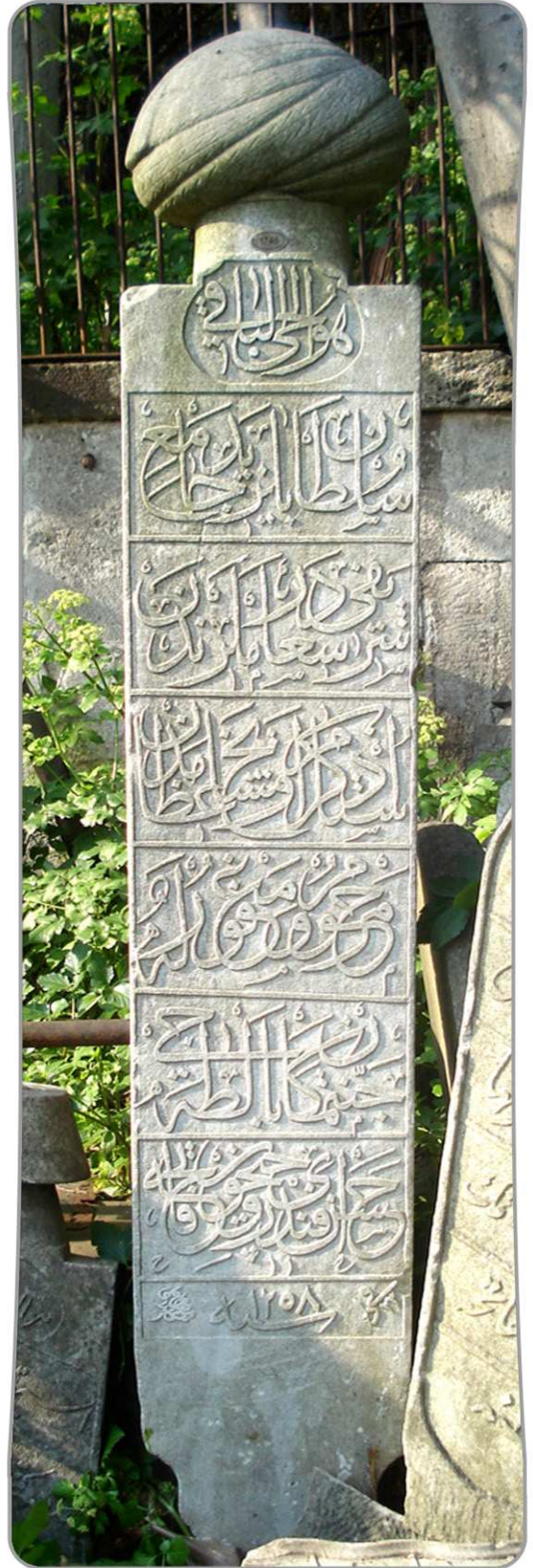
Hat: Serlevha kısmıyla beraber sekiz satır istifli celî sülûs yazıdan müteşekkil kitâbesi vardır. Harflerin şekli, duruşu ve istifi açısından güzel bir örnektir. Kitâbe "Mustafa Hilmi" ketebelidir.

Resim 314-a (İmza Detayı)

Resim 313-a
(1692 - B.Taşı)

Resim 314-b
(1746- B.Taşı)

Resim 314-b
(1746 - Serlevha)

Katalog No: 315
Rûkiye Hanım

Taş No: 1721
Vefat Tarihi: h. 1314 / m. 1896
Hattat: Nurî

Ölçüler: Levha: (78 x 79 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

*LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN
RASÛLULLAH*

*Kutbü'l-Ârifin Yahya Efendi Hazretleri'nin
türbedârı es-Seyyid Muhammed Nûri
Şemseddin Hazretleri'nin hafîdi, hâdimu'l
fukara Hasan Hayri Efendi'nin
halîlesi merhûme Rûkiye Hanım'ın rûhi-çün
rızâen lillâhi Teâla el-Fâtiha.
1 Recep 1314*

Ketebehû Nurî

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve buraya sikke motifi yerleştirilmiştir.

Bezeme: Tezyînat açısından çok kıymeti olmayan şâhidede oval panoyu çeviren dikdörtgen levhanın köşelerine köşebentler yerleştirilmiştir. Sikke motifinin içinde küçük selvi motifi vardır. Yanlarında iki gül vardır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber beş satır istifli celî sülüs yazıdan müteşekkil kitâbesi, harflerin şekli, duruşu ve terkibi itibarıyla güzel bir örnek teşkil eder. Kitâbe "Nurî" imzalıdır.

Katalog No: 316
Şerife Nazire Hanım

Taş No: 1954
Vefat Tarihi: h. 1319 / m. 1901
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (79 x 80 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Kutbü'l-Ârifin Hazret-i Pîr
Mevlânâ Yahya Efendi (kuddise sırruhu)
Hazretleri'nin türbedârı
es-Seyyid Hasan Hayri Efendi'nin
bendelerinden es-Seyyid Ahmed Reşid Bey
haremi, Şerife Nazire Hanım'ın rûhi-çün rızâen
lillâhi
Fâtiha.*

fî 23 Cemaziye'l-evvel Sene 1319

fî 25 Ağustos Sene 1318

Yevm-i Cuma gecesi

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha kısmı buraya yerleştirilmiştir.

Bezeme: Tezyînat açısından sade olan şâhidede oval panoyu çeviren dikdörtgen levha köşebentlerle tamamlanmıştır. Serlevha kısmının ve ilk satırın kenarlarında yapraklar vardır.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber altı satır istifli celî sülüs yazıdan müteşekkil kitâbesi vardır. Harflerin şekli, duruşu ve işçilik açısından güzel bir örnektir.

Resim 315-a (1721)

Resim 315-b (1721 - İmza)

Resim 316-a (1954)

Katalog No: 317
Mustafa Münip Bey

Taş No: 1788
Vefat Tarihi: h. 1307 / m. 1889
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (26 x 26) x 96 - K: 75 - D: 8,5
Serpüş: (18 x 14)
A.Taşı: (24 x 23) x 75 - D: 9

Kitâbenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Dâiresi
Serhattat'ı el-Hac Mehmed Nazif
Bey'in mahdûm-i çiğerpâresi
Mustafa Münip Bey rûhi-çün
rızzâen lillâhi Teâla el-Fâtîha.*

Sene 1307

Katalog No: 318
Şerife Hüsna Hamide Hanım

Taş No: 1807
Vefat Tarihi: h. 1281 / m. 1864
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (28 x 24) x 142 - K: 53 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Müteveffa Serteberdâr-ı Hâssa
Süleyman Ağa'nın
kerîme-i muhteremeleri
ve izzetlü Mehmed Kâmil
Efendi zevcesi
Şerife Hüsna Hamide
Hanım'ın rûhuna Fâtîha.*

fî 17 Safer 1281 yevm-i Cuma

Genel Tanıtım: Baş taşı dikdörtgen bir formda olup toprak üzerine dikilidir. Ayak taşı ise dik yükselerek üçgen formunu almıştır.

Bezeme: Üzerinde fazla tezyinî unsur bulunmayan baş taşının fes şeklinde bir serpuşu vardır. Ayak taşı saksıdan çıkan ağaç motifi ile süslüdür.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber yedi satır istifli celî sülüs yazıdan müteşekkil kitâbesi vardır. Harflerin şekli, duruşu ve istifi açısından güzel bir örnektir.

Genel Tanıtım: Şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen silindirik formda olup toprak üzerine dikilidir. Ayak taşı yoktur.

Hat: Serlevha kısmıyla beraber dokuz satır celî ta'lik yazıdan müteşekkil kitâbesi vardır. Kitâbe, harflerin şekli ve dizaynı açısından kıymetli bir eserdir.

Resim 317-a
(1788 - B.Taşı)

Resim 318-a
(1807- B.Taşı)

Katalog No: 319
Şerife Rûkiye Hanım

Taş No: 1822
Vefat Tarihi: h. 1263 / m. 1847
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (24 x 24) x 84 - K: 53 - D: 10
A.Taş: (20 x 20) x 83 - D: 10

Kitâbenin Okunuşu:

HÛ

*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendî'den
eş-Şeyh es-Seyyid el-Hac Mehmed
Nûri Şemseddin Efendi'nin
kerîmesi Şerife Rûkiye
Hanım'ın rûhi-çün Fâtîha.*

17 Rebû'l-evvel sene 1263

Genel Tanıtım: Kenarları dalgalı bir silme ile çevrili olan şâhide, dikdörtgen bir formda olup toprak üzerine dikilidir. Ayak taşı yoktur.

Bezeme: Şâhidenin üst kısmında bayana ait olduğunu belirten bir hotoz vardır. Hotozun altına belirgin bir şekilde çiçek motifi yapılmıştır.

Hat: Kitâbe yedi satır istifli sülûs ile yazılmış olup istif açısından kıymetlidir.

Katalog No: 320
es-Seyyid Halil İbrahim Efendi

Taş No: 1823
Vefat Tarihi: h. 1262 / m. 1846
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taş: (24 x 24) x 94 - K: 59 - D: 9
Serpuş: (20 x 15)
A.Taş: (23 x 22) x 92 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

HÛ

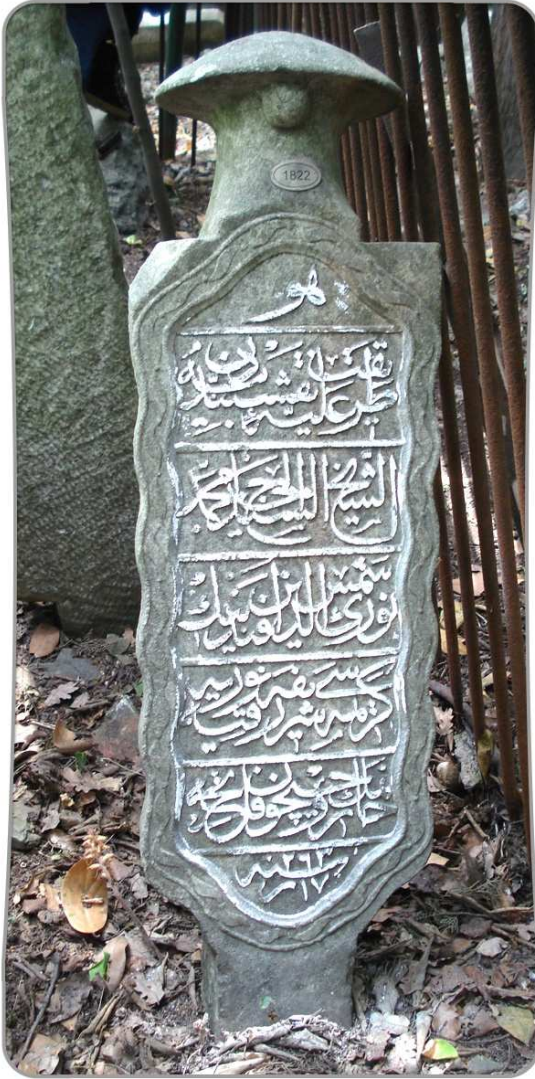
*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendî'den
eş-Şeyh es-Seyyid el-Hac Mehmed
Nûri Şemseddin Efendi'nin
mahdûmu es-Seyyid Halil İbrahim
Efendi'nin rûhi-çün Fâtîha.*

4 Ramazan sene 1262

Genel Tanıtım: Kenarları dalgalı bir silme ile çevrili olan şâhideler, dikdörtgen bir formda olup pehle üzerine dikilirdirler.

Bezeme: Tezyînatı dikkat çekici olmayıp incelenmemiştir. Serpuş örfî destarlı kavuktur.

Hat: Kitâbe yedi satır istifli sülûs ile yazılmış olup istif açısından kıymetlidir. Taşın cinsinden dolayı harfler zorlukla seçilmektedir.

Resim 319-a
(1822 - B.Taşı)

Resim 320-a
(1823- B.Taşı)

Resim 319-b
(1822 - Serlevha)

Resim 320-b
(1823 - Serlevha)

Katalog No: 321
Kamer Hanım

Taş No: 1883
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (25 x 19) x 110 - K: 106

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Es-Seyyid eş-Şeyh el-Hac
Mehmed Nûri Şemseddin
Efendi'nin bendelerinden
devletlü necabetlü Cemâleddin
Efendi Hazretleri'nin
tabîbi el-Hac Kamil
Efendi'nin halîlesi
Kamer Hanım'ın ruhuna Fâtiha.*

Not: Tarih kısmı toprağa gömülmüştür.

Genel Tanıtım: Şâhideler toprak üzerine dikili olup silindirik formdadırlar.

Bezeme: Şâhideler üzerinde tezyînat yoktur.

Hat: Şâhidenin serlevha kısmıyla beraber on satır celî ta'lik kitâbesi vardır.

Katalog No: 322
Ali Mehvâ Efendi

Taş No: 1969
Vefat Tarihi: h. 1300 / m. 1883
Hattat: Siraczâde

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 24) x 151 - K: 125

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKÎ

*Fudalây-ı benâmdan ve eizze-i tarîk-i
ilmiyeden Rumeli kazaskerliği
pâyesinde bulunan ve rişte-i hayat-ı rey-i
müntea
altmışbeşe post... olan Hâce-i Hazret-i
Şehriyârî ve meydan-ı âlem-i Fân sinîn
şehvârî merhum ve mağfur
Ali Mehvâ Efendi'nin
rûhi-çün el-Fâtihâ*

*sene 1300
fî 14 Şa'ban*

Siraczâde

Genel Tanıtım: Şâhîde silindirik formda olup pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidenin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Üzerinde başka tezyînat yoktur.

Hat: Şâhidenin kitâbesi on satır istifli celî sülüs yazı ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından güzel bir örnek olarak görülebilir.

Resim 321-a
(1883 - B.Taşı)

Resim 322-a
(1969- B.Taşı)

Resim 322-b
(1969 - İmza)

Katalog No: 323
Muhsine Hanım

Taş No: 1945
Vefat Tarihi: h. 1292 / m. 1875
Hattat: Mahmud Celâleddin

Ölçüler: B.Taşı: (29 x 24) x 80 - K: 60 - D: 6

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Hademe-i Hâssa-i Şâhâne
onbaşılardan Kılıç Ali'li
el-Hac Hâfız Mehmed
Efendi'nin zevcesi
merhûme Muhsine Hanım'ın
rûhi-çün el-Fâtiha.*

Ramazan sene 1292

Mahmud Celâleddin

Katalog No: 324
Hasibe Hanım

Taş No: 1946
Vefat Tarihi: h. 1290 / m. 1873
Hattat: Mahmud Celâleddin

Ölçüler: B.Taşı: (28 x 25) x 86 - K: 65 - D: 6

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKÎ

*Hademe-i Hassa-i Şâhâne
Onbaşılardan Kılıç Ali'li
el-Hac Hâfız Mehmed
Efendi'nin zevcesi
merhûme Hasibe Hanım'ın
rûhi-çün el-Fâtiha.*

12 Şevval sene 1290

Harrerahu Mahmud Celaledin

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidenin üst kısmına gül ve altından taşan yapraklar yerleştirilmiştir.

Hat: Kitâbe kısmı sekiz satır celî sülüs hat ile yazılmış olup "Mahmud Celâleddin" ketebelidir.

Genel Tanıtım: Ayak taşı olmayan şâhide aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup toprak üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidenin üst kısmına gül ve altından taşan yapraklar yerleştirilmiştir.

Hat: Kitâbe kısmı sekiz satır celî sülüs hat ile yazılmış olup "Mahmud Celâleddin" ketebelidir.

Resim 323-a
(1945 - B.Taşı)

Resim 324-a
(1946- B.Taşı)

Resim 324-b
(imza Detayı)

Katalog No: 325
İsmail Rıfıkı Bey / el-Hac Ömer Şevki Paşa

Taş No: 1965-1966
Vefat Tarihi: h. 1337 / m. 1919
h. 1328 / m. 1910
Hattat: İmzasız

Ölçüler: 1965: (23 x 21) x 145 - K: 105
1966: (24 x 21) x 136 - K: 102

Kitabenin Okunuşu:

1965 Numaralı Taşın Kitâbesi:

HÜVE'L-HAYYÜ'L-BÂKÎ

*Ziraat Bankası
mudîr-i umûmisi
müdür muâvini
ve Ürgüp'lü Ömer
Şevki Paşa'nın oğlu
İsmail Rıfıkı Bey'in
kabridir.*

sene 1337

1966 Numaralı Taşın Kitâbesi:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Devr-i hayâtının yetmiş
altıncı sâlinde irtihâl-i
dâr-ı bekâ eden Preveze
Mutasarrıflığından mütekâid
Sürre-i Hümayun emîri Ürgüplü
el-Hac Ömer Şevki Paşa'nın
rûhuna Fâtiha.*

fî 8 Rebû'l-Evvel sene 1328

fî 2 Şubat sene 1328

Genel Tanıtım: Şâhideler silindirik formda olup pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Şâhidelerin alt kısımları kenger yaprakları ile çevrilmiştir. Üzerlerinde başka tezyînat yoktur.

Hat: 1965 numaralı şâhidenin kitâbesi dokuz satır istifli celi sülüs yazı ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından güzel bir örnektir.

1966 numaralı şâhidenin kitâbesi de dokuz satır istifli celi sülüs yazı ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin terkibi sebebiyle güzel bir örnektir.

Resim 325-a
(1965 - B.Taşı)

Resim 325-b
(1966- B.Taşı)

Katalog No: 326
Mehmed Efendi

Taş No: 2111
Vefat Tarihi: h. 1336 / m. 1917
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (33 x 28) x 113 - K: 83 - D: 8
A.Taşı: (31 x 27) x 111 - D: 8

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Bitlis vilâyeti
dâhilinde Genç
Sancağı Meb'ûsu
Mehmed Efendi'nin
rûhuna Fâtîha.*

Tarih sene 1336

Genel Tanıtım: Ayak taşı bulunmayan şâhide, aşağıdan yukarı doğru genişleyen formda olup pehle üzerine dikilidir.

Hat: Şâhidenin serlevha kısmıyla beraber yedi sıra celî sülûs yazısı vardır. Harflerin şekli, istifi ve dizaynı ile güzel bir örnektir.

Katalog No: 327
el-Hac Ahmed Efendi

Taş No: 2121
Vefat Tarihi: h. 1273 / m. 1857
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (34 x 28) x 181 - K: 140

Kitabenin Okunuşu:

YA HU

*Tarîkat-ı Aliyye-i
Nakşibendî'den
Saray-ı Cedîd Âmire-i
Pazar başısı
Sâbık el-Hac Ahmed
Efendi rûhuna*

*Fâtîha. fî 19 Zi'l-kâde
Sene 1273*

Genel Tanıtım: Şâhideler silindirik formda olup pehle üzerine dikilidir.

Bezeme: Ayak taşı üzerinde oval bir pano içinde zincirle asılmış kandil motifi vardır. Motif oldukça siliktir. Baş taşında kitâbe kısmı da oval bir bordürle çevrilmiştir. Şâhidelerin üzerlerinde başka tezyînat yoktur.

Hat: Şâhidenin kitâbesi dokuz satır istifli celî sülûs yazı ile yazılmıştır. İstif, serlevha ve harflerin şekli açısından güzel bir örnektir. Harflerin bu ebatta yazıldığı nadir görülür. Celî kitâbe taşa ihtişam ve heybet verir.

Resim 326-a
(2111 - B.Taşı)

Resim 327-a
(2121- B.Taşı)

Katalog No: 328
Osman Bey

Taş No: 1188
Vefat Tarihi: h. 1298 / m. 1881
Hattat: Cevdet

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 29) x 175 - K: 128 - D: 16
Serpüş: (22 x 21)

Kitabenin Okunuşu:

AH MİNE'L-MEVT

*Hayf kim gitti cihandan böyle bir nevres fidan.
Bir acip dert ile eyvah gül gibi soldu hemen.
Yirmibeş yaşında iken âkıbet kıydı felek.
Merkadın pürnûr ede ol kârim-i müstean.*

*Yâverân-ı Hazret-i Şehriyârîden kol
ağası Osman Bey rûhuna Fâtiha*

fî gurre Zi'l-hicce sene 1298

Cevdet

Genel Tanıtım: Pehle üzerine dikili olan şâhide dikdörtgen bir formda olup ayak taşı bulunamamıştır.

Bezeme: Şâhidenin barok üslupta sade bir tezyînatı vardır. Aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen şâhide alttan barok tarzı kıvrılmış iki yaprak üzerinde yükselir. Kitâbe kısmının üzerinde gerdanlık motifi vardır. Köşeli biten omuzların altında serlevha kısmı yer alır. Şâhidenin fesli bir başlığı vardır.

Hat: Şâhide hat yönüyle kıymetli bir taştır. Serlevha kısmıyla beraber sekiz satırdan müeşekkil, istifli celfî sülûs yazısı vardır. Kitâbe "Cevdet" imzalıdır.

Katalog No: 329
İbrahim Hamid Efendi

Taş No: 1443
Vefat Tarihi: ?
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (28 x 22) x 102 - K: 101

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Defter-i Hâkânî
Mektûbî Kalemî hulefâsından
ve müteveffa Hoşabcı
başı Hacı Hasan Ağa'nın
mahdûmu İbrahim Hamid
Efendi'nin rûhi-çün...*

Not: Geri kalan kısım toprağa gömülmüştür.

Genel Tanıtım: Aşağıdan yukarı doğru hafif genişleyen silindirik formdaki şâhide, toprak üzerine dikili olup ayak taşı yoktur.

Bezeme: Şâhide üzerinde bezeme unsuru yoktur.

Hat: Şâhide yedi satır istifli celfî sülûs kitâbeye sahiptir. İstif ve harflerin dizaynı açısından kıymetli bir örnektir. Fakat taşın cinsinden ve işçiliğin iyi olmayışından dolayı yazılar net değildir.

Resim 328-a
(1188 - B.Taşı)

Resim 329-a
(1433 - B.Taşı)

Resim 329-b
(1433 – Genel Görünüm)

Katalog No: 330
Fâtıma Naz-mestan Hanım

Taş No: 1584
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1906
Hattat: İmzasız

Ölçüler: Levha: (76 x 72 x 3)

Kitâbenin Okunuşu:

HÜVE'L-BÂKÎ

*Devletlü ismetlü Vâlide Sultan
Aliyyetü'ş-şan Hazretleri'nin câriyelerinden
Dürrî
zâde Hacı Nesib Bey merhûmun halîlesi
Fâtıma
Naz-mestan Hanım'ın rûhuna Fâtıha.*

Sene 1323

Genel Tanıtım: Mezar taşı levha şeklinde olup, kafes üzerine köşelerinden demir çivilerle tutturulmuştur. Dikdörtgen bir formda olan taşın üst ve orta kısmında oval bir çıkıntı oluşturulmuş ve serlevha bu kısma yazılmıştır.

Bezeme: Tezyînat açısından dikkat çekmeyen şâhidede oval panoyu çeviren dikdörtgen levha, köşebentler ile tamamlanmıştır. Serlevhanın, ilk ve son satırların kenarlarına ince yapraklı dallar konmuştur.

Hat: Kitâbe kısmı dört satır celf ta'lik ile yazılmıştır.

Resim 330-a
(1584)

Katalog No: 331
Şerife Aişe Hanım

Taş No: 384
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (27 x 24) x121 - K: 98

Kimlik:

*Rumeli Kazaskeri Ömer Ağazâde Tevfik
Bey'in kerîmesi ve Şûrây-ı Devlet-i Tanzîmat
Dâiresi âzâsından İbrahim Recep Paşa'nın
vâlidesi Şerife Aişe Hanım*

Genel Tanıtım: Silindirik formdaki şâhide toprak üzerine dikilidir. Ayak taşı yoktur.

Bezeme: Şâhide tezyînat açısından oldukça sadedir. Sadece serlevha kısmı bir çiçeğin irice yapılmış tohumu üzerine yazılmıştır.

Hat: Kitâbe serlevha kısmı hariç dokuz satır celî ta'lik hat ile yazılmıştır. Serlevha kısmının sıra dışı olduğu düşünülerek teze dahil edilmiştir.

Katalog No: 332
Sertavlacı-i Hazret-i Seraskerî Ali Rıza

Taş No: 500
Vefat Tarihi: h. 1288 / m. 1871
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (35 x 35) x 174 - K: 114 - D: 9
Serpuş: (25 x 23)

Genel Tanıtım: Baş ve ayak şâhideleri pehle üzerine dikili olup aşağıdan yukarı doğru genişleyen formdadırlar.

Bezeme: Baş taşı üzerinde bezeme bulunmayıp Azizî fesi vardır. Ayak taşında alttan fiyonk halinde kurdele ile bağlanmış ve simetrik olarak kıvrılarak yükselen iki dal gövdeyi kaplamaktadır. Taşın üst kısmına yaprakları bir bağ ile bağlanmış çiçek buketi yerleştirilmiştir.

Hat: Celî sülüs yazı ile yazılmış kitâbe çok kıymetli olmayıp, serlevha kısmı farklıdır.

Resim 331-a
(384 - Serlevha)

Resim 332-a
(500 - Serlevha)

Resim 331-b
(384 - B.Taşı)

Resim 332-b
(500 - B.Taşı)

Katalog No: 333
İbrahim Esef Bey

Taş No: 1159
Vefat Tarihi: h. 1320 / m. 1902
Hattat: İmzasız

Ölçüler: B.Taşı: (31 x 33) x 126 - K: 100 - D: 7

Kitâbenin Okunuşu:

KÜLLÜ ŞEY'İN HÂLİKÜN İLLÂ VECHEH

*Bâb-ı Seraskerî
Sevkiyat Komisyonu reisi
merhum ve mağfur el-Muhtac
ilâ rahmeti Rabbihî'l-Gâfûr
miralay İbrahim Esef
Bey'in rûhi-çün
Fâtîha.*

fî 2 Ramazan Sene 1320

Katalog No: 334
Hattat el-Hac es-Seyyid Mahmud el-Hilmî Efendi

Taş No: 1092
Vefat Tarihi: h. 1323 / m. 1905
Hattat: Mustafa el-Vasfî

Ölçüler: B.Taşı: (24 x 22) x 158 - K: 111

Kitabenin Okunuşu:

HÜVE'L HAYYÜL-LEZÎ LÂ YEMÛT

*Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendiyyeden
ve Tersâne-i Âmire Çerahcı binbaşılardan
merhum ve mağfur el-muhtac
ilâ rahmet-i Rabbihî'l Gafûr
Hattat el-Hac es-Seyyid Mahmud
el-Hilmî Efendi'nin rûhi-çün
el-Fâtîha.*

fî 14 Recep Sene 1294

Mustafa el-Vasfî

Genel Tanıtım: Ayak taşına rastlanmayan şâhide ikiye ayrılmış şekilde yerde yatmaktadır. Silindirik formdaki şâhidenin kıymetli yazıları aşınmış ve silik hale gelmiştir.

Bezeme: Şâhide üzerinde tezyînat bulunmamaktadır.

Hat: Şâhidenin yedi satırdan müteşekkil kitâbesi celî sülüs ile yazılmıştır. Çok ince bir kalem kullanılan kitâbe hattat "Mustafa Vasfî" imzâlıdır.

Resim 333-a
(1159 - Serlevha)

Resim 334-a
(1092 - B.Taşı – Üst Kısım)

Resim 333-b
(1159 - B.Taşı)

Resim 334-b
(1092 – B.Taşı - Alt Kısım)

SONUÇ

Mezar taşları tarih, edebiyat, sosyoloji, etnografya bilimleri yanında özellikle sanat tarihi açısından da büyük öneme sahip birinci elden kaynaklar arasındadır. Osmanlı sanatları açısından baktığımızda devirlere göre değişen sanat anlayışlarını, sanat dallarının gösterdiği gelişim ve değişim seyrini mezar taşları üzerinden takip etmek mümkündür.

Alanın çok yönlü muhteva zenginliğine rağmen bu alanda yapılan araştırmaların az sayıda ve yetersiz oluşu nedeniyle, böyle bir çalışmaya yöneldiğimiz söylenebilir. Şâhidelerin bu açıdan incelenmesinin yanı sıra Yahya Efendi Kabristanı'nı tahlil ederek günümüzdeki vaziyeti hakkında bilgilere de yer verdiğimiz bu tezde, iki bini aşan mezar şahidesinin tamamını inceleyerek, bunlar arasında hat, süsleme ve taş oymacılığı yönüyle öne çıkan, şahideleri mevzu etmeye çalıştık.

Şeyh Yahya Efendi gerek sarayla yakınlığı hasebi ile gerekse ilmî ve tasavvufi yönü ile tanınmış ve hakkında yayınlar yapılmış bir şahsiyettir. Tesis ettiği külliye ve türbesi de bu bağlamda zaman zaman inceleme ve araştırma konusu olmuştur. Fakat Yahya Efendi Külliyesi içinde önemli bir yer teşkil eden, Osmanlı Hânedânı ve bürokrasisi ile askerî ve sivil pek çok ünlü zevatın gömülü bulunduğu kabristan, birkaç

kaynakta önemine işaret edilmesi dışında, üzerinde yeterince araştırma ve yayın yapılmamış ve konu birçok yönü ile karanlıkta kalmıştır. Sanat ve bilim tarihi açısından bir hazine değerindeki bu müstesna mevkii, kısıtlı bir sürede elimizden geldiğince tahlil etmeye, tanımaya ve tanıtmaya çalıştık. Öncelikle kabristanın konumu ve günümüzdeki durumu ele alındı. İncelenen şahidelerden sanat, üslup ve işçiliği ile farklılık arz edenlerin kitâbeleri deşifre edildi; ölçüleri ve özellikleri belirlendi.

Ele alınmaya değer bulunan şahidelere Türk Hat Sanatı zaviyesinden bakıldığında gerek celî sülüs, gerekse celî ta'lik ile kaleme alınmış kitâbeler içinde satır istifi ve girift istif yönüyle fevkalade başarılı eserlere ulaşılmış, bununla birlikte kabristandaki muahhar şahideler arasında az sayıda celî rik'a örneklerine de rastlanmıştır. Bu arada söz konusu mezarlıktaki iki bini aşkın kitâbenin yarından fazlasının celî ta'lik ile kaleme alınmış olduğunu belirtmeliyiz.

Kitâbelerin başlangıcını oluşturan serlevha kısımları başlı başına bir çalışma konusu olacak zenginliktedir. Genel olarak istifli yazılan serlevhaların müsenna olarak ya da tuğra şeklinde, gerdanlık veya su damlası formunda yazıldığı örnekleri kabristanda görmek mümkündür.

Yazının, zeminin oyulması suretiyle kabartma biçiminde ortaya çıkarılması genelde uygulanan bir teknik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazının oyulması ise nadiren rastlanan bir durumdur. Yazının düz satıra dizilmesi genelde tercih edilen bir tarz ise de bazen (özellikle celî ta'lik hatta) mâil tarzda uygulanmıştır. İmzasız ama çok güzel eserler yanında bazı kitâbeler sıradanlığına rağmen kitâbe altında bulunan hattat imzasının nadiren rastlanılan bir isim olması sebebiyle de konu edilmiştir.

Osmanlı mimarisinde devirler içinde hangi üsluplar uygulama alanı bulmuşsa, bunların o dönemde ortaya çıkan mezar mimarisine aynen yansıdığı görülmektedir. Nitekim klasik tarz yanında Osmanlı Barok'u, Ampir'i ve Rokoko'sunu Yahya Efendi Kabristanı'nda çok sayıda mezar örneğinde müşahede etmek mümkündür. Bazı şahideler her unsurunu ile bir üslubu temsil ederken bazıları birçok üslubun özelliğini aynı anda üzerinde taşımaktadır. Nitekim barok mimarînin taşkın buketleri ile rumi motifleri, Orta Asyanın soğan kubbeleri ile mukarnasları aynı şahidede görmek mümkündür. Bunlar seçilmiş örnekleriyle tezde ayrı ayrı mevzu edilmiştir.

Kabristandaki şahidelerde söz konusu olan taş işçiliğine gelince, heykeltıraşlara taş çıkartacak bir sanat anlayışının ve göz kamaştırıcı bir emeğin karşısında olduğumuzu açıkça belirtmek gerekecektir. Bir geminin yelken, halat ve

direklerinin tüm detaylarıyla taşa yansıtıldığı şahideler kabristandaki nefis örnekler arasında anılmaya değer bulunmaktadır. Alçak kabartma yanında çok sayıda yüksek kabartma tekniği ile meydana getirilmiş eser vardır. Bu eserlerde bir iki istisna dışında taşçının imzasının olmaması üzücüdür. Doğrusu böylesine zengin bir mirasın niçin bir “müze” ortamında korumaya alınmış olmadığını anlamak zordur. Çalınarak yurt dışına çıkarılanlar kadar, zamanın tahribi de bu nadide eserlerin bir bir elden çıkmasına neden olmaktadır.

Hazîredeki şahidelerin tamamının incelenip ele alınması tezin boyutlarını aşardı. Tümünü konu edinememiş olmakla birlikte bütün şahideleri gözden geçirmek suretiyle genel bir değerlendirme yapmış bulunmaktayız. Çalışmanın ileride yapılacak başka araştırmalara basamak olması en büyük dileğimdir.

BİBLİYOGRAFYA

KİTAPLAR

ARSEVEN Celal Esad, *Türk Sanatı Tarihi*, c. 2, Maârif Basımevi, İstanbul 1391/1971.

AYVANSARAYÎ Hüseyin, *Hadîkatü'l-Cevâmi'*, Tercüman Gazetesi, (Dersâdet, 1864), İstanbul 1987.

BAKIRCI Nâci, *Mevlevî Mezar Taşları*, Rûmi Yayınları, İstanbul.

BAŞKAN Seyfi, *Karamanoğulları Konya Mezar Taşları*, Kültür Bakanlığı, Ankara 1996.

DEMİR İsmet, *Beşiktaşlı Şeyh Yahya Efendi ve Üveysilik*, Şeyh Yahya Efendi Kültür ve Araştırma Vakfı, İstanbul 1997.

KARAÇAĞ Demet, *Bursa'da 14. ve 15. yy. Mezar Taşları*, Övendir Danışmanlık Tanıtım L.T, Ankara 1994.

KUMBARACILAR İzzet, *Serpuşlar*, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını

KUŞOĞLU Zeki, *Mezar Taşlarında Hüve'l-Bâkî*, İstanbul 1984.

Kaybolan Medeniyetimiz, *Hekimoğlu Ali Paşa Camii Haziresi'ndeki Tarihi Mezar Taşları*, Damla Yayınevi, İstanbul 2005

LAQUERUR Hans Peter, *Hüve'l-Bâkî (İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları)*, İstanbul 1997.

SERİN Muhittin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2003.

SEVGEN Nazmi, *Beşiktaşlı Şeyh Yahya Efendi (Hayatı-Menkıbeleri-Şiirleri)*, Türkiye Basımevi, İstanbul 1965.

Zamanı Aşan Taşlar (Zeytinburnu'nun Tarihi Mezar Taşları), Zeytinburnu Belediyesi, İstanbul 2006.

SÜRELİ YAYINLAR

AKAR Azâde, "Eski Türk Mezar Taşı Süslerine Dair", *Sanat Dünyamız*, yıl:1, sy. 2, Eylül 1974, s. 18-19.

ASA Meral "Bir 16. yy Portresi; Beşiktaşlı Yahya Efendi", *Journal of Turkish Studies*; vol. 27/1, 2003, Harvard, s. 131-160.

UZEL Nezh, "Kanunî Sultan Süleyman'ın Süt Kardeşi Beşiktaşlı Şeyh Yahya Efendi", *Hayat Tarih Mecmuası*, yıl: 14/ sy. 6, 1 Haziran 1978, s. 88-91.

ANSİKLOPEDİLER

BOZKURT Nebi, "Mezarlık", *Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi*, c. 29, s. 519-522, T.D.V Yayın, Ankara 2004

ERTUĞ Necdet, "Osmanlı Mezar Taşları", *Osmanlı Kültür ve Sanat Ansiklopedisi*, c. 9, s. 223-228, Ankara 1999.

EYİCE Semavi, "Osmanlı Devri Türk Mimarîsi", *Osmanlı Kültür ve Sanat Ansiklopedisi*, c. 10, s. 79, Ankara 1999.

TANMAN Baha, "Yahya Efendi Tekkesi", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, c. VII, s. 409-412, İstanbul 1994.

MAKALELER ve BİLDİRİLER

AÇIKGÖZOĞLU Sacit "Hattat Sâmi Efendi'nin Mezar Taşı Kitâbeleri", *Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu 18-20 Aralık 1998*, AKSM, İstanbul, s. 128-139.

AKSEL Tİbet, Ekrem Işın, Dilek Yelkenci, "Yenikapı Mevlevîhânesi Haziresi", *İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri I*, T.T.K., Ankara 1996.

EYİCE Semâvi, "Mezarlıklar ve Hazireler", *İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri I*, T.T.K., Ankara 1996.

EYİCE Semâvi, "Tarihi Mezarlıklar ve Mezarlıklara Dair Notlar", *Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu*, A.K.S.M. İstanbul, 18-20 Aralık 1998.

EYİCE Semâvi, "Mezarlıklarımız", *Türk Yurdu*, Mart 1995, s. 242.

SUBAŞI M.Hüsrev, "Bir Kimlik Belgesi Olarak Eriyip Giden Mezarlıklarımız", *Dergah / Aylık Edebiyat, Sanat ve Kültür Dergisi*, İstanbul, Ekim 1996, c. 7, sy. 80, s. 20-22.

SUBAŞI M.Hüsrev, "Hat Sanatı ve Tarihi Açısından Eyüp Mezartaşları Kitabeleri", *I.Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğleri*, İstanbul 1994, s. 181-197.

TEZLER

AÇIKGÖZOĞLU Sacit, *Eyüp ve Civarı Kabristanlarında İmzalı Mezartaşları Kitabeleri*, M.Ü., S.B.E., İstanbul 1995

ADEMOĞLU Beyhan, *Karacaahmet 8. Ada Mezartaşları Kitâbeleri*, M.Ü., S.B.E., İlahiyat Anabilim Dalı, Danışman: Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI, İstanbul 2002.

ÇOKTAN Ekrem, *Karacaahmet 9.Ada Mezartaşları Kitabeleri*, M.Ü., S.B.E., İlahiyat Anabilim Dalı, Danışman: Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI, İstanbul 1996

SÜRÜN Mustafa, *İstanbul Şeyh Vefa Camii Haziresi*, M.Ü. Türkiyat Araştırma Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, Danışman: Prof. Dr. Selçuk Mülayim, İstanbul 2006.

YÜCE İsmail, *Beşiktaşlı Yahya Efendi, Hayatı, Eserleri, Tasavvufi Görüşleri*, M.Ü., S.B.E., Tasavvuf Tarihi Anabilim dalı, Y.Lisans Tezi, Danışman: H. Kâmil Yılmaz, İstanbul 1992.

EKLER

EK 1. FOTOĞRAFLAR

Resim 335
(Yıldız'dan Yahya Efendi Türbesi)

Resim 336
(Genel Görünüm)

Resim 337
(Genel Görünüm)

Resim 338
(Genel Görünüm)

Resim 339
(Genel Görünüm)

Resim 340
(Türbe Girişindeki Çeşme)

Resim 341
(Türbenin Sağındaki Hamidiye Çeşmesi)

Resim 342
(Yere Döşenmiş Mezar Taşı Parçası)

Resim 343
(Mezar Taşları İle Yapılmış Duvar)

Resim 344
(Şehzâdeler Türbesi)

Resim 345
(Türbenin Giriş Kısmı)

Resim 346
(Girişteki Kapı Kitâbesi)

Resim 347
(Kütüphane Kitâbesi)

Resim 348
(Ana Giriş)

Resim 349
(Türbenin Girişindeki Kuyu Bileziği)

Resim 350
(1670 - Selim Dede'nin Mezar Taşı)

Resim 351
(Selim Dede'ye Ait Kahve Taşı)

Resim 352
(Türbe İçindeki Şâhideler)

Resim 353
(Türbe İçindeki Şâhideler)

Resim 354
(Güzelce Ali Paşa Türbesi)

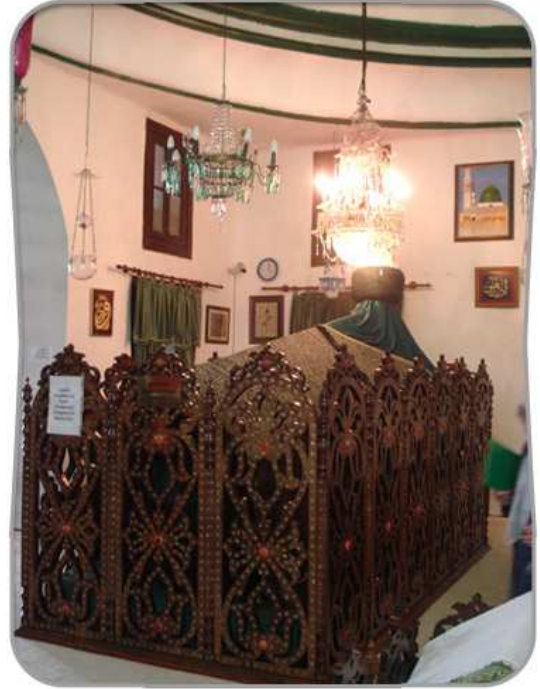
Resim 355
(Güzelce Ali Paşa Türbesi)

Resim 356
(Türbenin İçinden Genel Görünüm)

Resim 357
(Yahya Efendi Türbesi)

Resim 358
(Yahya Efendi Türbesi)

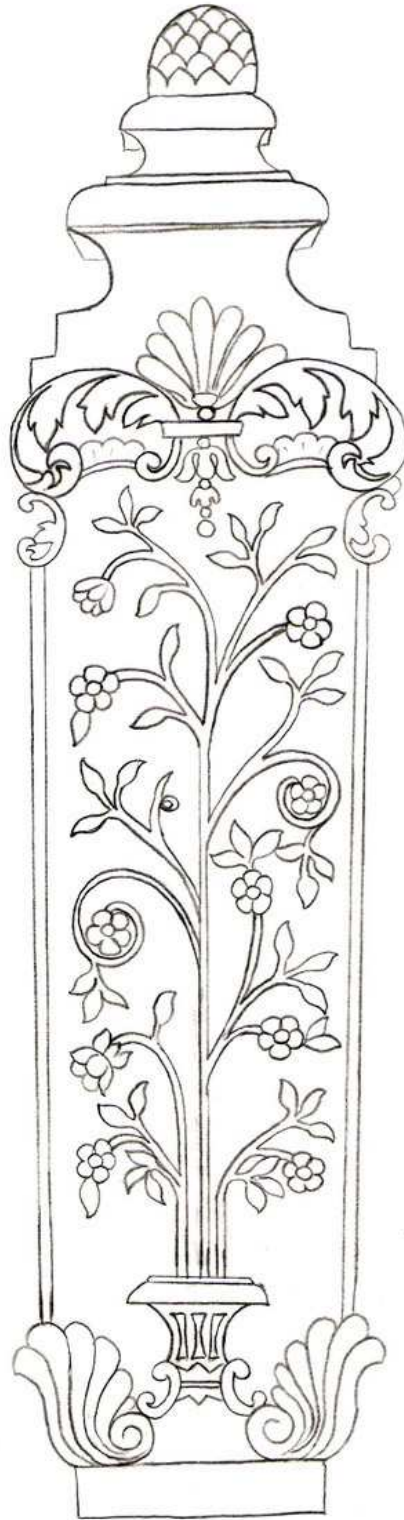
Resim 359
(II. Mahmud'un Tuğrası)

EK 2. PLAN

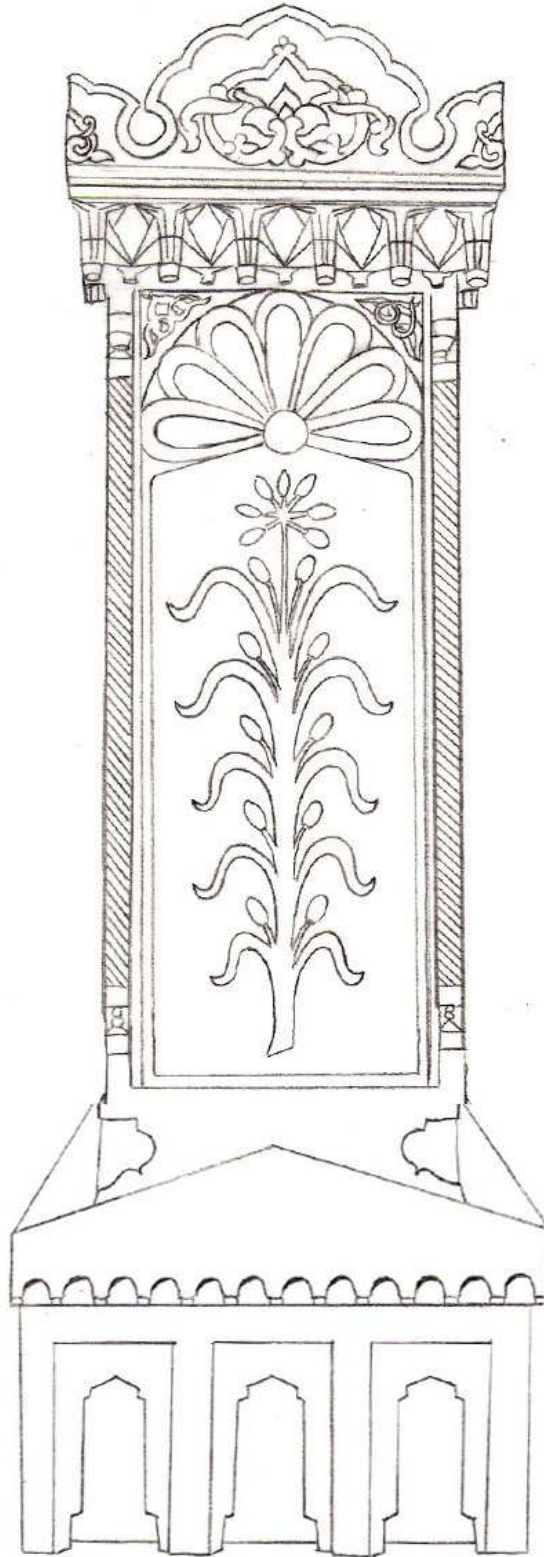

Plan 01
(Yahya Efendi Kabrisatani Planı)

EK 3. ÇİZİMLER

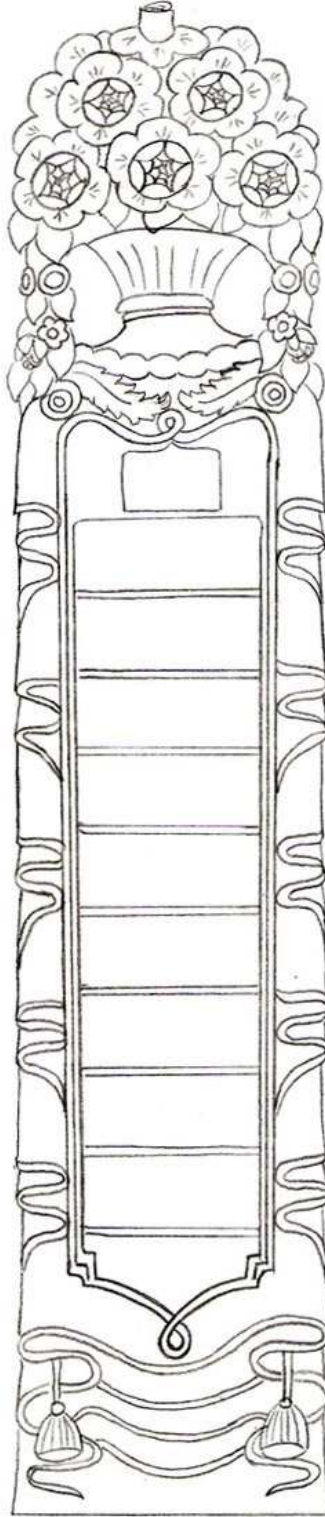
Çizim 01
(Taş No: 93)

Çizim 02
(Taş No: 235)

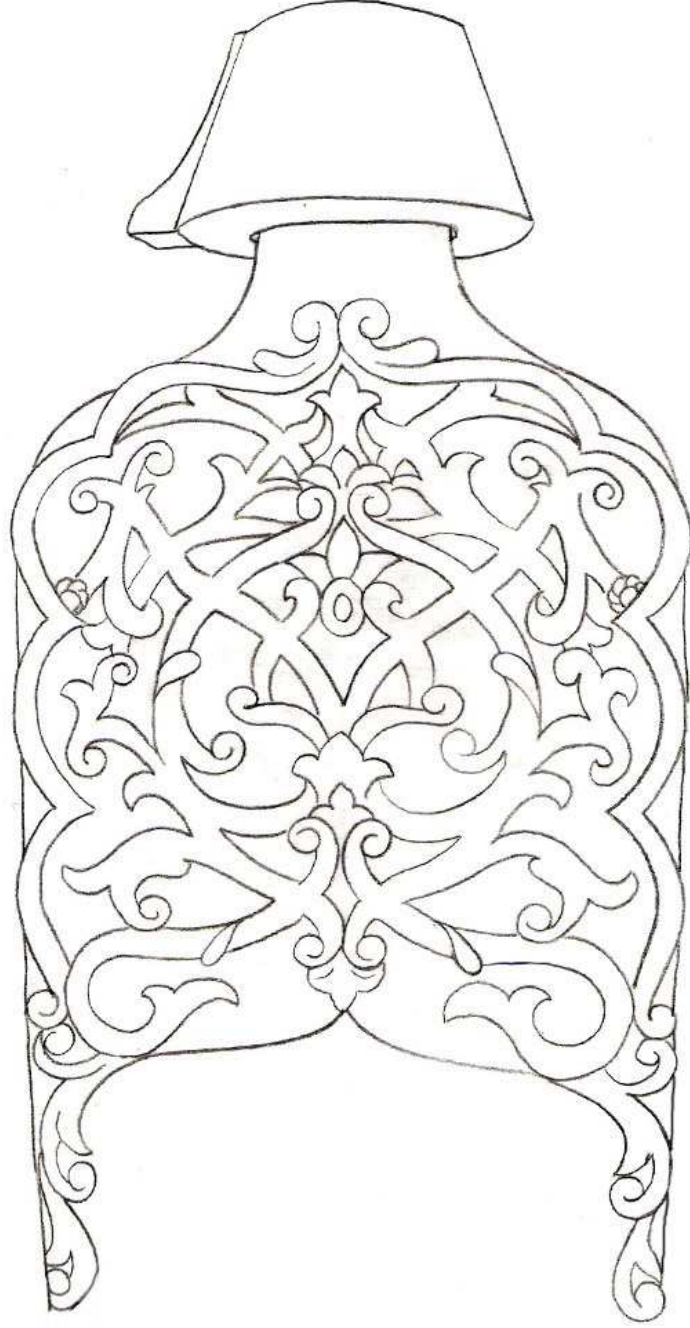
Çizim 03
(Taş No: 1120)

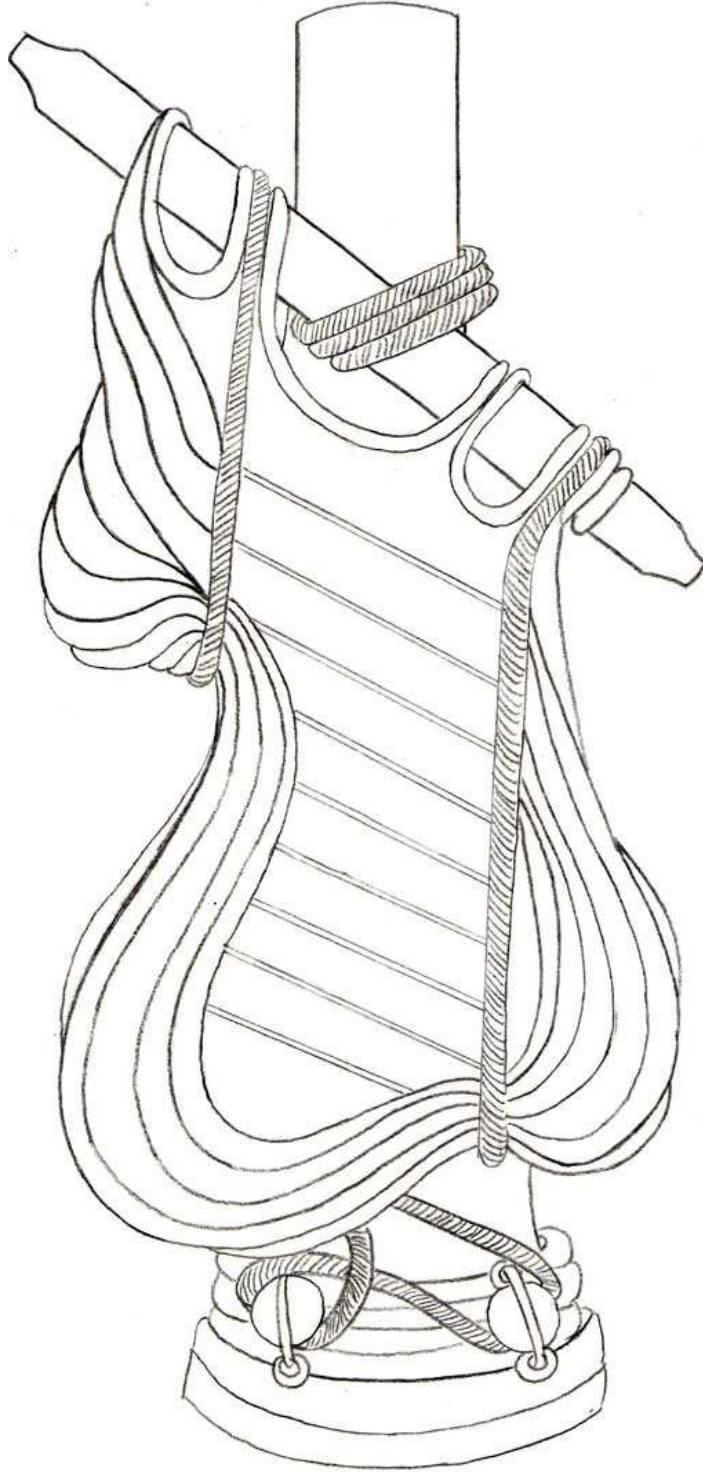
Çizim 04
(Taş No: 1137)

Çizim 05
(Taş No: 1393)

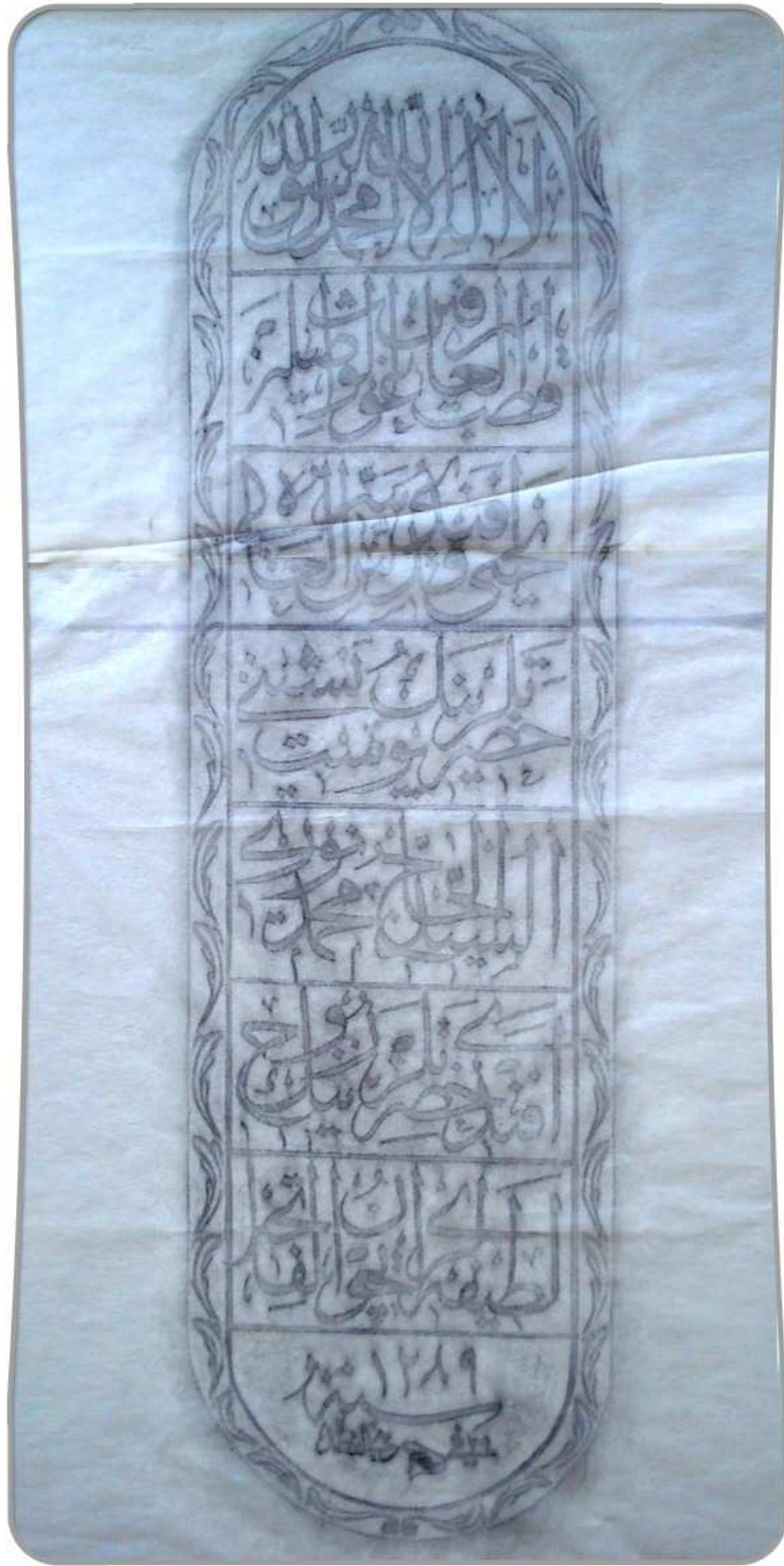

Çizim 06
(Taş No: 1393)

Çizim 07
(Taş No: 2009)

EK 4. ESKİZLER

Eskiz 01
(Taş No:262)

Eskiz 02
(Taş No:296)

Eskiz 05
(Taş No:496)

Eskiz 04
(Taş No: 521)

LÜGATÇE

A

Adn : Cennet

âğuş : kucak.

akantus: Yaban enginarı yaprağı biçiminde bir bezeme ögesi.

âlem-i fâni: geçici dünya.

alınlık: Her türlü açıklığın üstünde yer alan ikiz kenar üçgen yada dâire parçası biçimindeki bezeme ögesi.

Ampir: 1854-1874 yılları arasında yayılan, Fransız sanatkârların oluşturduğu imparatorluk üslubu. Barok üslupla beraber yirmi yıl Türkiye'de hâkim olmuştur.

ârâmgâh: dinlenme yeri.

atûfet: merhamet.

B

bâd: rüzgâr.

bâğ-ı gülşen: gül bahçesi.

Barok: Fazla girintili çıkıntılı, mübalağalı ve taşkın özellik gösteren XVII ve XVIII. yy'da Avrupa'da hâkim olan ve İslam mîmarîsini de bir dönem etkileyen üslup.

bekâ: devam eden, evvelki hal üzere kalmak.

bîmar: hasta.

bordür: çerçeve mahiyetinde, içi bazen bezeli olan dar ve uzun şerit.

C

cam: kadeh, cam, sırça.

câme: elbise.

cây: yer, makam, mevki.

celî: Hat sanatında her türlü yazının uzaktan okunabilecek şekilde iri ve kalın yazılmış olanı.

cevr: ezâ, cefâ, zulüm.

cihan-dârî: hükümdarlık, padişahlık.

cinan: cennetler.

cürm: suç, günah.

Ç

çerağ: fitil, kandil, mum.

çeşm: göz.

D

dâder; kız kardeş.

dehr: 1.dünya. 2. Zaman.

dem: an, saat, zaman.

Dersaâdet: İstanbul.

destar: Osmanlı'nda kâtip sınıfından yazı işleriyle meşgul olanların sardıkları sarığın adı.

dîde: göz.

diriğa: yazık, hayfa.

duhter: kız, kerîme.

E

eman: 1. eminlik, korkusuzluk. 2. yardım isteme.

emraz: illetler, hastalıklar.

encam: nihâyet, son.

enîs: dost, arkadaş, yar.

ervâh: ruhlar.

esbak: öncekinden daha önceki, daha eski.

eşraf: şeref ve itibar sahibi kimseler.

etibba: hekimler, doktorlar.

etvar: hal ve hareketler, işler.

evâhir: sonlar, ayın son günleri.

evâsıt: ortalar, orta günler.

Evkâf-ı Hümâyun: padişahların ve onlara mensup olanların vakıfları.

F

fâni: ölümlü.

fevt: ölüm.

Firdevs: 1. Cennet, uçmak. 2. Bostan, bahçe.

Firdevs-i âşiyân: cennetlik.

firkat: ayrılık.

G

gerdûn: 1. dönücü, dönen, devreden. 2. Felek, dünya, sema.

giryân: ağlayan.

gûnâ gûn: renk renk, türlü türlü.

Gurre: Arabî ayın birinci gecesi ve günü.

gûlbezek: yuvarlak formdaki tezyinî yapraklardan ibaret, gülü hatırlatan mimarî süs.

gûlçe: iri, katmerli çiçek.

H

hâcegân: hocalar.

Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyun: “Dîvân-ı Âli Efendileri” manasında kullanılan devlet ricâli.

hâdim: hizmet eden.

hafîd: torun.

hâk ile yeksan: toprağa girmek, toprakla bir olmak.

hâk: toprak.

halîle: nikahlı kadın, zevce, eş.

hat: yazı.

Hatâi: stilize yaprak, filiz ve çiçek motiflerinin kompozize edilmesiyle meydana gelen, Orta Asya menşeli Türk tezyinatına verilen isim.

hayfa: yazık ki, vah!.

hazan: sonbahar.

hazîre: cami, tekke, türbe gibi yapıların bitişiğinde yer alan küçük mezarlık.

hem-nişîn: beraber oturup kalkan, arkadaş.

hemşîre: kız kardeş.

hezârân: 1. Binler. 2. Bülbüller.

Hüve’l-Bâkî: Bâkî olan o (Allah)’dur.

İ

ibn: oğul.

ihsan: iyilik, bağış.

imâret: yoksullara yiyecek dağıtmak için kurulmuş hayır evi.

istif: hat sanatında yazılan metini oluşturan harflerin farklı şekillerde üs üste ve iç içe yazılışı.

îyd: bayram.

K

kemer: bir açıklığı geçmek için kullanılan düzgün yada eğrisel biçimli öge.

kenger yaprağı: Batı üsluplu mimarîde motif olarak sıkça kullanılan yaban enginarı.

kerîme: kız evlat.

kitâbe: bir yapının tarihini, kim tarafından yapıldığını belirten, yapıyı tanıtan ve yapının üzerinde yer alan metin.

küllîye: cami, medrese, hamam, türbe, imâret, kütüphane gibi birçok binanın bir araya gelmesiyle oluşan yapı gurubu.

korniş: kapı ve pencere gibi açıklıkların üstünde yer alan geniş silme.

köşebent: sayfaların yada panoların köşelerindeki üçgen tezyinî formlara denir.

L

lâbis: giyinmiş.

lahit: mermerin sandık ya da tekne şeklinde oyulması ile meydana getirilen mezar anıtı.

M

mukarnas: mimarîde, içerlek bir kısımdan üstte bulunan çıkıntılı bir satha geçerken bir destek ve süs teşkil etmek üzere taştan veya tuğladan yapılmış küçük bindirmeliklere verilen isim.

N

Neoklasik: Türk mimarîsinin son dönemlerinde klasik dönemi temel alarak oluşturulan sanat üslubu.

niş: kendisinden daha geniş bir mekâna açılan, duvar içine oyulmuş, genelde üstü kemer yada mukarnasla örtülü girinti ya da hücre.

P

palmet: Yunanca “el” demek olan palma kökünden türeyen palmet, dilimli simetrik yaprak çeşididir.

penç: tabiattaki herhangi bir çiçeğin kuş bakışı görünüşünün sitalize edilerek çizilmiş şekli.

pehle: mezarın üzerini örten yatay ve dikdörtgen plaka.

R

Rik'a: pratik olması ve hızlıca yazılabilmesi sebebiyle genellikle günlük yazışmalarda kullanılan yazı çeşidi.

rişte: tel, iplik, hayt.

Rokoko: XVIII. Asrın ortalarına doğru Barok üslubu takiben Fransa'da, düz hatlara bir tepki olarak doğan, XIX. asırda Türkiye'de de yayılan kalabalık ve ince bir görünüşü olan tezyinî üslup.

rozet: merkezde bulunan bir yıldızın etrafında yer alan çeşitli şekillerin meydana getirdiği süs.

Rûmi: Anadolu Selçuklularının kullandığı filiz ve yaprak şeklinde üsluplaştırılmış hayvan kaynaklı motif.

S

sarkıt: mukarnasın düşey konumda uzanan uç bölümleri.

serlevha: mezar taşlarının en üst kısmında yer alan, genellikle Allah'ın kudret ve bekâsına işaret eden başlama sözcük veya cümlesi.

serpuş: erkek mezar taşlarında ölünün sosyal hayattaki statüsünü, tarikatını vs. yansıtan başlık.

sikke: “tac” da denilen tarikatlara ait özel başlıkların simgesi.

silme: bir duvar yüzeyinde hafif çıkıntı şeklinde yer alan ve şerit biçiminde uzanan mimarî unsur.

Sülüs yazı: Aklâm-ı Sitte'den biri olan bu yazı yumuşak hatlı olup sıkça kullanılan

nesih yazının büyükçe ve detayları ile biraz farklı olanı.

sütunçe: düşey taşıyıcı unsur olan sütunun küçük ve genelde bezeme amaçlı yapılmış olanı.

Ş

şebeke: Osmanlı yapılarında genelde mermerden yapılmış kafes biçiminde bezeli demir korkuluk ya da demir parmaklıklı levha.

şâhide: mezarın baş ve ayakucuna dikilen taşlara denir.

şemse: “güneş” anlamına gelen şemse, güneşin stilize edilmiş şekli olan bir motiftir. Aynı zamanda tezhip sanatında kapakların ortasında yer alan uzunlamasına ve kenarları üçgen biten motife verilen addır.

şua: “güneş, ışık” anlamına gelen kelime, stilize edilmiş güneş motifi için kullanılan bir terimdir.

T

ta’lik: bilhassa İranlıların kullandığı, fazla inişli çıkışlı, bir çeşit yazı.

tezyînat: bezeme, süsleme.

V

volüt: İyon sütun başlıklarında bulunan spiral biçimli kıvrımlar.

Z

zencerek: zincirleme halkaların birbiri içinden geçerek devam ettiği bir süslem

DİZİN

A

Abdul Halim Bey, 74
Abdulkerim Nadir Bey, 510
Abdülgani Ağa, 484
Abdülhay Efendi, 15
abidevî, 7, 8
Adeviye Rabia Hanım, 170
Adeviyye Rabia Hanım, 58
Adile Sultan, 22
Afdaliye Medreseleri, 13
Afife Hatun, 12, 17
Ah mine'l mevt, 7
Ah mine'l-firak, 7
Ahmed Bedreddin Efendi, 17
Ahmed Efendi, 222, 226, 234, 252, 292, 416, 514, 530
Ahmed Rıfat Bey, 482
Ahmed Süreyya Emin, 23
Ahmed Tahsin Bey, 160
Ahmed Tefîk Efendi, 46
Ahmet Süreyya Emin Bey, 23
Ahşap, 21
Aişe Hanım, 360, 366, 446, 536
Aişe Hatun, 270
Aişe Şefika Hanımefendi, 104

alınlık, 10, 20, 42, 118, 152, 196, 200, 206, 208, 270,
300, 308, 338, 340, 362, 406, 573
Ali Bey, 198, 256, 370
Ali Beyzâde Mehmed Efendi, 372
Ali Haydar Beyefendi, 436
Ali Rıza Efendi, 50, 288
Aliye Namiye Hanım Sultan, 18
ampir, 8, 28, 34, 42, 44, 62, 176, 190, 222, 228, 236,
238, 240, 246, 252, 256, 296, 308, 430
Ampir, 28, 246, 573
antikçağ, 8
Arzu Niyaz Kalfa, 262
asma dalları, 10, 148, 216, 230, 266
Atiye Hanım, 114, 438
Ayşe Hanım, 252
Ayşe Hanımefendi, 64
Ayşe Nevzer Hanım, 196
Ayvansarâyi, 2
Aziz Efendi, 27, 456

B

bağdadî, 21
Bakkal Arif, 27
barok, 6, 7, 28, 32, 34, 48, 50, 56, 58, 90, 92, 100,
110, 116, 124, 128, 140, 144, 152, 166, 170, 174,

176, 178, 180, 188, 190, 212, 218, 222, 224, 226,
230, 232, 236, 238, 240, 248, 268, 270, 272, 282,
294, 296, 298, 300, 304, 318, 330, 340, 342, 356,
366, 368, 374, 376, 390, 394, 398, 402, 404, 428,
430, 438, 446, 450, 482, 532
Barok, 28, 29, 50, 60, 104, 132, 154, 214, 228, 300,
310, 318, 348, 356, 410, 412, 573, 576
Behiyye Hanım, 118
besmele, 9
Beşiktaş, 12, 13, 14, 17, 19, 27, 100
beyzî, 20
bezeme, 3, 28, 42, 44, 46, 50, 52, 56, 60, 62, 66, 92,
102, 110, 124, 144, 146, 148, 172, 180, 184, 246,
250, 252, 264, 266, 270, 292, 324, 326, 332, 344,
346, 378, 390, 408, 410, 430, 448, 462, 464, 470,
500, 502, 504, 508, 516, 532, 536, 573, 577
bitkisel, 10, 86, 88, 104, 170, 238, 244, 258, 268, 280,
284, 296, 330, 388, 404, 448, 482
bordür, 50, 90, 100, 108, 110, 114, 130, 148, 170, 176,
178, 218, 222, 238, 262, 270, 272, 284, 322, 344,
358, 360, 368, 450, 456, 494, 573
buket, 274, 314, 316

C

celî, 9, 25, 27, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 48, 50, 52, 56,
58, 62, 64, 66, 68, 70, 76, 78, 80, 82, 86, 88, 90,
92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 112, 116,
118, 120, 122, 124, 126, 130, 132, 134, 136, 138,
140, 142, 144, 148, 152, 154, 156, 162, 164, 166,
168, 172, 174, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 194,
196, 200, 204, 206, 208, 224, 230, 232, 238, 246,
252, 256, 260, 262, 266, 270, 274, 276, 284, 302,
306, 310, 314, 316, 318, 328, 330, 332, 338, 340,
342, 352, 354, 356, 362, 364, 366, 374, 376, 378,
380, 390, 398, 400, 406, 410, 412, 424, 426, 428,
430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448,
450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468,
470, 472, 476, 478, 480, 482, 484, 488, 490, 492,
494, 496, 500, 502, 504, 506, 510, 512, 514, 516,
518, 520, 524, 526, 528, 530, 532, 536, 538, 574
Cemal Paşa Hazretleri, 476
Cemaleddin Paşa Hazretleri, 326
Ceylan Kalfa, 488
Cezayirli Gazi Hasan Paşa, 15
Cezayirli Hasan Paşa Çeşmesi, 20
cümle kapısı, 15, 17, 23

Ç

Çâlepus Kalfa, 496
Çırağan, 14
çiçek, 6, 10, 15, 24, 28, 29, 32, 46, 48, 54, 58, 80, 86,
92, 108, 114, 120, 130, 132, 134, 144, 162, 166,
168, 178, 196, 198, 200, 206, 208, 218, 224, 236,
242, 260, 268, 272, 274, 288, 290, 292, 302, 308,
310, 314, 316, 322, 330, 334, 338, 344, 356, 358,
360, * 388, 400, 410, 424, 432, 436, 464, 468, 478,
488, 494, 496, 506, 522, 536, 575

D

Darçiz Kalfa, 428
dergâh, 14, 442
Derviş Ali Efendi, 17
destar, 7, 106, 574
Dilber Dede Usta, 214
Dilbercinân Hanım, 176
Dür-nigar Hanım, 110
Dürrîzâde Mehmed Dürrî Efendi, 17

E

ebced, 19
Ebu's-Suud Efendi, 13, 118
el-Hac Abdulhamid Bey, 166
el-Hac Ahmed Baba, 186
el-Hac Ahmed İzzet Paşa, 50
el-Hac eş-Şeyh Mustafa Rûhi Efendi Hazretleri, 72
el-Hac Hâce Abdullah Efendi Hazretleri, 76
el-Hac Hâfız Mehmed Tevfik Efendi, 78
el-Hac İbrahim Ağa, 100
el-Hac İbrahim Efendi, 294
el-Hâce Sülün Kadın, 256
el-Hâce Şevkidil Kalfa, 370
Emine Behiye Hanım, 480
Emine Cevlan Şems Hanım, 310
Emine Hanım, 220, 224, 238, 250, 356, 430, 492
Emine Melek Hanım, 122
Emine Münibe Hanım, 340
Emine Sâmiye Hanım, 506
Emine Şehide Hanım, 222
Emine Vildan Hanım, 144
es-Seyyid el-Hac Hâfız Mehmed Şükrü Efendi, 138
es-Seyyid el-Hac Osman Kamil Efendi, 66
es-Seyyid Hâfız Yusuf Efendi, 34
es-Seyyid Hüseyin Nurettin Efendi, 68
es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi, 200

es-Seyyid Mehmed Râşit Efendi, 80
es-Seyyid Yakup Paşa, 94
Eşref Bey, 374

F

Fahriye Hanım, 134
Fatıma Hanım, 54, 92, 116, 180, 194, 276
Fâtıma Hanım, 240
Fatıma Kerîme Hanım, 120
Fâtıma Nazmestan Hanım, 534
Fatıma Sena Hanım, 98
Fatıma Zülf-i Nergis Hanım, 146
Fâtımatü'z-Zehra Hanım, 190
Fatma Hanım, 180, 196, 246, 504
Fatma Kâmile Hanım, 260
Fatma Nazımestan Hanım, 236
Fatma Şerife Hanım, 254
Fatmatü'z-Zehra Hanım, 292
Ferik Kâzım Paşa, 332
Fersal Usta, 272
fes, 7, 44, 46, 84, 160, 164, 166, 168, 212, 236, 258,
288, 290, 320, 326, 344, 348, 368, 370, 388, 464,
466, 478, 484, 486, 492, 498, 500, 520

G

Givan Usta, 270
Goncagül Kalfa, 206
Gonca-leb Kadın, 468
gülçe, 36, 130, 168, 170, 174, 212, 218, 228, 254, 264,
286, 294, 302, 314, 316, 358, 378, 434, 438, 498,
506, 575
Gülfer Kalfa, 334
Gürceyn Alaaddin Efendi, 13
Gürcü Ahmed Bey, 154, 162, 376
Güzelce Ali Paşa, 17, 19, 20, 21, 554

H

Hace Adeviye Hanım, 502
Hace Şerife Fatıma Hatun, 188
Hace Ümmühan Hanım, 506
Hacı Ahmet Paşa, 23
Hacı Cemil Paşa / el-Hac Mahmud Efendi, 182
Hacı Hasanzâde Medresesi, 13
Hacı Hüseyin Efendi, 254, 504
Hacı Mahmud Efendi, 18, 19, 182
Hacı Osman Ağa, 484
Hadikatü'l-Cevâmi, 2, 542

Hâfız Reyhan Ağa, 244
Hafsa Sultan, 12
Hakkı Paşa Hazretleri, 142
Halim Özyazıcı, 27
Hamidî, 30
Hamidiye çeşmesi, 23
Hamidiye Çeşmesi, 15, 20, 548
hânedan, 21
hanımı Dilbesend Kadın Efendi, 18
Hanife Hanım, 380
Hanife Nigar Hanım, 136
Hans Peter Laquerur, 2
Hasan Basri Efendi, 512
Hasan Efendi, 38, 264, 368, 454, 516
Hasan Hayri Efendi, 17, 496, 518
Hasibe Hanım, 526
hat, 2, 3, 4, 9, 10, 24, 25, 26, 27, 46, 48, 52, 54, 82,
98, 130, 146, 170, 172, 194, 200, 206, 218, 244,
264, 306, 332, 338, 342, 354, 390, 400, 428, 430,
432, 434, 436, 442, 444, 450, 454, 468, 474, 478,
492, 498, 510, 526, 532, 536
Hat, 9, 24, 25, 26, 29, 31, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 48,
50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74,
76, 78, 80, 82, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102,
104, 106, 108, 112, 114, 116, 118, 120, 122, 124,
126, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146,
148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166,
168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186,
188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206,
208, 212, 214, 216, 218, 224, 230, 232, 236, 238,
242, 244, 246, 250, 252, 256, 260, 262, 264, 266,
268, 270, 274, 276, 280, 284, 288, 296, 302, 304,
306, 310, 314, 316, 318, 324, 328, 330, 332, 336,
338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356,
362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380,
384, 390, 394, 398, 400, 404, 406, 408, 410, 412,
424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442,
444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462,
464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482,
484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502,
504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522,
524, 526, 528, 530, 532, 536, 538, 543, 574
Hatice Besk Hanım efendi, 102
Hatice Hanım, 90, 108, 230, 244, 382, 392, 412, 414
Hatice Nezaket Hanım, 88
Hatice Saim Hanım, 382, 490
Hatice Sultan, 17
hattat, 4, 23, 25, 72, 436

Hattat, 10, 29, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50,
52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76,
78, 80, 82, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102,
104, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 120, 122,
124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142,
144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162,
164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182,
184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202,
204, 206, 208, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224,
226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244,
246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264,
266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284,
286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304,
306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324,
326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344,
346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364,
366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384,
386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404,
406, 408, 410, 412, 424, 426, 428, 430, 432, 434,
436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454,
456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474,
476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494,
496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514,
516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534,
536, 538, 543
Havva Hatun, 362
Hayri Paşa, 344
Hayriye Hanım, 404
Hazînedar Usta, 488
hazire, 19, 24
Hicrî, 9, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54,
56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80,
82, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106,
108, 110, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128,
130, 132, 134, 136, 138, 140, 144, 146, 148, 150,
152, 154, 156, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172,
176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194,
196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 212, 214, 216,
220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238,
240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 260,
262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280,
284, 286, 288, 294, 302, 304, 308, 310, 312, 314,
316, 320, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344,
346, 348, 352, 354, 356, 358, 362, 364, 366, 368,
370, 372, 374, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392,
394, 398, 402, 404, 406, 410, 412, 414, 416, 418,
420, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440,
442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460,
464, 466, 468, 470, 472, 476, 478, 480, 482, 484,

486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504,
506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524,
526, 528, 530, 532, 534, 536, 538

Hint, 7

Hoca Edhem Efendi, 510

hotoz, 6, 234, 240, 268, 304, 318, 522

Hulûsi Efendi, 27, 200

Huri Kadın, 222

hurma, 10, 60, 78, 128, 278, 294

Hüseyin Ahmed Esad, 106

Hüseyin Hüsnî Efendi, 508

Hüseyin Şevkî Efendi, 16

Hüseyin Vassaf, 12

Hüsn-i Hat, 3, 25, 194, 423, 541

Hüsnî Hayri Bey, 86

Hüve'l Bâkî, 2

Hüve'l-Hayy, 7

Hüve'l-Hayyü'Bâkî, 9

I

II. Abdülhamid, 15, 17, 20

II. Mahmud, 15, 20, 556

II. Selim, 15, 16

İ

İbrahim Ethem Efendi, 388

İbrahim Hakkı Paşa, 23

İbrahim Maşukî Efendi, 426

İkbal Hanım, 472

imza, 9, 27, 52, 436

İsmail Bey, 352, 408

İsmail Rıdvan Paşa, 52

İsmail Yüce, 2, 12, 13, 14, 15, 16, 19

İstanbul, 2, 5, 13, 15, 19, 38, 40, 132, 202, 408, 542,
543, 544, 574

istif, 25, 26, 52, 60, 70, 74, 80, 94, 102, 104, 116, 144,
162, 164, 166, 176, 178, 190, 426, 430, 434, 438,
440, 454, 462, 464, 466, 468, 482, 486, 502, 508,
514, 522, 575

İstifli, 26, 48, 56, 458, 468

istiridye, 19, 42, 44, 60, 66, 68, 72, 86, 88, 152, 212,
276

İzzeddin Efendi, 204, 406

K

kabristan, 3, 20, 21, 23, 540

kafesî, 7, 62

kahvecibaşı, 20
Kallavî, 7
Kanber oğlu Hacı Osman Efendi, 486
Kanuni Sultan Süleyman, 13
Kara Cafer Efendi, 19
Kara Davud b. Kemal, 13
Kargılı Hoca Hâfız Hasan Hüseyin Efendi, 40
Kâtibî, 6, 156, 250, 276, 288, 292, 302, 306, 340, 414, 416, 418
kavuk, 5, 6, 30, 40, 62, 66, 68, 76, 106, 138, 302, 306, 414, 416, 418, 420, 452
Kemaleddin Efendi, 18, 368, 394, 472
Kevser Hanım, 228
kitâbe, 10, 19, 27, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 50, 52, 58, 60, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 88, 90, 94, 96, 98, 100, 104, 106, 108, 110, 112, 118, 124, 126, 134, 136, 138, 140, 142, 146, 150, 156, 162, 164, 166, 172, 174, 176, 178, 182, 190, 196, 200, 202, 204, 212, 216, 222, 224, 232, 238, 242, 244, 246, 250, 252, 258, 262, 274, 288, 302, 304, 308, 310, 314, 316, 318, 330, 334, 336, 340, 342, 344, 346, 348, 356, 366, 370, 372, 374, 378, 382, 388, 392, 404, 410, 430, 434, 440, 442, 444, 446, 448, 452, 458, 462, 466, 468, 472, 474, 476, 478, 480
Klasik, 5, 6, 7, 10, 28, 164, 166, 344, 370, 382
kubbe, 21, 106
Kubbe, 21
Kûfi, 9, 150
kurdela, 48, 90, 128, 130, 132, 146, 148, 154, 168, 178, 184, 216, 220, 222, 226, 234, 238, 262, 268, 270, 272, 280, 282, 290, 316, 318, 354, 358, 376, 392, 402
kuyu bileziği, 20
Kuzucuzâde Ahmed Tevfik Bey, 258
Küçük Mecidiye Camii, 14
külliye, 3, 15, 21, 540, 575
Kütüphane, 18, 551

L

Lahit, 4, 32, 46, 52, 53, 58, 82, 94, 95, 96, 97, 110, 116, 118, 120, 121, 126, 128, 129, 132, 134, 138, 142, 150, 151, 158, 159, 168, 172, 174, 194, 195, 224, 225, 236, 284, 312, 314, 315, 316, 317, 332, 344, 345, 346, 348, 352, 353, 364, 368, 370, 372, 373, 375, 394, 406, 408, 411, 412, 413, 430, 466, 470, 484, 490
Lale, 10
Latife Hanım, 154

Leman Hanım, 126
levha, 3, 20, 52, 80, 86, 120, 186, 424, 432, 468, 472, 476, 488, 496, 502, 518, 534, 577

M

Mahkemal Kalfa, 460
Mahmud bin Ahmedü'l-Harpûti, 278
Mahmud Celaleddin Paşa, 82
Mahmûre Hanım, 354
makâle, 1
medrese, 1, 15, 575
Medrese, 18, 19
Mehmed Âsım Bey, 474
Mehmed Behzat Efendi, 492
Mehmed Emin Efendi, 248, 302
Mehmed Es'ad Beyefendi Hazretleri, 168
Mehmed Hâlid Efendi, 500
Mehmed İzzet Bey, 284
Mehmed Nurî Bey, 158
Mehmed Nûri Efendi, 17, 38, 444, 448
Mehmed Nûri Şemseddin Efendi., 17
Mehmed Paşa, 64, 170, 346, 400
Mehmed Raif Ağa, 236
Mehmed Safiyüddin Bey, 48
Mehmed Said Efendi, 17
Mehmed Said Paşa, 212
Mehmed Sait Efendi, 17
Mehmed Selim Paşa, 172
Mehmed Şakir Bey, 450
Melek Kalfa, 274
Mercanzâde Halil İbrahim Bey bin Halil, 202
Metin Haseki, 2
Mevlevî, 27, 94, 124, 160, 230, 284, 542
meyve, 6, 7, 244, 252, 256, 314
mezar taşı, 2, 3, 5, 23, 24, 25, 34, 46, 62, 114, 126, 340, 428
Mezid Kadın Efendi, 18
Mısrîzâde, 27, 32, 50, 66, 106, 134, 148, 388
Mısrîzâde Ali, 27
Mısrîzâde Ali Rıza, 27
mihrap, 8, 20, 118
Mihrimah Sultan Mederesesi, 13
Miladî, 9, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, * 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166,

168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186,
188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206,
208, 212, 214, 216, 220, 222, 224, 226, 228, 230,
232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250,
252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270,
272, 274, 276, 278, 280, 284, 286, 288, 290, 294,
300, 302, 304, 308, 310, 312, 314, 316, 320, 330,
332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 352,
354, 356, 358, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374,
376, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 398,
400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418,
420, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440,
442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460,
462, 464, 466, 468, 470, 472, 476, 478, 480, 482,
484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502,
504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522,
524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538

Mimar Sinan, 15, 16

mimarî, 3, 6, 9, 24, 25, 575, 576

Mir Ahmed Davud Bey, 340

Mirliva Mustafa Rasim Paşa, 44

Misl-i Cihan Hanım, 156

Misl-i Nur Kalfa, 316

motif, 1, 42, 44, 54, 66, 68, 84, 86, 88, 196, 200, 212,
216, 218, 224, 226, 234, 238, 246, 254, 258, 260,
268, 270, 272, 288, 296, 314, 316, 330, 340, 352,
370, 392, 402, 404, 410, 412, 428, 448, 573, 575,
576

Muhammed Ağa, 300

Muhsine Hanım, 526

mukarnas, 54, 576

Musluhiddin Mustafa Sürurî Efendi, 13

Mustafa Câvid Efendi, 456

Mustafa Efendi, 62, 132

Mustafa Gâlip Bey, 454

Mustafa Münip Bey, 520

Mustafa Paşa Medresesi, 13

Mustafa Sabri Bey, 232

Mustafa Sâib Bey, 502

Mustafa Sürün, 2, 42, 252

Mustafa Vasfî, 27

Mustafa Vasfî Paşa, 150

mücevveze, 7

Müderis Rüşdi Ali Efendi, 20

Mürgidil Kadın, 50

müsenna, 26

Müsenna, 27

N

nakkaş, 330

Nakşî, 14, 414, 416, 426

Nazmi Sevgen, 2, 13, 14, 15, 19

Nedîme Kadın, 56

Neoklasik, 7, 54, 118, 150, 394, 406, 576

Nergizter Hanım, 312

Nevber Hanım, 96

Nevzat Kalfa, 208

Neyyire Hanım, 174

Nigâr Hanım, 496

niş, 576

Niyalter Hanım, 310

Nur-i Emsal Kadın, 18

Nurî Korman, 27

Nurpekin Hanım, 130

O

Orta Asya, 7, 54, 575

Osman Bey, 290, 348, 532

Osman Nureddin Efendi, 450

Osmanlı, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 21, 22, 23, 25, 84, 352, 540,
542, 543, 574, 577

Ö

Ömer Paşa, 462

P

padişah, 346, 540

Pahidşe Kadın Hazretleri, 268

palmet, 20, 36, 38, 40, 42, 202, 228, 230, 232, 252,
362, 576

pandantif, 21

Peçevî, 12

pehle, 8, 10, 32, 36, 38, 40, 44, 50, 60, 62, 64, 66, 68,
76, 78, 98, 100, 104, 106, 110, 116, 124, 126, 140,
142, 148, 160, 162, 170, 172, 178, 182, 184, 188,
194, 200, 202, 206, 208, 216, 242, 246, 248, 256,
258, 270, 272, 288, 290, 292, 294, 300, 312, 318,
320, 334, 340, 344, 346, 348, 354, 380, 386, 394,
398, 408, 430, 436, 440, 450, 456, 460, 484, 486,
490, 512, 516, 522, 524, 528, 530, 536, 576

Penbe Kalfa, 470

Pertevniyal Valide Sultan, 15

pîr, 14

postnişin, 15

R

Rabia Adeviye Hanım, 148
rokoko, 7, 228, 250, 268, 272, 280
Rokoko, 28, 282, 576
rozet, 19, 338, 576
Ruhsar Hanım, 338
Rukiye Hanım, 226
rûmi, 6, 38, 42, 54, 58, 118, 120, 150, 164, 166, 198,
252, 344, 362, 370, 382, 394, 400, 406
Ruveyda Hanım, 234, 248

S

sadaka taşı, 20
Sadrazam Hüseyin Paşa, 17
Safinaz Hanım, 128
Safiye Sultan Hanım, 384
Safvet Bey, 376
Sahn-ı Seman Medreseleri, 13
Saide Hanım, 304
Sâmi Efendi, 27, 436, 543
Sanat Tarihi, 3, 9
Sanduka, 58, 116, 344
Saraylı Fatıma Hatun, 42
Saraylı Lâlif Hanım, 162
Saraylı Letafet Kadın, 266
Saz-kâr Kalfa, 314
Selçuklu, 5, 9
Semâi Hanım, 358
sepet, 7, 10, 46, 110, 158, 166, 194, 262, 292, 314,
348, 372, 374, 382
Serfiraz Hanım, 18
serlevha, 7, 26, 34, 38, 56, 58, 60, 62, 76, 80, 94, 102,
104, 124, 142, 160, 164, 172, 182, 192, 196, 198,
200, 204, 206, 208, 236, 248, 254, 268, 280, 288,
300, 306, 340, 344, 346, 364, 424, 428, 430, 432,
448, 452, 460, 462, 464, 468, 476, 482, 488, 494,
496, 498, 502, 518, 524, 528, 530, 532, 534, 536,
576
Serlevha, 9, 36, 39, 41, 50, 55, 60, 65, 70, 71, 75, 79,
85, 89, 94, 102, 112, 118, 119, 125, 142, 143, 161,
164, 165, 166, 171, 172, 173, 177, 182, 183, 186,
188, 191, 197, 198, 201, 209, 255, 256, 257, 266,
276, 280, 281, 282, 302, 304, 307, 318, 327, 340,
354, 356, 362, 363, 366, 369, 383, 386, 427, 429,
431, 433, 434, 439, 441, 449, 453, 455, 456, 457,
464, 465, 466, 470, 479, 483, 486, 490, 493, 494,
495, 496, 502, 503, 504, 505, 508, 512, 516, 517,
518, 520, 523, 525, 532, 536, 537, 539

Sermet Hatun, 366
serpuş, 4, 30, 38, 62, 166, 248, 258, 278, 414, 416,
430, 510, 516, 576
servi ağacı, 10, 246, 256, 266, 380, 462
Seyyid Emine Vehbiye Hanım, 152
Seyyid Mustafa Efendi, 16
Seyyit Ağa, 320
sikke, 27, 36, 38, 80, 164, 166, 186, 196, 336, 370,
388, 492, 496, 518, 576
simge, 7, 140
sitillize, 6, 58, 78, 254, 266, 576, 577
soğan kubbe, 54, 482
Spiral, 6, 370
Sultan Abdülaziz, 14, 15, 32, 508
Sultan Abdülmecid, 14, 18, 212, 440
Sultan II. Abdülhamid, 15, 18
Sultan Mahmud, 16, 212
Sultanzâde Mehmed Murat Bey, 18
Sultanzâde Osman Hayri Bey, 18
Süleymaniye Camii, 13
Sülüs, 9, 42, 72, 74, 266, 268, 314, 577
Sünbüle Kalfa, 218
Sürayya Makamı, 23
Süsleme, 3, 10, 24, 25, 28, 29, 31, 211, 224
sütun, 8, 62, 84, 400, 577
sütunçe, 60, 112, 118, 120, 152, 266, 577

Ş

şâhide, 4, 8, 10, 20, 25, 27, 28, 29, 44, 50, 52, 54, 58,
64, 66, 68, 72, 76, 100, 106, 116, 120, 162, 172,
190, 198, 200, 218, 220, 221, 228, 234, 236, 240,
244, 260, 268, 270, 280, 296, 300, 302, 306, 308,
310, 312, 318, 320, 340, 346, 356, 358, 360, 362,
370, * 386, 390, 396, 408, 410, 424, 434, 436, 440,
442, 444, 446, 448, 450, 454, 456, 466, 480, 482,
486, 490, 492, 494, 498, 500, 504, 506, 508, 510,
514, 516, 522, 526, 530, 532, 536, 538, 577
Şâhide Pervin Hanım, 386
şâir, 23
Şamlı Ömer Efendi, 12
Şefik Efendi, 27
şehitlik, 23
Şehzâde, 12, 18, 384
Şehzâdeler Türbesi, 17, 23, 550
şemse, 6, 84, 120, 128, 136, 150, 154, 168, 206, 208,
220, 230, 272, 344, 354, 364, 386, 388, 392, 406,
436, 456, 460, 577
Şerife Affe Hanım, 60

Şerife Behiye Hanım Efendi, 70
Şerife Emine Fâika Hanım, 424
Şerife Esmâ Hanım, 330
Şerife Fatımatü'z-Zehra Hanım, 172
Şerife Hafize Hanım, 274
Şerife Hatun, 13, 17
Şerife Hüsna Hamide Hanım, 520
Şerife Muhsine Hanım, 308
Şerife Nazire Hanım, 518
Şerife Rûkiye Hanım, 184, 522
Şerife Rukiye Servet Hanım, 178
Şerife Ümmülhayr Derviş Hatun, 36
Şevki Efendi, 17, 27, 442
Şevkinur Kadın Hazretleri, 216
Şeyh Ali Efendi, 16, 17
Şeyh el-Hac Hâfız Ali Efendi, 16
Şeyh Hasan Hayri Efendi, 16, 19
Şeyh İbrahim Efendi, 16, 17
Şeyh Mehmed Nûri Şemseddin Efendi, 16
Şeyh Vefâ, 2
Şeyh Yusuf Efendi, 16
Şeyhül-İslam, 13
şiiir, 9, 14, 280
şua, 6, 7, 44, 58, 66, 68, 92, 106, 148, 314, 316, 340,
352, 380, 384, 404, 577

T

Tabib el-Hac Kâmil Efendi, 194
taç, 6, 7, 394, 406
taç kapı, 394
Tahsin Salih Ağa, 500
ta'lik, 9, 19, 20, 25, 26, 27, 32, 34, 40, 50, 64, 66, 68,
86, 88, 90, 92, 96, 100, 106, 108, 118, 120, 122,
124, 126, 132, 136, 138, 142, 148, 150, 168, 186,
188, 194, 202, 212, 214, 216, 218, 224, 230, 236,
242, 244, 262, 264, 270, 280, 288, 302, 304, 310,
324, 330, 332, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348,
350, 354, 364, 370, 376, 378, 384, 390, 394, 398,
400, 404, 406, 408, 410, 412, 424, 432, 434, 436,
448, 450, 468, 472, 480, 488, 494, 496, 500, 502,
506, 508, 520, 524, 536
Tarikatı, 14, 72
Tasasız Raziye Sultan, 17
taş işçiliği, 3, 6, 10, 25, 36, 46, 48, 70, 78, 98, 108,
114, 146, 194, 202, 226, 242, 270, 272, 274, 280,
282, 312, 314, 326, 344, 386, 436
Tenâsüp Kalfa, 440
Tevfik Ağa, 336

tevhidhâne, 15, 20
tıp medresesi, 19
Tıp medresesi, 13
Tirazgöl Kalfa, 204
tuğra, 26, 180, 268
türbe, 1, 15, 16, 17, 23, 575

Ü

Ümmügülsüm Dürrîye Hanım, 192
Üsküdar, 13, 232, 340
üşküf, 7
üşlup, 3, 6, 7, 8, 20, 24, 28, 29, 428, 541, 573, 576

V

vakıf, 386, 541
vazo, 10, 32, 94, 96, 98, 104, 106, 144, 146, 150, 172,
176, 190, 222, 224, 226, 228, 238, 248, 250, 374,
428, 446, 460, 478

Y

Yahya Efendi, 1, 2, 3, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18,
19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 40, 60, 62, 70, 72,
76, 80, 190, 192, 194, 246, 270, 442, 444, 446,
448, 496, 518, 540, 542, 543, 544, 546, 555, 558
yaprak, 6, 10, 29, 32, 36, 38, 46, 50, 62, 64, 78, 92,
98, 100, 124, 128, 130, 140, 146, 154, 156, 162,
164, 166, 168, 176, 178, 190, 212, 216, 218, 220,
222, 224, 226, 230, 238, 240, 246, 260, 270, 272,
292, 294, 298, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 330,
342, 348, 352, 358, 362, 364, 366, 368, 370, 372,
374, 376, 382, 386, 388, 402, 424, 432, 436, 456,
Yavuz Selim, 12
Yezidter Hanım, 286
Yıldız Sarayı, 14
Yunan, 8
Yusuf Sinan Rahiki, 23
Yüksek Denizcilik Okulu, 14
Yüzbaşı Zühdü Efendi, 378

Z

Zahide Hanım, 264
Zehra Hanım, 292, 296, 398
Zenbilli Ali Efendi, 13
Zernigöl Kalfa, 242
Zerrin Başlık, 30, 418
Zevkniyab Kalfa, 32
Zeynelabidin Bey, 164

